N:o 14.

Ank. till Riksd. kansli den 26 maj 1901, kl. 8 e. m.

Särskilda utskottets n:o 1 utlåtande (n:o 5), angående reglering af utgifterna under riksstatens femte hufvudtitel, omfattande anslagen till sjöförsvaret.

Ordinarie anslag.

Marinförvaltningen.

Angående höjning af detta anslag. [1.]

1:o) I den till Riksdagen aflåtna propositionen angående statsverkets tillstånd och behof har Kongl. Maj:t i punkt 1:o) under femte hufvudtiteln föreslagit Riksdagen

att, med godkännande af stat för marinförvaltningen af den lydelse bilagan n:o 1 till statsrådsprotokollet öfver sjöförsvarsärenden den 11 januari 1901 utvisade, höja anslaget till marinförvaltningen från 42,100 kronor till 49,600 kronor, eller med 7,500 kronor.

Statsrådsprotokollet innehåller angående denna framställning följande (sid. 4—14).

Sedan Kongl. Maj:t genom nådigt bref den 9 september 1881 medgifvit, att för år 1882 ett belopp af 1,200 kronor finge ställas till

varfschefens vid flottans station i Stockholm förfogande, för att deraf vid förefallande behof skulle lemnas ersättning åt sådan kompetent person utom vapnet, som vid speciella fall blefve anlitad att undersöka och utreda med minväsendet sammanhängande frågor, der större vetenskapliga insigter i kemi och fysik erfordrades, upptogs sedermera till och med år 1895 sagda belopp å de af Kongl. Maj:t årligen fastställda stater, att utgå af extra ordinarie anslag till minmateriel eller minväsendets utveckling.

Då det emellertid visat sig behöfligt för flottan att använda en dylik person äfven för utredning af andra än minväsendet rörande frågor af kemisk-teknisk natur, anhöll marinförvaltningen hos Kongl. Maj:t att få träffa aftal med kompetent person utom vapnet att, såsom flottans kemist, från och med år 1896 tills vidare verkställa såväl kemiska undersökningar och utredningar i kemisk-tekniska frågor som ock besigtning och kontroll öfver tillverkning af explosiva ämnen mot ett årligt arfvode af 2,000 kronor jemte rese- och traktamentsersättning enligt afgifvet förslag. Med anledning häraf bemyndigades genom nådigt bref den 24 januari 1896 marinförvaltningen att, mot den af embetsverket föreslagna ersättning, uppdraga åt lämplig person att under år 1896 såsom flottans kemist tillhandagå vederbörande vid flottan; hvarjemte föreskrefs, att det för ändamålet erforderliga arfvode skulle utgå af de medel, som enligt den för år 1896 fastställda stat för fördelning af ordinarie anslaget till flottans nybyggnad och underhåll fans afsatt till marinförvaltningens disposition för oförutsedda utgifter.

Sedermera beräknades nyssnämnda belopp af 2,000 kronor att utgå från den summa, som i stater för fördelning af anslaget till flottans nybyggnad och underhåll åren 1897, 1898, 1899 och 1900 ställdes till marinförvaltningens disposition för oförutsedda utgifter.

Genom nådigt bref den 15 december 1899 bestämdes, att ett arfvode af 1,666 kronor 67 öre skulle utgå under år 1900 från och med mars månads ingång af de till marinförvaltningens förfogande för anskaffning af ammunition stälda medel, hvarigenom marinförvaltningen sattes i tillfälle att med användning af förutnämnda 2,000 kronor och andra af embetsverket disponerade medel för sistnämnda år utbetala en efter 4,000 kronor per år beräknad godtgörelse till en kemist.

Vidare anförde departementschefen, att marinförvaltningen i skrifvelse den 30 sistlidne oktober gjort hemställan om anvisande af medel å ordinarie stat för anställande i förvaltningen af en kemist; och hade marinförvaltningen till stöd för denna framställning anfört följande.

Ursprungligen hade med det genom nådiga brefvet den 9 sep-

tember 1881 anvisade medelsbeloppet afsigten varit att åt minväsendet tillförsäkra biträde af en i kemi och fysik vetenskapligt bildad person. Men i den mån de röksvaga krutslagen i allt större utsträckning blifvit antagna för flottans kanoner, hade sagda biträde alltmera tagits i anspråk för undersökningar rörande dylika explosiva ämnen, hvilket i sin mån bidragit till den år 1896 medgifna höjningen af medelsanvisningen till 2,000 kronor. På sätt embetsverket framhållit i sin underdåniga skrifvelse den 24 november 1899, hvilken föranledt förutnämnda nådiga bref den 15 december samma år, hade de göromål, hvilka det ålegat flottans kemist att utföra, redan under år 1899 så betydligt ökats, att dåvarande innehafvaren af kemistbefattningen uppsagt det mellan embetsverket och honom afslutade kontrakt, hvarefter, vid uppgörande af kontrakt med annan person, det bestämts, att dennes anställning som kemisk-tekniskt biträde företrädesvis skulle afse undersökningar rörande krut- och sprängämnens stabilitet m. m., äfvensom att innehafvaren af befattningen företrädesvis skulle tjenstgöra å embetsverkets artilleriafdelning.

Den sålunda träffade anordningen hade redan ur flera synpunkter visat sig ändamålsenlig, och särskildt hade afgjorda framsteg i fråga om tillverkningen af röksvagt krut kunnat åstadkommas genom den ökade intensitet i kontrollen, som blifvit möjliggjord genom nyssberörda förändring i kontrollantens tjenstgöring. Emellertid fordrade de moderna krutslagen, hvilkas egande vore ett vilkor för fartygsartilleriets effektivitet, en noggrann eftersyn och ständigt återkommande analyser af i förråd befintliga partier. För att dylika analyser skulle blifva fullt effektiva, erfordrades ej mindre kontinuitet i utförandet än äfven att granskningen utfördes af en vetenskapligt bildad kemist, som tillika egde speciel kännedom om de röksvaga krutslagen.

Då vidare dessa krutslag ständigt vore föremål för nya uppfinningar, hvilkas värde måste noggrant bedömas, innan de infördes, och äfven härvid kontinuiteten i bedömandet vore af stor betydelse, ansåge marinförvaltningen det vara i hög grad önskvärdt, att åtgärder träffades för uppförande på ordinarie stat af sådana löneförmåner, hvarigenom embetsverket tillförsäkrades permanent biträde af en för ändamålet lämplig person.

Genom tillfällig anställning torde man nemligen icke kunna erhålla en sådan, som icke efter någon tid öfverginge till den privata industriens tjenst, emedan de arfvoden, som derstädes kunde erbjudas, vore afsevärdt högre än det, hvarom nu vore fråga. Ett ytterligare skäl att gifva fast anställning åt kemisten förefunnes deruti, att åt

dennes kontrollerande verksamhet gent emot kruttillverkarne derigenom gåfves en större auktoritet, än om denna verksamhet på grund af anställningens tillfälliga natur när som helst kunde upphöra.

Slutligen hade embetsverket velat framhålla, att flottans förråd af röksvagt krut beräknades hafva ett värde af omkring 1,500,000 kronor vid utgången af år 1901 samt att detta värde under år 1902 kunde antagas stiga till öfver 2,000,000 kronor. Under sådana förhållanden torde det vara förenligt med klok omtanke och sparsamhet att genom fast anställande af en för ändamålet lämplig person tillförsäkra detta dyrbara förråd den noggranna undersökning, som endast kunde af vetenskapligt bildad person verkställas.

På grund af det sålunda anförda och då sprängämnestekniken mer och mer toges i anspråk för att fylla krafven å sjöartilleriets effektivitet, hvilket förhållande, tillika med de redan befintliga förrådens stora värde, uteslöte hvarje möjlighet för, att behofvet af en vetenskapligt bildad kemist skulle blifva af öfvergående natur, anhölle embetsverket, att till nästinstundande Riksdag måtte anhållas nådig proposition om anvisande af medel å ordinarie stat för anställande i marinförvaltningen af en kemist.

I fråga om medelsanvisningens storlek hemstälde marinförvaltningen, att aflöningen för kemisten måtte bestämmas till samma belopp, som nu funnes anslaget för torped- och miningeniör, nemligen:

fast lön	kronor	3,750: —
och tjenstgöringspenningar	,,	250: —
eller sammanlagdt	kronor	4,000: —

äfvensom att kemisten måtte tillerkännas två ålderstillägg, hvartdera å 500 kronor, efter respektive 5 och 10 års tjenstgöring, hvarjemte honom borde tilläggas enahanda pensionsrätt samt rese- och traktamentsersättning, som tillkomme torped- och miningeniör.

För den händelse en kemist komme att upptagas å stat på nu föreslaget sätt, anhölle marinförvaltningen att framdeles få inkomma med förslag till bestämmelser rörande hans antagande.

Vidare hade marinförvaltningen i skrifvelse den 16 november 1900 gjort framställning om beredande af medel för anställande af en särskild advokatfiskal i embetsverket, hvilken tillika skulle vara advokatfiskal vid flottans härvarande station.

Enligt § 3 i nu gällande instruktion för marinförvaltningen af den 8 december 1899 skall sekreteraren i marinförvaltningen, såsom jemväl i äldre instruktioner för detta embetsverk varit föreskrifvet och äfven i den af 1877 års Riksdag godkända staten för embetsverket finnes angifvet, förrätta advokatfiskalsgöromålen inom embetsverket och vid flottans station i Stockholm. Hans aflöningsförmåner utgöra: lön 3,000 kronor, tjenstgöringspenningar 1,500 kronor samt 2 ålderstillägg, hvartdera å 500 kronor, således samma löneförmåner, som i allmänhet tillkomma seketerare i de centrala embetsverken. Enligt § 22 mom. 2 i marinförvaltningens instruktion åligger sekretereren särskildt i egenskap af advokatfiskal i marinförvaltningen att vara nämnda verks ombud i frågor rörande kronans rätt samt att utföra ej mindre åtal för fel och försummelse i tjensten, som civil tjensteman begår, än ock öfriga åtal, hvilka af marinförvaltningen honom uppdragas. Hans åligganden såsom advokatfiskal vid flottans station i Stockholm angifvas i reglementet för flottan, del I § 249, sålunda:

Advokatfiskalen vid stationen är kronans ombud i frågor rörande kronans rätt, hvilka vid domstol göras anhängiga, samt skall beifra brott och förseelser, som i tjensten begås af stationen tillhörande personal.

Han bör med uppmärksamhet följa behandlingen af de vid stationskrigsrätten anhängiga mål samt eger att, så ofta det finnes nödigt, öfvervara undersökningarna derstädes.

Hans åligganden i öfrigt äro:

a) att vara tillstädes vid inventeringar af stationens kassa i juni och december månader för granskning af stationens säkerhetshandlingar äfvensom i öfrigt vid betydligare inventeringar och kassationsbesigtningar för att bevaka kronans rätt;

b) att, uppå remiss från stationsbefälhafvaren eller varfsschefen, afgifva utlåtanden i förekommande juridiska frågor;

c) att, efter uppdrag af stationsbefälhafvaren eller varfschefen, indrifva kronans fordringar;

d) att bevaka kronans fordringar i konkurser och vid årsstämningar, sedan derför behöfliga handlingar blifvit advokatfiskalen från räkenskapskontoret tillställda; varande han dels pligtig att vid bevakning i konkurs anmäla, att, derest beedigande af kronans fordran ifrågakommer, edgången skall fullgöras af kamreraren vid stationen, dels ock i öfrigt ensam ansvarig för fullständigheten af bevakningsinlagor, hvarom nu är sagdt;

e) att ombesörja om qvarstad å gäldenärs egendom eller annan handräckningsåtgärd, när omsorgen om kronans säkerhet sådant fordrar;

f) att tillse, det kronans säkerhet hos löftesmän för deras ingångna förbindelser iakttages samt att borgens- och inteckningsförnyelser blifva inom behörig tid verkställda, i hvilket afseende alla borgens- och inteckningshandlingar böra honom delgifvas för anteckning i en för detta ändamål förd bok;

g) att, efter uppdrag af stationsbefälhafvaren eller varfschefen, indrifva och redovisa försutna viten och prisskilnader i följd af uraktlåtet fullgörande af ingångna leverans- eller entreprenadkontrakt; samt

h) att föra diarium öfver alla till hans handläggning öfverlemnade mål samt senast tionde dagen efter hvarje halfårs slut till stationsbefälhafvaren och varfschefen afgifva berättelse, utvisande hvad han vid de mål, som tillhört den enes eller andres pröfning, tillgjort, och hvilka deribland icke kunnat afslutas samt hvarpå detta beror.

För den förlust, kronan tillskyndas genom uraktlåtet fullgörande af advokatfiskalens åligganden, blifver han kronan ansvarig.

Rörande uppehållandet af advokatfiskalsgöromålen hos förvaltningen af sjöärendena anförde departementschefen följande.

Enligt den år 1824 för sistnämnda embetsverk utfärdade instruktion skulle embetsverket biträdas af ett advokatfiskalskontor, som tillika hade att besörja advokatfiskalsgöromålen vid flottan i Stockholm, och var i samtidigt fastställd interimsstat för flottan upptagen särskild lön åt en advokatsfiskal hos förvaltningen. Sedan förvaltningen den 18 januari 1841 erhållit ny instruktion, fastställdes genom nådigt bref den 22 februari samma år ny stat för förvaltningen, enligt hvilken stat advokatfiskalens lön skulle vid dåvarande tjenstoinnehafvares afgång indragas. I stället skulle till den tjensteman, som tillika bestred advokatfiskalsgöromålen, utgå ett årligt arfvode af 200 riksdaler banko. Den 17 februari 1858 utfärdades ny stat för förvaltningen att i öfverensstämmelse med nådigt bref af samma dag under åren 1858—1860 tilllämpas i den mån öfvergång dertill från interimsstaten kunde ega rum. Den sålunda utfärdade staten upptog för en sekreterare, som tillika skulle bestrida advokatfiskalsgöromålen följande aflöningsförmåner:

gammal lön, arfvode såsom advokatfiskal, ljuspenningar och sportler	rdr 2,800: —
lönetillökning	„ 700: —
	summa rdr 3,500: —

Äfven enligt de derefter fastställda stater för förvaltningen af sjöärendena utgick till sekreteraren, som hade skyldighet att bestrida advokatfiskalsgöromålen, aflöning med 3,500 rdr årligen.

Vid förvaltningens af sjöärendena ombildning år 1877 till den nuvarande marinförvaltningen bibehölls bestämmelsen, att sekreteraren i embetsverket tillika skulle förrätta advokatfiskalsgöromålen derstädes och vid flottans station i Stockholm, och bestämdes sekreterarens aflöningsförmåner på sätt i det föregående angifvits.

Här erinrades, att enligt gällande stat för flottans civilstat till en advokatfiskal vid flottans station i Karlskrona utginge ett årligt arfvode af 2,000 kronor.

I underdånig skrifvelse den 7 december 1897 anförde marinförvaltningen, hurusom samtidigt med den utveckling, flottan under de sista tjugo åren undergått, antalet och omfattningen af de ärenden, som kommit under marinförvaltningens handläggning, varit i nästan oafbrutet stigande. Under det att sålunda antalet inkomna ärenden år 1878, med hvilket års ingång embetsverket efterträdde förvaltningen af sjöärendena, utgjorde 2,393, uppgick de år 1896 inkomna ärendenas antal till 4,241. Denna ökning af ärendenas antal och omfång hade medfört, bland annat, att sekreteraren i embetsverket vore så strängt upptagen af de löpande sekreteraregöromålen, att han af de honom såsom advokatsfiskal i embetsverket och vid flottans härvarande station åliggande göromål icke kunde jemsides med sekreteraregöromålen, utan dessas eftersättande, sköta andra än sådana, som läte förena sig med hans närvaro på tjensterummet och tillika icke påkallade någon mera omfattande utredning eller uppsättande af vidlyftigare skrifter och utlåtanden. Sekreterarens tjenst, anförde embetsverket vidare, fordrade numera med nödvändighet hans närvaro i embetslokalen under hela den dagliga tjenstgöringstiden, men ett flertal och mera betydande advokatfiskalsgöromål måste skötas utom embetslokalen. Advokatfiskalen hade att personligen utföra och bevaka talan i mål och ärenden vid domstolar och andra embetsmyndigheter, och hans närvaro påkallades tidtals jemväl å flottans station, allt detta under tiden mellan kl. 10 och kl. 3 på dagen och ofta flera timmar eller hela dagen. Dessa omständigheter i förening dermed, att en del af advokatfiskalsgöromålen och ärendena kräft en långt vidlyftigare utredning, än som skulle kunnat af sekreteraren, utan åsidosättande af sekreteraregöromålen, åstadkommas, hade under en följd af år påfordrat, att en extra ordinarie tjenstеman tidtals och stundom för långa perioder måst förordnas att bestrida advokatfiskalsgöromålen.

Ett sådant förhållande ansåge embetsverket emellertid så mycket mindre kunna få längre fortfara, som, å ena sidan, de egentliga sekreteraregöromålen till fullo toge sekreterares tid och arbete i anspråk och, å andra sidan, advokatfiskalsgöromålen, i likhet med öfriga ärenden, syntes vara i tillväxt till såväl deras antal som än mera deras invecklade beskaffenhet. Af dessa skäl hölle embetsverket före, att sekreteraren måste befrias från advokatfiskalsgöromålen och att dessa borde öfverlemnas åt en särskild tjensteman, hvilken af Kongl. Maj:t efter förslag af marinförvaltningen förordnades, samt att å stat borde uppföras ett arfvode åt en advokatsfiskal i marinförvaltningen, hvilken jemväl utan särskild ersättning skulle vara advokatsfiskal vid flottans station i Stockholm; och hemställde — under erinran, att den ökade arbetsbördan i marinförvaltningen icke berodde af tillfälliga omständigheter, utan fastmera, enligt hvad antagas kunde, komme att allt fortfarande växa — marinförvaltningen, att Kongl. Maj:t dels för år 1898, jemte beredande af något förhöjd ersättning till amanuenser och e. o. tjenstemän m. m., täcktes anvisa medel till arfvode åt en tillförordnad advokatsfiskal i embetsverket och vid flottans härvarande station, dels ock täcktes i nådig proposition föreslå Riksdagen, bland annat, att å staten för marinförvaltningen anvisa arfvode åt denne advokatsfiskal.

Berörda framställning föranledde emellertid icke någon Kongl. Maj:ts åtgärd.

Marinförvaltningen gjorde derefter i underdånig skrifvelse den 3 maj 1898 förnyad framställning i ämnet och framhöll dervid, beträffande den förut påpekade nödvändigheten af att sekreteraren befriades från advokatfiskalsgöromålen, ytterligare, dels att de af dessa göromål, hvilka kunnat behandlas på tjensterummet och icke kräfde någon större utredning, vore, särskildt med hänsyn till den advokatfiskalen åliggande granskning af alla kontrakt, som embetsverket hade att afsluta, af den vigt, att de ofta påfordrade mera tid och arbete, än som sekreteraren kunde, utan åsidosättande af sekreteraregöromålen, åt dem egna, dels att af sådan anledning, äfven der sekreteraren handlagt advokatfiskalsgöromålen, i flertalet fall det blifvit nödvändigt att låta den för göromålen erforderliga utredning verkställas af extra ordinarie tjenstemän.

Icke heller denna framställning föranledde, i hvad den rörde anvisande af ett arfvode till en advokatsfiskal, till någon Kongl. Maj:ts åtgärd.

I förutnämnda skrifvelse den 16 sistlidne november anförde marinförvaltningen följande.

Behofvet för embetsverket af en särskild advokatfiskal gjorde sig

med allt större styrka gällande. I sammanhang dermed, att antalet ärenden och mål, som komme under embetsverkets handläggning, allt fortfarande växte — ett förhållande, som framginge, bland annat, deraf, att antalet inkomna ärenden och mål år 1899 utgjorde 4,901 mot 4,241 år 1896 — hade ej mindre de egentliga sekreteraregöromålen ytterligare ökats, än äfven antalet ärenden, i hvilka embetsverket hade behof af advokatfiskalens biträde, i betydande mån tilltagit.

Härtill komme, att de frågor, som hänskötes till advokatsfiskalen, jemte den advokatfiskalen åliggande skyldigheten att granska alla embetsverkets kontrakt m. m., vore i sig sjelfva nu långt mera än förr af den vigt och den invecklade beskaffenhet, att de, derest — såsom ändamålet vore — advokatfiskalens yttrande eller granskning verkligen skulle kunna tjena embetsverket till ledning och stöd vid ärendenas handläggning, fordrade behandling af en i domarevärf eller annan praktisk juridisk verksamhet väl förfaren person. Dessa egenskaper kunde i regeln ingalunda väntas vara till finnandes hos den, som på grund af sin verksamhet i öfrigt kunde anses hafva gjort sig framför andra förtjent att komma i åtanke till erhållande af sekreterarebefattningen i embetsverket. Marinförvaltningen kunde icke underlåta att påpeka, hurusom, då särskildt de rättegångsmål, advokatfiskalen hade att sköta, emellanåt rörde högst afsevärda belopp, bristande erfarenhet i sådana måls handhafvande kunde för kronan medföra betydande ekonomiska förluster.

I fråga om arten af advokatfiskalens anställning ansåge marinförvaltningen sig böra föreslå, att för ändamålet anvisades ett arfvode å stat, hvilket, med hänsyn till ej mindre antalet af de ärenden, i hvilka embetsverket numera hade behof af advokatfiskalens biträde, än äfven desammas vigt, omfattning och ofta invecklade beskaffenhet, ej kunde sättas till lägre belopp än två tusen femhundra kronor.

På grund af hvad sålunda anförts hemstälde marinförvaltningen om aflåtande af nådig proposition till Riksdagen med begäran om uppförande i staten för marinförvaltningen af ett arfvode å 2,500 kronor åt en advokatfiskal i embetsverket och vid flottans härvarande station.

Slutligen hade marinförvaltningen i det underdåniga utlåtande, som embetsverket, på grund af nådig remiss, den 14 sistlidne december afgifvit öfver kustartillerikomiténs betänkanden och förslag, anfört, att af komiténs af marinförvaltningen biträdda förslag följde behofvet af tillägg till staten för embetsverket, som fördenskull funnit sig föranlåtet att afgifva förslag till ny sådan stat.

I komiténs kostnadsberäkningar inginge nemligen ökad kostnad på marinförvaltningens stat med 1,000 kronor, utgörande arfvode till chefen för den föreslagna fortifikationsafdelningen i embetsverket. Detta arfvodesbelopp borde således upptagas i statförslaget.

Hvad marinförvaltningen anfört rörande behofvet af en kemist och en särskild advokatfiskal inom embetsverket funne departementschefen innefatta fullt giltiga skäl för anställande af dessa tjenstemän, likasom de för dem föreslagna aflöningsförmånerna syntes vara rätt afvägda. Rörande arfvodet till chefen för fortifikationsafdelningen hänvisades till den redogörelse för kustartillerikomiténs förslag, som i det följande framlägges. Då arfvodets uppförande å marinförvaltningens stat betingades af den organisation af kustartilleriet, som departementschefen ansett sig böra förorda, syntes marinförvaltningens förslag i denna del böra bifallas.

Emot Kongl. Maj:ts framställning om uppförande i 1902 års riksstat af aflöning till en kemist och en advokatfiskal i marinförvaltningen har utskottet icke haft något att erinra, och när utskottet under punkt 10:o, här nedan tillstyrker Riksdagen att antaga hvad Kongl. Maj:t föreslagit i fråga om kustartilleriets organisation, finner utskottet sig böra förorda upptagandet i staten jemväl af arfvodet till chefen för fortifikationsafdelningen.

På grund af hvad sålunda anförts, hemställer utskottet,

att Riksdagen må godkänna förändrad stat för marinförvaltningen sådan denna stat finnes detta utlåtande bifogad (bil. I) samt höja anslaget till marinförvaltningen från 42,100 till 49,600 kronor, eller med 7,500 kronor.

Aflöning för flottans kårer och stater.

Höjning af anslaget. [2. 3. 4.]

2:o) I punkterna 2:o)—4:o) har Kongl. Maj:t föreslagit Riksdagen *dels* att medgifva, att i de år 1898 godkända grunderna för ändrad organisation af flottans sjömanskår må vidtagas sådana jemkningar beträffande kårens fördelning på yrkesafdelningar, den tidpunkt, från hvilken nyantagen sjömans tjenstetid skall räknas, samt anställningstidens längd, som må finnas lämpliga och icke medföra ökade kostnader för statsverket;

dels att, med godkännande af stater för flottans officerskår, för

flottans underofficerskår, för flottans sjömanskår, för flottans skeppsgossekår, för flottans mariningeniörstat, för flottans civilstat och å dagaflöning till officerare, underofficerare och läkare vid flottan, af den lydelse bilagorna n:is 2—8, till statsrådsprotokollet öfver sjöförsvarsärenden den 11 januari 1901 utvisade, i riksstaten för år 1902 höja anslaget till aflöning för flottans kårer och stater från 2,520,982 kronor till 2,911,979 kronor, eller med 390,997 kronor;

dels ock att medgifva, att reservofficerare, som dertill finnas villiga, må, i den mån vakanser inom officerskåren lemna tillgång till deras aflönande från anslaget till aflöning för flottans kårer och stater, inkallas till tjenstgöring vid flottan.

Statsrådsprotokollet innehåller rörande dessa framställningar följande (sid. 14—33).

I anförande till statsrådsprotokollet den 13 januari 1900 hade departementschefen redogjort för den ökning af flottans personal, som vore erforderlig vid ingången af år 1902, och behagade Kongl. Maj:t, på grund af den i ämnet gjorda utredningen, till Riksdagens godkännande framlägga förslag till stater för flottans officerskår, för reservofficersaspiranter vid flottan, för flottans underofficerskår, för flottans sjömanskår, för flottans skeppsgossekår, för flottans mariningeniörstat, för flottans läkarestat, för de militära befattningar vid flottan, hvilkas innehafvare, derest de icke åtnjuta boställe i kronans hus, erhålla inqvarteringsbidrag i pehningar, samt å dagaflöning för officerare, underofficerare och läkare vid flottan från anslaget till aflöning för flottans kårer och stater, alla afseende den vid ingången af år 1892 erforderliga personalen. Tillika och med hänsyn dertill, att icke hela den erforderliga ökade personalen kunde uppsättas under år 1901, framlades särskilda, reducerade förslag till stater att tillämpas under sistnämnda år. I skrifvelse den 12 maj 1900 anförde Riksdagen, bland annat, att Riksdagen visserligen af de lemnade utredningarna funnit, att till följd af flottans ökade materiel en ökning af personalen vore redan under år 1901 behöflig och att personalökningen säkerligen måste äfven derefter tills vidare fortgå såväl för att fylla besättningsbehofvet för redan anskaffad eller beslutad materiel som ock i mån af materielens till äfventyrs skeende ytterligare ökning. Dock hade Riksdagen icke kunnat finna det nödvändigt, att stater redan nu godkändes att gälla först från och med år 1902, helst dessa stater i allt fall skulle, enligt Kongl. Maj:ts proposition, tillämpas endast i den mån, Riksdagen dertill beviljade anslag, och således träda i fullständig tillämpning först efter förloppet af kortare eller längre tid, som ansetts böra sättas i förhållande till den små-

ningom fortskridande ökningen i tillgången å personal att fylla staternas numerär. Det hade deremot af Riksdagen ansetts vara tillräckligt, att förslag till ökade stater blefve framdeles för Riksdagen framlagda, allt efter som det visade sig möjligt att erhålla personal till de erforderliga nya tjenstebefattningarnas besättande. Med hänsyn till hvad sålunda anförts hade Riksdagen ansett sig nu böra i sitt beslut afse endast det förslag, Kongt. Maj:t för år 1901 framlagt. Tillika anmäldes, att Riksdagen godkänt stater för flottans officerskår, för reservofficersaspiranter vid flottan, för flottans underofficerskår, för flottans sjömanskår, för flottans mariningeniörstat, för flottans läkarestat, för de militära befattningar vid flottan, hvilkas innehafvare, derest de icke åtnjuta boställe i kronans hus, erhålla inqvarteringsbidrag i penningar, samt å dagaflöning till officerare, underofficerare och läkare vid flottan från aflöningsanslaget, samtliga dessa stater — med undantag af någon jemkning beträffande staten för sjömanskåren — öfverensstämmande med de stater, hvilka af Kongl. Maj:t föreslagits att tillämpas under år 1901.

Af en jemförelse mellan de af Kongl. Maj:t framlagda statförslagen, grundade på personalbehofvet vid ingången af år 1902, och de sålunda af Riksdagen godkända staterna, framginge, att för fyllande af nämnda personalbehof erfordrades följande ökade personal, nemligen vid

officerskåren:

flaggman	1
kommendör	1
kommendörkaptener af 1:a graden	4
kommendörkaptener af 2:a graden	3
kaptener af 1:a klass	12
» » 2:a klass	5
löjtnanter	17
underlöjtnanter	7
	= 50;

underofficerskåren:

flaggunderofficerare (styrmän, konstaplar eller skeppare)	20
flaggunderofficerare (maskinister)	10
flaggunderofficerare (rustmästare, torpedmästare eller qvartersmän)	2
underofficerare af 2:a graden (maskinister)	18
underoficerare af 2:a graden (rustmästare, torpedmästare eller qvartersmän)	3
	= 53;

sjömanskåren:

1:a	lönegrad	50
2:a	»	200
3:e	»	100
		= 350;

skeppsgossekåren:

skeppsgossar	80;

mariningeniörstaten:

extra ingeniörer	2.

Genom skrifvelse den 14 september 1900 hade departementschefen anmodat chefen för flottans stab att inkomma med yttrande, huruvida det kunde antagas, att ökning af flottans personal kunde under år 1902 genomföras i nyssnämnda omfattning, samt, om detta icke kunde antagas blifva förhållandet, med förslag å den ökning af flottans personal, som kunde uppsättas under år 1902 och för hvilken anslag sålunda borde äskas af 1901 års Riksdag.

Efter att hafva i ärendet infordrat yttranden från stationsbefälhafvarne, anförde chefen för flottans stab i skrifvelse den 12 november 1900 hufvudsakligen följande.

Den gjorda uträkningen hade gifvit vid handen, att behofvet af den föreslagna ökningen af personalen qvarstode oförändradt, men att densamma icke torde kunna under år 1902 genomföras i den utsträckning, som de på personalbehofvet samma år grundade statförslagen angåfve.

Hvad anginge officerskåren hade det visat sig, att i betraktande af den afgång och tillkomst, som under åren 1901 och 1902 kunde påräknas, någon ökning af officerskåren utöfver det i den för innevarande år gällande staten upptagna antalet af 200 officerare icke torde kunna under år 1902 genomföras på annat sätt än genom reservofficerares inträde på aktiv stat.

Då det emellertid, särskildt för att erhålla tillgång å det antal befäl, som vore erforderligt för öfningarnas bedrifvande, vore af stor vigt, att ökningen af antalet i tjenstgöring varande officerare utan afbrott och snarast möjligt genomfördes, och detta mål under för handen varande förhållande lämpligast syntes kunna vinnas genom att öka staten

för flottans officerskår och tillåta reservofficerare, som dertill funnes villiga, till högst det antal, som motsvarade antalet vakanser inom stammen, att, utan att öfvergå på aktiv stat, inträda i tjenstgöring tills vidare eller på viss tid och för dessas aflöning använda medel, som vore anslagna till icke besatta stamofficersbeställningar, föresloge stabschefen, att den af Riksdagen senast godkända staten för flottans officerskår måtte för år 1902 ökas med 10 officerare, eller en femtedel af den ökning af 50 officerare, som för mobiliseringsbehofvets fyllande sagda år bort genomföras, nemligen:

1 kommendörkapten af 1:a graden:
1 » af 2:a »
2 kaptener af 1:a klass,
1 kapten af 2:a klass,
4 löjtnanter och
1 underlöjtnant;

samt att, derest så ansåges erforderligt, Riksdagens medgifvande måtte begäras dertill, att medel, hvilka vore anslagna till officersbeställningar, som ej vore å stat besatta, finge användas till aflöning åt i tjenst inkallade reservofficerare.

Den af 1900 års Riksdag godkända staten för reservofficersaspiranter vid flottan upptoge samma antal som det på personalbehofvet år 1902 grundade statförslaget och torde sålunda nu icke här föranleda något yttrande.

Underofficerskåren beräknades, utom hvad beträffade maskinist-staten, kunna ökas till det antal, som funnes upptaget i det på personalbehofvet under år 1902 grundade statförslaget, hvadan stabschefen föresloge, att den af Riksdagen senast godkända staten måtte för år 1902 ökas med 25 underofficerare, nemligen:

20 flaggunderofficerare (styrman, konstapel eller skeppare),
2 flaggunderofficerare (rustmästare, torpedmästare eller qvartersman),
3 underofficerare af 2:a graden (rustmästare, torpedmästare eller qvartersman),

hvarigenom statens slutsumma skulle uppgå till 362 underofficerare.

Af uppgjord beräkning rörande sjömanskåren framginge, att denna borde kunna under år 1902 uppbringas till en styrka af 2,800 man. Då emellertid äfven under år 1902 aflöning komme att utgå till permitteradt manskap, tillhörande sjömanskåren enligt 1887 och 1894 årens organisationer, och denna aflöning, som beräknades uppgå till omkring 20,000 kronor, skulle jemlikt 1898 års Riksdags beslut be-

stridas af de till aflöning för flottans kårer och stater anslagna medel, toges en del af de medel, som blefve anvisade på grund af godkända stater för underofficers-, sjömans- och skeppsgossekårerna, ännu under år 1902 i anspråk för aflöning åt sjömanskårens i sagda stater ej upptagna permitterade årsklasser.

För att medel måtte erhållas till att under år 1902 uppsätta sjömanskåren till en styrka af 2,800 man, föresloge sålunda chefen för flottans stab, att den af Riksdagen senast godkända staten för flottans sjömanskår, upptagande 2,650 man, måtte för år 1902 ökas med 200 man, deraf

30 i 1:a lönegraden,
120 i 2:a » och
50 i 3:e „ ,

hvarigenom statens slutsumma skulle blifva 2,850 man.

Beträffande skeppsgossekåren hemställdes, att densamma måtte för år 1902 ökas från 320 till 400 gossar. Härvid erinrades, att, då utrymmet i skeppsgossekasernen i Karlskrona icke medgåfve att beqvämligen dit förlägga mera är 320 gossar, det öfverskjutande antalet borde, i den mån kåren ökades, förläggas till Stockholms station, der detsamma kunde inkaserneras å ett för ändamålet inredt, lämpligt logementsfartyg.

Mariningeniörstaten borde, enligt den af marinförvaltningen uppgjorda planen för genomförande af denna stats ökning, för år 1902 ökas med en extra ingeniör.

Slutligen erinrade chefen för flottans stab, att han i skrifvelse den 24 sistlidne oktober afgifvit infordradt förslag till förändrad organisation af flottans läkarestat, hvadan han i fråga om denna stat hänvisade till sagda skrifvelse.

I det af chefen för flottans stab den 31 oktober 1900 afgifna utlåtande i fråga om utsträckning af beväringens öfningstid under fredstid hade stabschefen uttalat den på noggranna detaljberäkningar grundade åsigt, att en utsträckning af beväringens öfningstid under fredstid till ett år icke medgåfve någon minskning i den stampersonal, som i departementschefens anförande till statsrådsprotokollet den 13 januari 1900 angafs såsom behöflig vid ingången af år 1902. Huruvida med nämnda utsträckning af beväringens öfningstid under fredstid någon nedsättning i den ökning af stampersonalen, som i nämnda anförande angåfves såsom erforderlig efter ingången af år 1902, framdeles läte sig verkställas, kunde bedömas först sedan erfarenhet vunnits, i hvad mån sjömanskåren kunde blifva rekryterad bland beväringsmän, som

under vapenöfningen såsom värnpligtige erhållit fullständig yrkesutbildning.

Hvad chefen för flottans stab sålunda anfört rörande behofvet af fortsatt ökning af flottans stampersonal funne departementschefen välgrundadt; hvarjemte departementschefen ansåge stabschefens förslag beträffande den ökning, som lämpligen bör ega rum år 1902, vara i hufvudsak väl lämpadt efter förhållandena. Dock synes den föreslagna ökningen af officerskåren böra något jemkas i fråga om fördelningen deraf på de särskilda graderna, hvilken fördelning ansåges böra blifva följande:

kommendörkapten af 1:a graden	1
kommendörkapten af 2:a graden	1
kaptener af 1 a klass	2
kaptener af 2:a klass	2
löjtnanter	2
underlöjtnanter	2
	= 10.

Departementschefen delade äfven den af stabschefen uttalade mening om sättet att under den närmaste framtiden tillgodose behofvet af ökad officerspersonal, nemligen genom inkallande af reservofficerare till tjenstgöring vid flottan.

Sjömanskåren borde, såsom redan anförts, för att den skall uppgå till det antal, som enligt anförandet till statsrådsprotokollet den 13 januari 1900 skulle vara erforderligt år 1902, ökas med 350 man, deraf 50 i 1:a, 200 i 2:a och 100 i 3:e lönegraden. Då, på sätt chefen för flottans stab framhållit, denna ökning icke torde kunna i sin helhet genomföras år 1902, ansåge departementschefen lämpligast, att ökningen lika fördelas på åren 1902 och 1903 samt att ökningen för år 1902 följaktligen upptoges till 175, deraf 25 i 1:a, 100 i 2:a och 50 i 3:e lönegraden.

Genom skrifvelse den 17 sistlidne november hade departementschefen anmodat marinförvaltningen att inkomma med statförslag och kostnadsberäkningar, stödda på stabschefens förslag med nyss angifna jemkningar; och hade marinförvaltningen med skrifvelse den 8 derpåföljande december öfverlemnat de sålunda infordrade förslagen jemte beräkning af medelsbehofvet för år 1902 å anslagstitlarne aflöning för flottans kårer och stater, beklädnad åt sjömans- och skeppsgossekårerna, naturaunderhåll, flottans nybyggnad och underhåll, flottans öfningar och sjöbeväringens vapenöfningar.

I de beräkningar öfver kostnaderna för genomförandet af utsträckning af beväringens öfningstid i fredstid till 365 dagar, som af chefen för flottans stab framlagts i hans förutnämnda utlåtande af den 31 oktober 1900, hade stabschefen utgått från den förutsättning, att den del af kostnaden för stampersonalens sjöaflöning, som motsvarade dagaflöning i land, skulle bestridas från anslaget till aflöning för flottans kårer och stater och icke, såsom för närvarande är förhållandet, från öfnings- och sjöbeväringsanslagen, hvaremot skilnaden mellan sjöaflöningen och dagaflöningen i land skulle fortfarande utgå från dessa anslag under benämning af sjötillägg. Såsom skäl härför hade chefen för flottans stab anfört, bland annat, att nämnda del af stampersonalens sjöaflöning vore af den natur, att den komme att uppgå till samma belopp oberoende af om personalen vore förlagd ombord eller i land.

En anordning i nämnda syfte hade också länge varit erkänd såsom den rigtiga. I det nådiga bref af den 26 maj 1876, som låge till grund för det för närvarande i detta afseende bestående förhållandet, föreskrefves, »att dagaflöning under tjenstgöring ombord skall tills vidare och intilldess, efter det medel blifvit å aflöningsanslaget för ändamålet tillgängliga, annorlunda kan varda förordnadt, utgå af anslaget till flottans öfningar, derest ej viss expedition af särskilda medel bekostas, i hvilket fall jemväl dagaflöningen skall af samma medel bestridas».

Den angifna förutsättningen, att medel skulle blifva å aflöningsanslaget för ändamålet tillgängliga hade hittills icke inträffat. Till statsrådsprotokollet öfver sjöförsvarsärenden den 14 januari 1895 yttrade dåvarande chefen för sjöförsvarsdepartementet, efter att hafva framhållit otillräckligheten af det då till flottans öfningar utgående anslaget, att, derest öfningarna skulle kunna på det ändamålsenligaste sätt bedrifvas, utan att öfningsanslaget höjdes, detta anslag måste befrias från alla sådana utgifter, hvilka vore af beskaffenhet att rätteligen böra drabba andra anslagstitlar, och att det derför vore synnerligen angeläget, att den aflöning, som varit afsedd att utgå från aflöningsanslaget, men som hittills af brist på medel måst utgå från öfningsanslaget, måtte så fort som möjligt komma att bestridas från det förra anslaget. Detta beräknades, med hänsyn till flottans dåvarande personal och till det sätt, hvarpå öfningarna då ansågos böra ordnas, blifva möjligt, om ett extra anslag af 30,000 kronor fortfarande finge utgå för genomförande af senast beslutade lönereglering för flottan; och äskade Kongl. Maj:t för ändamålet ett extra anslag för år 1896 å nämnda belopp.

I skrifvelse den 4 maj 1895 anförde Riksdagen med anledning häraf följande:

»Då, enligt hvad departementschefen erinrat, det extra anslaget för genomförande af den år 1876 beslutade löneregleringen för flottans kårer och stater icke skulle blifva vidare erforderligt, sedan medel för behofvets fyllande blifvit disponibla genom afgång på reserv- och indragningsstaterna, och detta nu inträffat, så borde detta extra anslag numera rätteligen kunna helt och hållet indragas. Men då, såsom departementschefen jemväl anfört, aflöning, som egentligen borde af aflöningsanslaget bestridas, fortfarande utgår af öfningsanslaget, och handhafvandet af den nya sjökrigsmaterielen otvifvelaktigt betingar mera öfning för såväl befäl som manskap, än som erfordras för den gamlas handterande, har Riksdagen ansett Eders Kongl. Maj:ts förevarande anslag böra på det sätt bifallas, att Riksdagen för år 1896 för det afsedda ändamålet beviljar ett belopp af 15,000 kronor, dock endast i afvaktan på att motsvarande belopp varder genom ytterligare afgång å reserv- och indragningsstaterna tillgängligt, och att således detta extra anslag ej vidare blifver behöfligt».

Till statsrådsprotokollet öfver sjöförsvarsärenden den 13 januari 1896 anförde departementschefen, att, med hänsyn till dels redan inträffad, dels för år 1896 beräknad afgång å reserv- och indragningsstaterna, något extra anslag för löneregleringens genomförande icke borde äskas för år 1897, men att vid sådant förhållande den förut antydda olägenheten, att aflöning, som borde utgå af aflöningsanslaget, måste bestridas från öfningsanslaget, fortfarande komme att qvarstå.

Departementschefen anför derefter att han för egen del funne den af chefen för flottans stab nu förordade anordning lämplig och ledande till större öfverskådlighet vid bedömande af kostnaderna för sjöförsvaret, och derför vid uppgörande af de beräkningar öfver utgifterna från aflönings- och öfningsanslagen, hvilka i det följande framläggas, utgått från samma förutsättning i detta afseende som chefen för flottans stab.

I särskildt utlåtande af den 31 nästlidne oktober hade chefen för flottans stab och de sakkunnige, hvilka den 12 nästförutgångne september erhållit uppdrag att granska och med chefen för flottans stab öfverlägga om det från honom infordrade utlåtande i fråga om utsträckning af beväringens öfningstid under fredstid, framlagt förslag till förändrade löneförmåner för flottans personal, upprättadt i anslutning till det förslag angående ändrade löneförmåner för arméns personal, som framstälts af chefen för generalstaben.

På sätt departementschefen i annat sammanhang haft tillfälle framhålla, ansåge han sig icke för närvarande böra ifrågasätta någon

förändring i officerarnes enligt nu gällande stater utgående aflöningsförmåner.

Deremot borde, sedan chefen för landtförsvarsdepartementet föreslagit en väl behöflig höjning i aflöningsförmånerna för arméns underofficerare och manskap, aflöningsförmånerna böra höjas för den motsvarande personal vid flottan, som utan sådan höjning skulle blifva beträffande aflöningsförmåner sämre ställd än sina vederlikar vid armén.

Detta skulle blifva förhållandet med flaggunderofficer, annan än maskinist, underofficer af 2:a graden, maskinist, samt sjöman i 3:e eller 4:e lönegraden.

I fråga om den löneförbättring, som sålunda borde tillgodokomma sistnämnda personal vid flottan, funne departementschefen sig dock icke kunna i alla delar förorda stabschefens och granskningskomiterades förslag. Beträffande underofficerarne hafva i detta förslag, på sätt för underofficerarne vid armén föreslagits, aflöningsformerna beklädnadsersättning och portionsersättning uteslutits samt summan af lönen och dagaflöningen ökats med motsvarande belopp. En sådan anordning vore emellertid i fråga om flottans underofficerare icke lämplig. Genom uteslutande af beklädnadsersättningen och höjande af fasta lönen på föreslaget sätt skulle framkallas en rubbning i pensionsförhållandena, hvarigenom skilnaden mellan pensionerna för flaggunderofficer och underofficer af 2:a graden skulle försvinna. Hvad portionsersättningen angår skall denna enligt reglementet för flottan indragas vid sjökommendering och sådan kommendering, hvarunder åtnjutes traktamentsersättning enligt resereglementet eller nådiga kungörelsen den 27 maj 1881, vid hvilket förhållande den syntes böra bibehållas såsom särskild aflöningsform vid flottan. Följaktligen torde den löneförbättring, som borde tillkomma flaggunderofficer, annan än maskinist, och underofficer af 2:a graden, maskinist, lämpligast kunna bestå i en höjning af dagaflöningen. Om denna sistnämnda höjdes från nu utgående en krona 50 öre till en krona 65 öre, eller med 15 öre, skulle sammanlagda årliga aflöningsförmånerna för ifrågavarande underofficerare, inqvarteringsbidrag oberäknadt, komma att uppgå till 1,748 kronor 55 öre, eller i det närmaste samma belopp, som, inqvarteringsbidrag oberäknadt, föreslagits för motsvarande underofficerare vid armén: 1,750 kronor.

Hvad åter angår manskapet i 3:e och 4:e lönegraderna borde, för att detta manskap skulle blifva likställdt med det motsvarande vid armén, månadslönen höjas för manskap i 3:e lönegraden från 10 till 12 kronor och för manskap i 4:e lönegraden från 5 kronor till 6 kronor 50 öre, hvarigenom sammanlagda kontanta aflöningen för år skulle blifva för

manskap i 3:e lönegraden (2:a kl. sjöman) 290 kronor och för manskap i 4:e lönegraden (3:e kl. sjöman) 187 kronor 50 öre, under det kontanta årliga aflöningen för motsvarande personal vid armén skulle blifva respektive 289 kronor 50 öre och 186 kronor 50 öre.

Enligt Riksdagens skrifvelse den 13 maj 1898 har Riksdagen godkänt stat för flottans på det i bilagan n:o 1 vid samma skrifvelse omförmälda sätt omorganiserade sjömanskår; och torde således någon ändring af de i samma bilaga innefattade grunder för ändrad organisation af sjömanskåren icke kunna utan Riksdagens medgifvande vidtagas. I dessa grunder bestämmas, bland annat, de yrkesafdelningar, hvilka kåren skall omfatta, den tidpunkt, från hvilken tjenstetiden vid kåren skall räknas, samt anställningstidens längd.

Nu hade chefen för flottans stab i sitt den 31 oktober 1900 afgifna utlåtande i fråga om utsträckning af beväringens öfningstid i fredstid föreslagit, att af Riksdagen skulle begäras medgifvande för Kongl. Maj:t att i denna organisation vidtaga sådana mindre jemkningar, som i sammanhang med genomförandet af utsträckningen af beväringens öfningstid kunde finnas påkallade och som utan ökade kostnader kunde genomföras; och har stabschefen till stöd härför anfört följande.

Om ock en utsträckning af beväringens öfningstid under fredstid till ett år icke medgåfve någon minskning af flottans stampersonal, föranledde den å andra sidan icke heller någon förändrad organisation af densamma. Dock syntes, derest beväringens utbildning komme att ordnas i öfverensstämmelse med den plan, som af stabschefen föreslagits, sådan jemkning böra göras i föreskrifterna rörande tiden för det genom kontrakt anstälda manskapets inställelse till tjenstgöring, att den sammanfölle med beväringens inryckning. För närvarande vore, i öfverensstämmelse med nyss omförmälda grunder för sjömanskårens organisation, genom nådiga kungörelsen den 8 juni 1900 föreskrifvet, att tjenstetiden för det genom kontrakt anstälda manskapet skulle räknas från den efter antagningen näst infallande 1 februari, från hvilken dag den antagne jemväl vore skyldig att inträda i tjenstgöring, dock att den, som så önskade, finge i mån af befintlig vakans inträda tidigare, under det att flottans beväring, enligt stabschefens förslag, skulle från och med 8:e öfvergångsåret inrycka till tjenstgöring omkring den 14 januari. Derjemte borde utfärdas föreskrifter, hvilka bestämde i hvad mån beväringsmän, som efter undergången vapenöfning anställdes vid flottans stam, finge såsom tjenstetid vid flottan tillgodoräkna sig den tid, de såsom värnpligtige tjenstgjort vid flottan, äfvensom rörande

den tidpunkt på året, då deras inträde i tjenstgöring skulle ske, samt den tid, för hvilken de finge anställas. Då emellertid de mindre jemkningar, som kunde erfordras i de af Riksdagen år 1898 godkända grunderna för sjömanskårens organisation, icke vore af sådan genomgripande art, att de borde i detalj underställas Riksdagens pröfning och icke heller medförde ökade kostnader, föresloge stabschefen framställning till Riksdagen i förut angifvet syfte.

Detta stabschefens förslag syntes departementschefen vara till sitt syfte fullt befogadt, men torde vid äskande af det ifrågasatta medgifvandet detta böra begränsas till att afse sådana ändringar, som berörde sjömanskårens fördelning i yrkesafdelningar, den tidpunkt, från hvilken nyantagen sjömans tjenstgöring skulle räknas, samt anställningstidens längd.

Departementschefen anför derefter, att marinförvaltningen dels i särskild skrifvelse den 26 oktober 1900, dels ock i förutnämnda skrifvelse den 8 sistlidne december hemstält om ändring i staten för flottans civilstat, och lemnar följande redogörelse för hvad i detta ärende förekommit.

I underdånig skrift af den 5 november 1895 anhöllo extra ordinarie kammarskrifvare vid flottans härvarande station, att Kongl. Maj:t, till förbättrande af de extra ordinarie kammarskrifvarnes vid flottan ställning och på det de måtte i fråga om aflöningsförmåner blifva i någon mån likställda med extra ordinarie tjenstemän inom öfriga statens embetsverk, täcktes vidtaga sådana åtgärder, att vikariatsersättningen vid förordnande i kammarskrifvaregraden blefve höjd till ett belopp af 100 kronor i månaden samt vid förordnande i högre grad till lämpligt, mot tjenstens beskaffenhet svarande belopp. Till stöd för denna underdåniga ansökning anfördes, att enligt det då gällande 1884 års reglemente för flottan, 1:a delen, § 112 mom. 6 utginge till extra ordinarie kammarskrifvare vid förordnande såsom kammarskrifvare ett vikariatsarfvode, motsvarande half kammarskrifvareaflöning, eller per månad 62 kronor 50 öre, och således för den, som under ett helt år innehade dylikt förordnande, ett belopp af 750 kronor, till hvilket belopp emellertid allenast en eller annan af då tjenstgörande extra ordinarie kammarskrifvare lyckats komma, enär förordnande att bestrida ordinarie tjenst endast under i medeltal tre månader af året erhölles af extra ordinarie kammarskrifvarne. Till följd häraf och då de för stationen afsedda gratifikationsmedlens dåvarande belopp vore obetydligt i förhållande till antalet extra ordinarie kammarskrifvare, hade dessas års-

inkomst i medeltal stannat vid 309 kronor 68 öre, i hvilken inkomst, med hänsyn till den dagliga tjenstgöringstidens längd, möjligheten att förskaffa sig något tillskott vore så godt som utesluten. Då den äldste dåvarande extra ordinarie kammarskrifvaren hade en tjenstetid af ungefär 12 år, vore uppenbarligen utsigterna till befordran ganska mörka. Tillfälle till erhållande af sjökommendering erbjöde sig ej heller så ofta för de extra ordinarie kammarskrifvarne, sedan de ordinarie tjenstemännen börjat allt mer och mer söka förordnande såsom förvaltare å fartyg.

Stationsbefälhafvaren vid flottans station i Stockholm anförde, med anledning af denna ansökning, hufvudsakligen: att de vid stationen anställda e. o. kammarskrifvare vore till antalet tio, oberäknadt en, som innehade förordnande af mera stadigvarande natur; att i följd af detta jemförelsevis stora antal extra ordinarie kammarskrifvare, hvilka till sista man toges i anspråk under sommarmånaderna, förordnandena att bestrida ordinarie befattning under öfriga delen af året blefve så mycket sparsammare; att det oaktadt göromålens behöriga gång betingade ett så betydligt arbetsbidrag af dessa oaflönade tjenstemän, att flera af dem vore tjenstgörande året om under hela expeditionstiden hvarje dag utan annan ersättning än som med gratifikationsmedlen kunde dem beredas; hvadan stationsbefälhafvaren tillstyrkte löneförbättring för sökandena, på det att det skulle blifva möjligt för stationen att behålla de extra ordinarie kammarskrifvare, som en gång förvärfvat kompetens att bestrida göromål, som blefve dem förelagda, samt hemställde, att § 112 mom. 6 i reglementet för flottan, 1:a delen, måtte ändras derhän, att vid civilstaten ersättning till vikarie utan aflöning å stat ej finge understiga ett belopp motsvarande fasta lönen i lägsta gradens tjenst, samt att vid förordnande i högre grad de denna tillhörande tjenstgöringspenningarne jemväl skulle tillkomma vikarien.

Uti häröfver afgifvet utlåtande ansåg sig marinförvaltningen böra i likhet med stationsbefälhafvaren understödja den gjorda framställningen; men då deraf föranleddes ändring i reglementet för flottan, hemställde förvaltningen, att handlingarne i ärendet måtte blifva öfverlemnade till kommissionen för granskning af förslag till reglemente för flottan, hvilket ock skedde genom chefens för sjöförsvarsdepartementet embetsskrifvelse den 20 december 1895.

I skrifvelse den 22 juni 1899 med öfverlemnande af förslag till reglemente för flottan, del I, yttrade kommissionen, bland annat, att den funnit de anförda skälen för en höjning af ifrågavarande minimiarfvode synnerligen behjertansvärda och fördenskull ansett arfvodet böra utgå med ett belopp, motsvarande ej blott hela lönen i lägsta

lönegraden utan äfven derutöfver, på det arfvodet måtte komma att jemväl stå i något förhållande till betydelsen af den tjenstebefattning, hvilken den extra ordinarie tjenstemannen förordnades att uppehålla, hälften af tjenstgöringspenningarne för denna tjenstebefattning; och fans bestämmelse i sådant syfte införd i § 127 mom. 1 af reglementsförslaget.

Då emellertid medel för bestridande af denna ökade utgift icke funnos anvisade, blef förslaget i denna punkt icke af Kongl. Maj:t godkändt, utan gafs åt nyssnämnda moment i det den 8 december 1899 fastställda nya reglementet för flottan, del I, samma innehåll som i förut gällande § 112 mom. 6 i 1884 års reglemente, 1:a delen.

Rörande de e. o. tjenstemännens af civilstaten vid Karlskrona station ställning och aflöningsvilkor hade stationsbefälhafvaren derstädes anledning att uttala sig i underdånig skrifvelse den 20 oktober 1897, med hvilken till Kongl. Maj:t insändes en af extra ordinarie kammarskrifvare vid stationen gjord underdånig ansökning angående höjande af gratifikationerna till e. o. tjenstemän under den tid, de icke åtnjöte ersättning för förordnande å ordinarie tjenst, och hade stationsbefälhafvaren icke funnit något att erinra vid den i ärendet förebragta utredningen beträffande de extra ordinarie kammarskrifvarnes tjenstgöring och ersättningen derför. Denna utredning visade, bland annat, att det dåvarande antalet af 12 extra ordinarie kammarskrifvare, af hvilka dock den äldste innehade ständigt förordnande å ordinarie tjenst, vore behöfligt för göromålens ostörda gång under fredstid och torde blifva ännu nödvändigare vid mobilisering, då flera tjenstemän komme att beordras till sjötjenst, att tjenstetiden såsom extra ordinarie ej kunde beräknas kortare än 10 à 15 år och att de extra ordinarie tjenstemännen vid flottan vore i fråga om aflöning jemförelsevis sämre lottade än motsvarande tjenstemän i andra statens verk.

Af 1898 års Riksdag blef äfven, uppå Kongl. Maj:ts derom gjorda proposition, anvisningen till gratifikationer i staten för flottans civilstat höjd för Karlskrona station med 2,900 kronor och för Stockholms station med 2,200 kronor, hvilken förhöjning kommit stationerna till godo från och med år 1899.

Uti en af stationsbefälhafvaren i Stockholm med skrifvelse den 16 november 1898 öfverlemnad underdånig ansökning anhöllo extra ordinarie kammarskrifvare vid samma station, att då reglementskommissionen beslutat föreslå höjning af ifrågavarande vikariatsersättning, men ovisst syntes vara, när det nya reglementet med den sålunda ifrågasatta förändringen kunde komma att träda i kraft, Kongl. Maj:t täcktes, intill

dess det nya reglementet för flottan blefve fastställdt, i nåder bevilja extra ordinarie kammarskrifvare vid flottan den förhöjning i vikariatsersättningen, hvarom i den underdåniga ansökningen af den 5 november 1895 anhållits; men, efter marinförvaltningens hörande, fann Kongl. Maj:t denna underdåniga framställning ej föranleda vidare åtgärd. Enahanda beslut fattades äfven beträffande en dylik framställning från extra ordinarie kammarskrifvarne vid Karlskrona station.

Nu hade stationsbefälhafvaren vid flottans station i Stockholm, med anledning af en utaf extra ordinarie kammarskrifvarne vid stationen hos honom gjord framställning, i embetsskrifvelse till chefen för sjöförsvarsdepartementet af den 21 nästlidne maj upptagit frågan och dervid uttalat såsom sin mening, att ifrågavarande minimiarfvode borde höjas till 100 kronor i månaden. Öfver denna skrifvelse hade marinförvaltningen, efter att hafva inhemtat yttrande från stationsbefälhafvaren i Karlskrona, den 26 oktober 1900 afgifvit infordradt utlåtande.

Stationsbefälhafvaren i Karlskrona, som för egen del biträdt stationsbefälhafvarens i Stockholm åsigt i ämnet, hade öfverlemnat ett af Karlskrona stations räkenskapskontor afgifvet yttrande, hvaraf inhemtades bland annat:

att extra ordinarie kammarskrifvarnes vid Karlskrona station antal vore 11, af hvilka likväl den äldste innehade ständigt förordnande och arfvode motsvarande lönen för ordinarie tjensteman;

att de öfriga 10, af hvilka den äldste är 36 och den yngste 25 år gammal, varit i flottans tjenst från 7 till 11 år;

att dessa 10 extra ordinarie kammarskrifvares medelålder vore 31 år och deras tjenstetid vid flottan i medeltal mer än 9 år;

att flertalet af dessa tjenstemän före anställningen som extra ordinarie vid flottan i afvaktan derpå tjenstgjort i genomsnitt 1 à 2 år utan ringaste ersättning;

att genom höjningen af anvisningen till gratifikationer från och med år 1899 de extra ordinarie kammarskrifvarne under nämnda år kunnat, då de icke innehade förordnande på ordinarie tjenst, erhålla en gratifikation af 60 kronor per kalendermånad samt vid förordnande beredas, medelst gratifikation utöfver vikariatsarfvodet, en sammanlagd inkomst af 90 kronor per månad; och

att, derest nu ifrågavarande framställning bifölles, den deraf föranledda ökade utgift för statsverket skulle, hvad Karlskrona station beträffade, uppgå till omkring 2,500 kronor årligen.

Beträffande Stockholms station hade marinförvaltningen inhemtat:

att extra ordinarie kammarskrifvarnes antal derstädes — oberäknad

en, som innehade ständigt förordnande med inkomst såsom vore han ordinarie tjensteman — vore 9, af hvilka den äldsta vore 41 och den yngste 21 år gammal och hvilka, utom de båda yngsta, som blifvit för kort tid sedan anställda, varit i flottans tjenst, en något mer än $1^1/_2$ år samt de öfriga från 7 till 16 år;

att deras medelålder vore inemot 31 år och tjenstetid i flottan i medeltal öfver $7^1/_2$ år;

att dessa extra ordinarie tjenstemän fått under en tid af minst tre högst sex månader såsom auskultanter dels förskaffa sig kännedom om de civila göromålen vid stationen, dels inhemta för dessas skötande erforderlig kunskap i flottans reglemente, innan de efter anställdt förhör blifvit till extra ordinarie tjenstemän antagna;

att sedan anvisningen till gratifikationer blifvit från och med år 1899 förhöjd, de tre äldsta af de extra ordinarie kammarskrifvare, som icke innehaft förordnande på ordinarie tjenst, kunnat erhålla gratifikationer af 50 kronor hvar per månad; hvarjemte åt samtliga extra ordinarie kammarskrifvare kunnat till midsommar och jul utdelas gratifikationer, hvilka för år 1899 uppgingo till sammanlagdt 866 kronor 24 öre;

att, derest minimum af vikariatsarfvodet till extra ordinarie kammarskrifvare bestämdes till 100 kronor i månaden, deraf skulle för statsverket påkallas en ökad utgift vid Stockholms station af i rundt tal 800 kronor om året.

I afseende å skilnaden mellan de vid flottans stationer beräknade beloppen af den ökade utgift för statsverket, som skulle föranledas af bifall till förevarande förslag, erinrade marinförvaltningen, att, om ock de extra ordinarie kammarskrifvarnes antal vore vid båda stationerna i det närmaste lika, vore likväl antalet ordinarie tjenstemän vid civilstaten å Karlskrona station ungefär dubbelt så stort som vid Stockholms, hvilket, jemte andra förhållanden, medförde att vikariatsförordnandena vid Karlskrona station blefve vida talrikare och långvarigare än vid Stockholms station.

Enligt § 52 i reglementet för flottan, del I, vore minsta fordran för behörighet till tjenster vid flottans civilstat att hafva aflagt mogenhetsexamen och vid å endera stationen anställdt förhör ådagalagt nöjaktig insigt i de delar af flottans reglemente, hvilka handla om organisationen samt hushållningen och redogörelsen såväl i land som ombord.

Till följd af det begränsade antalet tjenster vid flottans civilstat vunne extra ordinarie tjensteman i allmänhet icke befordran till ordinarie tjenst förr än efter en tjenstetid af 10 till 15 år.

För egen del anförde marinförvaltningen, att det för embetsverket vore uppenbart, att den för extra ordinarie kammarskrifvare vid flottans stationer, hvilka förordnades att uppehålla ordinarie tjenst, i § 127 mom. 6 af reglementet för flottan, del I, stadgade minimiersättningen af 62 kronor 50 öre i månaden eller 750 kronor per år ingalunda kunde anses skälig. Ty icke kunde med billighet och rättvisa anses öfverensstämmande, att tjenstemän, hvilkas arbete vore så behöfligt för förvaltningens jemna gång, hvilkas föregående utbildning för tjensten vore så pass omfattande och hvilkas utsigter till erhållande af ordinarie anställning vore så aflägsna som de extra ordinarie kammarskrifvarnes vid flottans stationer, skulle under de i allmänhet korta tider, för hvilka de erhölle ett förordnande, nöja sig med en månadslön, hvars belopp endast motsvarade en del af hvad för närvarande kräfdes för vanligt kroppsarbete.

Marinförvaltningen förordade följaktligen, i likhet med samtliga vederbörande, som yttrat sig i frågan, en förhöjning till 100 kronor i månaden af minimiarfvodet till extra ordinarie kammarskrifvare vid förordnande att uppehålla ordinarie tjenst. Men innan en förändring i sådant syfte i flottans reglemente föreslogs, vore nödigt att vidtaga åtgärd till beredande af medel för de höjda vikariatsarfvodenas bestridande. För närvarande funnes icke i staten för flottans civilstat anvisade medel till bestridande af vikariatsersättning i allmänhet, såsom t. ex. vore fallet i staten för marinförvaltningen. Marinförvaltningen ville derför vid beräknande af utgifterna från anslaget till aflöning för flottans kårer och stater år 1902 jemväl upptaga här ofvan angifna belopp å tillhopa 3,300 kronor.

Uti förutnämnda skrifvelse den 8 december 1900 med förslag till stater för år 1902 och beräkning af medelsbehofvet under vissa anslagstitlar för samma år hade marinförvaltningen i nu omhandlade ämne ytterligare anfört, att förvaltningen ansett böra komma under öfvervägande behofvet af medel för bestridande af vikariatsersättningar i allmänhet inom flottans civilstat. På sätt marinförvaltningen redan erinrat, funnes icke medel för detta ändamål särskildt anvisade i stat. Vikariatsersättningarna till den civilmilitära personalen vid flottans stationer uppginge emellertid till icke alldeles obetydliga belopp. Medeltalet af de årliga belopp, som för sagda ändamål utgått under åren 1895—1899 utgjorde

för Karlskrona station	kr.	5,114: 30
» Stockholms »	»	2,457: 09
eller tillhopa	kr.	7,571: 39.

Hittills hade dessa ersättningar utbetalats under förskottstitel, hvarefter marinförvaltningen vid afgifvande den 1 juni hvarje år af summarisk redovisning för alla af embetsverket under nästföregående år förvaltade medel och bestridda utgifter föreslagit och Kongl. Maj:t derefter medgifvit förskottets ersättande från 5:e hufvudtitelns allmänna besparingar. Skulle förskottet nu komma att ökas med 3,300 kronor, syntes tiden vara inne att äska anvisande i stat af särskilda medel till vikariatsersättningar inom civilstaten. Förslag till ändrad stat för denna hade derför utarbetats, i hvilket upptagits till vikariatsersättningar

för Karlskrona station i jemnadt tal ..... kr. 7,600: —
» Stockholms » » » ..... » 3,300: —

eller sammanlagdt kr. 10,900: —;

och hade marinförvaltningen ansett vikariatsersättningarna böra, likasom i staten för marinförvaltningen, sammanslås med den redan förefintliga anvisningen till gratifikationer åt extra ordinarie tjenstemän m. m., hvilken anvisning till följd deraf skulle komma att ökas

för Karlskrona station till ..... kr. 12,100: —
och » Stockholms » » ..... » 6,300: —

Summa kr. 18,400: —

Lika med marinförvaltningen funne departementschefen giltiga skäl tala för att extra ordinarie kammarskrifvare vid flottan skulle under förordnande att bestrida ordinarie tjenst erhålla ett månatligt arfvode af 100 kronor, likasom det äfven syntes vara lämpligt, att medel för beredande af sådan godtgörelse anvisades å staten för flottans civilstat och att denna anvisning dervid sammanfördes med anvisningen till gratifikationer åt extra ordinarie tjenstemän och vård af arkiven. Deremot ansåges sammanlagda beloppet af denna anvisning, 18,400 kronor, icke böra i den stat, som framlägges till Riksdagens godkännande, fördelas på de särskilda stationerna, utan syntes det vara lämpligare att Kongl. Maj:t komme i tillfälle att för hvarje år bestämma fördelningen med hänsyn till det möjligen vexlande medelsbehofvet.

I enlighet med ofvan angifna grunder hade departementschefen låtit utarbeta förslag till nya stater för flottans officerskår, för flottans underofficerskår, för flottans sjömanskår, för flottans skeppsgossekår, för flottans mariningeniörstat, för flottans civilstat samt å dagaflöning till officerare, underofficerare och läkare vid flottan från anslaget till aflöning för flottans kårer och stater.

Den enligt verkställda beräkningar och vid statsrådsprotokollet bilagda förslag till stater erforderliga kostnaden för år 1902 från anslaget till aflöning för flottans kårer och stater skulle utgöra:

för officerskåren (stat bilaga n:o 2 vid statsrådsprotokollet)	kronor	458,100: —
„ reservofficersaspiranter (enligt nu gällande stat)	„	26,700: —
„ underofficerskåren (stat bilaga n:o 3 vid statsrådsprotokollet)	„	341,440: —
„ sjömanskåren (stat bilaga n:o 4 vid statsrådsprotokollet)	„	1,218,050: —
„ skeppsgossekåren (stat bilaga n:o 5 vid statsrådsprotokollet)	„	14,965: —
„ mariningeniörstaten (stat bilaga n:o 6 vid statsrådsprotokollet)	„	98,500: —
„ civilstaten (stat bilaga n:o 7 vid statsrådsprotokollet)	„	139,000: —
„ ecklesiastikstaten (enligt nu gällande stat)	„	8,550: —
„ läkarestaten (enligt nu gällande stat)	„	34,100: —
„ poliskåren (enligt nu gällande stat)	„	27,800: —
„ inqvarteringsstaten för officerare och underofficerare (enligt nu gällande stat) förslagsvis	„	150,770: —
„ reserv och indragningsstater samt båtsmän, förslagsvis	„	66,300: —
„ dagaflöning till officerare, underofficerare och läkare (stat bilaga n:o 8 vid statsrådsprotokollet) förslagsvis	„	327,704: 50.
	Summa kronor	2,911,979: 50.

Med afseende på de beräkningar, som legat till grund för nu angifna kostnadssummor, erinrade departementschefen, utöfver hvad förut anförts, att dagaflöning till officerare under landtjenstgöring vid sjökrigsskolan förutsatts skola utgå från aflöningsanslaget och icke såsom hittills från anslaget till nämnda skola, hvilket jemväl medförde en jemkning i staten för sjökrigsskolan; samt att, ehuru inqvarteringsstaten för officerare och underofficerare vid flottan förblefve oförändrad, den af bestämmelserna i denna stat föranledda kostnad dock måst ökas med hänsyn till den föreslagna personalökningen.

Då anslaget till aflöning för flottans kårer och stater i riksstaten för år 1901 vore upptaget till ..... kronor 2,520,982: —
erfordrades sålunda, med uteslutande af öretalet,
en höjning i anslaget af ..... „ 390,997: —
så att detsamma i 1902 års riksstat skulle ingå
med ..... summa kronor 2,911,979: —

Utskottet har icke funnit någon anledning till erinran, mot hvad Kongl. Maj:t i ifrågavarande ämnen föreslagit och hemställer derför, att Riksdagen

a) medgifver, att i de år 1898 godkända grunderna för ändrad organisation af flottans sjömanskår må vidtagas sådana jemkningar beträffande kårens fördelning på yrkesafdelningar, den tidpunkt, från hvilken nyantagen sjömans tjenstetid skall räknas, samt anställningstidens längd, som må finnas lämpliga och icke medföra ökade kostnader för statsverket;

b) godkänner stater för flottans officerskår, för flottans underofficerskår, för flottans sjömanskår, för flottans skeppsgossekår, för flottans mariningeniörstat, för flottans civilstat och å dagaflöning till officerare, underofficerare och läkare vid flottan af den lydelse bilagorna II—VIII vid detta utlåtande utvisa, och i riksstaten för år 1902 höjer anslaget till aflöning för flottans kårer och stater från 2,520,982 kronor till 2,911,979 kronor eller med 390,997 kronor; samt

c) medgifver att reservofficerare, som dertill finnas villiga, må, i den mån vakanser inom officerskåren lemna tillgång till deras aflönande från anslaget till aflöning för flottans kårer och stater, inkallas till tjenstgöring vid flottan.

Beklädnad åt sjömans- och skeppsgossekårerna.

Ang. höjning af anslaget till beklädnad åt sjömans- och skeppsgossekårerna.

3:o) Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att i riksstaten för år 1902 höja reservationsanslaget till beklädnad åt sjömans- och skeppsgossekårerna från 317,510 kronor till 342,775 kronor eller med 25,265 kronor.

[5.]

Departementschefen hänvisar till den föreslagna ökningen af personalen vid flottans sjömans- och skeppsgossekårer samt af marinförvaltningen afgifven beräkning af från detta anslag erforderliga utgifter för år 1902.

Utskottet hemställer,

att Riksdagen må, vid bifall till hvad utskottet under punkt 2:o) här ofvan föreslagit, i riksstaten för år 1902 höja reservationsanslaget till beklädnad åt sjömans- och skeppsgossekårerna från 317,510 kronor till 342,775 kronor, eller med 25,265 kronor.

Naturaunderhåll åt personal vid flottan.

Ang. ökning af detta anslag. [6.]

4:o) Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att i riksstaten för år 1902 höja förslagsanslaget till naturaunderhåll under förändrad benämning af anslag till naturaunderhåll åt personal vid flottan från 483,000 kronor till 537,286 kronor eller med 54,286 kronor.

Departementschefen anför, att för den ökade personal vid underofficers-, sjömans- och skeppsgossekårerna, som, enligt hvad ofvan föreslagits, skulle tillkomma år 1902, utgjorde den af marinförvaltningen uppgifna kostnaden från förevarande anslag, beräknad enligt de grunder, som funnes angifna i bil. n:o 5 till det vid statsverkspropositionen år 1900 fogade utdrag af statsrådsprotokollet öfver sjöförsvarsärenden den 13 januari samma år, 54,286 kronor, med hvilket belopp anslaget alltså borde ökas.

Utskottet hemställer,

att Riksdagen må, vid bifall till hvad utskottet under punkt 2:o) härofvan föreslagit, i riksstaten för år 1902 höja förslagsanslaget till naturaunderhåll under förändrad benämning af anslag till naturaunderhåll åt personal vid flottan från 483,000 kronor till 537,286 kronor, eller med 54,286 kronor.

Flottans nybyggnad och underhåll.

Minskning af anslaget till flottans nybyggnad och underhåll. [7.]

5:o) Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att i riksstaten för år 1902 minska reservationsanslaget till flottans nybyggnad och underhåll från 1,725,000 kronor till 1,685,000 kronor eller med 40,000 kronor.

Departementschefen anför i denna fråga att enligt den beräkning, som i det följande framlägges angående det behöfliga anslaget till underhåll af kustartilleriets byggnader och materiel, skulle till detta anslag från anslaget till flottans nybyggnad och underhåll öfverflyttas ett belopp af 40,000 kronor.

Med anledning häraf hemställer utskottet,

att Riksdagen må, vid bifall till hvad utskottet i punkt 14:o, här nedan föreslår, i riksstaten för år 1902 minska reservationsanslaget till flottans nybyggnad och underhåll från 1,725,000 kronor till 1,685,000 kronor eller med 40,000 kronor.

Flottans öfningar.

Höjning af anslaget. [8.]

6:o) Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att i riksstaten för år 1902 höja reservationsanslaget till flottans öfningar från 870,000 kronor till 1,000,000 kronor eller med 130,000 kronor.

Departementschefen hänvisar rörande denna fråga till sitt yttrande till statsrådsprotokollet den 7 sistlidne januari angående utsträckning af beväringens öfningstid under fredstid, uti hvilket redogjorts ej mindre för den af chefen för flottans stab framlagda plan för stammens och beväringens öfningar dels sedan beväringens öfningstid blifvit utsträckt till ett år, dels under hvart och ett af 1:a till 9:e öfvergångsåren, än äfven för de af stabschefen beräknade kostnaderna för genomförande af denna plan. För det första öfvergångsåret, som skulle blifva år 1902, har chefen för flottans stab beräknat en kostnad från anslaget till flottans öfningar af 1,000,000 kronor, hvarvid, på sätt ofvan framhållits, dagaflöning under hela året förutsatts komma att utgå från anslaget till flottans kårer och stater.

Då, enligt hvad utskottet inhemtat, den af Riksdagen beslutade nedsättningen i den för flottans värnpligtige föreslagna öfningstiden icke föranleder någon minskning i anslaget till flottans öfningar, får utskottet hemställa,

att Riksdagen må i riksstaten för år 1902 höja reservationsanslaget till flottans öfningar från 870,000 kronor till 1,000,000 kronor, eller med 130,000 kronor.

Sjöbeväringens vapenöfningar samt beklädnad och ersättning derför.

Anslaget till sjöbeväringens vapenöfningar. [9. 10]

7:o) Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen dels att i riksstaten för år 1902 höja förslagsanslaget till sjöbeväringens vapenöfningar samt beklädnad och ersättning derför från 350,000 kronor till 420,000 kronor, eller med 70,000 kronor, dels ock godkänna att från förevarande anslag må utgå dagaflöning till sjörullföringsområdesbefälhafvarne med 4 kronor för en hvar och till nämnda befälhafvares expeditionsbiträden med 2 kronor för hvarje.

Jemväl i afseende på höjningen af detta anslag i riksstaten för år 1902 hänvisar departementschefen till den af chefen för flottans stab i hans utlåtande den 31 oktober 1900 i fråga om utsträckning af beväringens öfningstid gjorda utredning i ämnet samt till sitt anförande till statsrådsprotokollet den 7 sistlidne januari. Den erforderliga höjningen i anslaget skulle för år 1902, såsom det första öfvergångsåret, uppgå till 70,000 kronor. Vid beräkningen af detta belopp hade hänsyn tagits dertill, att den del af stampersonalens sjöaflöning, som motsvarar dagaflöning i land, förutsatts skola utgå från aflöningsanslaget.

Från anslaget till sjöbeväringens vapenöfningar hade jemväl beräknats skola utgå kostnaden för inskrifning och redovisning af flottans å sjömanshus inskrifne värnpligtige. Denna kostnad har af chefen för flottans stab beräknats sålunda:

1 sjörullföringsområdesbefälhafvare, dagaflöning à 4 kronor i 365 dagar	kronor	1,460: —
5 d:o	„	7,300: —
1 expeditionsbiträde, dagaflöning à 2 kronor i 365 dagar	„	730: —
5 d:o	„	3,650: —
hyra för expeditionslokaler samt eldning, städning och belysning af desamma	„	3,000: —
inskrifnings- och mönstringskostnader förslagsvis	„	9,000: —
summa	kronor	25,140: —

I detta sammanhang erinrade departementschefen, att, enligt den utredning chefen för flottans stab lemnat i nyssnämnda utlåtande (sid. 18 och 19), tillräckligt utrymme i nu befintliga kasernbyggnader icke kunde beredas för inqvartering af sjöbeväringen, derest beväringens öfningstid utsträcktes till 365 dagar. Då emellertid, såsom stabschefen anfört, utrymmet i nu befintliga kaserner medgåfve att för kortare tid

öka antalet der inkasernerade samt äfven logementsfartyg, så länge sådana ännu funnes att tillgå, kunde användas för beredande af tillfällig inqvartering,torde, med fästadt afseende på önskvärdheten af att i möjligaste mån inskränka utgifterna för ändamål, som icke omedelbart bidroge till försvarets stärkande, frågan om nya kasernbyggnader, hvilken jemväl sammanhänger med den ännu icke slutligen pröfvade frågan om flyttning af flottans station i Stockholm, icke behöfva tagas under ompröfning förr, än under öfvergångstiden erfarenhet vunnits, i hvad mån stridsfartygen kunde genom för ändamålet vidtagna åtgärder göras beboeliga äfven vintertiden och de nu befintliga kasernerna motsvara behofvet.

Enligt hvad utskottet inhemtat, medgifver den af Riksdagen beslutade minskningen af den för flottans värnpligtige föreslagna öfningstiden att ifrågavarande anslag för nästkommande år bibehålles vid sitt nuvarande belopp. I fråga om den för sjörullföringsområdesbefälhafvare och expeditionsbiträden föreslagna dagaflöningen har utskottet ansett sig böra framhålla önskvärdheten af att med hänsyn till vid flottan rådande personalbrist till sjörullföringsområdesbefälhafvare icke måtte utses officerare med lön på stat vid flottan samt att utskottet under denna förutsättning tillstyrker att dagaflöning till sjörullföringsområdesbefälhafvare och expeditionsbiträden må utgå med af Kongl. Maj:t föreslaget belopp, dock att sagda dagaflöning icke borde beräknas utgå för mer än 300 dagar årligen. På grund häraf hemställer utskottet, att Kongl. Maj:ts förslag må på så sätt bifallas, att Riksdagen

> dels må i riksstaten för år 1902 upptaga förslagsanslaget till sjöbeväringens vapenöfningar samt beklädnad och ersättning derför till oförändradt belopp eller 350,000 kronor,
>
> dels ock besluta, att från förevarande anslag må utgå dagaflöning till sjörullföringsområdesbefälhafvarne med 4 kronor för en hvar och till nämnda befälhafvares expeditionsbiträden med 2 kronor för hvarje, dock icke för mer än 300 dagar årligen.

Sjökrigshögskolan.

Höjning af anslaget till sjökrigshögskolan.

8:o) Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att i riksstaten för år 1902 höja reservationsanslaget till sjökrigshögskolan från 11,100 kronor till 13,600 kronor, eller med 2,500 kronor.

Departementschefen har beträffande denna fråga anfört, att enligt kustartillerikomiténs förslag, för hvilket i det följande närmare redogöres, erfordrades en höjning af 5,000 kronor i det till sjökrigshögskolan utgående anslag, hvilken höjning komitén ansett erforderlig redan under första öfvergångsåret. Då emellertid enligt förslaget officerare vid kustartilleriet år 1902 skulle åtnjuta undervisning i sjökrigshögskolan endast under ett halft läsår, ansåge departementschefen att för nämnda år endast ett belopp af 2,500 kronor erfordrades.

Utskottet hemställer derför

att Riksdagen må, vid bifall till hvad utskottet under punkt 10:o) härnedan föreslår, i riksstaten för år 1902 höja reservationsanslaget till sjökrigshögskolan från 11,100 kronor till 13,600 kronor, eller med 2,500 kronor.

Sjökrigsskolan.

Minskning af anslaget till sjökrigsskolan. [12.]

9:o) Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att i riksstaten för år 1902 minska anslaget till sjökrigsskolan från 31,040 kronor till 30,490 kronor, eller med 550 kronor.

Departementschefen anför, att likasom för sjökrigshögskolan erfordras enligt kustartillerikomiténs förslag en höjning af anslaget till sjökrigsskolan, hvilken höjning skulle belöpa sig till 3,700 kronor och inträda redan från och med år 1902. Men då den för officersvolontärer vid kustartilleriet afsedda kurs vid skolan först skulle börja på hösten 1902, kunde anslagshöjningen för detta år begränsas till hälften af hvad komitén ifrågasatt, eller till 1,850 kronor.

Om deremot, på sätt ofvan föreslagits, den i staten för sjökrigsskolan nu upptagna dagaflöningen åt derstädes tjenstgörande officerare, 2,400 kronor, komme att utgå från aflöningsanslaget, skulle uppstå en motsvarande minskning i anslagsbehofvet för skolan, hvadan anslaget i dess helhet skulle genom de föreslagna ändringarna minskas med 550 kronor.

Utskottet hemställer,

att Riksdagen må i riksstaten för år 1902 minska anslaget till sjökrigsskolan från 31,040 kronor till 30,490 kronor eller med 550 kronor;

kommande, vid bifall till hvad under punkterna 8:o) och 9:o) föreslagits, anslaget till undervisningsverken att i sin helhet höjas från 51,520 kronor till 53,470 kronor.

Kustartilleriet.

Kustartilleriets omorganisation.

10:o) Kongl. Maj:t har i fråga om ny organisation af kustartilleriet föreslagit Riksdagen [13. 14.]

dels att bifalla, att, med indragning af Vaxholms och Karlskrona artillerikårer, ett kustartilleri uppsättes, omfattande, efter fullbordad uppsättning och under förutsättning att beväringens öfningstid under fredstid utsträckes till 365 dagar, följande med fasta aflöningsförmåner anstälda personal, fördelad på Vaxholms och Karlskrona artilleriregementen, nemligen:

1 chef för kustartilleriet (generalsperson),
2 öfverstar och regementschefer,
2 öfverstelöjtnanter,
6 majorer,
21 kaptener af 1:a klassen,
17 kaptener af 2:a klassen,
34 löjtnanter,
17 underlöjtnanter,
50 styckjunkare (flaggjunkare, flaggmaskinister),
104 sergeanter (stabstrumpetare, maskinister, rustmästare),
2 regementsintendenter,
1 fästningsförvaltare,
1 regementsläkare,
2 förste bataljonsläkare,
1 auditör,
1 regementspastor,
1 fästningspredikant,
166 manskap i 1:a lönegraden,
402 » » 2:a » ,
206 » » 3:e » ,
540 » » 4:e » ,

dels ock att, under förutsättning att Riksdagen beslutar uppsättande af ett kustartilleri, ur riksstaten för år 1902 utesluta anslaget till Karlskrona artillerikår.

I denna fråga har departementschefen till statsrådsprotokollet rörande sjöförsvarsärenden den 7 januari 1901 anfört följande (sid. 16—22).

I det underdåniga betänkande angående Sveriges fasta försvar, som den 25 juli 1898 afgafs af dertill i nåder förordnade komiterade, anföres, bland annat, att komiterade vid utarbetande af förslag till organisation af fästningsartilleriets personal funnit vigtiga skäl tala för att fästningsartilleritrupperna vid Vaxholm och Oscar-Fredriksborg skulle i likhet med dem vid Karlskrona höra under sjöförsvarsdepartementet. Komiterade ansåge nemligen, att den af 1897 års statsrevisorer äfvenledes påpekade dualism, som för närvarande förefunnes vid de förstnämnda kustbefästningarna, bestående deri, att bemanningen å fästningsverken icke stode under samma försvarsdepartement som den del af våra rörliga stridskrafter till sjös, som komme att medverka vid Vaxholmspositionens försvar samt fasta minförsvaret dersammastädes, kunde vid ett krigsutbrott komma att hämmande inverka på vederbörande kommendants handlingskraft och äfven under fredstid försvåra önskvärdt samarbete mellan kustfästningarna och flottan vid åtskilliga slag af öfningar. Vidare hölle komiterade före, att artilleripersonalens vid en kustfästning ställande under samma departement som flotttan äfven skulle visa sig fördelaktigt ur den synpunkt sedt, att den förstnämnda personalen genom en dylik anordning lättare, än nu vore fallet, kunde sättas i tillfälle att erhålla välbehöflig kännedom om krigsfartygen och deras stridssätt. Och slutligen ansåge komiterade, att det fasta kustförsvarets fullständiga förläggande under flottan äfven, så långt ske kunde, borde bidraga till enhetlighet vid anskaffningen af artillerimateriel för sjöfästningarna och det flytande försvaret. För fästningsartilleripersonalens vid Vaxholm och Oscar-Fredriksborg samt Karlskrona ställande under ett departement talade äfven, enligt komiterades åsigt, den omständigheten, att åtskilliga utbildningskurser och reglementen m. m. lämpligen borde vara gemensamma för personalen på båda platserna.

I dåvarande chefens för landtförsvarsdepartementet anförande till statsrådsprotokollet den 13 januari 1899, bilagdt Kongl. Maj:ts proposition till samma års Riksdag angående statsverkets tillstånd och behof, framhölls rörande ordnandet af landets fasta försvar, att frågan om fästningsartilleripersonalens organisation icke vore så utredd, att densamma kunde framläggas till Kongl. Maj:ts och Riksdagens pröfning, men att denna fråga vid ingången af år 1901 borde hunnit fullständigt

utredas. Härvid erinrades jemväl, att de myndigheter, hvilka afgifvit utlåtanden rörande det af befästningskomitén uppgjorda förslaget, uttalat skiljaktiga meningar rörande den lämpligaste organisationen af nämnda personal, och att dessa utlåtanden skilde sig i sina hufvudgrunder från hvarandra. Beträffande förslaget om Vaxholms artillerikårs öfverflyttande till sjöförsvarsdepartementet och sammanslagning med Karlskrona artillerikår hade dock de myndigheter, som lydde under sjöförsvarsdepartementet, nemligen chefen för flottans stab, kommendanten å befästningarna vid Karlskrona, stationsbefälhafvaren derstädes och marinförvaltningen förordat eller åtminstone icke stält sig afvisande mot en dylik öfverflyttning, och hade några af dessa myndigheter i sammanhang härmed jemväl förordat, att fasta minförsvarets personal måtte öfverflyttas till sjöfästningsartilleriet eller, såsom det äfven benämndes, kustartilleriet. Enär emellertid den utan tvifvel ganska svårlösta frågan angående organisationen af fästningsartilleriets personal icke erhållit sådan utredning, att den kunde till Kongl. Maj:ts och Riksdagens afgörande framläggas, ansågs, att densamma borde efter ytterligare utredning tagas i förnyadt öfvervägande, dervid gifvetvis äfven frågan om den till fasta minförsvaret hörande personalens öfverflyttning till sjöfästningsartilleriet borde underkastas allvarlig ompröfning.

För nu omförmälda frågors utredning behagade Kongl. Maj:t den 17 november 1899, på hemställan af chefen för landtförsvarsdepartementet, tillsätta en komité. Till stöd för sin i ärendet gjorda hemställan anförde chefen för landtförsvarsdepartementet, hvilkens åsigter i ämnet departementschefen vid förutgången öfverläggning förklarat sig dela, följande.

Till en början erinrades, hurusom af den utredning, som af befästningskomitén verkstälts, med fullständig tydlighet framginge, att den befintliga fästningsartilleripersonalen väl redan nu vore alldeles otillräcklig för sitt ändamål, men att detta i ännu högre grad blefve fallet, då de under byggnad varande fästningarna eller befästningsanläggningarna fullbordats och försetts med erforderlig bestyckning, och att förbättringar i rent organisatoriskt afseende vore oafvisliga, för att ifrågavarande vapenslag skulle kunna, såsom sig borde, fylla sin uppgift. Flera tungt vägande skäl talade för genomförande af den utaf flottans myndigheter ifrågasatta organisationen, hvarigenom samtliga kustbefästningar skulle bemannas med personal tillhörande sjöförsvaret, och de fördelar, som härigenom skulle vinnas, torde tvifvelsutan mer än väl uppväga de olägenheter, hvarmed organisationen kunde tänkas vara förenad. I detta afseende erinrades om den af befästningskomitén påvisade och af Riksdagens revisorer äfven anmärkta skadliga dualism,

som för närvarande förefunnes vid Vaxholms och Oscar-Fredriksborgs fästning, hvarest sjelfva fästningen med dess bemanning hörde under landtförsvarsdepartementet, medan det för ställningens försvar oundgängliga minväsendet jemte de örlogsfartyg, som borde samverka med de fasta försvarsanstalterna, lydde under sjöförsvarsdepartementet. Då en ej obetydlig truppstyrka ur armén inginge uti ifrågavarande ställnings besättning, torde väl en oegentlighet äfven komma att uppstå, om fästningens artilleribesättning öfverflyttades till sjöförsvarsdepartementet, och otvifvelaktigt kunde, såsom af vissa arméns myndigheter i deras utlåtanden öfver befästningskomiténs förslag blifvit framhållet, svårigheter med afseende på befälsförhållandena uppstå, beroende på kommendantens grad, jemförd med befälhafvarens för de till fästningens försvar beordrade trupperna. Det syntes emellertid ligga större magt uppå, att de vapenslag — fästningsartilleriet, minvapnet och de i positionens försvar deltagande örlogsfartygen — som hade till gemensam uppgift att bekämpa en fiendes fartyg och af hvilka ställningens försvar således i första hand vore beroende, ställdes under gemensam ledning och handhades af personal, som redan i fredstid samarbetade, än att, med uppgifvande af sagda fördel, denna anordning vidtoges beträffande fästningsartilleriet och infanteriet, hvilka vapenslag ingalunda vore så beroende af hvarandra som de förstnämnda. Då det vidare syntes vara ovedersägligt, att fästningens kommendant eller öfverkommendant i krigstid borde vara en person, som vore fullt förtrogen med fästningen och dess försvarsanstalter, hvadan denna befattning ej kunde öfverlemnas åt befälhafvaren för den trupp ur armén, som vid mobilisering tilldelades fästningen, syntes den befarade svårigheten med afseende på befälsförhållandena lätt nog kunna lösas genom att på denna vår vigtigaste sjöfästning chefen för kustartilleriet antingen redan i fredstid förordnades till kommendant eller först i krigstid till öfverkommendant.

Härtill komme, att genom den ifrågasatta organisationen åtskilliga andra högst beaktansvärda fördelar skulle vinnas, såsom att personalen finge en större kännedom om krigsfartygen och dessas stridssätt, än hvad nu vore fallet, att utbildningskurser och reglementen kunde göras gemensamma för kustartilleriet, att de för kustbefästningarna erforderliga artilleripjeserna jemte öfrig materiel blefve af mera likartad beskaffenhet m. m, hvarför allt en närmare redogörelse lemnades i befästningskomiténs betänkande.

Men öfverflyttades ifrågavarande fästningspersonal till sjöförsvarsdepartementet, borde detta äfven ske med sjelfva fästningen och dess

bestyckning, likasom ock med de under byggnad varande befästningarna vid Göteborg.

Redan nu hörde bestyckningen vid Karlskrona och Fårösund till sistnämnda departement, och då denna anordning vore förenad med väsentliga fördelar icke minst med afseende på möjligheten att, der så funnes lämpligt, använda flottans artillerimateriel, syntes densamma böra vidtagas äfven vid öfriga sjöfästningar.

Likaledes syntes högst önskvärdt, att chefen för fortifikationen, som med afseende på vissa vigtiga byggnadsdetaljer vid Karlskrona och Fårösunds befästningar — såsom anordningarna för bestyckningen, för ammunitionens förvarande och tillhandahållande, för belysningen af minfälten o. s. v. — egde att hänvända sig till marinförvaltningen, jemväl i allt hvad som rörde kustbefästningarnas nybyggnad och underhåll komme att intaga samma ställning i förhållande till chefen för sjöförsvarsdepartementet, som han för närvarande egde till landtförsvarsdepartementets chef.

Hvad slutligen beträffade fasta minförsvarets öfverflyttande till kustartilleriet och organisationen i öfrigt — en fråga hvars utredning befästningskomitén icke ansett ligga inom området för sin uppgift — anslöte sig chefen för landtförsvarsdepartementet till de åsigter, som derom uttalats af chefen för flottans stab och, under förutsättning af de båda sjöfästningsartillerikårernas sammanslagning, äfven af kommendanten å befästningarna vid Karlskrona, hvilka båda myndigheter, hufvudsakligen med hänsyn till de fördelar, som denna öfverflyttning skulle medföra med afseende på samverkan mellan kustförsvarets olika organ, förordat densamma.

I enlighet med chefens för landtförsvarsdepartementet, på grund af hvad sålunda anförts, gjorda hemställan behagade Kongl. Maj:t uppdraga åt en komité att verkställa utredning rörande ny organisation af sjöfästningsartilleriet och fasta minförsvaret jemte sammanhang dermed egande frågor, hvilken utredning skulle omfatta till dessa vapenslag afsedd personals antagning och utbildning samt verkställas med tillämpning af följande grunder:

1) Vaxholms artillerikår öfverflyttas från landtförsvarsdepartementet och sammanslås med Karlskrona artillerikår till ett kustartilleri med egen chef, afsedt att lemna bemanning till Vaxholms och Oscar-Fredriksborgs fästning, Karlskrona befästningar samt befästningarna vid inloppet till Göteborg, samtliga befästningsanläggningar utförda till den omfattning, som föreslagits af 1897 års komité för verkställande af

utredning rörande landets fasta försvar; skolande dervid iakttagas de af Kongl. Maj:t i ämnet redan gifna nådiga föreskrifter;

2) de ofvannämnda sjöbefästningarna underordnas helt och hållet sjöförsvarsdepartementet, och skall chefen för fortifikationen i allt, som rör nämnda befästningars nybyggnad och underhåll, intaga enahanda ställning i förhållande till chefen för sjöförsvarsdepartementet, som han i afseende å rikets öfriga befästningar eger till chefen för landtförsvarsdepartementet;

3) det fasta minförsvaret öfverflyttas till kustartilleriet;

4) ärenden rörande kustartilleriets personal och materiel skola i marinförvaltningen handhafvas af samma förvaltningsorgan, som ombesörja ärenden af motsvarande beskaffenhet för flottan; samt

5) de bestämmelser, som för närvarande gälla angående varfsmyndigheternas i Karlskrona skyldigheter och befogenhet med afseende å nyanskaffning, underhåll och vård m. m. af Karlskrona fästning tillhörande materiel skola, i den mån sådant låter sig göra och befinnes lämpligt, tjena till ledning vid uppgörandet af förslag till motsvarande bestämmelser för kustartilleriet i dess helhet.

Derjemte anbefaldes komitén att äfven taga under ompröfning, huruvida batterierna vid Fårösund borde, på sätt förut anförts rörande öfriga sjöbefästningar, tillhöra kustartilleriet och bemannas med dess personal.

Sedan Kongl. Maj:t den 6 juli 1900 uppdragit åt cheferna för landtförsvars- och sjöförsvarsdepartementen att anmoda den sålunda tillsatta komitén att förutom det betänkande, komitén hade att afgifva på grund af det densamma redan lemnade uppdrag, äfven inkomma med yttrande angående de ändringar i eller tillägg till samma betänkande, som kunde vara erforderliga, derest en utsträckning af tiden för beväringsmanskapets vapenöfning blefve af Kongl. Maj:t och Riksdagen medgifven, anmodades komitén samma dag att i sammanhang med sitt betänkande inkomma med sådant yttrande, vid hvars utarbetande skulle iakttagas:

att åt hela den krigstjenstdugliga årsklassen af värnpligtige gåfves en öfningstid af 365 dagar;

att öfningstiden fördelades uti en första öfning och en eller flere repetitionsöfningar, hvarvid, i den mån sådant vore förenligt med manskapets utbildning, skulle iakttagas, att sjöfästningarna under hela året hade erforderlig besättning;

att under öfningstiden dagaflöningen utginge för hvarje beväringsman med 10 öre;

att för de beväringsmän, som under en period af sex år efter organisationens antagande inskrefves, öfningstiden skulle begränsas till 197 dagar;

att denna sistnämnda öfning skulle fullgöras antingen i en följd eller i en första öfning och en repetitionsöfning; samt

att yttrandet skulle vara åtföljdt af beräkningar öfver kostnaderna för den förändrade organisationen, ej mindre sedan utsträckningen af öfningstiden blifvit fullständigt genomförd, än äfven för hvarje år under öfvergångstiden.

Komitén hade den 16 oktober 1900 afgifvit dels betänkande i anledning af det komitén ursprungligen lemnade uppdrag, dels ock betänkande innefattande det den 6 juli sistnämnda år från komitén infordrade yttrandet.

Jemlikt Kongl. Maj:ts den 28 september 1900 fattade beslut blefvo ifrågavarande betänkanden, som ingifvits i landtförsvarsdepartementet, öfverlemnade till sjöförsvarsdepartementet och derefter till chefen för flottans stab, hvilken tillika med särskildt utsedda sakkunnige skulle granska komiténs betänkanden och förslag, och hade underdånigt utlåtande i anledning af den verkställda granskningen afgifvits den 31 oktober 1900.

Slutligen hade marinförvaltningen den 14 sistlidne december afgifvit infordradt utlåtande i ärendet.

Då departementschefen hade för afsigt att framdeles i annat sammanhang återkomma till de af komitén afgifna betänkanden och förslag, lemnades nu blott en redogörelse för de hufvudgrunder, enligt hvilka kustartilleriet syntes böra organiseras.

I öfverensstämmelse med hvad komiterade föreslagit, ansåge departementschefen, att batterierna vid Fårösund, såväl som Vaxholms och Oscar-Fredriksborgs fästning och befästningarna vid inloppet till Göteborg, i likhet med hvad för Karlskrona befästningar nu vore förhållandet, borde underordnas sjöförsvarsdepartementet, och att, med indragning af Vaxholms och Karlskrona artillerikårer, under sjöförsvarsdepartementet borde upprättas ett kustartilleri, omfattande jemväl fasta minförsvaret och bestående af två regementen, Vaxholms och Karlskrona artilleriregementen, afsedda för bemanning af ofvannämnda befästningar samt permanenta minpositionerna.

Under förutsättning, att Riksdagen beslutade upprättandet af ett kustartilleri, borde ur riksstaten uteslutas anslagen till Vaxholms och Karlskrona artillerikårer. Hvad åter beträffade de anslag till flottan,

från hvilka kostnaderna för personalen vid fasta minförsvaret nu bestriddes, hade, såsom departementschefen, i fråga om ökning af flottans stampersonal, till statsrådsprotokollet den 13 januari 1900 angående regleringen af utgifterna under riksstatens femte hufvudtitel anfört, den minskning uti dessa anslag, som skulle uppstå genom att fasta minförsvaret öfvertoges af kustartilleriet, redan tagits i betraktande vid angifvande af anslagsbehofven för den för flottan erforderliga stampersonalen, hvadan medel till bestridande af kostnader för kustartilleriets personal icke kunde beredas genom öfverflyttning till kustartilleriet af till bestridande af kostnaderna för flottans personal anslagna medel.

Vidare har departementschefen till statsrådsprotokollet rörande sjöförsvarsärenden den 11 januari 1901 anfört följande, (sid. 38—94).

I anförande till statsrådsprotokollet öfver sjöförsvarsärenden den 7 sistlidne januari hade departementschefen redogjort för de uppdrag, som lemnats kustartillerikomitén, och den granskning, som komiténs betänkanden och förslag undergått. Komiténs betänkande och förslag jemte bilagor äfvensom de deröfver afgifna utlåtanden kunde, då vissa delar af desamma vore af beskaffenhet att böra hemlighållas, i sin helhet endast meddelas Riksdagens vederbörande utskott, hvarför nu departementschefen, innan frågan om de anslag för kustartilleriet, som böra äskas för år 1902, berördes, redogjorde för det hufvudsakliga innehållet af komiténs betänkanden i de delar, som kunde och borde framläggas för Riksdagen.

Med afseende å *det betänkande, som af komitén afgifvits i anledning af det ursprungligen lemnade uppdraget* och i hvilket förutsattes endast 90 dagars öfningstid för beväringen, anförde komitén i den underdåniga skrifvelse, hvarmed samma betänkande öfverlemnades, att komitén vid uppgörande af förslag till organisation af kustartilleriet haft att taga hänsyn såväl till det kraf på hög krigsberedskap, som måste ställas på detta vapen och hvilket utmynnande i fordran på starka, väl utbildade fredsbesättningar, som ock till det begränsade ordinarie anslag, hvilket kunde vara att påräkna för kustartilleriets stampersonal. Sistnämnda hänsyn hade nödgat komitén att söka så mycket som möjligt nedbringa stampersonalen, och ansåge sig komitén hafva i detta afseende gått så långt, som kustfästningarnas säkerhet medgåfve. Dervid hade komitén antagit, att för kustfästningarnas försvar erforderliga infanteri- och ingeniörtrupper äfven framgent vore att påräkna för detta ändamål.

I sjelfva betänkandet anföres beträffande *den personal, som bör ingå i kustartilleriet,* följande.

En nutida kustfästning erfordrade för ett framgångsrikt försvar bemanning, som blifvit utbildad för vidt skilda grenar af militäryrket.

Frånsedt infanteri- och ingeniörtrupper samt besättningar å till kommedantens förfogande ställda örlogsfartyg, kräfdes personal för artilleriets betjenande, handhafvande af maskiner för tornvridningar och ammunitionshissar m. m., mineringars utförande och bevakande, yttre och inre elektrisk belysning, elektriska och optiska signalförbindelsers upprättande och vidmagthållande inom fästningsområdet samt mellan detta och i närheten opererande vänskaplig sjöstyrka, bevakningstjenst vid fästningens sjöfronter, ballongtjenst, ekonomitjenst, innefattande sjukvård, förplägnad och handhafvande af samtliga förråd, samt slutligen handtverkstjenst.

Vid ingendera af nu befintliga svenska sjöfästningsartillerikårer medgåfve personaltillgången att afse stamtrupp till annat än artilleriets betjenande samt i någon ringa mån till strålkastare-, ekonomi- och handtverkstjenst.

Efter fasta minförsvarets förening med nyssnämnda kårer till ett kustartilleri komme visserligen minpersonal för de permanenta minpositionerna att äfvenledes tillhöra fästningars ordinarie bemanning; men personal till alla öfriga tjenstegrenar, som ej kunde handhafvas af till fästnings- eller mintjenst utbildad beväring, förväntades att vid mobilisering erhållas i Karlskrona fästning från flottan och i Vaxholms och Oscar-Fredriksborgs fästning dels genom förhyrning, dels från flottan.

Ett sådant tillstånd saknade icke betänkliga olägenheter.

Den från flottan afsedda personalen kunde ej påräknas närvara vid fästningsöfningarna och ginge derigenom förlustig den lokalkännedom, som fästningspersonal borde ega för att kunna från mobiliseringens början fylla sin post; ifrågavarande öfningar förrycktes äfven i större eller mindre grad, om en del personal saknades och vissa öfningar i följd deraf icke kunde utföras.

Vidare höjdes tvifvelsutan en fästnings krigsberedskap i samma mån kommendanten redan under fredstid hade under sitt befäl den stampersonal, som afsåges att vid mobilisering tillhöra fästningen.

Det torde i öfrigt vara önskvärdt, ej mindre för att påskynda mobiliseringen än äfven för att lätta det på flottans stationsmyndigheter vid sådant tillfälle hvilande arbetet, att den betydliga kontingent af flottans personal, som under nuvarande förhållanden vid mobilisering

skulle inkallas till flottans stationer för att der beklädas och sedermera utsändas till fästningarna, blefve öfverförd till kustartilleriet.

I öfverensstämmelse med dessa åsigter ansåge komitén, att all den personal, som erfordrades för kustfästningarnas mobilisering, borde — med undantag af infanteri- och ingeniörtrupp — tillhöra kustartilleriet. Detta komme härigenom att, förutom artilleri- och minpersonal, omfatta personal för ekonomitjenst, maskintjenst och handtverkstjenst.

Kustartilleriet svälde på detta sätt ut till en styrka, betydligt öfverstigande den af befästningskomitén för sjöfästningsartilleriregementet föreslagna, och kunde på grund deraf icke, såsom sistnämnda komité föreslagit, organiseras på ett regemente, utan hade fördelats på två regementen, Vaxholms och Karlskrona, med en fredsstyrka vid hvartdera af dessa regementen, som öfverstege fredsstyrkan vid hvarje af arméns värfvade regementen.

Beträffande *manskapets* utbildning ansåge komitén, att kustartilleriets personal för ekonomi-, maskin- och handtverkstjenst borde, likasom motsvarande personal vid flottan, fördelas på tre särskilda afdelningar med i hufvudsak skild utbildning såväl från hvarandra som från artilleri- och minpersonalen. Hvad åter anginge artilleri- och minpersonalen, skulle visserligen ensartad utbildning af denna personal vara i åtskilliga afseenden mycket fördelaktig. Vunnen erfarenhet gåfve emellertid otvetydigt vid handen, att den tid, under hvilken manskapet befunne sig i tjenstgöring — utgörande, rekapitulationstid frånsedd, 3 år vid fästningsartilleriet och 3 år 8 månader vid fasta minförsvaret — vore nödvändig för dess utbildning i endera af dessa yrkesgrenar, hvadan ett försök att på någon af dessa tider utbilda manskap till såväl artillerister som minörer endast kunde leda till att utbildningen blefve underhaltig i båda yrkena.

Då komitén, för att ej alltför mycket försvåra rekryteringen, icke heller ansåge sig kunna ifrågasätta en så betydlig förlängning af tiden för manskapets första anställning, som vore nödvändig, om manskapet skulle bibringas fullständig kännedom och vana vid handterande af de olika slag af artilleri- och minmateriel, som förekomme vid kustartilleriet, hade komitén vid uppgörande af förslag till manskapets indelning i yrkesafdelningar antagit, att artilleri- och minörafdelningarna skulle särskiljas från hvarandra.

Sålunda skulle kustartilleriets manskap komma att fördelas på följande fem afdelningar:

artilleriafdelningen,

minörafdelningen,
ekonomiafdelningen,
eldareafdelningen och
handtverksafdelningen.

Ekonomiafdelningen skulle af stammen innefatta: sjukvårdare, hofmästare, kockar, förrådsmän och hornblåsare, samt handtverksafdelningen: vapensmeder, timmermän och elektriker.

Såsom nyss nämnts, anvärfvades manskapet enligt nu gällande bestämmelser vid sjöfästningsartillerikårerna för en tid af 3 år och vid fasta minförsvaret för en tid af 3 år 8 månader.

Då minörens utbildning vore vidlyftigare än fästningsartilleristens, kunde han ej blifva utbildad till förhandsman vid mineringsarbeten under en tid motsvarande artilleristens nuvarande första anställningstid, utan måste för sagda ändamåls vinnande rekapitulera, om han anvärfvats för 3 år. Under sin tjenstgöring hade emellertid minören erhållit vidsträckt utbildning i elektriska arbeten m. m., så att han med lätthet funne väl aflönad plats i industriens tjenst, och detta gjorde honom i allmänhet obenägen att rekapitulera äfven med den jemförelsevis höga aflöning, som flottans manskap erhölle, så framt icke utsigt förefunnes till snar underofficersbefordran. Om värfningstiden vid minvapnet bestämdes till 3 år, skulle således svårighet antagligen uppstå att hålla dess kader af utbildadt manskap fulltalig.

Äfven ur mobiliseringssynpunkt sedt vore det önskvärdt, att minören under sin första anställning kunde blifva fullt utbildad till förhandsman vid mineringsarbeten, ty i så fall komme större delen af vid mobilisering inkallad f. d. stamanställd beväring att bestå af utbildadt folk, och denna förstärkning af stamtruppen vore af desto större betydelse, som minvapnet kräfde ett betydligt antal yrkesutbildadt manskap i förhållande till den använda personalstyrkan.

Vid flottan hade hänsyn tagits till ofvannämnda förhållanden. Derstädes kunde en minör på en tid af 3 år 5 månader förvärfva den yrkesskicklighet, som gjorde honom berättigad att uppflyttas i 1:a tjenstbarhetsklassen. Med nuvarande tidpunkt för antagningen inträffade detta den 30 juni, hvarefter minören under 3 månaders praktiska öfningar bereddes tillfälle att göra tjenst i 1:a tjenstbarhetsklassen, innan anställningstiden ginge till ända den 30 påföljande september.

Erfarenheten hade äfven visat, att den långa värfningstiden, 3 år 8 månader, icke medförde svårighet att värfva minörer, utan att vakanser vid minörkompanierna i regel varit lättare att fylla än vakanser vid öfriga kompanier med i allmänhet 1 års kortare värfningstid (manskap

vid flottans matrosafdelning anställdes endast för en tid af 2 år 8 månader), detta i hufvudsak beroende af nyss antydda förhållande, att en f. d. minör, tack vare sin utbildning, blefve en eftersökt arbetare vid elektriska verkstäder, telefonväsendet och dylikt.

Med anledning af det ofvan anförda ansåge komitén sig icke kunna föreslå kortare tid för första anställning af minörer vid kustartilleriet än den, på hvilken flottan för närvarande anstälde minörer, nemligen 3 år 8 månader, i synnerhet som vid flottan denna tid blifvit bestämd, efter det försök verkstälts med minörers antagande för kortare tid.

Samma värfningstid för manskap vid kustartilleriets artilleri- och minörafdelningar kunde således endast erhållas, om artilleristernas nuvarande värfningstid ökades till 3 år 8 månader.

Äfven om icke den stegring i kostnaderna, som häraf blefve en följd — under förutsättning, att en stigande aflöningsskala såsom vid flottan användes — skulle göra ett sådant förslag mindre antagligt, så befarade komitén, att en dylik förlängning af den första anställningstiden med vid pass en fjerdedel i hög grad skulle försvåra värfningen, emedan artilleristen i olikhet mot minören ej under sin tjenstetid inlärde något yrke, som kunde blifva inkomstbringande för honom efter tilländalupen anställning i kronans tjenst.

En jemkning i syfte att erhålla likartade bestämmelser beträffande värfning af manskap vid kustartilleriets artilleri- och minörafdelningar, hvilken visserligen vore ur organisationssynpunkt tilltalande, medförde således så afsevärda olägenheter, att komitén icke ansett sig kunna förorda densamma, utan föreslagit, att nu gällande värfningstider, respektive 3 år samt 3 år 8 månader, skulle bibehållas.

Vid flottan anställdes manskap för en tid af 3 år 8 månader vid eldareafdelningen och för en tid af 2 år 8 månader vid ekonomi- och handtverksafdelningarna.

Komitén ansåge, att kustartilleriets eldare utan olägenhet kunde värfvas för något kortare tid än flottans, enär fordringarna på den utbildning, som under första anställningstiden borde bibringas en eldare, kunde sättas lägre vid kustartilleriet, der den i hans vård anförtrodda materielen vore enklare än å flottans fartyg.

På grund häraf och för vinnande af organisatorisk enkelhet hade nyssnämnda tider något modifierats för kustartilleriets ekonomi-, eldare- och handtverksafdelningar, så att första anställningstiden vid dem alla föreslagits till 3 år i likhet med för manskap vid artilleriafdelningen.

På det att anställningstiden för allt manskap måtte utlöpa efter

de praktiska öfningarnas afslutande på hösten, hade, såsom en följd af anställningstidens olika längd vid minörafdelningen, jemförd med öfriga afdelningar, antagningen af rekryter föreslagits att försiggå vid tvenne skilda tider af året, nemligen för minörafdelningen den 1 februari och för öfriga afdelningar den 1 november.

I likhet med manskapet vid flottans sjömanskår hade kustartilleriets manskap fördelats i fyra olika tjenstbarhetsklasser, nemligen:

underofficerskorpraler,
1:a tjenstbarhetsklassen (1:a kl. artillerister, 1:a kl. minörer o. s. s.),
2:a „ (2:a „ „ 2:a „ „ „
3:e „ (3:e „ „ 3:e „ „ „ .

Benämningen 1:a klassens artillerist (minör o. s. v.), äfvensom 2:a klassens artillerist (minör o. s. v.), när den afsåge manskap i 2:a tjenstbarhetsklassen, hvilket tjenstgjorde såsom befäl, syntes emellertid ej rätt väl lämpa sig att använda såsom militärt tilltalsord, utan torde såsom sådant böra utbytas mot kortare militär titel, hvilken kraftigare framhölle innehafvarens befälsställning. Det torde äfven vara lämpligt att kunna genom särskild militär titel utmärka deraf förtjent manskap i 1:a tjenstbarhetsklassen, hvilket genomgått föreskrifna kurser för att kunna uppflyttas till underofficerskorpraler, intilldess att dylik uppflyttning kunde ega rum.

Detta hade föranledt komitén att vid sidan af ofvanstående benämningar införa benämningarna

1:e korpral,
korpral och
vice korpral,

och skulle enligt förslaget hvarje man i 1:a tjenstbarhetsklassen tillika vara korpral samt de korpraler, hvilka genomgått föreskrifna kurser för att uppflyttas till underofficerskorpraler, kunna utnämnas till 1:e korpraler, äfvensom ett begränsadt antal man inom 2:a tjenstbarhetsklassen, nemligen de, som vore afsedda att tjenstgöra såsom befäl (t. ex. pjesbefälhafvare) och alltså borde ega högre militär grad än underlydande manskap samt en militär titel, som tydligt angåfve, att så vore förhållandet, kunna utnämnas till vice korpraler. Med ofvannämnda korpralsbefattningar vore ej förenade några särskilda arfvoden.

Äfven indelning i 4 lönegrader, den 1:a motsvarande underofficerskorprals grad, hade föreslagits för kustartilleriets manskap i likhet med för manskap vid flottans sjömanskår.

Enligt det af komitén framlagda förslag till bestämmelser rörande uppflyttning i tjenstbarhetetsklass bereddes möjlighet för uppflyttning efter lika lång tid i alla yrkesafdelningarna. Denna tid hade föreslagits lika lång med den för matros- och minörafdelningarna vid flottans sjömanskår gällande, med det undantag, att uppflyttning till 2:a tjenstbarhetsklassen, hvilken vid sagda afdelningar af sjömanskåren kunde försiggå efter en tjenstetid af 1 år 5 månader, af besparingsskäl föreslagits att vid kustartilleriet ega rum först efter en tid af 2 år 4 månader.

Fördelningen af *underofficerarne* på afdelningar sammanhängde nära med manskapets fördelning i detta afseende.

Visserligen torde det icke vara omöjligt att bibringa t. ex. en ur artilleriafdelningen kommande underofficer någon kännedom om minvapnet och dess handterande samt vice versa; men en sådan utbildning blefve endast ytlig och kunde derför blott hafva nytta såsom egnad att vidga blicken för de olika hufvudgrenarnas af kustartilleriet betydelse och egenskaper.

Komitén fasthölle vid den åsigten, att underofficersutbildning, för att vara god, måste vara grundlagd under långvarig tjenstgöring såsom manskap i olika befattningar från de enklaste till de mera fordrande vid den materiel, som underofficeren vore afsedd att handhafva; under denna förutsättning måste, alldenstund underofficerskåren vore föreslagen att uteslutande rekryteras af manskap, som utbildats i endera af förut omnämnda fem yrkesafdelningar, fördelningen af underofficerarne äfvenledes blifva på fem afdelningar, nemligen:

artilleriafdelningen,
minörafdelningen,
ekonomiafdelningen,
eldareafdelningen och
handtverksafdelningen.

För att underlätta en framdeles möjligen önskvärd ändring i den föreslagna fördelningen af underofficerare vid respektive kustartilleriregementen, äfvensom för att undvika de vid smärre kårer ofta förekommande ojemnheter vid befordran, hade utnämning af underofficer föreslagits ske vid kustartilleriet och ej vid något af dess regementen, hvarefter den utnämnde af chefen för kustartilleriet skulle placeras till tjenstgöring vid ettdera af regementena.

Det skäl, som nödgat komitén att vid afgifvande af förslag till

organisation af kustartilleriets manskap fördela detta i särskilda artilleri- och minörafdelningar med sinsemellan i hufvudsak olika utbildning — en delning, hvilken i följd af sättet för underofficerskårens rekrytering måste utsträckas äfven till denna kår — nemligen omöjligheten att under manskapets tjenstetid medhinna att bibringa detta tillfredsställande utbildning inom mera än en af dessa yrkesgrenar, förefunnes icke hvad den fasta *officerskåren* beträffade, utan komitén hade tvärtom den bestämda uppfattningen, att en officer vid kustartilleriet utan svårighet kunde utbildas till såväl artilleri- som mintjenst, förutsatt att hans utbildning systematiskt ordnades härför alltifrån vunnen första anställning i kronans tjenst. Komitén hade också funnit tungt vägande skäl tala för lika utbildning af alla officerarne vid kustartilleriet.

Af samma anledning, som i det föregående funnes angifven beträffande utnämning af underofficer, borde officer af högre eller lägre grad utnämnas medelst fullmagt vid kustartilleriet samt placeras till tjenstgöring vid ettdera af kustartilleriets regementen.

Officersaspiranter utbildades för närvarande enligt väsentligt olika system vid armén och vid flottan.

Vid armén egde deras militära utbildning rum under en tid af vid pass 2 $^1/_3$ år efter aflagd studentexamen.

Vid flottan deremot vunne de, efter att i regel hafva genomgått 5 klasser i allmänt läroverk, inträde i sjökrigsskolan, hvarest de uppfostrades under en tid af minst 6 år, innan de aflade officersexamen.

Detta senare system medförde tvifvelsutan stora fördelar genom den grundliga militära utbildning, som derigenom kunde bibringas officersaspiranterna; men det ställde sig dyrbare än det förra och torde till följd häraf ej böra användas vid utbildning af officerare för andra vapenslag än dem, som med nödvändighet kräfde, att deras officerare alltifrån 14 à 15 års ålder egnade sig åt sitt blifvande yrke.

Kustartilleriet syntes icke behöfva hänföras till sådana vapenslag, utan torde utbildningen af dess officerare kunna ega rum enligt samma system, som vid armén användes.

I frågan huruvida officersaspirant och officer vid kustartilleriet skulle för sin utbildning genomgå flottans eller arméns militärläroverk hade komitén den åsigt, att utbildningen borde förläggas till de förra, enär den fackundervisning, som skulle bibringas kustartilleriets officersaspiranter och officerare, bättre kunde erhållas i flottans läroverk än i arméns, då undervisningen i de förra i mycket liknade den för kustartilleriet föreslagna, hvaremot undervisningen i de senare endast

hade föga gemensamt härmed; det låge äfven nära till hands att antaga, det större ändringar i undervisningsplanen för arméns militärläroverk ej kunde sättas i fråga för att tillgodose kustartilleriets intressen, i synnerhet som eleverna från detta vapen endast komme att utgöra ett fåtal af hela elevantalet.

Vid bedömande af denna fråga borde äfven hänsyn tagas till det goda inflytande, som gemensamma läroverk för flottan och kustartilleriet komme att utöfva derigenom, att eleverna bragtes i beröring med hvarandra och följaktligen lärde mera känna hvarandra äfvensom de båda vapnen.

Utbildningen af officersaspiranterna hade föreslagits att ega rum under omkring 19 månader vid Vaxholms regemente, under 7 månader (1 läsår) vid sjökrigsskolan samt under trenne öfningsexpeditioner af sammanlagdt vid pass 3 ½ månaders längd å flottans fartyg.

För att officersapirant skulle medhinna att genomgå alla såsom nödvändiga ansedda kurser, hade en af nyssnämnda öfningsexpeditioner förlagts till sommaren, efter det han afslutat 7:e nedre klassen vid allmänt läroverk, och skulle han efter expeditionens slut blifva permitterad för att genomgå 7:e öfre klassen och aflägga studentexamen, omedelbart efter hvilken hans fasta tjenstgöring vid kustartilleriet vidtoge.

De tre föreslagna öfningsexpeditionerna å flottans fartyg, hvaraf en borde ega rum å sjögående öfningsfartyg, vore afsedda att bibringa officersaspiranterna någon sjövana samt grundläggande kännedom om örlogsfartyg och dessas sätt att manövrera m. m., hvarjemte sådana föreskrifna öfningar för aspiranterna, som med fördel kunde utföras å fartyg, blifvit förlagda till dessa öfningsexpeditioner.

Erforderlig högskoleutbildning borde bibringas kustartilleriets officerare i sjökrigshögskolan dels i en allmän kurs för subalternofficerare, dels i en högre kurs för regementsofficerare och äldre kaptener.

Den utväg, som vid armén och vid Karlskrona artillerikår försökts för att erhålla nödigt antal *reservbefäl* att vid mobilisering fylla den bristande tillgången af stamofficerare, nemligen att särskildt utbilda reservofficerare — hvilka beräknats skola erhållas sålunda, att ynglingar, som aflagt mogenhetsexamen, derefter tillsammans med de fasta officersvolontärerna bibragtes fullständig underofficersutbildning, vidare erhölle särskild, praktisk utbildning och slutligen aflade reservofficersexamen af ringare teoretisk omfattning än vid krigsskolan, efter hvilken examen de skulle undergå 3 repetitionsöfningar, hvardera af 90 dagars

längd — hade i det hela visat sig icke motsvara vid densamma knutna förhoppningar, i ty att antalet aspiranter, som anmält sig för att utbildas till reservofficerare, varit försvinnande litet vid jemförelse med det betydande behofvet af reservofficerare. Hvad särskildt beträffade de båda sjöfästningsartillerikårerna, så saknades vid dem helt och hållet dylika särskildt utbildade reservofficerare.

Befästningskomitén hade dock grundat sitt förslag att fylla befälsbristen vid mobilisering på ofvannämnda reservofficersinstitution och torde dervid hyst förhoppning, att de af 1898 års Riksdag medgifna förbättrade aflöningsvilkor för reservofficerare skulle underlätta erhållandet af reservofficersaspiranter, något som sedermera emellertid visat sig icke vara förhållandet.

Vid flottan hade en annan utväg anlitats för att fylla dess behof af reservofficerare. Såsom reservofficersaspiranter hade der årligen antagits ett antal yngre sjökaptener. Dessa genomginge ettårig militär utbildningskurs, hvarefter de, som dervid godkänts, utnämndes till reservunderlöjtnanter i flottan med skyldighet att under 6:e året efter utnämningen genomgå repetitionsöfning af högst 6 månaders längd.

Dessa vid flottan tillämpade bestämmelser rörande reservbefäl hade hittills förskaffat behöfligt antal reservofficersaspiranter, ja, antalet sökande hade i allmänhet under de senare åren betydligt öfverstigit antalet lediga platser att besätta.

Vid armén utgående aflöningsförmåner till en reservofficersaspirant och reservofficer under de kurser och öfningar, som vore föreskrifna för att komma i åtnjutande af pension, belöpte sig sammanlagdt till omkring 2,155 kronor samt inqvartering.

Vid flottan utgående aflöningsförmåner till en reservofficersaspirant och reservofficer under föreskrifven kurs och repetitionsöfning belöpte sig sammanlagdt till ungefär 2,962 kronor; enligt de för kustartilleriet föreslagna grunder för aflöningsförmåner skulle motsvarande belopp ej uppgå till mera än vid pass 2,595 kronor.

Pension äfvensom ålder, när den erhölles, vore densamma vid armén som vid flottan, nemligen 300 kronor vid 55 års ålder.

Skilnaden i kostnad för att vid kustartilleriet fullständigt utbilda en reservofficer enligt arméns och enligt flottans grunder vore, såsom af ofvanstående syntes, ej större, än att den, med hänsyn tagen till att kontingenten af reservofficerare, som årligen borde tillföras kustartilleriet, vore ringa, ej kunde tillmätas nämnvärd betydelse. Deremot vore det af afgörande betydelse, att den föreslagna institutionen verkligen komme att finnas annat än på papperet.

Man kunde, efter allt att döma, befara, att arméns reservofficersinstution icke komme att motsvara denna fordran, hvaremot grundad förhoppning förefunnes, att flottans motsvarande institution äfven under framtiden skulle tillfredsställande utveckla sig. Fullkomlig säkerhet funnes visserligen icke, att det önskade antalet reservofficerare på detta sätt kunde erhållas, i synnerhet som årskontingenten af reservofficersaspiranter för flottans egen tjenst enligt 1901 års stat fördubblades; men komitén ansåge det dock icke vara osannolikt, att äfven det för tjenstgöring vid kustartilleriet afsedda antal skulle kunna erhållas, då det ej uppginge till flera än i medeltal 6 om året.

Också en annan omständighet talade kraftigt till förmån för att vid kustartilleriet antaga reservofficerare enligt flottans grunder. Af de sjökaptener, hvilka genomginge aspirantkurs vid flottan, fortsatte efter slutad kurs de allra flesta att egna sig åt sjömansyrket, dervid de under sin tjenstgöring i lägre och högre befälsgrader inom handelsflottan såväl innötte en ganska sträng disciplin som ock vidmagthölle och ökade förvärfvad befälsvana, hvilket torde göra dem i högre grad egnade att utöfva de befäl, hvilka vid mobilisering tilldelades dem, än hvad förhållandet kunde vara med flertalet af de, enligt vid armén tillämpade grunder, utbildade reservofficerare.

Väl måste det medgifvas, att det yrke, som sjökaptenerna utöfvade, nödvändiggjorde att utbilda flera reservofficerare, än som vore behöfligt, om de tillhörde mindre rörligt yrke, emedan stort afdrag måste göras för vid mobilisering ej påräkneliga; men å andra sidan vore det en afsevärd vinst, att kustartilleriets reservofficersaspiranter redan vid början af aspirantkursen egde sjövana och kännedom om fartyg, hvarigenom den knappa utbildningstiden ej behöfde tagas i anspråk äfven för inlärande häraf.

Äfven för att minska den under krigstid, särskildt under mörker, befintliga risk, att egen flottas fartyg blefve beskjutna från kustfästningarna, voro det önskvärdt, att kustartilleriets reservofficerare rekryterades bland handelsflottans befäl, ty reservofficerarne komme till följd af stampersonalens fåtalighet att redan vid mobilisering erhålla ganska sjelfständiga befäl, hvilket naturligtvis i ännu högre grad blefve förhållandet, sedan afgång skett under krigets fortgång; och de torde ofta nog komma att bekläda befattningar såsom batteribefälhafvare. Vid detta förhållande blefve utan tvifvel nyss antydda fara för vådabeskjutning särdeles stor från batterier, hvilkas eld leddes af reservofficerare, som ej tillika vore sjömän och såsom sådana vana att natt som dag särskilja fartyg af olika typer.

I öfverensstämmelse med det här anförda hade komitén byggt sitt förslag beträffande reservbefäl för kustartilleriet på utvidgning af flottans reservbefälsinstitution; och skulle enligt komiténs förslag det för tjenstgöring vid kustartilleriet afsedda reservbefälet utnämnas till reservunderlöjtnanter i flottan och befordras till reservlöjtnanter i flottan.

Enär den ettåriga utbildningstiden jemte högst sex månaders repetitionsöfning ej vore tillräcklig för att utbilda reservofficerare likasom officerare af stammen till tjenstgöring för såväl artilleri- som minförsvar, föresloge komitén, att kustartilleriets reservofficerare skulle utbildas antingen för artilleri- eller för mintjenst samt, för att underlätta denna utbildning, att reservofficersaspiranter skulle antagas hvartannat år för den ena och hvartannat år för den andra af dessa tjenstegrenar. Personalbehofvet för artilleritjenst vore så mycket större än för mintjenst, att, med en sådan fördelning, borde utbildas hvart annat år 9 och hvart annat år 3 reservofficersanspiranter, eller i medeltal 6 om året.

För kustartilleriet erforderlig *beväring* hade föreslagits att — såsom förhållandet för närvarande vore med beväring för Karlskrona artillerikår — inskrifvas i flottan till fästningstjenst.

Kustartilleriet erfordrade vid mobilisering beväringsmän till tjenstgöring vid samtliga de afdelningar, i hvilka stammanskapet blifvit fördeladt. I betraktande af, dels att till tjenst vid vissa af dessa afdelningar företrädesvis borde uttagas beväringsmän, hvilkas lefnadsyrke gjorde dem i något hänseende särskildt lämpade härför, nemligen till minörafdelningen de, som sysslade med elektriska ledningar, eller ock de, som egde vana vid båtars handterande, samt till eldareafdelningen de, som utöfvade eldareyrket, dels att utbildningen vid hvar och en af dessa båda afdelningar borde alltifrån öfningarnas början vara olik den vid öfriga afdelningar, om ett nöjaktigt resultat skulle kunna vinnas under den korta utbildningstiden, torde det vara lämpligt att redan vid inskrifningen särskilja dem af beväringsmännen, hvilka skulle utbildas till minörer och eldare, från de öfriga.

Deremot torde det ej vara ändamålsenligt att vid inskrifningen äfven verkställa fördelning af den återstående beväringen i sådana beväringsmän, hvilka skulle utbildas till reservunderbefäl, artillerister och telefonister, och sådana, hvilka skulle utbildas till ekonomimän och till handtverkare, enär fullständig brist i allmänhet rådde på beväringsmän, hvilka före inskrifningen utöfvat sådana yrken inom ekonomi- och handtverksafdelningarna, som t. ex. sjukbärare, sjukvårdare och vapensmed (dessa vore dertill de yrkesgrenar inom sagda afdelningar, som kräfde

mest beväring). På grund häraf ansåge komitén, att denna fördelning borde verkställas efter inryckningen till tjenstgöring.

Enligt gällande mobiliseringsplaner påräknades för mobilisering af sjöfästningsartillerikårerna och fasta minförsvaret 4—7 beväringsklasser, under det att här föreslagits, att 7 klasser skulle tagas i anspråk för mobilisering af kustartilleriets alla afdelningar.

Å Gotland, hvars ringa folkmängd icke torde medgifva, att så stor årskontingent uttoges för kustartilleriet, som nödigt vore, om mobiliseringsbehofvet af beväring för Fårösund skulle kunna fyllas med blott 7 klasser, hade komitén likväl, under antagande att en årskontingent af sammanlagdt endast 40 man för kustartilleriets alla afdelningar borde påräknas, beräknat antalet årsklasser i de olika afdelningarna med ledning af denna siffra, och hade härvid måst tagas i anspråk ända till 9 årsklasser, för att mobiliseringsbehofvet skulle blifva tillgodosedt.

Beträffande vapenöfningstiden hölle komiterade obetingadt före, att bästa resultatet med så kort utbildningstid som 90 dagar vunnes för kustartilleriet, om — i likhet med hvad förhållandet vore vid Karlskrona artillerikår och fasta minförsvaret — beväringens hela tjenstgöring fullgjordes i en följd och repetitionsöfning sålunda icke egde rum.

För beräkning af *kustartilleriets personalbehof* hade komitén i första rummet haft att besvara den till dess yttrande hänskjutna frågan, huruvida batterierna vid Fårösund borde tillhöra kustartilleriet och bemannas med dess personal.

Ifrågavarande batterier intoge för närvarande samma egendomliga ställning som befästningarna vid Karlskrona, i det att de fortifikatoriska anläggningarna lydde under fjerde hufvudtiteln och bestyckningen under den femte. Ingen särskild personal hade blifvit uppsatt för bemanning af dessa batterier. Då personal af Gotlands artillerikår icke vore för detta ändamål påräknelig, vore det af vigt, att personal för batterierna vid Fårösund snarast möjligt blefve uppsatt, för att icke denna vigtiga hamn, till hvars befästande enligt fastställd plan medel redan blifvit af Riksdagen beviljade, skulle blifva värnlös i brist af bemanning.

Samma skäl, som enligt statsrådsprotokollet den 17 november 1899 varit bestämmande för chefen för landtförsvarsdepartementet vid hans hemställan om öfverflyttande af å fastlandet belägna, under landtförsvarsdepartementet lydande kustbefästningar jemte personal från detta departement till sjöförsvarsdepartementet, talade äfven för att

batterierna vid Fårösund jemte bemanning skulle lyda under sistnämnda departement.

Till dessa skäl kunde beträffande personal för Fårösunds-batterierna fogas följande. För den händelse, att denna personal skulle tillhöra arméns stridskrafter å Gotland, komme den väl att utgöra en del af Gotlands artillerikår, hvilken i öfrigt bestode af såväl fält- som landtfästningsartilleri.

Nu skilde sig emellertid kustartilleriets utbildning i hög grad från den vid fält- och landfästningsartilleriet; och man kunde näppeligen betvifla, att icke den tidsenliga utbildningen af Fårösunds-batteriernas artilleripersonal skulle vinna, om truppen i stället sammanfördes med öfriga truppförband, som hade samma mål för sin utbildning, nemligen strid mot fartyg, ty ett sammanförande af fält-, landfästnings- och kustartillerister till en kår torde lätt leda derhän, att det för kustartilleristen säregna vid utbildningen ej kunde komma till sin rätt, utan förqväfdes, till skada för truppens duglighet såsom kustartillerister.

För att underlätta god rekrytering af Fårösunds artilleritrupp torde det äfvenledes vara synnerligen ändamålsenligt att låta den utgöra en del af ett utaf de stora kustartilleriregementena, vid hvilka befordran vore jemnare än vid smärre kårer; och hvad särskildt officerskåren beträffade, spårades en förklarlig obenägenhet att söka anställning i en liten kår, som alltid erbjöde föga utsigt till befordran utöfver kaptensgraden. Ej heller borde lemnas ur räkningen, att Gotlands ringa folkmängd ej torde medgifva betydlig utsträckning af värfningen på ön.

Då det således både ur organisations- och ur utbildningssynpunkt vore önskvärdt, att personalen för Fårösunds-batterierna tillhörde kustartilleriet, och då derigenom fullständig öfverensstämmelse vunnes i organisationen af artilleri- och minförsvar vid kustfästningarna, ansåge komité, att batterierna vid Fårösund borde tillhöra kustartilleriet och bemannas med dess personal, och vore personalbehofvet för kustartilleriet beräknadt under förutsättning, att Vaxholms regemente skulle afse fullständig bemanning till Fårösunds-positionen, utgörande ett kompani artillerister och ett detaschement minörer, ekonomimän, eldare och handtverkare.

Komitén hade icke förbisett, att här föreslagen organisation medförde en viss svaghet derigenom, att en del af Fårösunds stampersonal för sin utbildning befunne sig å fastlandet, och att alltså möjligheten ej vore utesluten, att Gotland vid plötsligt krigsutbrott kunde blifva afskuret från förbindelse med svenska fastlandet, innan sagda personal

inträffat vid sin position, hvadan mobiliseringen af denna kunde varda försvårad.

För att minska faran, att Fårösund kunde anfallas utan att befinna sig i stridsdugligt skick, hade komitén tänkt sig, att derstädes ständigt borde vara förlagd en säkerhetsbesättning af sådan styrka, att den kunde med kraft påbörja mobiliseringsarbetena vid batterier och minpositioner samt jemte beväringen — som uteslutande skulle uttagas å Gotland — hjelpligen bemanna positionen, till dess förstärkningar anlände.

Genom tillvaron af denna säkerhetsbesättning blefve det äfven möjligt att under fredstid hålla materielen uti en högre grad af krigsberedskap samt att verksamt förhindra obehöriga att uppehålla sig i eller invid batterierna.

Komitén hade vid sitt betänkande fogat fullständiga beräkningar öfver kustartilleriets personalbehof vid mobilisering, hvilket behof enligt komiténs förslag skulle fyllas med, förutom reserv och beväring, följande stampersonal:

officerare:

generalsperson	1
öfverstar	2
öfverstelöjtnanter	2
majorer	6
kaptener af 1:a klassen	21
kaptener af 2:a klassen	17
löjtnanter	34
underlöjtnanter	17
summa	100;

underofficerare:

styckjunkare (flaggjunkare och flaggmaskinister)	50
sergeanter (stabstrumpetare, maskinister och rustmästare	106
summa	156;

civilmilitär personal:

regementsintendenter	2
fästningsförvaltare	1
regementsläkare	1
1:e bataljonsläkare	2
auditör	1
regementspastor	1
fästningspredikant	1
summa	9;

manskap:

för artilleri-, ekonomi- och handtverksafdelningarna	
1:a lönegraden	109
2:a »	314
3:e »	210
för minör- och eldareafdelningarna	
1:a lönegraden	72
2:a »	156
3:e »	76
för samtliga afdelningar	
4:e lönegraden	678
summa	1,615.

Komiténs beräkning af personalbehofvet afveke i åtskilliga delar från befästningskomiténs; och vore anledningarne härtill hufvudsakligen följande:

att batterierna vid Fårösund föreslagits att bemannas af kustartilleriets personal;

att Kongl. Maj:t i vissa delar ändrat befästningskomiténs förslag såväl till anläggande af nya som till förstärkande af redan befintliga batterier;

att fästningarnas sjöbevakning, signalering, sjökommunikationer och vattendestillering beräknats skola ombesörjas af kustartilleriets egen personal;

att erforderlig personal jemväl blifvit upptagen för strålkastare, dynamomaskiner, ballongmaskiner, ångkök m. fl. ändamål, för hvilka personal af vissa yrkesgrenar förut beräknats skola vid mobilisering erhållas genom förhyrning eller i vissa fall från flottan;

att genom tillkomsten af särskilda ekonomi- och handtverksafdelningar den till bestridande af ekonomi- och handtverkstjenst förut afsedda personal af artilleriafdelningen blifvit öfverflyttad till dessa afdelningar, hvilka i sammanhang härmed ökats till en styrka, som mera motsvarade behofvet;

att depot beräknats äfven för Vaxholms och Oscar-Fredriksborgs fästning och ej såsom i befästningskomiténs förslag blott för Karlskrona fästning;

att, sedan fasta minförsvaret öfverflyttats till kustartilleriet och de permanenta minpositionerna föreslagits att lyda under samme befälhafvare som närliggande batterier, den högre befälsföringen härigenom blifvit i någon mån modifierad; samt slutligen

att komitén i fråga om personalbehofvet i vissa fall ansett sig böra göra en del afvikelser från det af befästningskomitén beräknade, hvilka afvikelser betingats dels af hänsyn till större trygghet på mera hotade punkter, dels af under senare årens öfningar vunnen erfarenhet.

Enligt för närvarande gällande bestämmelser kunde fredskommendanten (öfverste) å Vaxholms och Oscar-Fredriksborgs fästning vid mobilisering träda under befäl af befälhafvaren (brigadchef) för den infanteritrupp, som tilldelades fästningen.

Sistnämnde befälhafvare kunde uppenbarligen icke förutsättas ega hvarken den noggranna kännedom om terräng och farvatten i och omkring fästningen, batteriernas lägen och skjutvinklar, mineringarnas lägen m. m., ej heller den insigt rörande sjöfästningsartilleriets och minornas samt egna och fientliga örlogsfartygs taktiska användande och värde, som kräfdes af en person, hvilken skulle utöfva högsta befälet å en kustfästning. Också vore det enligt komiténs åsigt att befara, det denne ur infanteriet utgångne officer, som först vid mobilisering öfvertoge kommendants- (öfverkommendants-) befattningen, icke skulle mägta att sakkunnigt utöfva detta befäl; utan det syntes vara nödvändigt att den person, som vid mobilisering skulle utöfva ett så vigtigt befäl, redan under sin tjenst i fredstid bereddes tillfälle att göra sig förtrogen med detsamma, om man skulle kunna förvänta, att i afgörandets stund — och den kunde här komma, innan ens mobiliseringen vore afslutad — fästningens alla försvarsmedel komme att på insigtsfullaste sätt ledas. Till följd häraf borde enligt komiténs åsigt en officer

ur kustartilleriet vid mobilisering föra högsta befälet å Vaxholms och Oscar-Fredriksborgs fästning.

För att så med visshet skulle blifva förhållandet, borde den främste kustartilleriofficeren å fästningen innehafva högre grad än befälhafvaren för den fästningen tilldelade infanteritrupp.

Det syntes äfven, som om befattningen såsom kommendant å Vaxholms och Oscar-Fredriksborgs fästning under krigstid, då den medförde befäl öfver ett 10,000-tal man och ett par 100-tal artilleripjeser samt den större eller mindre del af Stockholms-eskadern, som tillfälligtvis kunde blifva beordrad att biträda vid fästningens försvar, vore af den stora vigt, att den borde beklädas af en generalsperson.

Med stöd af ofvanstående hade komitén föreslagit, att kustartilleriet skulle erhålla till högste chef en generalsperson, och att denne vid mobilisering skulle vara kommendant å Vaxholms och Oscar-Fredriksborgs fästning.

Komiténs åsigt i detta afseende funne stöd ej blott i det utlåtande, chefen för flottans stab afgaf öfver befästningskomiténs betänkande, utan äfven i chefens för landtförsvarsdepartementet anförande till statsrådsprotokollet den 17 november 1899.

Chefen för kustartilleriet hade äfven under fredstid en vigtig post att fylla, hvilken till fullo motsvarade hans ofvan föreslagna grad.

Kustartilleriet, fördeladt på två regementen med olika förläggningsorter samt detaschementer på andra orter, kräfde nemligen under fredstid en särskild chef — ett behof, som äfven blifvit insedt och tillgodosedt i den nyligen i Norge antagna organisationen för kustförsvaret, hvilket fått till sin högste målsman en general — för att leda utbildningen i enhetlig rigtning, inspektera öfningarna, särskildt vid de positioner, hvilka vore belägna utom regementenas förläggningsorter, samt för att leda befälsöfningarna.

Genom befintligheten af en öfver båda regementena stående chef möjliggjordes äfven att anställa vapnets officerare och underofficerare vid kustartilleriet i stället för vid visst regemente samt att blott placera dem till tjenstgöring vid respektive regementen, en åtgärd, som torde vara förenad med ganska stora fördelar.

Ofvan antydda göromål, hvilka tillkomme chefen för kustartilleriet, torde icke medgifva honom att vid sidan häraf under fredstid tillika vara kommendant å Vaxholms och Oscar-Fredriksborgs fästning, utan denna befattning borde upprätthållas af chefen för Vaxholms artilleriregemente, hvaremot den vid mobilisering skulle öfvertagas af kust-

artillerigeneralen, kommande chefen för Vaxholms artilleriregemente att dervid blifva artilleribefälhafvare å fästningen.

Beträffande den för mineringarna afsedda personalen föresloge komitén, att denna skulle, i likhet med artilleripersonalen, logeras i land och icke såsom nu på särskilda logementsfartyg. Genom en sådan anordning kunde också personalbehofvet något reduceras.

En kustfästning befunne sig med afseende å den tidsfrist, som vid krigsutbrott kunde påräknas, innan fientligt anfall vore att befara, i en långt svårare ställning än en landtfästning, äfven om denna senare vore belägen i närheten af den hotade riksgränsen, ty sammandragandet af en större krigsstyrka på andra sidan gränsen i närheten af landtfästningen kunde näppeligen försiggå obemärkt före krigsutbrottet, hvarförutom en sådan styrkas frammarsch kräfde en viss tid, hvarunder fästningen hunne att hjelpligt sättas i försvarstillstånd. Deremot kunde en fientlig eskader förväntas att samtidigt med eller omedelbart efter krigsförklaringen inträffa utanför kustfästningen, ja, med den erfarenhet, som föregående krig lemnat, torde man kunna befara, att en hänsynslös fiende, med kännedom om den mycket stora svårigheten att betvinga en modern, krigsrustad kustfästning, icke skulle sky att före krigsförklaringens afgifvande anfalla densamma.

Ganska upplysande i detta afseende vore den af en engelsk komité beträffande ifrågasatt tunnel under engelska kanalen gjorda beräkning, att från år 1700 till år 1870 krigsförklaring föregått fientligheternas öppnande endast i 10 fall, hvaremot i 107 fall fientligheterna öppnats utan krigsförklaring.

Kustfästningar, spärrande tillträdet till sådana platser, genom hvilkas besittningstagande af fienden vid krigets början landets försvarskraft skulle kunna väsentligen förlamas — såsom fallet vore med fästningarna Vaxholm och Oscar-Fredriksborg samt Karlskrona — kräfde således en så hög grad af krigsberedskap, att de rätteligen borde vara ständigt krigsrustade.

Den tid, som kunde påräknas mellan det ögonblick, då en fiende sigtades, och det, då han uppnådde fästningen, uppginge nemligen endast till några få timmar.

Ett sådant förhållande manade för visso att städse hafva kustfästningarnas krigsberedskap så hög, hvad såväl personal som materiel beträffade, att de knnde hjelpligen klargöras för strid af i tjenst varande stampersonal.

För detta ändamål ansåge komitén det vara oafvisligen nödvändigt,

att denna personal vid hvarje tillfälle vore så talrik, att den hvad artilleriafdelningen beträffade kunde nöjaktigt betjena de vigtigaste artilleripjeserna och, hvad minör- och eldareafdelningarna anginge, kunde hastigt klargöra säkerhetsminering äfvensom bemanna de vigtigaste strålkastarna och bevakningsbåtarna. Motsvarade icke fästningens personal denna fordran, så vore det fara värdt, att fästningen, om den blefve anfallen, i brist af personal att handhafva de dyrbara och kraftiga vapen, hvaröfver den förfogade, blefve ett lätt byte för en hänsynslös fiende.

Med tillämpning af ofvan uttalade åsigter hade komitén, som vid uppgörande af beräkning öfver personalbehofvet för kustartilleriets mobilisering sökt att, hvad artilleriförsvaret anginge, begränsa slutsiffrorna inom belopp motsvarande det af befästningskomitén föreslagna, icke ansett sig kunna vid afgifvande af förslag till personalbehofvets fyllande i allo följa de af sagda komité angifna beräkningsgrunder, utan hade i vissa fall beräkningsgrunder af något olika beskaffenhet blifvit följda.

I öfverensstämmelse med hvad chefen för flottans stab i utlåtande öfver befästningskomiténs förslag uttalat, vore kustartillerikomitén förvissad om, att behofvet af regementsofficerare för kustfästningarnas mobilisering tillfredsställande kunde fyllas endast med stamofficerare. Att härtill delvis räkna på i regementets reserv och i armén qvarstående officerare vore högst otillfredsställande, enär en officer efter ingång i pensionsåldern antagligen endast undantagsvis vore lämpad att öfvertaga så vigtiga befäl i första stridslinien till lands, som de, hvilka å kustfästningarna afsetts för regementsofficerare.

Deremot torde utan olägenhet de båda befattningarna såsom chefer för marinförvaltningens minafdelning och Karlskrona varfs mindepartement kunna vid mobilisering beklädas af regementsofficerare i kustartilleriets reserv.

Enligt komiténs förslag utgjorde antalet regementsofficerare på kustartilleriets stat 10 och bristen att vid mobilisering fylla med reserv 2, eller 17 procent af hela behofvet, under det att samma brist af 2, som äfven af befästningskomitén föreslagits att fyllas med reserv m. m., utgjorde 29 procent af det af sistnämnda komité beräknade mobiliseringsbehof.

Ofvannämnda 10 regementsofficerare toges alla äfven under fredstid i anspråk för tjenstens behöriga skötande.

Vid afgifvande af förslag till regementsofficerare å stat borde hänsyn tagas jemväl till en annan omständighet, nemligen vigten af

att erhålla rätt afpassadt förhållande mellan dem och kompaniofficerarne, så att befordringsutsigterna ej blefve så klena, att god rekrytering derigenom försvårades. Äfven i detta afseende lämpade sig antalet 10 regementsofficerare ganska väl, då det utgjorde 11,2 procent af antalet kompaniofficerare på stat. Motsvarande siffror för regementsofficerare voro vid:

fältartilleriet ..... 10,8 procent,
sjöfästningsartilleriregementet enligt befästningskomiténs förslag ..... 8,3 „

För att kunna fylla mobiliseringsbehofvet af kaptener hade komitén tagit i anspråk i kustartilleriets reserv qvarstående, vid mobilisering disponibla, kaptener till ett antal af ej mindre än 33 procent af antalet på stat, en siffra, som ej kunde i praktiken öfverskridas, och vid sidan af hvilken befästningskomiténs motsvarande procenttal 12,5 procent vore helt ringa; och hvad subalternofficerare beträffade hade komitén byggt sina beräkningar öfver mobiliseringsbehofvets fyllande på en tillgång af 57 särskildt utbildade reservofficerare, då motsvarande antal af befästningskomitén ej upptagits till mera än 30.

Ofvanstående uppgifter torde tydligt ådagalägga, att komitén iakttagit synnerligen stor sparsamhet vid beräkningen af antalet officerare å kustartilleriets stat.

Att summan officerare icke desto mindre sprungit upp till den utan gensägelse betydande siffran af 100, under det att befästningskomiténs förslag stannade vid 65, förklarades lätt, då man erinrade sig, att personalbehofvet vid mobilisering blifvit ökadt:

för Fårösunds-batterierna med	5	officerare
„ sjöbevakningen m. m.	6	„
„ depot å Vaxholms och Oscar-Fredriksborgs fästning	5	„
„ ändringar i bestyckningen	8	„
„ andra orsaker berörande artilleriförsvaret	13	„
„ minförsvaret	30	„
summa	67	officerare.

Det torde medgifvas, att en ökning af 35 officerare på stat för att motsvara 67 nya officersbefattningar vore så lågt beräknad som möjligt.

Hänsyn hade härvid särskildt tagits till komiténs förslag beträffande reservofficerarne, hvilket borde kunna förskaffa kustartilleriet det påräknade antalet sådana.

För att erhålla den för mobilisering behöfliga tillgång af 57 särskildt utbildade reservofficerare hade komitén föreslagit att i medeltal årligen utbilda 6 reservofficerare. Enligt de för utbildning m. m. af reservbefäl föreslagna bestämmelser erhölles härigenom, om åldern vid utnämningen antoges vara 25 år, ett antal af 90 reservofficerare, hvilken summa borde minskas med 35 procent, utgörande enligt vid flottan vunnen erfarenhet det afdrag, som borde ske för vid mobilisering ej disponibla; återstoden, 58 reservofficerare, motsvarade jemnt bobiliseringsbehofvet.

Den civilmilitära personalen på stat hade föreslagits lika med personalbehofvet under fredstid, dock att derutöfver samtliga enligt mobiliseringsbehofvet erforderliga läkarestipendiater äfvenledes blifvit upptagna i stat (dock icke kustartilleriets).

Fästningsintendenten å Vaxholms och Oscar-Fredriksborgs fästning inträdde visserligen först vid mobilisering i det egentliga utöfvandet af sin tjenstebefattning. Hans tjenstgöring vid mobilisering skulle emellertid föregås af under fredstid verkställdt utarbetande af fullständig förplägnadsplan för fästningen, och han borde dertill ega god kännedom i förplägnadsafseende om fästningen och kringliggande trakt.

Till följd häraf, och då fästningsintendenten ej torde böra upptagas i fredsstaten, hade komitén ansett det vara för tjensten förmånligast, att regementsintendenten vid Vaxholms regemente, som under fredstid kunde utföra nyssnämnda förarbete, vid mobilisering öfvertoge befattningen såsom fästningsintendent och i sin förut innehafda befattning ersattes af en reservintendent.

Sistnämnde tjenstemans verksamhet vid kustartilleriet började således först vid mobilisering, men vid detta tillfälle måste hans biträde omedelbart påräknas. Detta förhållande, äfvensom önskvärdheten af att han under fredstid bereddes tillfälle att genom tjenstgöring tidtals vid regementet göra sig fullt förtrogen med regementsintendentsbefattningen, hade föranledt komitén att icke upptaga reservintendenten såsom beväringsman.

Då emellertid regementets stat ej lämpligen borde betungas med en civilmilitär tjensteman, för hvilken användning vid regementet i regel saknades under fredstid, hade komitén föreslagit, att en ordinarie eller e. o. kammarskrifvare vid flottans civilstat och Stockholms station afsåges för fyllande af sagda mobiliseringsbehof.

Läkarestipendiater till erforderligt antal hade, då det torde vara otjenligt att anställa sådana både vid kustartilleriet och vid flottan, antagits kunna erhållas från flottans läkarestat.

Beträffande manskapet vore bristen störst för artilleriafdelningen, ehuru den procent, som användts vid beräkning af mobiliseringstillgången på f. d. stamanställd beväring, vore ungefär dubbelt så stor som vid öfriga afdelningar, och i många fall hade tillgången ej förmått fylla behofvet af stampersonal, utan hade äfven öfrig beväring måst afses härtill.

Olikheten vid beräknande af den proportion, som stam och f. d. stamanställd beväring borde intaga till hvarandra, berodde af flera samverkande orsaker.

Hvad först beträffade minör- och eldareafdelningarna, toges dessas tjenstgöring vid början af mobilisering hufvudsakligen i anspråk för mineringarnas utförande. Nu vore minförsvaret vid ett inlopp af den beskaffenhet, att det vore af ringa eller intet värde, förrän det vore fullbordadt, d. v. s. om fienden skulle anfalla, när mineringen blott vore till en del utförd, kunde denna föga bidraga till att hindra genombrytning. I detta afseende skilde sig minförsvaret fullständigt från artilleriförsvaret, vid hvilket hvarje batteri för sig, oberoende af de öfriga, kunde vara verksamt vid försvaret, så att, om anfall skulle företagas, innan besättningen blifvit fulltalig, den disponibla styrkan fördelades mellan de vigtigaste batterierna, under det att mindre vigtiga batterier lemnades obemannade, hvarvid äfven vore att märka, att endast en del af batterierna vore afsedd att medverka vid afslående af ett genombrytningsförsök, samt att återstoden hade uppgifter, visserligen icke mindre vigtiga, om det gälde att motstå ett längre, planmessigt utfördt anfall mot fästningen, men af intet värde vid genombrytning. Äfven de kraftigaste kustfästningar torde emellertid icke vara i stånd att med enbart artilleri förhindra en modern sjöstyrka, som kunde fritt utveckla den höga fart, hvaraf den vore mägtig, att verkställa våldsam genombrytning, och fästningarna befunne sig till följd häraf, intilldess mineringarna blifvit afslutade, i ett svaghetstillstånd, som det vore af vigt att med det snaraste afhjelpa.

Då den skyndsamhet, med hvilken minpositionerna kunde mobiliseras, i hög grad berodde af den dervid använda arbetsstyrka, hade komitén ansett sig böra beräkna i tjenst varande personal af minör- och eldareafdelningarna till jemförelsevis högre antal, än som blifvit beräknadt för artilleriafdelningen.

En omständighet, som bidragit att öka antalet manskap å stat för de smärre afdelningarna, vore, att ju mindre numerär enligt stat en afdelning hade, desto mera inverkade en tillfällig, i och för sig obetydlig afvikelse från medeltalet af de statistiska uppgifter, hvilka låge

till grund för beräkningarna öfver vid mobilisering disponibel f. d. stamanställd beväring, till ändring af dessa beräkningar; det vore på grund häraf icke välbetänkt att räkna på att med små afdelningar uppnå samma maximigräns, som läte sig göra med större afdelningar, vid hvilka afgången reglerades jemnare.

Detta gälde framför allt beträffande ekonomi- och handtverksafdelningarna, hvilka, förutom att de vore af ringa numerär, jemväl båda vore splittrade i flera yrkesgrenar, så att vid hvartdera regementet dessa afdelningar enligt föreslagen stat skulle bestå: ekonomiafdelningen af 7 underofficerare (stabstrumpetaren inberäknad) och 60 man, fördelade på 6 yrkesgrenar, och handtverksafdelningen af 1 underofficer och 20 man, fördelade på 3 yrkesgrenar.

Den å stat föreslagna personal vid dessa tvenne afdelningar vore dessutom behöflig för att under fredstid upprätthålla tjenstens behöriga gång, sedan afdrag blifvit gjordt för dem, som genomginge utbildningskurser i skolor.

Komitén hade med anledning af ofvanstående i beräkningen öfver antalet vid mobilisering påräknelig f. d. stamanställd beväring antagit denna uppgå till 130 procent af antalet manskap å stat (underofficerskorpraler frånräknade) för artilleriafdelningen samt till 60 procent för samtliga öfriga afdelningar. Dessa siffror angåfve endast medeltalet f. d. stamanställda beväringsmän inom 1:a—3:e tjenstbarhetsklasserna och icke antalet inom hvarje särskild tjenstbarhetsklass. Detta senare understege inom 1:a och 3:e tjenstbarhetsklasserna ofvan beräknade procent, hvaremot öfverskott funnes inom 2:a tjenst arbetsklassen.

Det föreslagna antalet underofficerare å stat utgjorde vid artilleri-, ekonomi- och handtverksafdelningarna tillsammans 30 styckjunkare, 60 sergeanter och 2 rustmästare, under det att i befästningskomiténs förslag antalet i motsvarande afdelningar upptogs till 24 styckjunkare och 48 sergeanter, således en ökning af 20 underofficerare, ett uppenbarligen icke öfverdrifvet antal, om man toge hänsyn till, att mobiliseringsbehofvet samtidigt blifvit ökadt från 132 underofficerare i befästningskomiténs förslag till 173; också utgjorde underofficerarnes antal vid nyssnämnda afdelningar med 5 procent afdrag enligt nu föreliggande förslag blott 50,3 procent af mobiliseringsbehofvet, medan det i befästningskomiténs förslag inginge med 51,5 procent. Med den förbättrade utbildning, som enligt komiténs förslag skulle komma manskapet till del, kunde en till underofficerskorpral utbildad artillerist utan men för tjensten förordnas att vid mobilisering förrätta sergeantstjenst.

Antalet underofficerare på stat vid minör- och eldareafdelningarna föresloges till respektive 50 och 12, hvilket, då motsvarande mobiliseringsbehof vore 65 och 19, med 5 procent afdrag utgjorde för minörafdelningen 72,3 procent och för eldareafdelningen 57,9 procent af sagda behof.

Komitén trodde sig hafva i det föregående ådalagt, att nu föreslagen personal på stat af officers och underofficers grad vore sparsammare tillmätt i förhållande till det personalbehof, som med densamma vore afsedt att fyllas, än hvad till och med den af befästningskomitén på stat föreslagna, snäft tillmätta, personal var i förhållande till det af befästningskomitén beräknade personalbehof, äfvensom orsakerna, hvarför kustartillerikomitén likväl ansett behofvet blifva nöjaktigt tillgodosedt.

Hvad deremot manskapet beträffade, hade komitén vid sina noggranna detaljberäkningar funnit, att den proportion, i hvilken stammanskap blifvit af befästningskomitén föreslaget att ingå vid mobilisering, vore alltför svag för att gifva kustfästningarnas bemanning erforderlig fasthet. Detta förhållande hade äfven enstämmigt blifvit påvisadt af de myndigheter, hvilka haft att afgifva utlåtande öfver befästningskomiténs betänkande.

Personalen i fråga belöpte sig nemligen, sedan en icke obetydlig del af densamma tagits i anspråk för att fylla underofficersbrist, ej ens till en åttondedel af manskapsbehofvet, såsom af nedanstående syntes:

mobiliseringsbehof af manskap	5,465	man
tillgång enligt stat med 5 procent afdrag	707	»
afdrag för fyllande af underofficersbrist	59	»
tillgång af stammanskap vid mobilisering	648	man,
hvilket utgjorde af mobiliseringsbehofvet knappt	11,9	procent.

Mobilisering med så svag stamtrupp ledde tydligen derhän, att materielen till större delen komme i händerna på beväringsmän, i bästa fall sådana, som förut innehaft stamanställning, hos hvilka sålunda borde påträffas någon vana att sköta densamma, men i annat fall sådana, hvilka blott öfvats 90 dagar och alltså erhållit alldeles otillräcklig utbildning för att kunna tjenstgöra såsom förhandsmän.

Komitén hade sökt att på tvenne olika sätt förstärka stamtruppen, dels och framför allt genom att gifva densamma grundligare yrkesutbildning, härigenom höjande dugligheten ej mindre hos stammen, än äfven hos f. d. stamanställd beväring, dels genom att något öka numerären af stammanskapet i förhållande till mobiliseringsbehofvet.

För artilleriafdelningen hade komitén föreslagit en manskapsstyrka i nummer af 975 man. Lades härtill stammanskapet vid ekonomi- och handtverksafdelningarna, utgörande respektive 120 och 40 man, hvilka afdelningars tillkomst innebure en faktisk ökning för artilleriafdelningen, då dess stammanskap härigenom befriades från en del sysslor, som annars skulle åligga detsamma, utgjorde den manskapsnumerär å kustartilleriet, hvilken kunde sägas i hufvudsak motsvara befästningskomiténs sjöfästningsartilleriregemente, 1,135 man.

För jemförelse med ofvanstående siffror enligt befästningskomiténs förslag anfördes följande siffror beträffande behof och tillgång af manskap enligt kustartillerikomiténs förslag:

mobiliseringsbehof af manskap vid artilleri-, ekonomi- och handtverksafdelningarna	7,039	man
tillgång enligt stat med 5 procent afdrag	1,078	»
afdrag för fyllande af underofficersbrist	53	»
tillgång af stammanskap vid mobilisering	1,025	man,
hvilket utgjorde af mobiliseringsbehofvet	14,6	procent.

Hvad slutligen beträffade manskap vid minör- och eldareafdelningarna, vore motsvarande siffror för detta enligt komiténs förslag:

	Minörafdelningen.	Eldareafdelningen.
mobiliseringsbehof af manskap	974 man	279 man
tillgång enligt stat med 5 procent afdrag	380 »	76 »
afdrag för fyllande af underofficersbrist	3 »	4 »
tillgång af stammanskap vid mobilisering	377 man	72 man,
hvilket utgjorde af mobiliseringsbehofvet	38,7 procent och	25,8 procent.

Det vid minör- och eldareafdelningarna förhållandevis stora antalet underofficerare och manskap i de högre tjenstbarhetsklasserna vore härledt direkt ur mobiliseringsbehofvet, då dessa afdelningars tjenstgöring vore af den art, att den erfordrade talrikt underbefäl och förhandsfolk. Härvid vore äfven att märka hvad beträffade minörafdelningen, att behofvet af underbefäl icke kunde såsom vid artilleriafdelningen fyllas med särskildt utbildadt reservunderbefäl, enär det icke läte sig göra att bibringa beväringsmän den härför erforderliga utbildning, samt, hvad beträffade eldareafdelningen, att en del 1:a klassens eldare vore afsedd att göra tjenst såsom underofficerskorpraler eller till och med underofficerare, men af besparingsskäl upptagits på sin nuvarande plats.

I sitt förslag till stat för kustartilleriet hade komitén beträffande *aflöningen* utgått från den uppfattning, att för vinnande af enhet i

aflöningssystem under femte hufvudtiteln, och då tjensten vid kustartilleriet och flottans landtjenstgöring icke torde vara så olikartade, att de betingade skilda löneförmåner, dessa borde vara lika, för så vidt icke särskilda förhållanden påkallade afvikelse.

Flottans aflöningssystem skulle för kustartilleriets officerskår i dess helhet innebära föga förändring i summan af utgående löneförmåner, beräknad efter de för Karlskrona artillerikår gällande bestämmelser, enär de ökade inqvarteringsbidragen motvägdes af indragna arfvoden. Det medförde emellertid en beaktansvärd fördel derigenom, att det i följd af det högre inqvarteringsbidraget vore egnadt att minska differenserna i aflöningsförmåner för den del af officerskåren, hvilken hade inqvartering in natura, och den del, som ej komme i åtnjutande af denna fördel.

Å andra sidan medförde det ökade inqvarteringsbidraget icke för de äldre kaptenerna tillräcklig ersättning för förlusten af kompanichefs arfvode. Visserligen komme den, som förordnades till kompanichef, när organisationen blifvit genomförd, att under sammanlagda tjenstgöringstiden såsom kompaniofficer erhålla ersättning för sagda arfvode i form af högre inqvarteringsbidrag; men en officer af den ålder, att han förordnades till kompanichef, kunde förmodas hafva bildat familj, vid hvilket förhållande hans aflöning, kompanichefsarfvodet inberäknadt, torde få anses vara så knappt tillmätt, att någon nedsättning deraf ej borde kunna sättas i fråga. Det borde äfven ihågkommas, att det befintliga antalet af kompanichefsarfvoden hade berättigat kompaniofficerarne att med temligen hög grad af säkerhet påräkna att under sin tjenstgöring i kaptensgraden komma i åtnjutande af sådant arfvode intill afskedtagandet eller vunnen befordran. Äfven borde beaktas, att större delen af officerskåren erhölle inqvartering in natura, så att höjning af inqvarteringsbidraget ej komme denna del till godo, hvaremot den drabbades af hvarje nedsättning af arfvodena.

Af nu anförda skäl hade komitén beräknadt aflöningsförmåner för kustartilleriets officerare enligt den vid flottan tillämpade norm, dock med den skilnad, att utöfver flottans aflöningsförmåner arfvoden beräknats skola tillkomma alla kompanichefer till belopp af 600 kronor, samt med den modifikation vid beräknande af inqvarteringsbidrag, att sådant föreslagits att till nedanstående belopp tilldelas hvarje officer, hvilken åtnjöte dagaflöning och ej innehade boställe i kronans hus:

Grad.	Inqvarteringsbidrag vid förläggning	
	i Stockholm	i Vaxholm och Oscar-Fredriksborg, Fårösund, Karlskrona och Göteborg.
	Kronor	Kronor
Generalsperson	1,200	—
Regementsofficer	1,000	600
Kapten	500	400
Subalternofficer	400	300

Olikheten i aflöningsförmåner för underofficerare enligt flottans stat och enligt staten för Karlskrona artillerikår berörde såväl lön och dagaflöning som inqvarteringsbidrag och arfvoden och framginge, utom hvad arfvoden beträffade, af nedanstående tabell:

Grad.	Lön.	Dag-aflöning per år.	Bekläd-nads-ersätt-ning.	Portions-ersätt-ning.	Inqvar-terings-bidrag o. servis-ersätt-ning.	Summa.
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Flaggunderofficer å Karlskrona station enligt 1901 års stat för flottan.	720 —	547 50	200 —	226 30	240 —	1,933 80
Styckjunkare enligt staten för Karlskrona artillerikår	720 —	365 —	200 —	226 30	96 —	1,607 30
Underofficer af 2:a graden å Karlskrona station enligt 1901 års stat för flottan	720 —	365 —	200 —	226 30	180 —	1,691 30
Sergeant enligt staten för Karlskrona artillerikår	372 —	365 —	200 —	226 30	96 —	1,259 30
Styckjunkare vid Karlskrona artillerikår (med tillfällig löneförbättring.)	720 —	547 50	200 —	226 30	96 —	1,789 80
Sergeant vid Karlskrona artillerikår (med tillfällig löneförbättring.)	372 —	438 —	200 —	226 30	96 —	1,332 30

Den i tabellen anmärkta löneförbättringen vore af 1899 och 1900 årens Riksdagar beviljad på extra stat, så att dagaflöning med denna förbättring uppginge, likasom för motsvarande personal vid arméns truppförband, för styckjunkare vid Karlskrona artillerikår till 1 krona 50 öre och för sergeant derstädes till 1 krona 20 öre; och, under

förutsättning att denna tillfälliga löneförbättring blefve permanent, komme olikheten i aflöning för underofficerare vid flottan och sjöfästningsartillerikårerna att något utjemnas.

Arfvoden saknades helt och hållet vid flottan, hvaremot vid Karlskrona artillerikår sådana utginge för informationsunderofficerare, förvaltare och uppbördsmän till belopp vexlande mellan 300 och 100 kronor.

För underofficerarne skulle aflöning enligt flottans system vara afgjordt fördelaktig, och då deras ställning i ekonomiskt afseende vid sjöfästningsartillerikårerna varit mycket bekymmersam — ett sakförhållande som torde få anses hafva blifvit af Riksdagen erkändt i och med anvisandet af medel till tillfällig löneförbättring åt dessa underofficerare — samt då komitén ansåge ytterligare förbättring af underofficerarnes ställning vara högligen af behofvet påkallad, så att de erhölle en deras fordrande och ansvarsfulla tjenstgöring mera motsvarande aflöning, hade komitén i denna omständighet funnit ett tungt vägande skäl att för kustartilleriets underofficerskår föreslå aflöning i likhet med den för flottans underofficerskår bestämda.

Komitén ville i sammanhang härmed hafva erinrat, att för vinnande af befordran till underofficer vid kustartilleriet enligt komiténs förslag komme att erfordras en tjenstetid vid kustartilleriet af minst 8 år 3 månader, under det samma befordran nu skulle kunna vinnas vid någon af sjöfästningsartillerikårerna efter en tjenstetid af knappa 3 år, och torde det då ej vara obilligt, att de aflöningsförmåner, som komme nyutnämnd underofficer till del, bestämdes att vara högre i förra fallet än i det senare.

Lön, dagaflöning och tjenstgöringspenningar för civilmilitär personal vid kustartilleriet hade i komiténs förslag uppförts att utgå enligt samma grunder och till samma belopp som för motsvarande personal vid flottans civil- och läkarestater, hvarvid regementsintendent ansetts likställd med intendent och fästningsförvaltare med förrådsförvaltare vid Stockholms station.

I kustartilleriets stat upptagna arfvoden till civilmilitär personal vore desamma, som för närvarande vore upptagna på Vaxholms artillerikårs stat, hvarjemte upptagits arfvode af 120 kronor för en fästningspredikant i Karlskrona, hvilket arfvode för närvarande utbetalades från anslaget till aflöning för flottans kårer och stater.

Manskap vid flottans sjömanskår erhölle högre aflöningsförmåner än manskap vid Karlskrona artillerikår. Denna skilnad vore mindre i de två lägsta lönegraderna (menige och 1:a kl. artillerister), men växte betydligt i de högre lönegraderna, såsom af följande tabell syntes.

		Lega per år.	Månadslön per år.	Dagaflöning per år.	Arfvode per år.	Summa.	Anmärkningar.
		Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	
Karlskrona artillerikår enligt stat	menig	40 —[1]	96 —	— —	— —	136 —	[1] Af i stat anvisade 40 kronor per man i rekryteringskostnad måste ett större afdrag göras för menig (arfvode till värfvare med flere kostnader).
	1:a kl. art.	40 —	96 —	— —	60 —	196 —	
	2:e konst	40 —	96 —	— —	120 —	256 —	
	1:e »	40 —	96 —	— —	180 —	316 —	
D:o med af Riksdagen anvisad tillfällig löneförbättring.	menig	40 —[1]	96 —	— —	— —	136 —	
	1:a kl. art.	40 —	96 —	— —	96 —	232 —	
	2:e konst.	40 —	96 —	— —	156 —	292 —	
	1:e »	40 —	96 —	— —	216 —	352 —	
Flottan enligt 1901 års stat.[2]	4:e lönegrad	35 —	60 —	109 50	— —	204 50	[2] Utöfver här upptagna aflöningsförmåner tillkomma i vissa fall uppmuntringspenningar.
	3:e »	— —	120 —	146 —	— —	266 —	
	2:a »	— —	240 —	182 50	— —	422 50	
	1:a »	— —	360 —	292 —	— —	652 —	

Högre aflöning utginge sålunda vid flottan än vid Karlskrona artillerikår, löneförbättring inberäknad, för

			kronor
4:e lönegrad	(menig)	med	68: 50
3:e »	(1:a klassens artillerist)	»	34: —
2:a »	(2:e konstapel)	»	130: 50
1:a »	(1:e »)	»	300: —

Vid Vaxholms artillerikår åtnjötes enahanda aflöningsförmåner som vid Karlskrona artillerikår, utom att arfvode för 1:a klassens artillerist saknades, emedan denna tjenstegrad ej funnes vid kåren.

Uppflyttning till de högre tjenstbarhetsklasserna (lönegraderna) kräfde emellertid vid flottan mycket längre tid än vid sjöfästningsartillerikårerna, och då nu komitén, i afsigt att förbättra manskapets utbildning, föreslagit ett utbildningssystem för kustartilleriet liknande flottans med afseende på den för uppflyttning i tjenstbarhetsklass erforderliga tidrymd, syntes billigheten bjuda, att aflöningsförmånerna förbättrades utöfver hvad som erhölles vid sjöfästningsartillerikårerna.

De till stort antal uppgående vakanserna vid armén påvisade äfven otvetydigt, att de förmåner, som för närvarande erbjödes värfvadt manskap, icke vore af tillräckligt lockande beskaffenhet, och det torde vara en oeftergiflig fordran, att aflöningen för värfvad trupp i anmärkningsvärd grad ökades, om vakanser i stor utsträckning skulle kunna undvikas.

Väl vore det sant, att äfven vid flottans sjömanskår med dess högre aflöning betydande vakanser funnits, och kunde detta möjligen förmenas ådagalägga, att aflöningen spelade mindre roll för rekryteringen än som ofvan blifvit tillmätt densamma. För att rätt bedöma denna fråga måste emellertid ihågkommas, att aflöningen för flottans sjömanskår borde jemföras med den aflöning, som i handelssjöfarten anställdt manskap åtnjöte, och att denna senare enligt af chefen för flottans stab från sjömanshus infordrade uppgifter, hvilka funnes införda under femte hufvudtiteln i 1900 års statsverksproposition, för matroser och eldare vexlade mellan 45 och 55 kronor och för nybörjare i yrket (lättmatroser) i regel utgjorde 35 à 40 kronor, allt per månad, hvadan aflöningen för flottans sjömanskår, hvilken under de senare åren, jemte värdet af beklädnad, uppgått till respektive 20, 31 och 44 kronor i månaden för de tre lägre lönegraderna, voro lägre än den, som erbjödes dylikt manskap vid handelsflottan.

En betydande brist i stammen, om än oroande, hvilket vapenslag den än drabbade, innebure en alldeles särskildt stor fara för ett vapen sådant som kustartilleriet, hvilket till följd af sitt läge i yttersta stridslinien till lands vore utsatt att före öfriga delar af krigsmakten — flottan undantagen — träffas af en fiendes första slag, långt innan öfning hunnit bibringas den inkallade beväringen, ja måhända innan inkallelseorder hunnit utgå.

Det låge till följd häraf synnerligen stor vigt uppå, att kraftiga åtgärder vidtoges för att, såvidt möjligt vore, hålla kustartilleriets kader fulltalig, och vore härvid, såsom förut blifvit antydt, i första hand angeläget att förbättra aflöningen.

Komitén hade dock icke förbisett, att äfven en måttlig höjning af manskapets aflöning medförde en högst betydande ökning i statens slutsumma, och hade på den grund icke ansett sig böra föreslå aflöningsförmåner för kustartilleriets manskap till högre belopp än som enligt komiténs förmenande vore oundgängligen nödvändigt, för att man skulle med någon grad af sannolikhet kunna antaga, att rekryteringen såväl som den erforderliga rekapitulationen blefve betryggade och att stamtruppen således komme att finnas till icke blott på papperet. I öfverensstämmelse härmed hölle komitén det ingalunda för nödvändigt, att kustartilleriets manskap i alla lönegrader erhölle så hög aflöning som manskap vid flottans sjömanskår.

Äfven ansåge komitén, på sätt jemväl Riksdagens revisorer i 1897 års revisionsberättelse uttalat, att aflöningen för minörer vid kustartilleriet kunde utan olägenhet sättas något lägre än den, som flottans minörer för närvarande åtnjöte, detta så mycket hellre som minörkompanierna i allmänhet visat sig vara jemförelsevis mindre svåra att rekrytera.

I lägsta lönegraden hade komitén beräknat aflöningen för kustartilleriets samtliga afdelningar till samma belopp som för flottans sjömanskår enligt den af 1900 års Riksdag godkända stat.

För att kunna beräkna lägsta möjliga aflöning för öfriga lönegrader måste hänsyn tagas till, om den anvärfvade under sin första kapitulationstid inlärde yrke, med hvars tillhjelp han efter kapitulationstidens slut kunde erhålla förmånlig civil anställning, i hvilket fall aflöningsförmånerna måste bestämmas till belopp jemförligt med det som erhölles i detta yrke, för att rekapitulation skulle kunna påräknas. Så vore i större omfattning förhållandet med minörer och eldare, hvadan den för öfriga afdelningar tillräckliga aflöning i de högre lönegraderna ej torde vara tillfyllest för att förmå en minör eller eldare att rekapitulera.

På grund häraf hade komitén föreslagit aflöning i 1:a, 2:a och 3:e lönegraderna för kustartilleriets manskap enligt två olika aflöningsskalor, den högre för minör- och eldareafdelningarna och den lägre för artilleri-, ekonomi- och handtverksafdelningarna.

Här föreslagna aflöningsförmåner äfvensom flottans enligt senast fastställda stat för sjömanskåren framginge af följande tabell:

Lönegrad	Afdelning	Månadslön per år.	Dagaflöning per år.	Summa.
		Kr.	Kr.	Kr.
1:a	Kustartilleriet: artilleri-, ekonomi- och handtverksafdelningarna	300 —	255 50	555 50
	» minör- och eldareafdelningarna	300 —	292 —	592 —
	Flottans sjömanskår	360 —	292 —	652 —
2:a	Kustartilleriet: artilleri-, ekonomi- och handtverksafdelningarna	204 —	164 25	368 25
	» minör- och eldareafdelningarna	204 —	182 50	386 50
	Flottans sjömanskår	240 —	182 50	422 50
3:e	Kustartilleriet: artilleri-, ekonomi- och handtverksafdelningarna	96 —	127 75	223 75
	» minör- och eldareafdelningarna	96 —	146 —	242 —
	Flottans sjömanskår	120 —	146 —	266 —
4:e	Kustartilleriets samtliga afdelningar / Flottans sjömanskår	60 —	109 50	169 50

Anm. Lega är här ej medräknad, den utgår lika vid alla afdelningarna med 50 kronor för anvärfvad rekryt.

Såsom af tabellen syntes, vore månadslönerna vid kustartilleriets 1:a—3:e lönegrader minskade med vid pass $^1/_5$ till $^1/_6$ af motsvarande löner vid flottans sjömanskår. Dagaflöning utginge med lika belopp vid sjömanskåren och kustartilleriets minör- och eldarafdelningar, men vid kustartilleriets artilleri-, ekonomi- och handtverksafdelningar med 5 till 10 öre mindre.

Beträffande ofvan föreslagna aflöningsförmåner för kustartilleriet vore äfven att taga hänsyn till, att fordringarna för uppflyttning till 2:a tjenstbarhetsklassen (3:e lönegraden) vid kustartilleriet af besparingsskäl blifvit skärpta derhän, att uppflyttning ej kunde ega rum förrän efter en tjenstetid af 2 år 4 månader — motsvarande tid vid flottan vore för vissa afdelningar 1 år 5 månader och för de andra 1 år 2 månader — hvarigenom aflöning i motsvarande lönegrad endast kunde komma den för en tid af 3 år anvärfvade till del under jemförelsevis kort tid före kapitulationstidens utgång.

De baracker, som afsåges för minörernas inqvartering under de öfver hela sommaren sig sträckande mineringsöfningarna, voro flerstädes så belägna, att officerare och underofficerare icke i egna hem eller ordinarie messar kunde intaga sina måltider, och vore dessa öfningar med tillhörande bevakningstjenst ofta af den art, att en ledare, för att icke rubbningar i desamma skulle inträffa, måste anbefalla så väl officerare som underofficerare att intaga sina måltider i baracken. Det syntes på grund häraf billigt, att officerare och vederlikar samt underofficerare under öfningarna tillförsäkrades messpenningar att utgå hvad de senare beträffade jemte portionsersättning, då, dessa förmåner förutan, öfningarna torde, i synnerhet hvad underofficerarne beträffar, blifva i ekonomiskt hänseende alltför betungande.

Komitén kunde emellertid icke underlåta att finna, att de skäl, hvilka låge till grund för messpenningars utbetalande under mineringsöfningar, äfven under liknande omständigheter vore fullt giltiga för andra officerare och vederlikar samt underofficerare vid kustartilleriet, hvarför den afgifvit förslag till dylika aflöningsförmåner att under ofvan omförmälda förhållanden utgå för alla officerare och vederlikar samt underofficerare vid kustartilleriet. Enligt detta förslag skulle messpenningar till följande belopp per dag, nemligen för officer och civilmilitär tjensteman med motsvarande värdighet 3 kronor och för underofficer, reservofficersaspirant samt underofficerskorpral, hvilken blifvit kommenderad att göra tjenst i stället för underofficer, 70 öre, åtnjutas dels af personal, kommenderad till öfningar, hvilka medförde förflyttning

från ordinarie förläggningsort till barack, der tillfälliga messer måste anordnas, dels af personal, som enligt af Konungen fastställda besättningslistor vore för minerings- (bevaknings-)öfningar kommenderad och inmönstrad såsom besättning å ångkranpråm, minkabelbåt, bevakningsbåt eller ångslup.

I hvarje fall vore det dock ett jemförelsevis ringa antal personer, som komme att åtnjuta dylika messpenningar, och detta endast under kortare tid af året.

Enär tjenstgöringen i flera afseenden blefve mera betungande för den personal, som särskildt vore tilldelad den flytande materielen, för hvars tillsyn och säkerhet den vore ansvarig under omständigheter, hvilka icke vore afsevärdt skiljaktiga från dem, under hvilka personalen å flottans å expedition varande fartyg befunne sig, syntes komitén lämpligt att sjötillägg till dagaflöningen — motsvarande skilnaden mellan dagaflöning och sjöaflöning enligt flottans reglemente — förunnades dem af kustartilleriet, som under minerings- och bevakningsöfningar vore å fartyg inmönstrade, så ock dem, som inginge i besättningar å de ångslupar, hvilka underhölle kustfästningarnas kommunikationer. Sådant sjötillägg föresloges att utgå med följande belopp per dag, nemligen till flaggjunkare och flaggmaskinist med 75 öre, till sergeant och maskinist med 50 öre, till underofficerskorpral med 40 öre, till manskap i 1:a tjenstbarhetsklassen med 15 öre och till manskap i 2:a tjenstbarhetsklassen med 5 öre.

Vid ofvanstående förslag vore att märka:

att messpenningar icke föreslagits att utgå till officer eller vederlike med högre belopp än det lägsta vid flottan utgående belopp af dietpenningar, enär samtliga officerare förutsatts skola messa vid gemensamt bord;

att sjötillägg icke komme att utgå för officer;

att sjötillägg för flaggmaskinist och maskinist endast föreslagits att utgå med samma belopp som för öfriga underofficerare af motsvarande grad och föreslagits att utgå med lika belopp för allt manskap inom samma tjenstbarhetsklass; samt

att särskildt tillägg till aflöningen icke blifvit föreslaget för uppbördsman.

Nu omnämnda särskilda aflöningsförmåner — messpenningar samt sjötillägg — syntes böra utgå af öfningsanslaget. Deremot borde, i olikhet mot hvad förhållandet för närvarande vore vid flottan, öfningsanslaget under inga förhållanden betungas med återstoden af dagaflöningen, hvarför också dagaflöningen i staten beräknats för helt år.

Då endast en mindre del af den i minerings-(bevaknings-)öfningar deltagande personal vore å fartyg eller båtar inmönstrad, sedan logementsfartyg blifvit ersatta med baracker, och endast sjötillägget vore afsedt att utgå öfver stat (af öfningsanslaget), komme kustartillleriets mineringsöfningar att ställa sig relativt billigare för öfningsanslaget än förut flottans.

De i öfrigt af komitén föreslagna särskilda aflöningsförmåner, nemligen öfverarbetspenning, fri läkarevård och fria medikament, begrafningshjelp, förmåner under extra förrättning samt flyttningshjelp, äfvensom ersättning för i tjensten utfördt dykeriarbete, vore i hufvudsak lika med motsvarande bestämmelser rörande flottans personal.

Såsom regementschefens biträde vid *den ekonomiska förvaltningen* hade komitén vid hvartdera regementet föreslagit en regementsintendent, i likhet med hvad förhållandet redan vore vid Vaxholms artillerikår. Behofvet af en regementsintendent vid Karlskrona artillerikår hade redan förut blifvit påvisadt af såväl kårchefen som vederbörande stationsbefälhafvare.

I den af Riksdagen år 1892 godkända stat för Karlskrona artillerikår fanns detta behof tillgodosedt (med en fästningsintendent), men befattningen uteslöts af Riksdagen ur den nya stat, som 1894 antogs för kåren.

Det hade emellertid, och som det ville synas med fullt fog, blifvit framhållet, att kårchefen icke lämpligen borde personligen betungas med den mångfald af göromål, som tillhörde kårens förvaltning, enär detta alltför mycket droge honom från hans öfriga vigtiga uppgifter såsom kårchef och artilleribefälhafvare i Karlskrona fästning. Kongl. Maj:t hade också genom nådigt bref den 22 mars 1895 medgifvit kårchefen att till sitt biträde vid handhafvande af den ekonomiska förvaltningen förordna en kåren tillhörande officer, och hade sedermera en sådan ständigt varit använd till sagda tjenstgöring.

Behofvet af en person — officer eller af officers värdighet — såsom kårchefens biträde vid den ekonomiska förvaltningen torde sålunda få anses vara erkändt, och detta behof komme förvisso att än skarpare framträda, sedan kåren från dess relativt ringa numerär svält ut till ett regemente med en fredsstyrka mera än dubbelt så stor som kårens. Frågan gälde således blott, huruvida en officer eller en för ändamålet utbildad intendent borde härtill afses.

Härvid kunde först erinras, det ingen besparing vore att påräkna å regementets stat genom att afse en officer att tjenstgöra i befatt-

ningen såsom regementsintendent, enär mobiliseringsbehofvet härigenom ökades med 1 officer (kapten), och kunde till nämnda ansträngande och vigtiga tjenstebefattning icke afses annan officer än af stammen.

Det vore vidare obestridligt, att en person, hvilken blifvit utbildad till intendent, hade större förutsättningar att nöjaktigt sköta regementsintendentsbefattningen, än en officer hade, hvilken ingen föregående utbildning gjort förtrogen med sådan tjenstgöring utan som efter hand finge försöka att efter bästa förmåga sätta sig in i densamma; särskildt vore det att befara, det störande rubbningar i tjenstens gång ej skulle kunna undvikas vid ombyte af den officer, som innehade befattningen. Sådant ombyte skulle emellertid antagligen komma att ega rum esomoftast, ty hänsyn för officerarnes utbildning medgåfve ej regementschefen att under en följd af år bibehålla samme officer vid en sådan befattning.

Med stöd af det ofvan anförda ansåge komitén, att den nu tillämpade nödfallsåtgärden, att en officer biträdde chefen vid handhafvande af den ekonomiska förvaltningen, icke kunde utan verklig olägenhet fortfarande tillämpas, utan att en regementsintendent borde för detta ändamål upptagas å Karlskrona regementes stat.

Det temligen stora afståndet mellan Vaxholms och Oscar-Fredriksborgs fästning samt flottans station i Stockholm med häraf föranledd tidsutdrägt i förbindelserna, hvilka dessutom under en del af året vore ganska ovissa på grund af ishinder, skulle enligt komiténs åsigt redan under fredstid i allmänhet inverka hindrande vid komplettering af fortens uppbörder, under förutsättning att en sådan komplettering skulle verkställas från flottans station — såsom i Karlskrona vore och med stor fördel kunde vara förhållandet.

Vid mobilisering och under strid kunde äfven en viss fara häraf uppkomma, enär det icke utan fog torde kunna sättas i fråga, huruvida fästningen tillräckligt hastigt kunde vid sådant tillfälle blifva försedd med erforderliga inventarier och utredningsartiklar.

Det torde äfven kunna sättas i fråga, huruvida varfvets förrådsförvaltare billigtvis kunde ställas i ansvar för vården af de inventarier och den utredning, hvilka funnes å fästningen utan att tillhöra visst fort och sålunda utan att vara tillinventerade fortuppbördsman, såsom t. ex. bland inventarierna den rörliga bestyckningen och bland utredningen kolförråd; hvad som deremot ej kunde betviflas, vore att tillsynen från förrådsförvaltarens sida blefve den minsta möjliga, enär han å varfvet vore strängt upptagen för sina öfriga åligganden.

Komitén hölle på grund häraf före, såväl att ett varfvet tillhörigt

reservförråd för komplettering af inventarie- och utredningsuppbörderna borde å Vaxholms och Oscar-Fredriksborgs fästning uppläggas, som ock att varfvets förrådsförvaltare borde befrias från ansvar för i förråd varande inventarier och utredning å nämnda fästning, hvilket i stället borde tillkomma särskild å denna tjenstgörande förrådsförvaltare, som i förhållande till varfvets myndigheter skulle intaga samma ställning som varfvets förrådsförvaltare.

Vid det förhållande att kustfästningarna skulle helt och hållet underordnas sjöförsvarsdepartementet samt chefen för fortifikationen i allt, som rörde nämnda fästningars nybyggnad och underhåll, skulle intaga samma ställning till chefen för sjöförsvarsdepartementet, som han i afseende på rikets öfriga befästningar egde till chefen för landtförsvarsdepartementet, borde antalet afdelningar i *marinförvaltningen* ökas med en fortifikationsafdelning, och borde såsom chef för denna tjenstgöra afdelningschefen vid byggnadsafdelningen vid fortifikationsstabens hufvudstation.

Det vore för visso en trängande fordran, att *kustartilleriets uppsättning* enligt stat måtte försiggå så hastigt som möjligt, ty äfven sedan uppsättningen vore genomförd, dröjde det åtskilliga år, innan den föreslagna utbildningen hunnit att bibringas samtliga vid mobilisering påräknade årsklasser af f. d. stamanställd beväring, hvadan kustartilleriet, äfven med iakttagande af stor skyndsamhet vid dess uppsättning, ändock icke hunne att erhålla fulltalig stam- och f. d. stampersonal för kustfästningarna till den tid, då dessa enligt befästningskomiténs förslag skulle vara fullbordade.

Å andra sidan borde officerskårens uppsättning ej ske fortare, än att erforderlig skilnad i lefnadsålder komme att finnas mellan officerare af olika grader, så att någorlunda jemn befordran kunde ega rum efter uppsättningstidens slut.

Komitén, som föresloge, att uppsättningen skulle försiggå i 2-årsperioder, hade för att tillgodose båda dessa fordringar beräknat följande antal sådana perioder, nemligen:

för officerskåren 4,
» civilmilitär personal 1,
» artilleri- och minörafdelningarna ..... 3 och
» öfriga afdelningar ..... 2.

Enligt komiténs åsigt kunde icke uppsättningen försiggå på kortare tid än den här föreslagna med undantag för officerskåren.

Under fortgången af sitt arbete för utredning rörande organisation af kustartilleriet hade komitén erhållit uppdrag att jemväl inkomma med yttrande angående ändringar eller tillägg härtill, som kunde vara erforderliga, derest ifrågasatta utsträckning till 365 dagar af tiden för beväringsmanskapets vapenöfning blefve af Kongl. Maj:t och Riksdagen medgifven.

Då detta nya uppdrag i viss mån inverkat på den af komitén föreslagna plan för kustartilleriets uppsättning, vore det lämpligt att påvisa det sammanhang, hvilket funnes mellan sagda uppsättningsplan och den, som af komitén föresloges för den reducerade stampersonal, hvilken vore upptagen på kustartilleriets stat under förutsättning af 365 dagars vapenöfning för beväringen.

Den föreslagna planen för uppsättning af officerare, civilmilitär personal, underofficerare vid samtliga afdelningar och manskap vid minörafdelningen vore i båda fallen lika, emedan den utsträckta tiden för beväringens vapenöfvande icke medförde förändring af nämnda stampersonals numerär.

Uppsättningen af manskap skedde vid artilleriafdelningen under den 1:a perioden lika i båda förslagen, hvarefter skiljaktigheter inträdde till följd af det olika antal stampersonal, som skulle uppsättas.

För ekonomi-, eldare- och handtverksafdelningarna hade komitén i detta förslag upptagit på 1:a periodens stat den manskapsstyrka, som inginge i den föreslagna slutliga staten under förutsättning af 365 dagars vapenöfning för beväringen.

Genom ett sådant förfaringssätt underlättades öfvergång till den mot nyssnämnda utsträckta vapenöfningstid för beväringen svarande stampersonal, om sådan vapenöfningstid under 1:a öfvergångsperioden antoges.

Vid kustartilleriets bildande af Vaxholms och Karlskrona artillerikårer samt fasta minförsvaret funnes enligt komiténs förmenande intet hinder att föreskrifva, det samtlig personal vid förstnämnda båda kårer skulle öfverflyttas till kustartilleriet, eftersom kårerna öfverflyttades i sin helhet, och de vilkor, hvilka enligt föreliggande förslag erbjödes vid kustartilleriet, i stort sedt vore gynsammare än vid sjöfästningsartillerikårerna.

Om således dessa kårer i sin helhet öfverflyttades till kustartilleriet, torde emellertid förhållandet ej kunna antagas blifva detsamma med fasta minförsvarets personal.

Utöfver det fasta minförsvaret, hvilket skulle tillhöra kustartilleriet, erfordrade nemligen flottan minpersonal till handminefartyg och till-

fälliga minspärrningar m. m., belöpande sig enligt från flottans stab erhållen uppgift till 6 underofficerare och 36 man.

Komitén hade till följd häraf icke trott sig böra påräkna, att det fasta minförsvarets hela personal blefve öfverflyttad till kustartilleriet, utan hade förutsatt, att en del qvarstannade vid flottan. Fördelningen af denna personal till kustartilleriet och flottan hade beräknats så, att, af enligt 1898 års organisation tillgängliga 20 underofficerare och 175 man, kustartilleriet, hvars behof enligt föreslagen stat vare 50 underofficerare och 400 man, erhållit 17 underofficerare och 160 man, utgörande respektive 34 procent och 40 procent af behofvet, och flottan, för att tillgodose sitt behof enligt stat af 6 underofficerare och 36 man, erhållit 3 underofficerare och 15 man, utgörande respektive 50 procent och 42 procent af behofvet.

I likhet med sjöfästningsartillerikårernas personal torde äfven manskap ur flottans minörkompanier till det antal, som Kongl. Maj:t bestämde, kunna öfverflyttas till kustartilleriet, om blott skyldig hänsyn toges till, att vid flottan antagna minörer finge bibehålla de aflöningsförmåner, som vid antagningen blifvit dem tillförsäkrade. Så skedde ock, när fästningsartillerikompanierna vid flottans sjömanskår öfverflyttades till Karlskrona artillerikår vid denna kårs uppsättning.

Något annorlunda ställde sig förhållandet beträffande underofficerarne vid flottans minörstat. Dessa innehade nemligen fullmagt att vara underofficerare vid denna stat vid flottan, och de torde måhända på grund häraf icke mot sin vilja böra förflyttas till ett annat vapen, om, såsom komitén förutsatt, förflyttningen icke omfattade hela minörstaten utan blott en del deraf.

Än mindre torde de officerare, hvilka för närvarande tjenstgjorde vid fasta minförsvaret, kunna mot egen önskan öfverflyttas till kustartilleriet, enär de icke tillhörde någon för minförsvaret afsedd stat, utan vore upptagna på samma stat som öfriga sjöofficerare och blott genom kommendering vore bundna vid fasta minförsvaret.

På grund häraf föresloges, att endast de underofficerare vid flottans minörstat och de vid fasta minförsvaret tjenstgörande officerare, hvilka vore dertill villiga, skulle öfverflyttas till kustartilleriet.

Komitén hade det oaktadt såsom tillgång för kustartilleriet upptagit ej blott alla de underofficerare vid minörstaten, hvilka antagits kunna komma i fråga att öfverflyttas, sedan flottans behof för handminefartyg m. m. blifvit tillgodosedt, utan äfven 5 officerare, hvilka tjenstgjorde vid fasta minförsvaret.

Hvad underofficerarne beträffade, saknades giltiga skäl, hvarför

dessa, som helt och hållet utbildats vid fasta minförsvaret, skulle vara obenägna att medfölja detta vapen vid dess öfverflyttning till kustartilleriet, helst de icke torde vara fullt användbara till tjenst vid annan flottans underofficersstat.

Hvad åter anginge de fåtaliga officerare, hvilka för närvarande tjenstgjorde vid fasta minförsvaret, vore det uppenbart, att deras hela tjenstgöring komme att tagas i anspråk vid kustartilleriet, intilldess nya officerare hunnit blifva utbildade, hvilka kunde leda undervisning och öfningar med dess minörafdelning, hvadan man torde kunna förutsätta, att förstnämnda officerare — om de ej öfverginge till kustartilleriet — under en följd af år skulle varda kommenderade att uteslutande tjenstgöra vid detta vapen. De komme härigenom att hållas ifrån örlogstjensten och torde utan tvifvel vara mera eller mindre främmande för densamma vid den tid, då deras tjenstgöring vid kustartilleriet kunde upphöra och de skulle återgå till tjenstgöring vid flottan.

Komitén hade med anledning häraf trott, att några, möjligen alla, vid fasta minförsvaret tjenstgörande officerare skulle finna det vara fördelaktigare att öfvergå till kustartilleriet än att qvarstanna vid flottan.

Vid den nyligen uppsatta Karlskrona artillerikår hade befordran till löjtnant och kapten delvis vunnits efter kortare tjenstetid än vid Vaxholms artillerikår.

När genom dessa kårers sammanförande kustartilleriet skulle uppsättas, syntes det komitén vara billigt att utjemna denna hittills varande ojemnhet vid befordran, så att icke en i tjensteår yngre officer erhölle tur före en äldre. För att vinna detta syfte hade komitén föreslagit, att alla subalternofficerare vid Vaxholms axtillerikår, hvilkas första officersfullmagt vore af äldre eller lika datum med den yngstes i närmast högre grad vid Karlskrona artillerikår, skulle före sammanslagningen befordras i Vaxholms artillerikår, samt att alla kompaniofficerare derefter skulle beräkna tjensterang efter första officersfullmagts datum.

Visserligen kunde det genom en dylik bestämmelse icke undvikas, att enstaka officerares befordran till löjtnant och kapten härigenom fördröjdes utöfver hvad förhållandet skulle varit, om ingen sammanslagning egt rum af sjöfästningsartillerikårerna; men komitén kunde icke tillerkänna detta någon nämnvärd betydelse, då befordringsutsigterna under kustartilleriets fortgående uppsättning komme att blifva afgjordt gynsammare än vid någon af kårerna, och då den tillfälliga försämring af befordringsutsigterna, som till en början kunde uppstå för en och annan

officer, sålunda komme att redan under uppsättningstiden lemna rum för ett annat sakernas tillstånd.

För officerskåren vid Karlskrona artillerikår måste det dessutom anses vara i hög grad fördelaktigt att under föreslagna förhållanden sammanföras med en officerskår, som i hvarje grad vore något äldre till lefnadsåren, ty med den sammansättning, som förstnämnda officerskår erhållit, skulle sannolikt all befordran för dem i annat fall blifvit stängd under en följd af år, sedan ännu befintliga vakanser i kaptens- och löjtnantsgraderna blifvit fylda.

Motsvarande bestämmelser beträffande underofficerarne vid artilleri- och ekonomiafdelningarna hade äfvenledes blifvit af likartad anledning föreslagna.

Beträffande *aflöningsförmåner under öfvergångstiden* hade komitén föreslagit, att personalen under mineringsöfningar skulle, så länge logementsfartyg bibehölles, erhålla aflöning till samma belopp som personal af motsvarande grader vid flottan, då skäl ej torde förefinnas att föreslå någon ändring i aflöningsförmåner, så länge öfningarna egde rum under likartade förhållanden som vid flottan, samt att arfvoden — frånsedt kompanichefsarfvoden, hvilka alla upptoges på kustartilleriets stat — som för närvarande utginge vid flottan eller Vaxholms och Karlskrona artillerikårer till officer och styckjunkare skulle bibehållas, så länge innehafvaren obefordrad utöfvade befattningen, på det att minskning ej måtte ske uti förut innehafda löneförmåner.

Deremot hade arfvoden till sergeanter och vid Karlskrona artillerikår jemväl till 1:a kl. artillerister föreslagits att vid början af kustartilleriets uppsättning indragas, enär de vid kustartilleriet erhållna aflöningsförmåner i motsvarande grader mera än motvägde dylik indragning.

Ofvannämnda arfvoden, hvilka föreslagits att utgå till nuvarande innehafvare af vissa befattningar, funnes icke upptagna i föreslagna öfvergångsstater att tillämpas under kustartilleriets uppsättning utan vore afsedda att bestridas med besparade medel.

För komiténs förslag rörande *kustartilleriets förläggning* torde få redogöras i sammanhang med framställning rörande de extra anslag, som för detta ändamål blifva erforderliga.

Vid beräkning af det belopp, hvilket borde föreslås att utgå såsom *öfningsanslag för kustartilleriets stampersonal*, hade komitén tagit hänsyn

till de under senaste åren utbetalta anslag för öfningar vid Vaxholms och Karlskrona artillerikårer samt fasta minförsvaret.

Dessa kostnader hade för stammen i rundt tal per år uppgått till 83,000 kronor.

Beträffande sagde kostnad för mineringsöfningar inginge häri visserligen såväl sjöaflöning som ut- och afrustningskostnader, hvilka utgifter båda komme att betydligt reduceras enligt af komitén afgifna förslag till aflöning och förläggning i land i stället för å logementsfartyg; men å andra sidan vore ej i denna summa medräknade kostnader för exercis-, underbefäls- och minskolor samt förberedande mineringsöfningar, hvilka uppginge till afsevärdt belopp.

Om ofvanstående summa, 83,000 kronor, ökades i samma proportion som antalet man i nummer blifvit ökadt, borde kustartilleriets öfningsanslag uppgå till omkring 160,000 kronor.

Men i betraktande af

att kustfästningarna för närvarande underginge genomgripande förbättringar, hvarvid de bland annat försåges med tidsenligt, kraftigt artilleri;

att det torde vara för truppens utbildning såväl som för vinnande af visshet, att materielen befunne sig i stridsdugligt skick, af största betydelse, att skjutöfningar med pjesernas egen ammunition ej företoges med endast äldre pjeser, utan äfven med kustfästningarnas modernaste bestyckning;

att ammunitionskostnaden för nyare pjeser betydligt öfverskrede den för äldre; samt

att kostnaderna dessutom torde ställa sig jemförelsevis högre för öfningar, hvilka — såsom här vore föreslaget — skulle ega rum å flera olika platser jemväl utom regementenas hufvudsakliga förläggningsorter, än för öfningar, der så icke vore fallet;

syntes det komitén icke vara tillräckligt att begränsa öfningsanslaget till ofvan angifven summa af 160,000 kronor, utan torde någon ökning häraf erfordras, för så vidt icke en tillbakagång skulle inträffa i öfningarna.

Komitén hade derför ansett sig icke kunna föreslå öfningsanslaget till mindre belopp än 180,000 kronor.

Kostnaderna för eldning och belysning hade beräknats till samma belopp per man, som utgått för manskap vid Karlskrona artillerikår, nemligen 40 kronor.

Lärarearfvoden för undervisning i *sjökrigs- och sjökrigshögskolorna* utginge för närvarande sålunda, att lärare i den förra erhölle i stat

bestämdt arfvode, som — med nu gällande antal undervisningstimmar — i medeltal för de läroämnen, hvari undervisning skulle meddelas å kustartillerilinien, belöpte sig till omkring 150 kronor för hvarje timmes undervisningsskyldighet i veckan, hvaremot lärare i den senare skolan erhölle enligt stat 200 kronor för hvarje timmes föreläsningsskyldighet i veckan.

Det torde vara obestridligt, att lärarnes arbete i sagda skolor betydligt ökades genom tillkomsten af kustartillerilinier, och att detta vore förhållandet ej blott för de ämnen, hvilkas timantal blifvit höjdt, d. v. s. ämnen, hvari skiljaktig undervisning skulle meddelas elever i de båda linierna, utan äfven för de ämnen, hvari gemensam undervisning meddelades nämnda elever.

Rigtigheten af sistnämnda antagande torde inses deraf, att äfven i de gemensamma ämnena kurserna i allmänhet icke blefve fullständigt lika för båda linierna, utan i många fall något olika, hvarjemte lärarnes arbete att granska skriftliga arbeten direkt berodde på elevantalet. Härvidlag borde beaktas, att kontingenten elever i kustartillerilinien blefve ganska talrik, eftersom det gälde rekrytering och utbildning af en officerskår om 100 personer.

Nu utgående arfvoden för undervisning i sjökrigs- och sjökrigshögskolorna syntes komitén vara så knappt tilltagna, att de icke kunde anses godtgöra lärare för hans enligt ofvanstående ökade arbete, utan de borde till följd häraf ökas, efter det kustartillerilinier blifvit vid sagda skolor anordnade.

För att vålla minsta rubbning i bestående förhållanden hade komitén vid beräkning af den erforderliga höjningen utaf arfvodena bibehållit de grunder, som för närvarande gälde vid de båda skolorna.

I *sjökrigsskolan* hade höjningen beräknats sålunda, att arfvode skulle utgå med 100 kronor för hvarje undervisningstimme i veckan i kustartilleriliniens läroämnen; för undervisning och öfning i förekommande öfningsämnen torde deremot icke erfordras särskildt arfvode för kustartillerilinien.

Den häraf uppkomna ökningen i sjökrigsskolans stat belöpte sig med föreslagna 30 undervisningstimmar i veckan till

100×30	kronor	3,000: —
Härtill komme ökning i anslaget till diverse utgifter för skolan	»	700: —
Summa ökning i sjökrigsskolans stat	kronor	3,700: —

Hvad åter beträffade i *sjökrigshögskolan* för närvarande anvisadt arfvode af 200 kronor för hvarje timmes föreläsningsskyldighet i veckan, hade detta här blifvit höjdt till 300 kronor, hvarjemte antalet timmar i veckan för kustartillerilinien blifvit föreslaget till 28 mot i nuvarande stat upptagna 26. Den föreslagna ökningen i sjökrigshögskolans stat belöpte sig sålunda till arfvoden:

i allmänna kursen:		
300 × 28 — 200 × 26	kronor	3,200: —
samt i högre kursen:		
300 × 17 × ½ — 200 × 17 × ½	»	850: —
Härtill komme ökning i anslagen till inköp af böcker, instrument, kartor, ved, ljus m. m. samt till extra utgifter	»	950: —
Summa ökning i sjökrigshögskolans stat	kronor	5,000: —

I *marinförvaltningens* stat hade föreslagits ökning med 1,000 kronor, hvilket belopp, enligt komiténs åsigt, borde såsom arfvode tilldelas chefen för embetsverkets fortifikationsafdelning, emedan afdelningsschefen å byggnadsafdelningen vid fortifikationsstabens hufvudstation, som enligt förslaget skulle tjenstgöra i förstnämnda befattning, derigenom erhölle betydligt ökadt arbete, hvilket icke motsvarades af någon minskning i de tjensteåligganden, som förut tillkomme honom.

Kostnaderna för *kustartilleribeväringens vapenöfningar* vore beräknade med ledning af uppgifter, beträffande de belopp, hvilka hittills visat sig erforderliga för detta ändamål.

Storleken af det belopp, som borde öfverflyttas från fjerde till femte hufvudtiteln, hade beräknats med ledning af från arméförvaltningens olika departement efter anmodan meddelade uppgifter, jemförda med den utaf 1892 års urtima Riksdag antagna stat för Vaxholms artillerikår, samt liggare öfver de i riksstaten uppförda anslag å fjerde hufvudtiteln för år 1900.

Vid det kustartillerikomiténs betänkande, för hvars hufvudsakliga innehåll nu redogjorts, finnas fogade förslag till grunder för organisation af kustartilleriets personal, till öfvergångsbestämmelser vid kustartilleriets uppsättning, till kustartilleriets förläggning och till kustartilleriets kostnad, samtliga uppgjorda i enlighet med de åsigter, som i betänkandet uttalats.

Departementschefen öfvergår derefter till en redogörelse för det yttrande komitén afgifvit i anledning af det särskilda uppdrag, som den 6 juli 1900 lemnats komitén.

Beträffande *personalens organisation under förutsättning af 365 dagars vapenöfning för beväringen* anför komitén följande.

Utsträckningen af beväringens vapenöfningstid från 90 till 365 dagar ökade i hög grad beväringens värde för försvaret och medförde således för kustartilleriet ett betydande krafttillskott. Utöfver de fördelar, som genom en utsträckning af öfningstiden tillgodokomme alla vapenslag, medförde denna utsträckning för kustartilleriet den särskilda vinst, att kustfästningarnas säkerhetsbesättningar af stammen under hela eller större delen af året förstärktes med den inkallade beväringsklassen, hvilket med nu gällande värnpligtslag blott under en kortare tid af året vore förhållandet.

Nu omnämnda fördelar, vunna genom utsträckningen af beväringens vapenöfningstid, vore så stora, att de medgåfve en ej obetydlig minskning af stampersonalen, sådan den under förutsättning af endast 90 dagars vapenöfning för beväringen blifvit af komitén föreslagen, utan att kustartilleriets krigsduglighet härigenom sattes på spel.

Man finge dock icke föreställa sig, att beväringsmän, hvilka vapenöfvats under 365 dagar, kunde i allmänhet ersätta stammanskap vid ett vapenslag sådant som kustartilleriet, utan kräfdes, för att sådant utbyte skulle kunna ske, enligt komiténs åsigt, ännu längre vapenöfningstid. Hvad som särskildt ställde sig hindrande i vägen för större indragning af stamtruppen, vore svårigheten vid rekrytering af underbefälet, då komitén icke kunde frångå sin mening, att uppflyttning till korpralsgraden ej borde ega rum förr än efter flerårig tjenstgöring såsom menig och uppflyttning till underofficerskorpralsgraden ske först efter ytterligare flera års tjenstgöring som korpral.

Minskningen borde af flera skäl icke träffa kustartilleriets afdelningar lika. Vissa delar af stampersonalen torde böra förblifva oberörda af densamma.

Antalet officerare och underofficerare på stat påverkades enligt komiténs åsigt i intet afseende af den till 365 dagar utsträckta öfningstiden för beväringen, enär äfven denna ökade tid vore alldeles otillräcklig, för att beväringsmännen derunder skulle hinna att bibringas utbildning, som kunde göra dem dugliga att öfvertaga någon af de för denna personal afsedda tjenstebefattningar.

Hvad manskapet vid artilleriafdelningen beträffade, måste, då bristen vid mobilisering på stam och f. d. stamanställd beväring för

denna afdelning vore högst betydande, minskningen ske med en viss varsamhet, om icke vapnets värde skulle blifva blottställdt. Likaså begränsades minskningen af hänsyn till möjligheten att kunna rekrytera underbefälet.

Komitén hade efter noggrant öfvervägande af de olika synpunkter, hvilka inverkade på frågans bedömande, ansett sig böra föreslå, att kustartilleriets 13 artillerikompanier, enligt betänkandet sammansatta af

underofficerskorpraler	7
1:a kl. artillerister	20
2:a » »	14
3:e » »	34
summa	75 man,

reducerades med:

underofficerskorpral	1
1:a kl. artillerister	4
2:a » »	4
3:e » »	6
summa	15 man,

till en styrka af:

underofficerskorpraler	6
1:a kl. artillerister	16
2:a » »	10
3:e » »	28
summa	60 man.

Den sammanlagda minskningen genom denna nedsättning belöpte sig sålunda till:

underofficerskorpraler	13
1:a kl. artillerister	52
2:a » »	52
3:e » »	78
summa	195 man.

Till reservunderbefäl utbildade beväringsmän hade antagits kunna fylla den härigenom vid mobilisering uppkomna brist på underbefäl, och beväringsartillerister bristen på menige af stammen.

Beträffande åter minörafdelningen, vore det icke tillrådligt att ersätta någon del af stammanskapet i 2:a eller högre tjenstbarhetsklass

med beväringsmän, äfven om dessa erhållit 365 dagars vapenöfning, emedan minvapnets ömtåliga materiel icke kunde utan verklig fara handhafvas i förhand af manskap, som erhållit så kort utbildning.

Visserligen torde något liknande skäl icke hindra att i en del fall ersätta manskap i 3:e tjenstbarhetsklassen med beväringsmän; men deremot ställde sig en annan omständighet hindrande i vägen.

Den föreslagna organisationen af minörafdelningen upptoge nemligen ett i förhållande till antalet man i 3:e tjenstbarhetsklassen stort antal underofficerare samt manskap i 2:a och högre tjenstbarhetsklasserna (160 man i 3:e tjenstbarhetsklassen och 290 man i öfriga tjenstbarhetsklasser samt underofficerare). När nu manskapsnumerären i de högre tjenstbarhetsklasserna icke ansetts kunna minskas, äfven om beväringens öfningstid blefve utsträckt till 365 dagar, kunde icke heller någon minskning ega rum i antalet man i 3:e tjenstbarhetsklassen, hvarur de öfriga skulle rekryteras, och komitén hölle alltså före, att minörafdelningen i dess helhet borde bibehållas vid samma antal på stat, som ansetts erforderligt under förutsättning af 90 dagars vapenöfning för beväringen.

Vid ekonomi-, eldare- och handtverksafdelningarna torde det deremot vara möjligt att minska stampersonalen, sådan den blifvit beräknad i betänkandet.

Med hänsyn till behofvet af stammanskap vid dessa afdelningar, dels för fredstjenstens skötande, dels ock för att vid mobilisering utgöra en kärna för beväringen, ansåge komitén, att nedsättningen kunde beräknas till *högst* följande antal:

	Tjenstbarhetsklass			Summa
	1.	2.	3.	
Vid ekonomiafdelningen	6	6	8	20
» eldareafdelningen	8	6	6	20
» handtverksafdelningen	—	—	10	10
Summa	14	12	24	50

Nedanstående tabell utvisade den efter ofvannämnda reduktioner föreslagna stamtrupp enligt stat, jemförd med den, som blifvit föreslagen under förutsättning af 90 dagars vapenöfning för beväringen.

Afdelning.	Styrka i nummer enligt stat		Minskning af stammen vid 365 dagars vapenöfning för beväringen.	
	vid 90 dagars vapenöfning för beväringen.	vid 365 dagars vapenöfning för beväringen.	Antal man	I procent af stamtrupp vid 90 dagars vapenöfning.
Artilleri-	975	780	195	20 %
Minör-	400	400	—	—
Ekonomi-	120	100	20	16,7 %
Eldare-	80	60	20	25 %
Handtverks-	40	30	10	25 %
Summa	1,615	1,370	245	15,2 %

Bil. n:o 9 vid statsrådsprotokollet utvisade, huru komitén ansett personalbehofvet vid kustartilleriets mobilisering böra fyllas, och bil. n:o 10 vid samma protokoll den plan, enligt hvilken kustartilleriets uppsättning borde försiggå, allt under förutsättning af 365 dagars vapenöfning för beväringen.

Kustartilleriets uppsättning skulle genom den föreslagna minskningen af stampersonalen delvis blifva tidigare genomförd, i det att manskapet vid artilleriafdelningen beräknats blifva fullständigt uppsatt under de två första perioderna och manskapet vid ekonomi-, eldare- och handtverksafdelningarna redan under den första perioden.

I öfrigt föranledde den utsträckta vapenöfningstiden för beväringen ingen annan ändring i komiténs ursprungliga förslag beträffande kustartilleriets stampersonal än i hvad rörde antagningstiden för minörafdelningens manskap.

Komitén ansåge nemligen, att, med 365 dagars vapenöfning, gemensam rekrytskola borde vid respektive afdelningar anordnas för stam och beväring, på grund hvaraf tidpunkten för antagning af rekryter måste sammanfalla med tiden för beväringens inställelse för att undergå första vapenöfning. Sistnämnda tid hade föreslagits för hela kustartilleriet till den 1 november, och borde alltså minörafdelningens rekryter, i likhet med dem vid öfriga afdelningar, då börja sin tjenstgöring.

Med en sådan förändring af tidpunkten för antagningen följde med nödvändighet äfven förändring af första kapitulationstidens längd, 3 år 8 månader, hvilken tid väl lämpade sig för antagning, som skedde den 1 februari, emedan kapitulationstiden då komme att utgå den 30 september, d. v. s. efter sommaröfningarnas slut, men deremot icke

läte sig förena med antagning den 1 november, emedan manskapet i sådant fall skulle lemna tjensten den 30 juni under pågående praktiska öfningar.

Att minska tjenstetiden till 3 år kunde komitén icke tillråda, utan torde manskapet vid minörafdelningen i stället böra antagas för en tid af 4 år.

I syfte att göra beväringsmän mera benägna att efter fullgjord första tjenstgöring vid kustartilleriet taga stamanställning derstädes syntes det vara lämpligt medgifva, att den föreskrifna tjenstetiden för uppflyttning till 2:a tjenstbarhetsklassen minskades med den föreslagna första öfningstiden 323 dagar för beväringsman, som fullgjort sin första vapenöfning, och med 365 dagar för beväringsman, som äfven fullgjort repetitionsöfning, allt vid kustartilleriet.

Vid kustartilleriets mobilisering medförde det stora fördelar att endast taga i anspråk ett fåtal beväringsklasser, ej blott derför att de yngre årsklasserna besutte större militär duglighet än de äldre, då den utbildning, som bibragtes beväringen, småningom fölle i glömska, utan äfven emedan den erforderliga årskontingenten växte i samma mån det vid mobilisering påräknade antalet klasser inskränktes, hvarigenom alltså kustfästningarnas säkerhetsbesättningar förstärktes.

Äfven en annan omständighet vore härvid värd att beakta, nemligen att stort antal beväringsklasser nödvändiggjorde flera repetitionsöfningar, än mindre antal klasser erfordrade, och att, då sammanlagda utbildningstiden vore bestämd till endast 365 dagar och första utbildningstiden måste inskränkas i samma mån som repetitionsöfningarna utsträcktes, rekrytutbildningen skulle blifva mindre tillfredsställande, i händelse flera repetitionsöfningar fastställdes.

Ur denna synpunkt syntes repetitionsöfningarna vid kustartilleriet, derest de ej — genom mobilisering med färre årsklasser — kunde bortfalla, åtminstone böra begränsas till en enda.

Dertill komme, att omtanken om kustartilleriets krigsberedskap förbjöde att, med 365 dagars vapenöfning under fredstid, i allmänhet under repetitionsöfningarna hafva mera än en klass inkallad till tjenstgöring, enär, derest så skedde, fästningarna skulle under lika lång tid, som repetitionsöfningen varade, alldeles blottas på beväring. Repetitionsöfningarna borde fördenskull för det stora flertalet af beväringsmännen förläggas så, att de vidtoge vid den tidpunkt, då första utbildningen för den först inkallade årsklassen slutade.

Vid sådant förhållande insåges lätt, att i samma mån antalet

repetitionsöfningar eller, med andra ord, ombyten af besättning ökades, försvagades ock besättningen under den tid repetitionsöfningarne pågingе, ej blott till numerären genom inträffad afgång efter den inkallade årsklassens inskrifning, utan ock emedan någon tid erfordrades efter hvarje ombyte, innan en nyinkommen klass hunne att ånyo göra sig nöjaktigt förtrogen med tjensten.

Då repetitionsöfningar dessutom vore för de värnpligtige ganska betungande, borde icke flera dylika öfningar åläggas dem, än som oundgängligen kräfdes för tjenstens bästa.

För att bereda möjlighet att tillgodose ökadt behof på grund af försvarsanstalter, som träffades vare sig först vid mobilisering eller dessförinnan, äfvensom att ersätta afgång efter fullbordad mobilisering vore det äfven af största vigt, att icke beväringens alla klasser beräknades att redan från mobiliseringens början tagas i anspråk. Kustfästningarna vore nemligen så till vida i en annan ställning än de öfriga fästningarna, att desamma vid anfall endast från sjösidan fortfarande kunde stå i förbindelse med sina inskrifningsområden och derigenom få inträffade förluster ersatta genom inkallande af beväringsmän af äldre årsklasser.

Årskontingenten borde derför enligt komiténs tanke så bestämmas, att kustartilleriets behof af beväring, med ett i det följande nämndt undantag, kunde fyllas genom inkallande af högst sju årsklasser, den 2:a till och med den 8:e. Under denna förutsättning syntes en repetitionsöfning, som lämpligen kunde förläggas till 4:e klassen, vara tillfyllest.

Å Gotland hade komitén ansett större årskontingent än 40 man för kustartilleriets alla afdelningar icke kunna påräknas, i följd hvaraf ända till nio beväringsklasser, den 2:a till och med den 10:e, måst tagas i anspråk för mobilsering af Fårösund. Repetitionsöfning hade dock föreslagits för Gotlandskontingenten likasom för annan kustartilleriets beväring.

Enligt uppgjord, yttrandet bifogad beräkning öfver beväringens fördelning samt årskontingenternas storlek vid de särskilda kustfästningarna erfordrade kustartilleriet en årskontingent af 1,135 beväringsmän. Detta vore visserligen 30 procent mera än summan af de kontingenter, hvilka nu tilldelades sjöfästningsartillerikårerna och fasta minförsvaret, utgörande vid Vaxholms artillerikår 350 man, vid Karlskrona artillerikår 420 man och vid fasta minförsvaret omkring 100 man, eller tillsammans 870 man, men vid denna jemförelse måste ihågkommas, att enligt komiténs förslag tillkommit att bemanna såväl befästningarna

vid Fårösund och Göteborg samt minpositionen vid sistnämnda plats som ock nya batterier å Vaxholms och Oscar-Fredriksborgs samt Karlskrona fästningar, för hvilket allt sjöfästningsartillerikårerna och fasta minförsvaret med dem tilldelad beväring icke vore afsedda, när deras årskontingenter af beväring bestämdes.

För att full nytta skulle kunna dragas af repetitionsöfningen ansåge sig komitén icke böra föreslå densamma af kortare varaktighet än 6 veckor (42 dagar), då den första tjenstetidens längd alltså blefve 323 dagar.

Första inträdet i tjenstgöring föresloges att för alla afdelningars beväring ega rum den 1 november. Denna tidpunkt, som bäst passade för höstflyttningarna, vore jemväl ur militär synpunkt den fördelaktigaste, emedan dels ombyte af årsklass vore förenadt med jemförelsevis ringa fara vid början af vintern, då kustfästningarna vore mindre utsatta för anfall än under tiden från vår till höst, dels den nya årsklassen hunne att till följande vår, när öppet vatten inträffade, erhålla en viss grad af utbildning, dels ock grundläggande rekrytutbildning med fördel kunde bibringas beväringsmännen under vintern, hvaremot denna årstid föga lämpade sig för utförande af de praktiska öfningar, hvilka borde afsluta utbildningen.

Den första tjenstgöringsiden skulle sluta den 19 september. Härefter skulle repetitionsöfningen för artilleri-, ekonomi- och handtverksafdelningarna vidtaga och fortgå till den tid, då nästa 1:a årsklass begynte sin tjenstgöring.

För beväring vid minör- och eldareafdelningarna ställde sig förhållandena något annorlunda. De ganska dryga kostnaderna för minerings- och sjöbevakningsöfningar, till större delen uppkomna af konsumerad utredning, särskildt stenkol, vore nemligen i viss mån oberoende af antalet deri deltagande beväringsmän, så att kostnaderna för repetitionsöfning af minör- och eldarebeväring blefve mindre, om denna öfning förlades till tiden för öfriga minerings- och bevakningsöfningar, än om särskilda öfningar å annan tid skulle anordnas för denna beväring, hvarvid äfven borde tagas i betraktande den afsevärda slitning, för hvilken en del af minmaterielen vore utsatt vid hvarje utläggning och upptagning.

Ingen svårighet mötte att under den föreslagna öfningstiden samtidigt bereda fredsinqvartering å kustfästningarna för två klasser af minör- och eldarebeväringen; ej heller komme brist på minörer och eldare att uppstå under beväringens vid öfriga afdelningar repetitions-

öfning, enär stammanskap funnes att tillgå i tillräckligt antal att fylla behofvet.

För att likväl de stora mineringsöfningarna måtte kunna, när så lämpade sig, utföras i samband med flottans krigsöfningar, hvilket vore egnadt att gifva öfningarna ökadt intresse och ökad nytta, föresloge komitén, att repetitionsöfningen för minör- och eldareafdelningarnas beväring måtte ega rum alternativt från och med den 9 augusti till och med den 19 september eller från och med den 20 augusti till och med den 30 september.

Genom sålunda föreslaget förfaringssätt komme att under en tid af 4 till 6 veckor årligen icke finnas någon minör- och eldarebeväring i tjenstgöring. Detta vore visserligen icke fördelaktigt, men det inträffade vid en tid på året, då faran för oväntadt anfall måhända ej vore så stor. I betraktande häraf samt af att mineringS- och bevakningsöfningarna blefve mindre kostsamma, om repetitionsöfning egde rum, när de öfriga öfningarna pågingo, och då det dessutom vore vid de större mineringsöfningarna fördelaktigt att hafva två beväringsklasser i tjenst, ansåge komitén fördelarna af de föreslagna repetitionsöfningarna för minör- och eldareafdelningarnas beväring vara större än deras nyss angifna olägenhet.

Komitén föresloge alltså:

att under närvarande förhållanden 7 klasser beväring, den 2:a till och med den 8:e, toges i anspråk för kustartilleriets mobilisering utom å Gotland, der årsklassernas antal bestämdes med hänsyn till att kunna fylla mobiliseringsbehofvet med en bestämd kontingent i 1:a årsklassen af sammanlagdt 40 man för de olika afdelningarna;

att beväringens vapenöfning fördelades på en första tjenstgöring af 323 dagars längd och en repetitionsöfning af 42 dagars längd på följande sätt:

		Fr. o. m.	T. o. m.
samtliga afdelningar	1:a klassen	1 nov.	—31 dec.
„ „	2:a „	1 jan.	—19 sept.
artilleri-, ekonomi- och handtverksafdelningarna	4:e „	20 sept.	—31 okt.
minör- och eldareafdelningarna	4:e „	9 aug.	—19 sept.
eller alternativt „ „ . „	4:e „	20 aug.	—30 sept.

Under öfvergångstiden skulle 6 beväringsklasser erhålla 197 dagars vapenöfning. Större eller mindre del af dessa årsklasser komme att

under en följd af år — ända till dess att den under sista öfvergångsåret inskrifna klassen öfverginge till 9:e klassen, d. v. s. till och med 13:e året efter öfvergångsperiodens början — påräknas för kustartilleriets mobilisering.

För att under denna öfvergångstid öka de äldre klassernas försvarsvärde, syntes det derför vara lämpligt att fördela äfven de 197 dagarnas vapenöfning i en första öfning och en repetitionsöfning, trots den obestridliga försämring i beväringens rekrytutbildning, som blefve en följd af att den korta öfningstiden sålunda splittrades.

Denna repetitionsöfning kunde dock icke föreslås af samma längd, som när den till 365 dagar utsträckta vapenöfningstiden begynt, eller 6 veckor, utan torde böra afkortas med 1 vecka. Komitén föresloge således, att den första öfningstiden måtte bestämmas till 162 dagar och repetitionsöfningen till 35 dagar.

För att draga största möjliga nytta af öfningarna borde de 197 dagarna förläggas till tiden från vår till höst, hvilket äfven till en början påkallades af bristande utrymme för vinterinqvartering, innan nya kaserner hunnit uppföras. Öfningarna borde afslutas till höstflyttningen.

På grund häraf föresloges, att första tjenstgöringen skulle för alla afdelningar börja den 16 april och sluta den 24 september.

Emedan inskrifningen för året ej torde vara afslutad den 16 april, komme den första utbildningen att bibringas 2:a klassen. Härigenom bildades äfven en öfvergång till 365 dagars vapenöfningstid, vid hvilken enligt föregående förslag den hufvudsakliga utbildningen komme på 2:a klassen.

Repetitionsöfningen skulle fullgöras af 4:e klassen.

Beträffande tiden på året för repetitionsöfningen föresloges, att beväringens vid artilleri-, ekonomi- och handtverksafdelningarna repetitionsöfning måtte ega rum från och med den 27 september till och med den 31 oktober samt beväringens vid minör- och eldareafdelningarna repetitionsöfning från och med den 21 augusti till och med den 24 september.

Enligt komiténs förslag skulle således under öfvergångstiden beväringsöfningarna fördelas sålunda:

		Fr. o. m.	T. o. m.
samtliga afdelningar	2:a klassen	16 april	24 sept.
artilleri-, ekonomi- och handtverksafdelningarna	4:e „	27 sept.	31 okt.
minör- och eldareafdelningarna	4:e „	21 aug.	24 sept.

Komitén hade emellertid icke kunnat undgå att finna, det nu föreslagna öfningstider för beväringen, med hvilka kustfästningarna under omkring halfva året vore fullständigt blottade på beväring, icke tillfredsställde de kraf, som ställdes på krigsberedskapen af sådana kustfästningar, hvilka kunde under så godt som hela året anfallas af en sjöstyrka, såsom fallet i allmänhet vore med Fårösund, Karlskrona och Göteborg samt understundom med Vaxholm och Oscar-Fredriksborg.

Detta missförhållande kunde med 197 dagars vapenöfning undanröjas, endast om årsklassen delades, så att blott en del af densamma fullgjorde första tjenstgöringen under sommarmånaderna och den öfriga delen fullgjorde den under vintern, men detta återigen kunde ega rum först, sedan erforderliga kaserner blifvit uppförda för fredsinqvartering vintertid af beväringen, enär det dessförinnan icke vore möjligt att under fredstid hafva beväringen i tjenst under den kalla årstiden.

Å andra sidan medförde dock beväringens öfvande under den mörka och kalla delen af året den olägenhet, att beväringsmännen icke kunde tillgodogöra sig utbildningen i samma grad, som om öfningarna egde rum från vår till höst.

Ofvannämnd delning af den beväringsklass, hvilken skulle fullgöra sin vapenöfning, kunde derför egentligen komma i fråga vid de fästningar, hvilka året om vore utsatta för anfall från sjösidan och vid hvilka klimatet lade minst hinder i vägen för öfningarnas ändamålsenliga bedrifvande.

Men jemväl vid Vaxholms och Oscar-Fredriksborgs fästning, hvarest dock fördelarna att hafva beväring i tjenst under hela året i större grad motvägdes af dermed förenade olägenheter, enär klimatet, som här vore märkbart hårdare, försvårade utbildningen under den knappa vapenöfningstiden, under det att risken för anfall från sjösidan under vintern vore mindre till följd af isförhållandena i och utanför Stockholms skärgård, kunde en sådan utväg vara förmånlig för att öka den i tjenst varande styrkans numerär under tiden från höst till vår.

Delningen borde emellertid icke omfatta minör- och eldareafdelningarnas beväring, så väl på grund af dennas fåtalighet som ock emedan hvad ofvan anförts om svårigheterna att under vintern utföra öfningarna särskildt egde tillämpning beträffande mineringsöfningar.

Beträffande vapenöfning af den beväring, som blott skulle erhålla 197 dagars utbildning och som vore afsedd för artilleri-, ekonomi- och handtverkstjenst, ville komitén följaktligen alternativt föreslå, att densamma, sedan erforderliga kaserner för vinterinqvartering blifvit anordnade, enligt nedanstående grunder inkallades till erhållande af första

utbildning i tvenne afdelningar, hvaremot repetitionsöfningen likasom i det föregående förslaget skulle vara gemensam:

		Fr. o. m.	T. o. m.
en del af artilleri-, ekonomi- och handtverksafdelningarna	1:a klassen	1 nov.	31 dec.
	2:a „	1 jan.	11 april
återstoden af artilleri-, ekonomi- och handtverksafdelningarna	2:a „	14 april	22 sept.
hela artilleri-, ekonomi- och handtverksafdelningarna	4:e „	25 sept.	29 okt.

Beträffande *kustartilleriets förläggning* under förutsättning af utsträckning af beväringens öfningstid till 365 dagar har komitén jemväl afgifvit förslag, för hvilket redogöres vid behandlingen af extra anslagen under femte hufvudtiteln.

Till fullgörande af det komitén lemnade uppdrag att gifva *kostnadsberäkning* för den förändrade organisationen, ej mindre sedan utsträckningen af öfningstiden blifvit fullständigt genomförd, än äfven för hvarje år under öfvergångstiden, hade komitén uppgjort dylika beräkningar för hvart och ett af åren 1902, hvilket år antagits vara det första öfvergångsåret under kustartilleriets uppsättning, till och med 1911, hvilket år kustartilleriets stampersonal antagits vara fullt uppsatt samt beväringens utbildning första gången ega rum 365 dagar enligt plan. Derjemte hade komitén upprättat förslag till stater för kustartilleriet under dess första uppsättningsår, 1902 — hvilken stat är lika med den för samma år under förutsättning af 90 dagars beväringsöfning föreslagna — samt för år 1908, i hvilken stat stammen beräknats vara fullständigt uppsatt.

Angående de grunder, som följts vid upprättandet af dessa kostnadsberäkningar anförde komitén:

beträffande *stammen:* att samtliga kostnader enligt stat äfvensom för eldning och belysning samt ökningen i staterna för sjökrigsskolan, sjökrigshögskolan och marinförvaltningen beräknats enligt samma grunder som i det ursprungliga förslaget och att öfningsanslaget, som i det ursprungliga förslaget upptagits till 180,000 kronor, nedbringats till 160,000 kronor; samt

beträffande *beväringen:* att kostnaderna för inställelse och hemfärd, sjukvård, diverse utgifter och transporter m. m. beräknats med ledning af de belopp, hvilka hittills utgått för dessa ändamål; att kostnaderna för beklädnad, kasernering, eldning och belysning beräknats

lika som för stammanskap; äfvensom att öfningskostnaderna ansetts kunna för beväringen upptagas till något lägre belopp per man, än som blifvit föreslaget för stammen, ehuru skilnaden ej kunde blifva särdeles stor, då beväringens vapenöfning utsträckts till helt år och öfningarna skulle försiggå tillsammans med stammen.

De sakkunnige, hvilka den 28 sistlidne september erhöllo uppdrag att granska kustartillerikomiténs förslag, hade i sitt den 31 derpå följande oktober afgifna underdåniga yttrande i ärendet anfört, att de — med undantag beträffande det utaf komitén föreslagna sättet för tillsättande af chef för marinförvaltningens minafdelning, hvilket kustartillerikomitén ansett böra ske efter förslag af chefen för kustartilleriet, under det granskningskomiterade funnit förslaget böra afgifvas af marinförvaltningens chef — till alla delar biträdde komiténs förslag.

Slutligen hade marinförvaltningen i sitt den 14 december 1900 afgifna underdåniga utlåtande i ämnet förklarat sig biträda hvad granskningskomiterade yttrat. För hvad marinförvaltningen i detta utlåtande anfört rörande behof af ändring i staten för embetsverket hade departementschefen redogjort vid anslaget till marinförvaltningen.

Chefen för fortifikationen, hvilkens yttrande inhemtats rörande förslaget om upprättande af en fortifikationsafdelning inom marinförvaltningen, hade mot detsamma icke haft något att erinra.

Den organisation af kustartilleriet, som af komitén föreslagits, ansåge departementschefen böra i allt hufvudsakligt godkännas.

Hvad särskildt anginge stampersonalens antal efter fullbordad uppsättning, delade departementschefen komiténs åsigt, att utsträckning af beväringens öfningstid till 365 dagar icke kunde föranleda någon minskning af officers- och underofficerskårernas samt den civilmilitära personalens af komitén föreslagna numerär.

Då departementschefen emellertid af hvad komitén anfört rörande behofvet vid mobilisering af personal vid fasta minförsvaret icke funnit sig öfvertygad derom, att detta behof måste upptagas högre än som skett i den beräkning, hvilken låge till grund för departementschefens i statsrådsprotokollet för den 13 januari 1900 intagna framställning

rörande flottans personalbehof, borde den af komitén upptagna stampersonalen vid fasta minförsvaret något minskas, hvilken minskning jemväl berörde underofficerskåren, i det att två sergeanter skulle uteslutas.

Likaså ansåge departementschefen hela den af komitén under handtverksafdelningen upptagna yrkesgrenen elektriker kunna bortfalla, hvarigenom manskapets numerär skulle minskas med 6 man, deraf 2 i 1:a, 2 i 2:a och 2 i 3:e lönegraden. Då nemligen minörerna komme att erhålla tillräcklig utbildning för den tjenstgöring, hvartill yrkesgrenen elektriker afsetts, syntes någon särskild yrkesgren för denna tjenstgöring icke behöfva upptagas.

Den minskning af stammanskapets antal, som komitén föreslagit under förutsättning att beväringens öfningstid utsträcktes till 365 dagar, torde i det hela vara rigtigt afpassad. Dock syntes, med hänsyn till den fullständigare utbildning, som under nämnda förutsättning skulle tillgodokomma beväringen, någon minskning af stammanskapet äfven vid minörafdelningen kunna vidtagas.

Af nu angifna skäl ansåge departementschefen, att det af komitén under förutsättning af 365 dagars öfningstid för beväringen föreslagna antalet stampersonal efter fullbordad uppsättning kunde minskas med 2 underofficerare och 56 man; och skulle denna minskning utgöra: vid minörafdelningen: 2 sergeanter och 40 man, deraf 10 i 3:e och 30 i 4:e lönegraden; vid eldareafdelningen: 10 man, deraf 4 i 3:e och 6 i 4:e lönegraden, samt vid handtverksafdelningen: 6 man, deraf 2 i 1:a, 2 i 2:a och 2 i 3:e lönegraden.

Utskottet har funnit, att den af Kongl. Maj:t föreslagna organisationen af kustartilleriet medför afsevärda fördelar särskildt ur synpunkten att den dualism, som inom kustförsvaret hittills varit rådande, skulle bortfalla, och att, enligt hvad utskottet inhemtat, äfven hvad Gotland vidkommer, enhet i befälsföringen är afsedd kunna vinnas på det sätt, att militärbefälhafvaren äfven i fredstid erhåller en viss befogenhet rörande kustartilleriets vid Fårösund utbildning och tjenstgöring.

Med afseende på de tur- och befordringsanordningar, som genom sammanslagningen af Vaxholms och Karlskrona artillerikårer skulle enligt komiténs förslag böra vidtagas, har utskottet i öfrigt icke något att erinra, men har utskottets uppmärksamhet blifvit fäst derpå, att, om de härför uppställda grunderna skulle komma att strängt tillämpas, ändringar i den inbördes tjensterangen mellan nu vid samma kår anställda officerare komme att blifva en följd, något som utan tvifvel icke varit af komitén afsedt.

Utskottet, som i öfrigt icke funnit något att erinra mot hvad Kongl. Maj:t i fråga om omorganisation af kustartilleriet föreslagit, hemställer,

att Riksdagen må

a) *dels* bifalla, att, med indragning af Vaxholms och Karlskrona artillerikårer, ett kustartilleri uppsättes, omfattande, efter fullbordad uppsättning, följande med fasta aflöningsförmåner anställda personal, fördelad på Vaxholms och Karlskrona artilleriregementen, nemligen:

1 chef för kustartilleriet (generalsperson),
2 öfverstar och regementschefer,
2 öfverstelöjtnanter,
6 majorer,
21 kaptener af 1:a klassen,
17 kaptener af 2:a klassen,
34 löjtnanter,
17 underlöjtnanter,
50 styckjunkare (flaggjunkare, flaggmaskinister),
104 sergeanter (stabstrumpetare, maskinister, rustmästare),
2 regementsintendenter,
1 fästningsförvaltare,
1 regementsläkare,
2 förste bataljonsläkare,
1 auditör,
1 regementspastor,
1 fästningspredikant,
166 manskap i 1:a lönegraden,
402 » » 2:a » ,
206 » » 3:e » ,
540 » » 4:e » ,

b) *dels och*, under förutsättning af bifall till hvad under a) ofvan föreslås, ur riksstaten för år 1902 utesluta anslaget till Karlskrona artillerikår.

Aflöning för kustartilleriets personal.

Aflöning för kustartilleriets personal. [15, 16.]

11:o) Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen dels att medgifva, att de för befäl och underbefäl med vederlikar samt manskap vid flottan

gällande pensioneringsgrunder må tillämpas jemväl i afseende på befäl och underbefäl med vederlikar samt manskap vid kustartilleriet, dels ock att, med godkännande af stat för kustartilleriet af den lydelse bilaga n:o 11 vid statsrådsprotokollet den 11 januari 1901 utvisade, i riksstaten för år 1902 till aflöning för kustartilleriets personal uppföra ett anslag af 826,209 kronor.

I denna fråga har departementschefen i statsrådsprotokollet (sid. 95—99) anfört följande.

Departementschefen hade i det föregående angifvit den minskning i stampersonalen efter fullbordad uppsättning, som han ansett kunna ega rum, utöfver hvad komitén föreslagit, under förutsättning att bevärningens öfningstid under fredstid utsträcktes till 365 dagar.

Den sålunda angifna minskningen i stampersonalen efter fullbordad uppsättning skulle medföra följande minskning af den personal, som borde uppsättas under år 1902:

i 1:a lönegraden	.....	2	elektriker,
» 2:a »	.....	2	» ,
» 3:e »	.....	2	» ,
» » »	.....	4	eldare,
» 4:e »	.....	6	» ,
	eller tillhopa	16	man.

I de af komitén föreslagna aflöningsförmånerna för officerarne och den civilmilitära personalen vid kustartilleriet ansåge departementschefen sig icke böra ifrågasätta höjning för år 1902.

Beträffande aflöningsförmånerna för underofficerarne syntes samma grunder böra följas, som af chefen för landtförsvarsdepartementet föreslagits för motsvarande personal vid armén. De skulle sålunda blifva för styckjunkare, flaggjunkare och flaggmaskinist: lön 1,020 kronor och dagaflöning (à 2 kronor) 730 kronor, eller tillhopa 1,750 kronor, samt för sergeant, stabstrumpetare, maskinist och rustmästare: lön 720 kronor och dagaflöning (à 1 krona 50 öre) 547 kronor 50 öre, eller tillhopa 1,267 kronor 50 öre, hvartill komme för båda underofficersgraderna inqvarteringsbidrag med 150 kronor å kustfästning och 200 kronor i Stockholm.

Vidkommande aflöningen för reservofficersaspiranter borde densamma, då aflöningsformerna beklädnadsersättning och portionsersättning skulle bortfalla för underofficerarne, i sin helhet utgå såsom dagaflöning, hvilken, på sätt granskningskomiterade föreslagit, lämpligen torde kunna bestämmas till, i afrundadt tal, 4 kronor 50 öre.

Framdeles skulle blifva nödigt att äska medel till repetitionsöfningar för reservbefäl, afsedt till tjenstgöring vid kustartilleriet; men några sådana repetitionsöfningar skulle enligt komiténs förslag icke ifrågakomma förrän år 1908.

Hvad anginge de aflöningsförmåner, hvilka borde tillkomma manskapet, ansåge departementschefen icke tillräckliga skäl föreligga att, såsom komitén föreslagit, göra skilnad i detta afseende mellan manskap i samma lönegrad, men tillhörande olika afdelningar. Deremot torde aflöningsbeloppet per man inom hvarje lönegrad böra jemkas derhän, att det icke komme att understiga den aflöning, som enligt chefens för landtförsvarsdepartementet förslag skulle tillkomma motsvarande personal vid armén. För manskapet i 1:a lönegraden torde derjemte aflöningen, med hänsyn till den längre tid, som enligt föreslagna bestämmelser rörande manskapets utbildning komme att förflyta, innan denna lönegrad vid kustartilleriet uppnåddes, böra sättas något högre än för manskap i samma grad vid armén. Departementschefen föresloge alltså, att aflöningen för manskapet vid kustartilleriet bestämdes på följande sätt:

i 1:a lönegraden:

månadslön 25 kronor, således för år	kronor	300: —
dagaflöning 70 öre, » » »	»	255: 50
summa	kronor	555: 50

i 2:a lönegraden:

månadslön 17 kronor, således för år	kronor	204: —
dagaflöning 50 öre, » » »	»	182: 50
summa	kronor	386: 50

i 3:e lönegraden:

månadslön 12 kronor, således för år	kronor	144: —
dagaflöning 40 öre, » » »	»	146: —
summa	kronor	290: —

i 4:e lönegraden:

månadslön 6 kronor 50 öre, således för år	kronor	78: —
dagaflöning 30 öre, » » »	»	109: 50
summa	kronor	187: 50.

Derjemte torde för ett begränsadt antal, af komitén föreslaget till 50, underofficerskorporaler, som erhållit vederbörligt tillstånd att bo

utom kasernen, få utgå inqvarteringsbidrag till månatligt belopp å kustfästning af 10 kronor och i Stockholm af 15 kronor.

I enlighet med nu angifna grunder hade departementschefen låtit upprätta förslag till stat för kustartilleriet för år 1902 (bil. n:o 11 vid statsrådsprotokollet), i hvilken stat arfvoden och rekryteringskostnader uppförts i enlighet med komiténs förslag och inqvarteringsbidragens slutsumma förslagsvis upptagits till 33,400 kronor.

Rörande beräkningen af det till inqvarteringsbidrag för år 1902 erforderliga belopp erinrades, att inqvarteringsbidragen för officerare upptagits i enlighet med komiténs förslag, för chefen till 1,200 kronor, för regementsofficerare till 600 kronor å kustfästning och 1,000 kronor i Stockholm, för kaptener till 400 kronor å kustfästning och 500 kronor i Stockholm samt för löjtnanter och underlöjtnanter till 300 kronor å kustfästning och 400 kronor i Stockholm. För samtliga underofficerare hade inqvarteringsbidraget, såsom ofvan anförts, upptagits till 150 kronor å kustfästning och 200 kronor i Stockholm. Derest kontant inqvarteringsbidrag enligt dessa grunder skulle komma att utgå till hela den i staten för år 1902 upptagna personal af officerare och underofficerare, skulle kostnaden härför uppgå till 46,200 kronor. Men då inqvartering in natura beräknats under samma år kunna beredas för 3 regementsofficerare, 11 kaptener, 18 löjtnanter och underlöjtnanter samt 50 underofficerare, samtliga å kustfästning, kunde sistnämnda summa minskas till 27,100 kronor. Lades härtill en summa af 6,300 kronor för inqvarteringsbidrag åt underofficerskorpraler enligt förut angifna grunder, erhölles sammanlagda beloppet af inqvarteringsbidrag för år 1902, eller 33,400 kronor.

Statsförslagets slutsumma 826,209 kronor utvisade anslagsbehofvet för år 1902 under titeln aflöning för kustartilleriets personal.

Härvid torde emellertid böra erinras följande.

Då departementschefen i statsrådet den 13 januari 1900 (protokollet öfver sjöförsvarsärenden nämnda dag, bifogadt statsverkspropositionen till 1900 års Riksdag, sid. 25—27) anmälde den vid ingången af år 1902 erforderliga ökningen af flottans personal, anförde han — under hänvisning till det uppdrag, som lemnats den då nyligen tillsatta kustartillerikomitén — att den del af den utaf chefen för flottans stab föreslagna personalökningen för år 1902, som vore afsedd för tjenstgöring vid fasta minförsvaret och å befästningarna vid Karlskrona, icke då borde upptagas, i följd hvaraf den föreslagna ökningen kunde minskas med 6 kaptener, 4 löjtnanter och underlöjtnanter, 10 underofficerare och 100 gemenskap. I den ökning af flottans stampersonal, som ytter-

ligare skulle blifva erforderlig vid ingången af år 1912, kunde genom kustartilleriets och fasta minförsvarets omorganisation på föreslaget sätt ske en ännu mera betydlig minskning, nemligen med 3 regementsofficerare, 12 kaptener, 12 löjtnanter och underlöjtnanter, 31 underofficerare, 31 underofficerskorpraler och 305 öfrigt manskap. Den aflöning, som eljest skulle blifvit erforderlig åt denna ökade personal, inginge sålunda i kostnaderna för aflöning åt kustartilleriets personal.

I slutsumman af kostnaderna för aflöning åt kustartilleriets personal år 1902 inginge jemväl den aflöning, som hittills utgått till personalen vid Vaxholms artillerikår, 152,380 kronor 10 öre, samt till personalen vid Karlskrona artillerikår, 185,777 kronor 10 öre, eller tillhopa 338,157 kronor 20 öre, hvartill ytterligare borde läggas dels den på Vaxholms artillerikår belöpande andel af det utaf 1899 och 1900 årens Riksdagar på extra stat beviljade anslag till löneförbättring för underbefäl vid armén, 5,382 kronor, och det af samma Riksdagar jemväl på extra stat beviljade anslag till löneförbättring åt underbefäl vid Karlskrona artillerikår, 6,200 kronor. Efter afdrag af samtliga nu nämnda belopp visade sig, att den verkliga ökade utgiften under år 1902 för aflöning åt den till kustfästningarnas och minpositionernas bemanning afsedda personal utgjorde allenast 476,469 kronor 80 öre.

I likhet med hvad för Karlskrona artillerikår blifvit bestämdt, borde personalen vid kustartilleriet tillerkännas pensionsrätt enligt samma grunder, som i detta afseende gälla för flottans personal.

Hvad angår pensioneringen af det för tjenstgöring vid kustartilleriet utbildade reservbefälet borde, då detta befäl vore afsedt att antagas vid flottan och sålunda utnämnas till reservunderlöjtnanter och reservlöjtnanter i flottan, de af 1898 års Riksdag godkända grunder för pensionering af reservbefäl vid flottan blifva gällande.

Utskottet hemställer,

att Riksdagen må, vid bifall till hvad utskottet under punkt 10:o) här ofvan föreslagit,

dels medgifva, att de för befäl och underbefäl med vederlikar samt manskap vid flottan gällande pensioneringsgrunder må tillämpas jemväl i afseende på befäl och underbefäl med vederlikar samt manskap vid kustartilleriet;

dels ock, med godkännande af stat för kustartilleriet, af den lydelse bilagan IX vid detta utlåtande ut-

visar, i riksstaten för år 1902 till aflöning för kustartilleriets personal uppföra ett anslag af 826,209 kronor.

Beklädnad åt kustartilleriets manskap.

Anslag till beklädnad åt kustartilleriets manskap.
[17.]

12:o) Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att i riksstaten för år 1902 till beklädnad åt kustartilleriets manskap uppföra att reservationsanslag af 132,384 kronor.

Rörande denna fråga anför departementschefen följande.

Då kostnaden för beklädnad åt 1 man, på sätt komitén föreslagit, i öfverensstämmelse med hvad nu gällande stat för Karlskrona artillerikår upptoge, beräknas till 108 kronor för år, hvartill borde läggas kostnaden för sängservis à 3 kronor om året för man, hvilken sistnämnda kostnad emellertid icke borde beräknas för de 50 man, som antagits komma att bo utom kasernen och derför åtnjuta inqvarteringsbidrag, skulle kostnaden för beklädnad med deruti inberäknad sängservis åt kustartilleriets manskap under år 1902 nppgå till

108	kronor	för en hvar af	1,194 man	kr. 128,952: —
3	„	„ „ „ „	1,144 „	„ 3,432: —
			eller tillhopa	kr. 132,384: —

I denna kostnadssumma inginge emellertid dels ett förut från anslag under fjerde hufvudtiteln till beklädnad och sängservis åt manskap vid Vaxholms artillerikår utgående belopp af 31,713 kronor, dels det i staten för Karlskrona artillerikår till manskapets beklädnad upptagna belopp af 38,880 kronor, dels ock den del af de i sistnämnda stat upptagna kaserneringskostnader, som utgjorde kostnaden för sängservis, 1,080 kronor, eller tillhopa 71,673 kronor, hvadan den verkliga ökade utgiften för statsverket under denna titel utgjorde 60,711 kronor. För öfrigt borde äfven här tagas i betraktande den minskning af den för flottan erforderliga personalökningen, som möjliggjordes genom kustartilleriets uppsättning och som jemväl inverkade på anslaget till beklädnad åt sjömans- och skeppsgossekårerna.

Utskottet hemställer,

att Riksdagen må, vid bifall till hvad utskottet i punkt 10:o) här ofvan föreslagit, i riksstaten för år 1902 till beklädnad åt kustartilleriets manskap uppföra ett reservationsanslag af 132,384 kronor.

Naturaunderhåll åt kustartilleriets manskap.

13:o) Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att i riksstaten för år 1902 till naturaunderhåll åt kustartilleriets manskap uppföra ett förslagsanslag af 226,621 kronor. *Anslag till naturaunderhåll åt kustartilleriets manskap.* [18.]

Rörande detta anslag anför departementchefen:

I nu gällande stat för Karlskrona artillerikår upptoges dagliga kostnaden för naturaunderhåll åt 1 man till 48 öre. Då emellertid erfarenheten visat, att denna kostnad uppgått till högre belopp, syntes det lämpligt att berörda kostnad beräknades till samma belopp, som beträffande tjenstgöring i land låge till grund för den höjning i flottans naturaunderhållsanslag, som egde rum i riksstaten för år 1901 med anledning af sjömanskårens ökning, eller till 52 öre.

Enligt denna beräkningsgrund uppginge årliga kostnaden för natura underhåll åt 1,194 man till 226,621 kronor 20 öre.

Äfven beträffande detta anslag borde erinras, att uti detsamma inginge ej mindre en å Vaxholms artillerikår belöpande andel af anslaget under fjerde hufvudtiteln till mathållning vid garnisonerade armén, 65,239 kronor 50 öre, än äfven den i staten för Karlskrona artillerikår upptagna anvisning till naturaunderhåll 63,072 kronor, eller tillhopa 128,311 kronor 50 öre, samt att den ökade kostnaden å detta anslag af skäl, som anförts vid anslagen till aflöning för kustartilleriets personal och till beklädnad åt kustartilleriets manskap, till någon del motsvarades af en minskning i den ökade kostnad för naturunderhåll åt personal vid flottan, som skulle blifva erforderlig, derest ej ett kustartilleri på nu föreslaget sätt blefve uppsatt.

Utskottet hemställer,

att Riksdagen må, vid bifall till hvad utskottet under punkt 10:o) härofvan föreslagit, i riksstaten för år 1902 till naturaunderhåll åt kustartilleriets manskap uppföra ett förslagsanslag af 226,621 kronor.

Underhåll af kustartilleriets byggnader och materiel.

14:o) Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att i riksstaten för år 1902 till underhåll af kustartilleriets byggnader och materiel uppföra ett reservationsanslag af 145,602 kronor. *Anslag till underhåll af kustartilleriets byggnader och materiel.* [19.]

Departementschefen anför i detta ärende följande:

För beräkning af det anslag, som för år 1902 varder erforderligt till underhåll af kustartilleriets byggnader och materiel, hade, på anmodan, arméförvaltningen å vederbörande departement samt marinförvaltningen i gemensamt afgifvet yttrande meddelat uppgift å de belopp, som för närvarande från ordinarie anslag under fjerde hufvudtiteln utginge till underhåll af sådana byggnader och sådan materiel, som enligt kustartillerikomiténs förslag skulle för framtiden underhållas med medel från anslag under femte hufvudtiteln; och utgjorde dessa belopp enligt berörda uppgift 86,450 kronor, deraf 14,050 kronor beräknats utgå från anslaget till arméns vapen, ammunition och skjutöfningar samt artilleriets öfningar och materiel samt 72,400 kronor från anslaget till arméns byggnader och kommendantskapsutgifter samt fortifikationens öfningar och materiel.

I gällande stat för Karlskrona artillerikår voro kaserneringskostnader upptagna till belopp af 11 kronor årligen för hvarje man. Af detta belopp beräknades 3 kronor utgöra kostnaden för sängservis, hvilken kostnad, på sätt ofvan anförts, beräknats för kustartilleriets manskap utgå från anslaget till beklädnad åt manskapet. Återstående 8 kronor borde deremot utgå från förevarande anslag. Denna kostnad skulle för 1,144 man, som beräknats vara inkasernerade, utgöra 9,152 kronor om året, i hvilken summa inginge den del af kaserneringskostnaderna å Karlskrona artillerikårs stat, som utgjorde kasernunderhållskostnad, eller 2,880 kronor.

Enligt uppgift från marinförvaltningen hade under åren 1895—99 från anslaget till flottans nybyggnad och underhåll utbetalats för underhåll af befästningar och byggnader samt artilleri-, min-, flytande och annan materiel, som enligt kustartillerikomiténs förslag skulle komma att tillhöra kustartilleriet, tillhopa 204,136 kronor 93 öre, således i medeltal 40,827 kronor 39 öre eller i rundt tal 40,000 kronor årligen.

Om nu nämnda underhållskostnader sammanlades, erhölles en summa af 135,602 kronor.

Emellertid hade arméförvaltningen å fortifikationsdepartementet i underdånig skrifvelse den 14 november 1900, som blifvit af chefen för landtförsvarsdepartementet föredragen, anfört, att det under fjerde hufvudtiteln uppförda anslaget till arméns byggnader och kommendantskapsutgifter samt fortifikationens öfningar och materiel borde i riksstaten för år 1902 höjas med 80,000 kronor, men att af denna förhöjning, derest förslaget om sjöfästningarnas ställande under sjöförsvarsdepartementet vunne bifall, i enlighet med armé- och marinförvaltningarnas i

detta ärende infordrade gemensamma yttrande, ett belopp af 10,000 kronor borde anvisas å femte hufvudtiteln.

Följaktligen torde förutnämnda summa 135,602 kronor böra ökas med 10,000 kronor.

Med stöd af nu anförda beräkningar och uppgifter samt under erinran, att departementschefen ofvan hemstält om minskning af anslaget till flottans nybyggnad och underhåll med 40,000 kronor, beräknades anslaget böra uppgå till 145,602 kronor.

Utskottet hemställer,

att Riksdagen må, vid bifall till hvad utskottet under punkt 10:o) härofvan föreslagit, i riksstaten för år 1902 till underhåll af kustartilleriets byggnader och materiel uppföra ett reservationsanslag af 145,602 kronor.

Kustartilleriets öfningar.

Kust-artilleriets öfningar. [20.]

15:o) Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att i riksstaten för år 1902 till kustartilleriets öfningar uppföra ett reservationsanslag af 120,000 kronor.

I detta ämne innehåller statsrådsprotokollet (sid. 102) följande:

Med ledning af de kostnader, som under de senare åren utgått till öfvande af personalen vid Vaxholms och Karlskrona artillerikårer samt fasta minförsvaret, hade kustartillerikomitén beräknat den för öfvande af kustartilleriets år 1902 uppsatta personal erforderliga kostnaden till 120,000 kronor, mot hvilken beräkning departementschefen icke funnit något att erinra.

I denna summa inginge dels det belopp af 32,150 kronor, som från anslag under fjerde hufvudtiteln utgått till Vaxholms artillerikårs öfningar, dels ock hvad från anslaget till flottans öfningar utgått till Karlskrona artillerikårs och fasta minförsvarets öfningar, hvilket sistnämnda belopp af komitén beräknats hafva under de senare åren utgått med omkring 51,000 kronor. Vid den beräkning af den för år 1902 erforderliga ökningen af anslaget till flottans öfningar, som ofvan under punkten [8] åberopats, hade förutsatts, att från sistnämnda anslag icke skulle bestridas någon kostnad för kustartilleriets öfningar.

Mot hvad Kongl. Maj:t sålunda föreslagit har utskottet icke haft något att erinra och hemställer,

att Riksdagen, vid bifall till utskottets under punkt 10:o) gjorda hemställan, må i riksstaten för år 1902 till kustartilleriets öfningar uppföra ett reservationsanslag af 120,000 kronor.

Kustartilleribeväringens vapenöfningar samt beklädnad och ersättning derför.

Kustartilleribeväringens vapenöfningar samt beklädnad och ersättning derför. [21.]

16:o) Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att i riksstaten för år 1902 till kustartilleribeväringens vapenöfningar samt beklädnad och ersättning derför uppföra ett förslagsanslag af 15,680 kronor.

Departementschefen har till statsrådsprotokollet anfört, att enligt kustartillerikomiténs förslag skulle under år 1902 vid kustartilleriet icke förekomma öfning för annan beväring än den, som förut vid Vaxholms artillerikår undergått sin första vapenöfning och sålunda enligt nu gällande bestämmelser skulle öfvas 22 dagar under år 1902. Kostnaden härför hade af komitén beräknats till 15,680 kronor.

Under år 1903 skulle deremot 2:a klassens beväring vid kustartilleriet fullgöra sin första öfning. I den för bestridande af kostnaden härför erforderliga summan 237,470 kronor 84 öre inginge dels det belopp, som hittills utgått för Vaxholms artillerikårs beväring från anslag under fjerde hufvudtiteln 50,421 kronor, dels ock det belopp af 98,000 kronor, som från anslaget till sjöbeväringens vapenöfningar samt beklädnad och ersättning derför anvisats till Karlskrona artillerikår, äfvensom den från sistnämnda anslag utgående kostnaden för den del af sjöbeväringen, som öfvats vid fasta minförsvaret.

Utskottet har funnit sig böra tillstyrka bifall till Kongl. Maj:ts förslag och hemställer,

att Riksdagen, vid bifall till hvad utskottet under punkt 10:o) föreslagit, må i riksstaten för år 1902 till kustartilleribeväringens vapenöfningar samt beklädnad och ersättning derför uppföra ett förslagsanslag af 15,680 kronor.

Sjukvård för kustartilleriets personal.

Sjukvård för kustartilleriets personal. [22.]

17:o) Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att i riksstaten för år 1902 till sjukvård för kustartilleriets personal uppföra ett reservationsanslag af 13,000 kronor.

Beträffande detta ämne innehåller statsrådsprotokollet (sid. 103) följande:

Sedan departementschefen anmodat marinförvaltningen att inkomma med beräkning å årliga kostnaden för sjukvård åt kustartilleriets personal, sådan denna personal blifvit upptagen i kustartillerikomiténs förslag, hade marinförvaltningen i skrifvelse den 24 sistlidne december anfört, att ifrågavarande beräkning syntes kunna stödjas på förhållandet under år 1900 mellan, å ena sidan, de anslagsmedel, som funnes i stat anvisade för sjukvårdsändamål vid Carlskrona station, och, å andra sidan, antalet af stationens hela personal. Enligt denna beräkningsgrund skulle sjukvårdskostnaden för en hvar af kustartilleriets underofficerare och manskap uppgå till 9 kronor 90 öre om året. Den erforderliga summan för 124 underofficerare och 1,194 man, eller tillhopa 1,318 personer, skulle sålunda blifva 13,048 kronor 20 öre eller i rundt tal 13,000 kronor.

I denna summa inginge dels ett belopp af 379 kronor, hvarmed det under fjerde hufvudtiteln uppförda anslag till arméns diverse intendentur- och sjukvårdsbehof ansetts kunna minskas med anledning af Vaxholms artillerikårs öfverflyttning, dels ock det belopp, som enligt ofvan angifna beräkningsgrund kunde antagas hafva från femte hufvudtitelns anslag till sjukvård utgått för Karlskrona artillerikårs personal eller 3,841 kronor 20 öre, deruti inberäknade de i staten för Karlskrona artillerikår till belopp af 810 kronor upptagne medikamentspenningar.

Härvid har departementschefen erinrat, att han, oaktadt den minskning i utgifterna från flottans sjukvårdsanslag, som sålunda kunde förutsättas blifva en följd af uppförande i riksstaten af ett särskildt anslag till sjukvård för kustartilleriets personal, ej ansett sig kunna ifrågasätta någon nedsättning af flottans sjukvårdsanslag, emedan detta under de senaste åren visat sig vara otillräckligt och stundom måst öfverskridas.

Utskottet, som ej haft anledning till någon erinran mot hvad Kongl. Maj:t föreslagit, hemställer,

att Riksdagen, vid bifall till hvad utskottet under punkt 10:o, föreslagit, må i riksstaten för år 1902 till sjukvård för kustartilleriets personal uppföra ett reservationsanslag af 13,000 kronor.

Diverse anslag.

Diverse behof.

Diverse behof. [23.] 18:o.) Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att i riksstaten för år 1902 höja anslaget till diverse behof från 19,175 kronor till 22,254 kronor, eller med 3,079 kronor.

Departementschefen har härom till statsrådsprotokollet anfört följande (sid. 104):

Anslaget till diverse behof, i riksstaten för år 1901 upptaget till ett belopp af 19,175 kronor, borde med anledning af kustartilleriets tillkomst något höjas. Från detta anslag torde nemligen böra utgå de af kustartillerikomitén beräknade kostnaderna för bibliotek och informationsverk, 1,000 kronor, äfvensom för underhåll af undervisnings- och gymnastikmateriel samt anskaffning af läroböcker 2,000 kronor, hvartill borde läggas kommunionspenningar à 5 öre för en hvar af kustartilleriets personal. Om denna härvid beräknades till den numerär, hvartill den efter fullbordad uppsättning skulle komma att uppgå, skulle det till kommunionspenningar erforderliga beloppet utgöra 79 kronor.

I den sålunda uppkommande summan 3,079 kronor inginge emellertid de belopp af tillhopa 695 kronor 90 öre, som i staten för Karlskrona artillerikår funnes upptagna till underhåll af undervisnings- och gymnastikmateriel samt anskaffning af läroböcker, till bibliotek och informationsverk samt till kommunionspenningar.

Utskottet hemställer,

att Riksdagen, vid bifall till hvad utskottet under punkt 10:o), föreslagit, må i riksstaten för år 1902 höja anslaget till diverse behof från 19,175 kronor till 22,254 kronor, eller med 3,079 kronor.

Skrifmaterialier och expenser, ved m. m.

Skrifmaterialier och expenser, ved m. m. [24.] 19:o) Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen

att i riksstaten för år 1902 höja förslagsanslaget till skrifmaterialier och expenser, ved m. m. från 47,104 kronor till 97,513 kronor, eller med 50,409 kronor.

Beträffande ifrågavarande anslag innehåller statsrådsprotokollet (sid. 105) följande.

Äfven detta anslag, i riksstaten för 1901 uppfördt med ett belopp af 47,104 kronor, borde med afseende på kustartilleriets tillkomst förhöjas. Den af nämnda anledning för år 1902 erforderliga utgiften från förevarande anslag hade af kustartillerikomitén beräknats till 50,400 kronor, deraf 48,400 kronor för eldning och belysning samt 2,000 kronor för skrifmaterialier. I det för skrifmaterialier upptagna belopp inginge den summa af 600 kronor, som i staten för Karlskrona artillerikår funnes upptagen för samma ändamål. Af femte hufvudtitelns expensmedelsanslag hade under senare åren för Karlskrona artillerikår användts omkring 16,000 kronor. Då emellertid ifrågavarande anslag under de senare åren måst högst betydligt öfverskridas, under år 1899 med icke mindre än 110,070 kronor 78 öre, syntes skäl förefinnas att höja anslaget med hela det för kustartilleriet erforderliga belopp, i hvilket jemväl inginge ett nu från anslag under fjerde hufvudtiteln till Vaxholms artillerikår utgående belopp af 11,126 kronor 74 öre. För jemnande af hufvudtitelns slutsumma torde förevarande anslag ytterligare böra ökas med 9 kronor.

Utskottet, som ej haft någon erinran mot Kongl. Maj:ts ifrågavarande förslag, hemställer,

att Riksdagen, vid bifall till hvad utskottet under punkt 10:o, föreslagit, må i riksstaten för 1900 höja förslagsanslaget till skrifmaterialier och expenser, ved m. m. från 47,104 kronor till 97,513 kronor, eller med 50,409 kronor.

Handeln.

Lots- och fyrinrättningen med lifräddningsanstalterna.

Lots- och fyrinrättningen med lifräddningsanstalterna [25.]

20:o) I enlighet med Kongl. Maj:ts derom gjorda framställning, hemställer utskottet,

att det till lots- och fyrinrättningen med lifräddningsanstalterna erforderliga penningeanslag må upptagas till enahanda belopp, hvartill inkomsten af titeln fyr- och båkmedel beräknats, eller 1,500,000

kronor, och följaktligen, med inberäkning af deri ingående friheter och ersättningar, 409 kronor, utföras med 1,500,409 kronor, äfvensom medgifva, att de å inkomsttiteln fyr- och båkmedel uppkommande öfverskott fortfarande må såsom hittills få användas för de med anslaget afsedda ändamål.

Undervisningsanstalter för sjöfart.

21:o.) I kongl. propositionen till 1900 års Riksdag angående statsverkets tillstånd och behof hade Kongl. Maj:t föreslagit, att ordinarie anslaget till undervisningsanstalter för sjöfart skulle höjas med bland annat 1,000 kronor till inspektören för rikets navigationsskolor och ett tredje ålderstillägg af 500 kronor till hvardera af föreståndarne vid de skolor, der maskinistafdelning funnes.

I sitt utlåtande n:o 6 yttrade statsutskottet i anledning af berörda framställning, att det föreslagna tredje ålderstillägget för föreståndarne vid de med maskinistafdelning försedda navigationskolorna i Stockholm, Göteborg, Malmö och Hernösand, enligt utskottets åsigt, icke vore erforderligt, enär nämnda föreståndare, enligt hvad utskottet inhemtat, vid sidan af föreståndarebefattningen utöfvade annan med aflöningsförmåner förenad verksamhet, samt att utskottet icke heller kunnat finna den föreslagna ökningen med 1,000 kronor i arfvodet till inspektören, hvilket arfvode utginge med 1,500 kronor, vara af omständigheterna med nödvändighet påkallad; och afstyrkte statsutskottet i anledning deraf hvad Kongl. Maj:t i nämnda afseende föreslagit.

I enlighet med denna statsutskottets hemställan fattade äfven Riksdagen sitt beslut.

Till innevarande års Riksdag har någon framställning om förhöjdt anslag till undervisningsanstalter för sjöfart icke blifvit af Kongl. Maj:t gjord.

Däremot har inom Andra Kammaren af herr *J. A. Kinnman* väckts en till utskottets behandling öfverlemnad motion (n:o 99), deri motionären hemstält, att Riksdagen ville medgifva höjning af anslaget till navigationsskolorna på sätt förra året i nådig proposition under femte hufvudtiteln föreslagits.

Till stöd för sin ifrågavarande framställning har motionären anfört:

att inspektören uppbure på flottans stat endast 3,530 kronor om året i stället för antagna 5,400 kronor,

att inspektören enligt förnyadt nådigt reglemente för navigationsskolorna skulle förrätta hvarje examen och hvarje extra examen, under det han enligt hittills gällande reglemente endast haft skyldighet att förrätta ordinarie examen vid halfva antalet skolor hvarje år,

att inspektörens tid vore upptagen äfven emellan terminerna af de extra examina, för afgifvande af berättelser och specificerade rapporter om undervisningen och skyldighet att följa med undervisningens gång och utveckling äfven i andra länder,

att inspektörens dagtraktamente under resor ej kunde lemna något öfverskott,

att föreståndarne för de åberopade navigationsskolorna hade betydligt mera arbete och ansvar till följd af den ökade undervisningen i dessa skolor,

att två nya läroämnen införts,

att en eventuel extra inkomst för signalering med tidkula eller annat fordrade sitt särskilda arbete under hvarje dag af året och icke toge någon tid bort från skolan, och

att genom införande af ett tredje ålderstillägg vid några af navigationsskolorna föreståndareplatserna der skulle blifva mera eftersökta och utsigten för den mest förtjente af föreståndarne vid andra skolor att dit vinna befordran ej kunde annat än hafva ett gagnande inflytande på undervisningen i allmänhet.

I fråga om det föreslagna tredje ålderstillägget till föreståndarne för vissa navigationsskolor har utskottet icke haft anledning att frångå den åsigt, som af senaste Riksdag uttalats. Deremot har utskottet, med hänsyn till af motionären anförda förhållanden funnit sig böra tillstyrka, att arfvodet till inspektören ökas med 500 kronor och att sålunda anslaget till undervisningsanstalter för sjöfart, hvilket för närvarande utgår med 100,300 kronor, höjes till 100,800 kronor.

På grund af hvad sålunda anförts hemställer utskottet,

att Riksdagen må — i anledning af herr *Kinnmans* ofvanberörda motion — i riksstaten för år 1902 höja anslaget till undervisningsanstalter för sjöfart från 100,300 kronor till 100,800 kronor eller med 500 kronor.

Öfriga ordinarie anslag.

Öfriga ordinarie anslag.

22:o.) Beträffande öfriga här ofvan ej omnämnda ordinarie anslag under denna hufvudtitel har Kongl. Maj:t icke föreslagit någon förändring; och får utskottet hemställa,

att samtliga de ordinarie anslagen under denna hufvudtitel, hvilka icke blifvit i föregående punkter af detta utlåtande särskildt omförmälda, må i 1902 års riksstat upptagas till oförändrade belopp.

Extra anslag.

Ang. nyanskaffning af krigsfartygsmateriel. [26.]

23:o.) Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att till *nyanskaffning af krigsfartygsmateriel* bevilja på extra stat för år 1902 ett anslag af 6,639,915 kronor.

Till det vid den kongl. propositionen fogade statsrådsprotokollet öfver sjöförsvarsärenden den 11 januari 1901 har departementschefen anfört följande (sid. 106—112).

Sedan 1899 års Riksdag beviljat ett anslag 13,200,000 kronor till nyanskaffning af krigsfartygsmateriel, hade Kongl. Maj:t den 29 september 1899 antagit anbud å leverans af *3 nya 1:a kl. pansarbåtar,* hvilkas anskaffande, sedan infordrade leveransanbud inkommit, beräknats medföra en kostnad af 14,597,172 kronor. I denna summa ingick kostnaden för en utredning af artilleriammunition och torpeder, men icke kostnaden för en andra dylik utredning. I yttrande till statsrådsprotokollet öfver sjöförsvarsärenden den 13 januari 1900 hade departementschefen anfört, att medel för täckande af återstående anskaffningskostnaden för ifrågavarande tre 1:a kl. pansarbåtar och deras förseende med en andra utredning af torpeder och artilleriammunition framdeles måste af Riksdagen begäras, men att någon framställning i ämnet icke syntes böra göras till 1900 års Riksdag, enär anslag för berörda andra utredning icke behöfde äskas förrän år 1901 och det belopp, som i öfrigt erfordrades för fullbordande af de tre pansarbåtarna, icke då kunde med full noggrannhet bestämmas.

Nu hade marinförvaltningen i sin underdåniga skrifvelse den 28 september 1900 angående utgifterna under riksstatens femte hufvud-

titel år 1902 anfört, att vid den anskaffning af artilleriet och första utredningen af artilleriammunitionen, som nu pågingo, prisen befunnits vara så mycket högre än de af marinförvaltningen förut beräknade, att artillerikostnaderna, i stället för att utgöra 872,000 kronor, komme att uppgå till 982,828 kronor för hvarje pansarbåt. Den utgiftsökning af 110,828 kronor, som sålunda uppstått, utgjorde för sjelfva artillerimaterielen 40,000 kronor och för artilleriammunitionen 70,828 kronor och berodde af prisförhöjningar m. m., som funnes angifvet i en den underdåniga skrifvelsen bilagd beräkning. Jemväl för öfriga delar af fartygen hade anskaffningskostnaden till följd af prisstegringen vuxit med ett belopp, som för alla tre fartygen beräknats till 106,209 kronor. Kostnaderna för de tre under byggnad varande pansarbåtarna kunde alltså antagas komma att öfverskrida den af 1899 års Riksdag beviljade summan dels med skilnaden mellan den ursprungligen af marinförvaltningen beräknade kostnadssumman af ..... kronor 14,597,172: —
och det beviljade anslaget ..... » 13,200,000: —
eller kronor 1,397,172: —

dels med ofvannämnda ökning i artillerikostnaderna, utgörande för 3 pansarbåtar ..... » 332,484: —
samt å öfriga kostnader med ..... » 106,209: —
d. v. s. med tillhopa kronor 1,835,865: —

hvilket belopp vore oundgängligen behöfligt under år 1902, emedan ifrågavarande fartyg beräknades då blifva fullt färdiga.

I underdånig skrifvelse den 27 sistlidne november hade marinförvaltningen hemstält om äskande af medel för byggande af *torpedbåtar*.

Marinförvaltningen erinrade deruti, att embetsverket i underdånig skrifvelse den 29 september 1899 beträffande flottans tillgång på torpedbåtar — hvilkas antal enligt den byggnadsplan, som framlades af 1892 års komité för afgifvande af förslag angående förändringar i afseende på sjökrigsmaterielen m. m., borde vid utgången af år 1901 uppgå till 24 af 1:a och 16,5 af 2:a klass — framhållit, att om vidare anskaffning ej egde rum utöfver det antal, hvartill medel då vore beviljade, skulle flottan vid utgången af år 1901 förfoga öfver blott 15 st. 1:a och 11 st. 2:a kl. torpedbåtar, hvarför marinförvaltningen då hemstälde, att af 1900 års Riksdag måtte äskas anslag för nybyggnad af 2 st. 1:a kl. och 2 st. 2:a kl. torpedbåtar med två utredningar för hvardera af ammunition och torpeder; och beräknades härvid kostnaden

för en 1:a kl. torpedbåt till 263,000 kronor och för en 2:a kl. torpedbåt till 175,000 kronor.

Af hänsyn till andra anslagsbehof hade departementschefen emellertid ansett sig icke kunna tillstyrka Kongl. Maj:t att till 1900 års Riksdag aflåta proposition om anslag till anskaffande af nya torpedbåtar.

Marinförvaltningen hemstälde nu, att anslag måtte äskas för anskaffande af tre 1:a kl. och två 2:a kl. torpedbåtar och anför beträffande kostnaden för denna anskaffning, att 1:a kl. torpedbåtarna nu betingade en kostnad af 279,700 kronor hvardera, eller 16,700 kronor mera, än hvad som år 1899 beräknades för dylika. Denna höjning föranleddes hufvudsakligen af stegring i priset på artillerimaterielen. Det för 2:a kl. torpedbåtar beräknade priset uppginge till 178,500 kronor, hvilket belopp med 3,500 kronor öfverstege det år 1899 beräknade priset för en 2:a kl. torpedbåt; och berodde denna ökning på stegrade pris å artilleri- och torpedmateriel. Sammanlagda kostnaden för anskaffning af tre 1:a kl. och två 2:a kl. torpedbåtar med två utredningar af torpeder och artilleriammunition skulle sålunda blifva 1,196,100 kronor.

På senaste tiden hade man i åtskilliga främmande mariner infört en fartygstyp, uteslutande afsedd för spaningstjenst samt till att jaga och förstöra torpedbåtar. Åt denna typ, som i den engelska marinen fått benämningen *torpedbåtförstörare*, hade man i öfverensstämmelse med dess ändamål sökt gifva den största möjliga fart, ända till öfver 30 knop. En sådan hastighet kunde emellertid icke uppnås utan att afstå från att gifva fartyget pansarskydd och kraftigare bestyckning samt från att förlägga maskineriet under fartygets vattenlinie. Från dessa fördelar hade man vid konstruerandet af svenska flottans torpedkryssare, hvilka delvis vore afsedda för sådan tjenst, som nyss antydts, icke kunnat afstå, enär hänsyn måst tagas äfven till andra ändamål. I följd häraf kunde sistnämnda fartyg, hvilkas konstruktion uppgjordes, innan berörda nya fartygstyp framträdde, uppenbarligen icke med samma framgång som en fullt modern torpedbåtförstörare fylla den sistnämndas särskilda uppgifter.

Med afseende å dessa förhållanden hade departementschefen i skrifvelse den 12 juni 1899 anmodat marinförvaltningen att inkomma med yttrande, huruvida marinförvaltningen ansåge skäl föreligga att anskaffa åtminstone *en* sådan torpedbåtförstörare, samt med uppgift å ungefärliga kostnaden och anskaffningstiden för såväl fartyget som ock två utredningar torpeder och ammunition för detsamma. Med anledning häraf anförde marinförvaltningen i underdånig skrifvelse den 29 september 1899, att det inför de alltjemt stegrade anspråk på fart, som i främ-

mande flottor blifvit tillgodosedda på såväl avisofartyg som torpedbåtar, syntes vara en nödvändighet att vid byggande af de lättare fartyg, hvaraf flottan ännu hade behof, skilja det egentliga avisofartygets uppgift från kryssarens samt att i fråga om fartyg, afsedda till spaningstjenst och till att förhindra egna skärgårdars undersökning af fiendtliga torpedbåtar, lägga hufvudsaklig vigt vid farten. I sådant syfte syntes det marinförvaltningen, som om de hufvudsakligen i den engelska flottan införda s. k. torpedbåtförstörare, hvilka vid utförda eskaderöfningar visat sig så sjödugliga, att de äfven i Atlanten befunnits lämpliga för spaningstjensten, jemväl skulle lämpa sig synnerligen väl för våra förhållanden. Sedan marinförvaltningen fördenskull införskaffat uppgifter å kostnaden för dessa torpedbåtförstörare och deraf funnit, att ett fartyg af detta slag, som vore i stånd att göra 31 knops fart och som syntes böra beställas utomlands, förutom bestyckning och utredning af torpeder samt ammunition m. m. betingade ett pris af 1,002,650 kronor, hvartill borde läggas dels 45,000 kronor för bestyckningen, som borde utgöras af 6 st. 57 mm. snabbskjutande kanoner, dels ock 152,350 kronor för 2 st. torpedtuber och 2 utredningar torpeder och artilleriammunition samt för inventarier, besigtningsresor och hemtransport, eller sammanlagdt 1,200,000 kronor, ansåge marinförvaltningen, att hos Riksdagen borde äskas medel till anskaffande af en torpedbåtförstörare.

Vid underdånig anmälan den 13 januari 1900 af denna marinförvaltningens framställning hade departementschefen anfört, att, med hänsyn till den stora vigten deraf, att den svenska flottan erhölle ett snabbgående lättare fartyg för spaningstjenst och oskadliggörande af fiendtliga torpedbåtar och då den af marinförvaltningen omförmälda fartygstyp förträffligt egnade sig för detta ändamål, det visserligen vore önskvärdt, att medel för anskaffande af ett dylikt fartyg kunde så snart som möjligt beredas; men på det att jemväl andra behof måtte kunna genom anslag för år 1901 behörigen tillgodoses, syntes det vara nödvändigt att till ett kommande år uppskjuta äskandet af anslag för ifrågavarande ändamål.

Nu hade marinförvaltningen i sin underdåniga skrifvelse den 28 september 1900 å nyo framhållit behofvet af s. k. torpedbåtförstörare och tillstyrkt, att medel härför måtte äskas af 1901 års Riksdag. Med hänsyn till den inträdda stegringen i priset på artillerimateriel, hade emellertid marinförvaltningen ansett totalkostnaden för ett dylikt fartyg ej kunna beräknas lägre än till 1,212,000 kronor.

Rörande behofvet af ytterligare *en pansarbåt af 1:a klass* hade marinförvaltningen i sin underdåniga skrifvelse den 28 september 1900

anfört, att genom de senare årens kraftiga arbete för uppbringande af våra försvarskrafter till sjös till en deras magtpåliggande uppgift något så när motsvarande styrka flottan kunde, hvad beträffade pansarbåtar af 1:a klass, år 1902 räkna det antal fartyg, hvilket den enligt 1880 års sjöförsvarskomités plan för flottans nybyggnad borde vid nämnda tidpunkt ega. För fortsatt genomförande af nämnda plan ansåge marinförvaltningen sig böra hemställa om äskande af medel för år 1902 till byggande af ytterligare ett dylikt fartyg.

Kostnaden härför kunde emellertid icke numera hållas inom för dylikt ändamål förut beräknade medelsbelopp. Enligt af marinförvaltningen verkställd beräkning skulle denna kostnad uppgå till ett belopp af i jemnadt tal 5,626,000 kronor, deri dock inbegrepes jemväl kostnaden för en andra utredning artilleriammunition. Detta belopp ansåge marinförvaltningen sig böra tillstyrka Kongl. Maj:t att hos 1901 års Riksdag äska till anvisande under loppet af åren 1902 och 1903 med hälften eller 2,813,000 kronor för hvartdera året.

I skrifvelse den 19 september 1900 hade marinförvaltningen och chefen för flottans stab gjort framställning om anskaffande af ett *ballongfartyg* med tillhörande utrustning; och hade marinförvaltningen och stabschefen härom anfört, bland annat, följande.

Förutom de allmängiltiga skäl, som förefunnes för ballongs användande för sjökrigsändamål, funnes särskilda, för vårt land egendomliga förhållanden, som talade för att detta medel för underlättande af rekognoserings- och bevakningstjensten till sjös kunde för vårt lands försvar blifva af stor betydelse.

De farvatten, som skilde Sverige från grannländernas kuster, hade nemligen på många punkter så liten utsträckning i bredd, att man med tillhjelp af ballong kunde från svenska kusten eller dess omedelbara granskap under gynsamma väderleksförhållanden öfverskåda större delen af dessa farvatten. Visserligen blefve på de större afstånden iakttagelserna mindre tillförlitliga; men på det ur sjömilitär synpunkt mest ödesdigra skedet af ett krig, nemligen då en fiendtlig magt afsände en landstigningsexpedition i större skala, kunde ett rätt användande af ballongen blifva till synnerligen stor nytta på grund af lättheten att äfven på högst betydligt afstånd upptäcka en så stor samling fartyg som den för en dylik expedition erforderliga. Äfven inom våra vidsträckta skärgårdar borde ballongen, på grund af de omedelbara upplysningar om krigsläget, som med dess tillhjelp kunde erhållas, blifva af den största betydelse för ledandet af en sjöstyrkas operationer, särskildt om de inom operationsområdet befintliga öarna och

stränderna, såsom t. ex. inom Stockholms skärgård, vore höga eller skogbevuxna.

På grund af ofvan anförda omständigheter syntes det otvifvelaktigt, att iakttagelser från s. k. ballons captifs kunde lemna en högst afsevärd hjelp såväl åt våra rekognoseringsfartyg som åt våra signalstationer vid utförandet af deras respektive uppgifter.

Emedan vid ett eventuelt krig med en stormagt den svenska flottan blefve underlägsen den fiendtliga och då det för den underlägsne, om han skulle ega utsigt att kunna uträtta något med sin flotta, vore oundgängligen nödvändigt att i god tid erhålla underrättelse om den fiendtliga flottans rörelser, borde vi icke lemna å sido något medel, som för rimligt pris kunde anskaffas, för att underlätta rekognoserings- och bevakningstjensten.

Med stöd af hvad sålunda blifvit anfördt, föresloge marinförvaltningen och chefen för flottans stab, att en s. k. drakballong, afsedd att med två man kunna stiga till 500 meters höjd, jemte ett fartyg inredt för förande af en dylik ballong samt försedt med gasackumulatorer och vätgasgenerator, måtte anskaffas för flottans räkning. För den händelse ytterligare en eller flera ballonger sedermera funnes behöfliga, erfordrades för deras förande fartyg endast försedda med ackumulatorer. Af ekonomiska skäl borde ballongfartyget icke förses med egen drifkraft, utan vara afsedt att bogseras af rekognoseringsfartyg, exempelvis en 1:a kl. kanonbåt, i hvars bemanning hela den behöfliga ballongpersonalen borde ingå.

Enligt bifogadt kostnadsförslag skulle kostnaden för ett ballongfartyg med tillbehör uppgå till 181,000 kronor; och hade marinförvaltningen i sin förutnämnda underdåniga skrifvelse den 28 september 1900 hemstält, att detta belopp måtte äskas på extra stat för år 1902.

Samtliga de framställningar, hvilka sålunda gjorts om anvisande af medel för nyanskaffning af krigsfartygsmateriel, funne departementschefen för sin del välgrundade. Emellertid torde det, ehuru det vore särdeles önskvärdt, att anskaffningen af torpedbåtar kunde under år 1902 fortgå i den af marinförvaltningen ifrågasatta utsträckningen, dock af hänsyn till andra anslagskraf blifva nödigt att inskränka nybyggnaden af torpedbåtar under den närmaste framtiden till hvad i departementschefens yttrande till statsrådsprotokollet öfver sjöförsvarsärenden den 13 januari 1900 angifvits såsom den minsta, som kunde ifrågasättas, nemligen en och en half 1:a kl. och en 2:a kl. torpedbåt om året och att sålunda fördela det af marinförvaltningen för ändamålet föreslagna beloppet 1,196,100 kronor på åren 1902 och 1903.

De belopp, som för de särskilda ändamålen skulle under år 1902 erfordras, utgjorde sålunda:

för fullbordande af tre under byggnad varande 1:a kl. pansarbåtar	kr.	1,835,865: —
» nybyggnad af torpedbåtar	»	598,050: —
» nybyggnad af en torpedbåtförstörare	»	1,212,000: —
» påbörjande af en ny 1:a kl. pansarbåt	»	2,813,000: —
» anskaffning af ett ballongfartyg	»	181,000: —
eller tillhopa	kr.	6,639,915: —

Emot detta Kongl. Maj:ts förslag har utskottet icke haft något att erinra och hemställer derför,

att Riksdagen må för nyanskaffning af krigsfartygsmateriel bevilja på extra stat för 1902 ett anslag af 6,639,915 kronor.

Ändring af 2:a kl. pansarbåtarna Thordön och Tirfing. [27]

24:o) Sedan 1900 års Riksdag till *ändring af 2:a kl. pansarbåtarna Thordön och Tirfing* beviljat ett anslag af 660,000 kronor och deraf anvisat 100,000 kronor på extra stat för år 1901, får utskottet, med tillstyrkande af bifall till Kongl Maj:ts derom gjorda framställning, hemställa,

att Riksdagen af det till ändring af 2:a kl. pansarbåtarna Thordön och Tirfing beviljade anslag må på extra stat för år 1902 anvisa ytterligare 280,000 kronor.

Ändring af stångtorpedbåtar till bevakningsbåtar. [28]

25:o) Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att för *ändring af stångtorpedbåtar till bevakningsbåtar* bevilja på extra stat för år 1902 ett anslag af 107,900 kronor.

I sitt yttrande till statsrådsprotokollet har departementschefen anfört (sid. 113—116):

I skrifvelse den 19 september 1900 hade marinförvaltningen och chefen för flottans stab framstält förslag om stångtorpedbåtars ändring till bevakningsbåtar och till stöd härför hufvudsakligen anfört följande.

Genom embetsskrifvelse från sjöförsvarsdepartementet den 24 februari 1899 anmodades marinförvaltningen att gemensamt med stabschefen inkomma med yttrande, dels huruvida stångtorpeden lämpligen kunde helt och hållet utgå ur flottans beväpning, dels hvilken användning den eventuelt utrangerade stångtorpedmaterielen möjligen skulle

kunna erhålla, dels ock hvilka åtgärder borde vidtagas för att, i händelse stångtorpeden komme att utrangeras, tillgodose det behof, som de till stångtorpedbåtar utrustade privata ångsluparna vid mobilisering vore afsedda att fylla; och borde dervid särskildt tagas under omprövning frågan om anskaffande af med snabbskjutande artilleri försedda bevakningsbåtar.

Sedan marinförvaltningen och chefen för flottans stab, afgifvit yttranden om stångtorpedens uteslutande ur flottans beväpning och den eventuelt utrangerade stångtorpedmaterielens användning, samt Kongl. Maj:t genom nådigt bref den 5 maj 1899 förordnat, att stångtorpeden skulle såsom beväpning vid flottan utgå, och genom nådigt bref den 26 januari 1900 meddelat föreskrifter rörande den utrangerade stångtorpedmaterielens användning, hade marinförvaltningen och stabschefen till behandling företagit frågorna om de åtgärder, som borde vidtagas för att tillgodose det behof, som de till stångtorpedbåtar utrustade privata ångsluparna vore afsedda att fylla, samt om anskaffande af med snabbskjutande artilleri försedda bevakningsbåtar.

De till stångtorpedbåtar apterade privata ångsluparna, hvilka beräknats vara erforderliga till ett antal af 30, hade till uppgift dels att utföra bevakning, dels att upptaga strid med fiendtliga torpedbåtar och ångslupar, dels ock att offensivt uppträda äfven mot fiendens större fartyg.

Om hänsyn endast toges till de med stångtorped utrustade privata ångsluparnas användbarhet för bevakningsändamål jemte deras lämplighet att upptaga strid mot fiendtliga torpedbåtar och ångslupar, kunde desamma otvifvelaktigt på ett fullt tillfredsställande sätt ersättas med bevakningsbåtar, försedda med snabbskjutande artilleri. Deremot syntes stångtorpedbåtarnas uppgift att uppträda offensivt mot fiendens större fartyg icke kunna med utsigt till framgång öfvertagas af bevakningsbåtar, så framt ej dessa vore försedda med utskjutningsapparat för sjelfgående torped. Ehuru på sådant sätt utrustade bevakningsbåtar utan tvifvel skulle tillföra skärgårdsförsvaret en synnerligen värdefull förstärkning, skulle dock anskaffandet af ett tillräckligt antal dylika, hvilka i storlek och kostnad närmast vore jemförliga med 2:a kl. torpedbåtar, komma att medföra en alltför betydlig kostnad. Det erforderliga antalet bevakningsbåtar måste nemligen beräknas med hänsyn till deras uppgift att upptäcka fientliga fartyg och båtar, som sökte passera en bevakningslinie, hvadan behofvet af bevakningsbåtar icke kunde tillgodoses genom anskaffande af ett mindre antal, hvar för sig kraftigare dylika båtar. Anskaffandet af bevakningsbåtar, så utrustade

att de kunde öfvertaga stångtorpedbåtens uppgift att offensivt uppträda mot fiendens större fartyg, kunde derför af ekonomiska skäl icke tillstyrkas. Då emellertid sedan den tidpunkt, då apterandet af privata ångslupar till stångtorpedbåtar blef beslutet, torpedbåtarnes antal betydligt vuxit, ansåge marinförvaltningen och stabschefen, att stångtorpedbåtens offensiva uppgift numera borde tillkomma endast torpedbåten.

Bevakningsbåtarna borde sålunda icke göras större, än som oundgängligen erfordrades för att kunna upprätthålla bevakningen inom de delar af bevakningsområdena, hvilka, på grund af farvattnets bredd eller af andra orsaker, icke lämpligen kunde, särskildt under mörker och tjocka, bevakas från land, samt att derjemte kunna hindra eller oroa fiendtliga småfartygs och torpedbåtars rekognosering, synnerligast på platser, der dessa senare icke kunde utsättas för verksam beskjutning från i land befintligt artilleri eller af trupper. För att kunna uppfylla dessa fordringar äfven å jemförelsevis öppna farvatten, såsom exempelvis i Stockholms yttre skärgård eller vid Karlskrona, borde bevakningsbåtarnas storlek icke understiga 20 tons, hvarjemte de borde förses med snabbskjutande artilleri och strålkastare samt vara inredda för en besättningsstyrka af 10 à 12 man.

Enligt marinförvaltningens och stabschefens åsigt borde flottans stångtorpedbåtar hädanefter användas för bevakningsändamål och derför undergå lämplig förändring beträffande inredningen samt förses med snabbskjutande artilleri och strålkastare.

Jemte begagnande af för ändamålet särskildt afsedda båtar och ändring af de fem befintliga stångtorpedbåtarna, borde behofvet af bevakningsbåtar, åtminstone tills vidare, fyllas genom användande af för bevakningstjenst apterade privata ångslupar eller bogserbåtar, af hvilka en del borde förses med såväl bestyckning som strålkastare och bevakningsutrustning, en del med strålkastare och bevakningsutrustning samt slutligen en del med endast bevakningsutrustning.

Af en å marinförvaltningens ingeniörafdelning utarbetad promemoria framginge:

att kostnaden för nyanskaffning af en bevakningsbåt om 20 tons deplacement och 12 knops fart, bestyckad med en 57 mm. snabbskjutande kort kanon och en automatisk kulspruta med tillhörande två utredningar ammunition samt försedd med en 30 cm. strålkastare, elektrisk belysning och fullständig bevakningsutrustning, uppginge till 62,000 kronor;

att kostnaden för ändring af hvar och en af fyra stångtorpedbåtar

till bevakningsbåt med fullständig utrustning samt bestyckning bestående af en 37 mm. snabbskjutande kanon uppginge till 19,980 kronor och kostnaden för ändring af den femte stångtorpedbåten (turbinbåt) till 27,980 kronor;

att ändring af privat ångslup till bevakningsbåt med fullständig utrustning samt bestyckning bestående af en 25 mm. tvåpipig och en 12 mm. tiopipig kulspruta uppginge till 18,900 kronor och aptering af en dylik ångslup till bevakningsbåt med endast strålkastare och bevakningsutrustning till 7,600 kronor och till bevakningsbåt med uteslutande bevakningsutrustning till 3,600 kronor.

Under förutsättning, att samtliga stångtorpedbåtar ändrades till bevakningsbåtar och att sju bevakningsbåtar nybyggdes, skulle kostnaden för den i främsta rummet erforderliga materielen belöpa sig till 938,300 kronor, nemligen:

för nybyggnad af 7 bevakningsbåtar	kr.	434,000: —
» ändring af 5 stångtorpedbåtar	»	107,900: —
» aptering af 20 privata ångslupar med bestyckning, strålkastare och bevakningsutrustning	»	378,000: —
» aptering af en privat ångslup med strålkastare och bevakningsutrustning	»	7,600: —
» aptering af 3 privata ångslupar med endast bevakningsutrustning	»	10,800: —
	summa kr.	938,300: —

Ehuru det vore af stor vigt, att bevakningsmateriel så snart som möjligt anskaffades, ansåge dock marinförvaltningen och chefen för flottans stab, att frågan om lämpligaste storlek och beskaffenhet i öfrigt af de behöfliga bevakningsbåtarna ännu icke vore tillräckligt utredd, utan att det vore nödvändigt att genom praktiska försök saken i detta hänseende blefve närmare skärskådad.

Genom ändring af stångtorpedbåtarna till bevakningsbåtar och anställande af försök med dessa, innan nybyggnad af dylika båtar eller aptering af ångslupar till bevakningsbåtar verkställdes, kunde nämnda fråga snart nog på ett tillfredsställande sätt lösas; hvarför marinförvaltningen och chefen för flottans stab ansett, att endast ändring af de befintliga fem stångtorpedbåtarna nu borde företagas.

Med stöd häraf hemställde marinförvaltningen i sin underdåniga skrifvelse den 28 sistlidne september, att på extra stat för år 1902 måtte för ändring af stångtorpedbåtar till bevakningsbåtar äskas ett anslag af 107,900 kronor.

I likhet med marinförvaltningen och chefen för flottans stab hade departementschefen funnit synnerligen lämpligt att genom ändring af de i sitt nuvarande skick föga användbara stångtorpedbåtarna förskaffa flottan en del af de enligt den gjorda utredningen erforderliga bevakningsbåtarna och derför tillstyrkt Kongl. Maj:t att hos Riksdagen göra ifrågavarande framställning.

Utskottet, som emot hvad Kongl. Maj:t föreslagit icke haft något att erinra, hemställer,

att Riksdagen må för ändring af stångtorpedbåtar till bevakningsbåtar bevilja på extra stat för år 1902 ett anslag af 107,900 kronor.

Artilleri- och torpedmateriel för stridsfartygen m. m. [29, 30, 31, 32.]

26:o) Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att på extra stat för år 1902 bevilja

till *anskaffning af en andra utredning af torpeder och artilleriammunition* för de tre under byggnad varande 1:a kl. pansarbåtarna ett anslag af 1,206,000 kronor;

till *skjutförsök och inskjutning af kanoner* ett anslag af 15,000 kronor;

till *ersättande af äldre torpeder och för anskaffande af reservtorpeder* ett anslag af 80,000 kronor; samt

till *försöksskjutningar med torpeder* ett anslag af 5,000 kronor.

Rörande ifrågavarande anslagsyrkanden har departementschefen i sitt yttrande till statsrådsprotokollet den 11 januari 1901 anfört:

I anförande till statsrådsprotokollet öfver sjöförsvarsärenden den 13 januari 1900 hade departementschefen beträffande det af 1899 års Riksdag beviljade anslaget å 13,200,000 kronor till nyanskaffning af krigsfartygsmateriel erinrat, att i den till 14,597,172 kronor beräknade konstnaden för de tre 1:a kl. pansarbåtar, å hvilka leveransanbud den 29 september 1899 af Kongl. Maj:t antagits, icke ingått den utgift af omkring 1,122,000 kronor, som erfordrades för en andra utredning af torpeder och artilleriammunition till dessa fartyg. En sådan andra utredning hade ej heller ingått i den kostnadsberäkning, som med hänsyn till anskaffande af tre nya 1:a kl. pansarbåtar af marinförvaltningen framlades i dess underdåniga skrifvelse den 16 september 1898 angående utgifterna under riksstatens femte hufvudtitel för år 1900 och som upptagits i den reservation till statsutskottets utlåtande angående femte hufvudtiteln vid 1899 års riksdag, hvilken föranledde förstnämnda anslags beviljande. Departementschefen hade anfört med

afseende härå vidare, att följaktligen medel framdeles måste af Riksdagen begäras för ifrågavarande pansarbåtars förseende med en andra utredning af torpeder och artilleriammunition, men att anslag för ändamålet icke syntes behöfva äskas förrän år 1901.

Nu hade marinförvaltningen i sin underdåniga skrifvelse den 28 sistlidne september anmält behofvet af en dylik andra utredning för nämnda tre 1:a kl. pansarbåtar. Kostnaden för denna andra utredning kunde emellertid, med nuvarande pris, icke sättas lägre än till 402,000 kronor för hvarje fartyg, eller 1,206,000 kronor för de tre fartygen tillsammans.

Vidare erinrade marinförvaltningen, att till skjutförsök och inskjutning af kanoner för år 1901 anvisats 15,000 kronor eller 5,000 kronor mera än föregående år. På grund af de inskjutningar af nyanskaffade kanonmodeller och de omfattande skjutförsök, hvilka föranleddes af pågående anskaffningar af ny materiel, torde en ytterligare höjning af denna summa framdeles blifva erforderlig; men ansåge marinförvaltningen, att den för år 1902 kunde bibehållas vid 15,000 kronor.

Rörande behofvet af torpedmateriel, utöfver hvad som deraf inginge i den för de under byggnad varande 1:a kl. pansarbåtarna afsedda andra utredningen, hade marinförvaltningen anfört följande.

Genom de anslag, som af Riksdagen för åren 1900 och 1901 anvisats till anskaffande af torpeder, hade marinförvaltningen satts i tillfälle att för samtliga fartyg med torpedtuber af 38 och 45 cm. kaliber anskaffa full utredning af torpeder. Då det emellertid icke kunde undvikas, att en och annan torped under öfningsskjutning förlorades, samt den period, hvarunder en torped kunde anses för tjenstebruk fullt användbar, näppeligen kunde räknas högre än till 15 à 20 år, måste fartygens förråd af torpeder omsättas inom loppet af nyssnämnda tidrymd, d. v. s, årligen med 6 à 7 torpeder för hvarje i förråd befintligt hundratal. Derjemte måste det anses vara af vigt att kunna efter hand anskaffa ett mindre antal torpeder i reserv för de fartyg — pansarbåtar och torpedkryssare — hvilka endast vore försedda med *en* utredning torpeder. Man blefve nemligen derigenom i tillfälle att, derest för sådant fartyg afsedd torped skulle förloras eller skadas, omedelbart, ersätta densamma, hvilket nu icke läte sig göra. På grund häraf hemstälde marinförvaltningen, att till ersättande af äldre torpeder och för anskaffande af reservtorpeder med tillbehör måtte äskas ett extra ordinarie anslag för år 1902 af 80,000 kronor.

Dessutom erfordrades för anställande jemväl under nyssnämnda år af till torpedvapnets vidmagthållande och utveckling erforderliga för-

söksskjutningar ett med det af senaste Riksdag för detta ändamål beviljade lika belopp eller 5,000 kronor.

Med stöd af hvad marinförvaltningen sålunda anfört hade departementschefen ansett sig böra tillstyrka Kongl. Maj:t att hos Riksdagen äska beviljande af nu ifrågavarande anslag.

Utskottet har ej haft något att erinra mot Kongl. Maj:ts förevarande framställning och hemställer derför,

att Riksdagen må på extra stat för år 1902 bevilja

a) till anskaffning af en andra utredning af torpeder och artilleriammunition för de tre under byggnad varande 1:a kl. pansarbåtarna ett anslag af 1,206,000 kronor;

b) till skjutförsök och inskjutning af kanoner ett anslag af 15,000 kronor;

c) till ersättande af äldre torpeder och för anskaffande af reservtorpeder ett anslag af 80,000 kronor; samt

d) till försöksskjutningar med torpeder ett anslag af 5,000 kronor.

Anskaffning af handminor. [33.] 27:o) Under erinran, att 1900 års Riksdag till *minväsendet* beviljat ett anslag af 200,000 kronor och deraf för år 1901 anvisat 150,000 kronor, får utskottet, med tillstyrkande af Kongl. Maj:ts derom gjorda framställning, hemställa,

att Riksdagen må till anskaffning af handminor anvisa på extra stat för år 1902 återstoden af det till minväsendet beviljade anslag med 50,000 kronor.

Skärgårdstelefonmateriel. [34.] 28:o). Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att på extra stat för år 1902 bevilja till anskaffning af *skärgårdstelefonmateriel* ett anslag af 50,000 kronor.

Ifrågavarande framställning har, på sätt framgår af departementschefens yttrande till statsrådsprotokollet, tillkommit med anledning af hemställan från marinförvaltningen, som i underdånig skrifvelse den 28 september 1900 anfört, att nämnda års eskader- och krigsöfningar visat, att den senast anskaffade skärgårdstelefonmaterielen väl motsvarade afsedt ändamål, men erfordrades i rikligare mängd; att flottans pansarbåtar, torpedkryssare och 1:a kl. kanonbåtar borde förses med detta slags materiel; att dylik materiel jemväl borde anskaffas för öf-

ning och i reserv; samt att för anskaffning af skärgårdstelefonmateriel beräknades under år 1902 vara erforderligt ett belopp af 50,000 kronor, hvilket sålunda borde äskas såsom extra anslag för sistnämnda år.

Då förevarande framställning synes vara välgrundad, får utskottet hemställa,

att Riksdagen må på extra stat för år 1902 bevilja till anskaffning af skärgårdstelefonmateriel ett anslag af 50,000 kronor.

Kolförråd för mobilisering. [35.]

29:o). Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att till anläggning af en *koldepot* och till *uppköp af waleska kol* bevilja på extra stat för år 1902 ett anslag af 290,000 kronor.

Rörande detta ämne innehåller statsrådsprotokollet den 11 januari 1901 följande (sid. 120 och 121).

Departementschefen erinrar till en början, att han i anförande till statsrådsprotekollet öfver sjöförsvarsärenden den 13 januari 1900 redogjort för en af chefen för flottans stab verkställd utredning angående flottans behof af kol vid mobilisering. Af denna utredning hade framgått, att flottans behof af röksvaga (waleska) kol för mobilisering måste beräknas till 125,000 tons, af hvilken qvantitet omkring 15,000 tons borde vid mobilisering kunna från enskilda upplag anskaffas inom landet. Den öfriga qvantiteten, 110,000 tons, borde sålunda finnas för flottans räkning upplagd.

Genom de åtgärder, som möjliggjorts genom de af 1900 års Riksdag, i enlighet med Kongl. Maj:ts proposition i ämnet, fattade beslut, hade de för flottans räkning upplagda förråden kunnat ökas från 11,500 tons till 69,000 tons, hvadan ännu återstår att anskaffa 41,000 tons.

I förutnämnda yttrande till statsrådsprotokollet den 13 januari 1900 hade departementschefen vidare anfört, bland annat, att utredning då pågick om anläggande af ytterligare en koldepot jemte den, för hvars anläggning han hemställde om anslag, men att någon kostnadsberäkning för anläggningen af denna andra koldepot då ännu icke kunnat uppgöras. Nu hade marinförvaltningen med skrifvelse den 14 september 1900 öfverlemnat kostnadsberäkning för ifrågavarande andra koldepot, slutande på en summa af 125,000 kronor; och hade marinförvaltningen i sin underdåniga skrifvelse den 28 i sistnämnda månad föreslagit, att af Riksdagen måtte äskas för anläggning af en andra,

5,500 tons rymmande koldepot på föreslagen plats kronor 125,000: —
och för inköp af 5,500 tons waleska kol à 30 kronor per ton ..... » 165,000: —

eller tillhopa kronor 290,000: —

Om, såsom marinförvaltningen föreslagit, 5,500 tons waleska kol ytterligare anskaffas, skulle de för flottans räkning upplagda förråden af dylika kol uppgå till 74,500 tons. Den qvantitet, som derefter skulle återstå att anskaffa, eller 35,500 tons, borde enligt den af chefen för flottans stab uppgjorda anskaffningsplanen uppläggas å eller i närheten af flottans station i Stockholm. Den af Kongl. Maj:t den 10 februari 1899 tillsatta komitén för utredning af vissa förhållanden rörande nämnda station hade också, till fullgörande af särskildt meddeladt uppdrag, i sitt förslag till nytt etablissement för stationen upptagit anordningar för möjliggörande af att der ytterligare upplägga omkring 40,000 tons kol.

Innan frågan om anordnande af nytt etablissement för stationen blifvit afgjord, torde sålunda platsen för uppläggning af sistnämnda förråd icke kunna bestämmas, hvadan anskaffningen af waleska kol för närvarande syntes böra begränsas till den af marinförvaltningen föreslagna qvantiteten 5,500 tons.

Mot marinförvaltningens förslag till en andra koldepot hade departementschefen icke funnit något att erinra.

Utskottet hemställer,

att Riksdagen må bifalla hvad Kongl. Maj:t i förevarande hänseende föreslagit och sålunda till anläggning af en koldepot och till uppköp af waleska kol bevilja på extra stat för år 1902 ett anslag af 290,000 kronor.

Öfningsskeppet Jarramas. [36.]

30:o). Till anskaffande af ett nytt *skeppsgossefartyg* beviljade 1898 års Riksdag ett extra ordinarie anslag för år 1899 af 160,000 kronor, och genom nådigt bref den 11 augusti 1898 anbefaldes marinförvaltningen att gå i författning om byggande af fartyget, som derefter blef benämndt öfningsskeppet Jarramas.

Kongl. Maj:t föreslår nu Riksdagen att till täckande af uppkommen brist i anslaget till nybyggnad af öfningsskeppet Jarramas bevilja på extra stat för år 1902 ett anslag af 39,690 kronor.

Departementschefen anför rörande förevarande ämne i sitt yttrande till statsrådsprotokollet följande (sid. 121).

Efter anmälan, att de för ifrågavarande fartygsbyggnader anvisade medlen, med anledning af den stegring i arbetslöner och materialpris, som inträdt, efter det kostnadsberäkningarna för byggnadsarbetet uppgjordes, icke komme att räcka för bestridande af de med nybyggnaden förenade kostnaderna, hade Kongl. Maj:t genom nådigt bref den 16 mars 1900 medgifvit, att de kostnader, som erfordrades för fartygets färdigbyggande, finge af marinförvaltningen bestridas med om händer hafvande medel och anmälas till ersättande i sammanhang med underdånigt förslag till beräknande af utgifterna under riksstatens femte hufvudtitel för år 1902.

I sin underdåniga skrifvelse den 28 sistlidne september hade marinförvaltningen anmält, att utgifterna för den nu fullbordade nybyggnaden af fartyget uppgått till sammanlagdt ..... kronor 199,690: 13
hvilket öfverstege anslaget ..... » 160,000: —
med kronor 39,690: 13;

och hade marinförvaltningen hemstält, att anslag till täckande af den sålunda uppkomna bristen måtte äskas af Riksdagen.

Då det äskade anslaget synes vara af behofvet påkalladt, hemställer utskottet,

att Riksdagen må till täckande af uppkommen brist i anslaget till nybyggnad af öfningsskeppet Jarramas bevilja på extra stat för år 1902 ett belopp af 39,690 kronor.

Beklädnad åt sjöbeväringen. [37.]

31:o). Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att till anskaffande af *beklädnad åt sjöbeväringen* bevilja på extra stat för år 1902 ett anslag af 105,500 kronor.

Härom har departementschefen yttrat i sitt anförande till statsrådsprotokollet (sid. 122).

I underdånig skrifvelse den 17 september 1895 hade marinförvaltningen anmält, att totalbehofvet af beklädnad för sjöbeväringen, beräknadt i enlighet med från chefen för flottans stab erhållna uppgifter rörande det antal värnpligtige, som då ansåges vid mobilisering erforderligt för bemanning af flottans fartyg, utgjorde ..... 4,782 ställ.
Vid ingången af år 1897 funnes ..... 1,276 ställ.
För af Riksdagen derefter beviljade särskilda

anslag till beklädnad åt sjöbeväringen hade kunnat anskaffas in alles ..... 2,774 ställ 4,050 ställ;

hvadan vid 1900 års början återstående behofvet enligt 1895 års beräkning skulle utgöra ..... 732 ställ;

hvartill komme 140 ställ tilläggspersedlar för eldare under sjötjenstgöring.

Nu hade marinförvaltningen i sin underdåniga skrifvelse den 28 september 1900 anfört följande:

Genom den tillökning af fartygsmateriel, som redan egt rum och under de närmaste två åren vore att förvänta, då under byggnad varande fartyg blefve färdiga, hade personalbehofvet för materielens bemanning vid mobiliseringstillfälle blifvit högst betydligt ökadt, hvilket förhållande i Kongl. Maj:ts proposition till 1900 års Riksdag äfvenledes blifvit framhållet och af Riksdagen beaktadt. Enligt af chefen för flottans stab anställd beräkning skulle, såvida stammen vid ingången af år 1902 hunnit uppbringas till den såsom erforderlig beräknade styrkan enligt 1898 års organisation, behofvet af sjöbeväring för bemanning vid mobiliseringstillfälle af flottans fartyg vid nämnda tidpunkt uppgå till minst 5,406 man förutom de 650 beväringsmän, hvilka såsom yrkesmän afsåges till tjenstgöring å stationer och varf och hvilka i nödfall kunde begagna egna kläder. Beklädnad skulle således saknas för 1,356 man. Marinförvaltningen ansåge likväl, att utan risk anskaffningen af den bristande beklädnaden kunde fördelas på två år och hemställde derför, att samma summa, som beviljades af 1898 års Riksdag, eller 105,500 kronor, måtte af nästkommande Riksdag äskas å extra stat för anskaffning af fullständig beklädnad för omkring 750 värnpligtige samt tilläggspersedlar för omkring 200 man värnpligtige eldare under sjötjenstgöring.

På grund af hvad marinförvaltningen sålunda andragit, hade departementschefen ansett ifrågavarande belopp erforderligt.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kongl. Maj:ts förevarande framställning, hemställer,

att Riksdagen må till anskaffande af beklädnad åt sjöbeväringen bevilja på extra stat för år 1902 ett anslag af 105,500 kronor.

Tillbyggnad af exercishuset i Karlskrona. [38.]

32:o). Kongl. Maj:t har vidare föreslagit Riksdagen att på extra stat för år 1902 för *tillbyggnad af exercishuset i Karlskrona* bevilja ett extra anslag af 61,900 kronor.

Förevarande framställning har föranledts af hvad stationsbefälhafvaren vid flottans station i Karlskrona och marinförvaltningen hos Kongl. Maj:t i ämnet andragit.

Härom innehåller departementschefens yttrande till statsrådsprotokollet följande (sid. 123).

Med erinan, att vid flera tillfällen framhållits behofvet af ökadt utrymme i de för exercisskolan vid flottans station i Karlskrona använda lokaler för beredande af möjlighet till såväl utsträckning af exercis- och rigtöfningar med artilleripjeser samt skjutöfningar med balans- och kanongevär som ock de olika öfningsafdelningarnas skiljande från hvarandra, på det undervisningen vid en afdelning ej skulle störande inverka på en annan, hade stationsbefälhafvaren rörande tillgodoseende af nämnda behof uti embetsskrifvelse den 21 december 1898 anfört följande.

Dittills hade antalet i exercisskolan intaget manskap jemte tillhörande befäl och instruktörer sällan öfverstigit 300 man. För öfningarna hade derför utrymmet i exercisskolan varit någorlunda tillräckligt. Men sedan i följd af ändrad rekrytering och ändrad organisation af sjömanskåren och deraf föranledd ändring af skolans reglemente antalet i skolan intaget manskap och andra elever med tillhörande befäl och instruktörer dåmera, under förutsättning att alla nummer vore fylda, komme att uppgå, höstterminerna till 450 och vårterminerna till 575 man, vore en utvidgning af lokalen nödvändig, om öfningarna skulle kunna bedrifvas i behörig och nödig ordning under förhållanden, som vore tjenliga för utbildningen. Enligt uppgjorda och vid stationsbefälhafvarens skrifvelse fogade ritningar och kostnadsförslag skulle den erforderliga tillbyggnaden kräfva en utgift af 61,900 kronor; och hemställde stationsbefälhafvaren, att detta belopp måtte för ändamålet anvisas.

I häröfver den 21 februari 1899 afgifvet yttrande förklarade marinförvaltningen sig anse en utvidgning af exercisskolans i Karlskrona lokal nödvändig och ej hafva något att erinra vid stationsbefälhafvarens förslag; men enär medel för omförmälda ändamål då icke funnes tillgängliga, hemställde marinförvaltningen endast, att embetsverket måtte erhålla uppdrag att vid uppgörande af underdånigt förslag till påföljande års arbetsplan för flottans varf anmäla ifrågakomna behof; och blef enligt nådigt bref den 3 mars 1899 denna marinförvaltningens hemställan bifallen.

Vid afgifvande den 24 november 1899 af underdånigt förslag till fördelning af anslaget till flottans nybyggnad och underhåll anmälde

emellertid marinförvaltningen, att för tillbyggande af exercishuset erforderliga medel, 61,900 kronor, icke kunde afses för år 1900; och icke heller vid uppgörande af dylikt förslag för år 1901 hade medel kunnat afses för berörda tillbyggnad.

I underdånig skrifvelse den 16 sistlidne november hade marinförvaltningen, enär embetsverket ansåge frågan om beredande af ökadt utrymme i exercisskolan i Karlskrona icke längre kunna uppskjutas och då behofvet deraf än ytterligare framträdt, sedan sjömanskåren blifvit ökad samt antalet af de reservofficersaspiranter, som årligen skulle i skolan intagas, ökats från 10 till 20, hemstält, att hos Riksdagen måtte äskas anslag för ändamålet.

Utskottet har ej funnit något att erinra mot hvad Kongl. Maj:t föreslagit och hemställer derför,

att Riksdagen må för tillbyggnad af exercishuset i Karlskrona på extra stat för år 1902 bevilja ett extra anslag af 61,900 kronor.

Sjökrigsskolan. [39.] 33:o) I enlighet med hvad Riksdagen under en följd af år beslutat, får utskottet, med tillstyrkande af Kongl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning, hemställa,

att Riksdagen må till löneförbättring åt lärarne vid sjökrigsskolan, utöfver de belopp, som enligt medgifvande af 1881 och 1888 årens Riksdagar få användas af kadetternas terminsafgifter, anvisas för år 1902 ett extra anslag af 1,860 kronor med det dervid för löneförbättringens erhållande fästade vilkor, att den, som vill deraf komma i åtnjutande, icke må, jemte sin lärarebefattning vid sjökrigsskolan, utöfva lärareverksamhet vid någon privat undervisningsanstalt för inträde i nämnda skola.

Landets fasta kustförsvar. [40, 41.] 34:o) Sedan 1900 års Riksdag beviljat dels ett anslag af 1,146,900 kronor till bestyckning af befästningarna vid Karlskrona och batterierna vid Fårösund, *dels ock* under fjerde hufvudtiteln ett anslag af 4,853,100 kronor till fortsatt stärkande af landets fasta försvar och på extra stat för år 1901 beviljat af förstnämnda anslag ett belopp af 852,500 kronor samt af anslaget till stärkande af landets fasta försvar 2,147,500 kronor, får utskottet under förutsättning, att samtliga kustfästningar öfverflyttas

till sjöförsvarsdepartementet, med tillstyrkande af Kongl. Maj:ts derom gjorda framställning, hemställa,

att Riksdagen må

a) af det utaf 1900 års Riksdag beviljade anslag å 1,146,900 kronor till bestyckning af befästningarna vid Karlskrona och batterierna vid Fårösund anvisa på extra stat för år 1902 återstående 294,400 kronor, och

b) af det anslag å 4,853,100 kronor, som af 1900 års Riksdag under fjerde hufvudtiteln beviljats till fortsatt stärkande af landets fasta försvar, anvisa på extra stat för år 1902 under femte hufvudtiteln ett belopp af 780,600 kronor.

Nybyggnader för kustartilleriets förläggning m. m.

35:o) Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att till *nybyggnader för kustartilleriets förläggning m. m.* bevilja på extra stat för år 1902 ett anslag af 508,078 kronor.

Till statsrådsprotokollet har departementschefen härom anfört följande (sid. 125—137). [42.]

Beträffande kustartilleriets förläggning hade kustartillerikomitén i sitt af dess ursprungliga uppdrag föranledda betänkande, hvaruti förutsatts endast 90 dagars öfningstid för beväringen, anfört hufvudsakligen följande.

För beredande af fredsinqvartering åt kustartilleriets personal erfordrades betydligt ökadt utrymme utöfver det, som redan befintliga kaserner och baracker för sjöfästningsartillerikårerna erbjöde. Dessa vore nemligen afsedda att inrymma en styrka, hvilken icke ens uppginge till halfva antalet af den för kustartilleriet enligt stat föreslagna personal. Under den tid, då beväringens vapenöfningar påginge, ändrades äfven behofvet af inqvarteringsutrymme å de olika platserna dels genom den ökade numerären af den personal, för hvilken inqvartering skulle beredas, dels ock emedan truppen under dessa öfningar borde å vissa platser förflyttas från vinterkasern till respektive fort.

Komitén ansåge det ej böra sättas i fråga att under fredstid i allmänhet förlägga personal för längre tid i de hålrum, hvilka vid mobilisering skulle upptaga fortens besättningar, hvaremot dessa rum under sommaren, när beväringsöfningarna påginge, i många fall syntes vara

för ändamålet användbara. Sådana rum af lämpligt slag och tillräckligt antal förekomme emellertid ej vid alla fort.

Det blefve följaktligen nödvändigt att för fredsförläggning af kustartilleriets personal verkställa åtskilliga nybyggnader, omfattande såväl kaserner för vinterinqvartering som barackbyggnader m. m. för sommarinqvartering å vissa fort.

Vid beräkning af härför erforderliga kostnader hade komitén antagit, att vid Vaxholms och Oscar-Fredriksborgs fästning samt forten Fårösund och Elfsborg inqvartering in natura skulle beredas åt all å platsen tjenstgörande personal af kustartilleriet.

För officerare och vederlikar samt underofficerare torde å nämnda orter dylik inqvartering vara nödvändig i följd af omöjligheten att förhyra lämpliga vinterbostäder i närheten af tjenstgöringsplatsen. Numera erhölle äfven samtlig personal vid Vaxholms artillerikår bostad in natura, sedan nyssnämnda förhållande beträffande vinterbostäder i närheten af Vaxholms och Oscar-Fredriksborgs fästning blifvit till fullo ådagalagdt.

I fråga om Karlskrona fästning funnes icke samma skäl för att tilldela officerare och underofficerare inqvartering in natura, då de icke vore förlagda å fort. Också utginge för närvarande inqvartering in natura i Karlskrona stad icke till någon af Karlskrona artillerikårs officerare och endast till ett fåtal underofficerare.

Komitén ville för officerarne icke föreslå någon ändring härutinnan, men ansåge skäl vara för handen att tilldela underofficerarne inqvartering in natura.

För individen kunde dylik inqvartering betecknas såsom högeligen önskvärd, och ur tjenstesynpunkt sedt vore det fördelaktigt att hafva underofficerarne förlagda i omedelbar närhet af manskapet. Vid nyare kasernbyggnader för armén hade äfven, der så kunnat ske, inqvartering in natura anordnats för underofficerarne. När härtill komme, att kostnaden för kronan att bereda sådan inqvartering åt här ifrågavarande underofficerare blefve mindre betydande, emedan det endast gälde utvidgning af en under alla förhållanden behöflig ny kasern, tvekade komitén ej att föreslå, det kustartilleriets alla i Karlskrona tjenstgörande underofficerare måtte beredas inqvartering in natura.

Komitén hade i kustfästningarna beräknat kasernutrymme för allt manskap, ehuru ett mindre antal (underofficerskorpraler) kunde erhålla inqvarteringsbidrag, om det fått tillåtelse att bo utom kasernen.

Af den i Stockholm tjenstgörande personal af kustartilleriet hade endast manskapet antagits erhålla inqvartering in natura.

Kustartilleriets för fasta minförsvaret afsedda personal borde enligt

komiténs mening vid mobilisering och på grund häraf äfven under mineringsöfningar förläggas i land och icke, såsom nu vid dylika öfningar vore förhållandet, ombord å logementsfartyg.

Tanken att förlägga minpersonalen i baracker vore icke ny. Den framhölls redan af 1885 års s. k. minkomité. Hittills hade emellertid baracker kunnat undvaras utan större olägenhet för fredsöfningarna, enär logementsfartyg fått af minförsvaret disponeras under dessa öfningar. Tillgången på logementsfartyg hade dock icke varit större, än att endast ett sådant kunnat afses för Karlskrona minpositioner och ett för minpositionerna vid Vaxholm och Oscar-Fredriksborg, af hvilka fartyg det senare äfven måst årligen användas för öfvande af flottans beväring samt understundom äfven för andra flottans öfningar; logementsfartyg för öfriga permanenta minpositioner hade beräknats att vid mobilisering erhållas genom förhyrning.

Logementsfartyg skulle visserligen enligt komiténs åsigt ännu någon tid kunna användas för fasta minförsvaret, dock endast under förutsättning, dels att de finge uteslutande disponeras af fasta minförsvaret för att städse ligga i högsta beredskapsgrad, hvadan således vid mobilisering förhyrda fartyg icke borde användas såsom logementsfartyg, dels ock att de funnes i så stort antal, att hvarje minposition i regel erhölle eget logementsfartyg. Flottans tillgång på logementsfartyg vore ej för närvarande och kunde ej antagas inom en öfverskådlig framtid blifva så stor, att det betydliga antal sådana fartyg, som erfordrades för fasta minförsvaret, kunde till kustartilleriet öfverlåtas, utan vore det tvärtom sannolikt, att flottan vid mobilisering hade behof af alla sina logementsfartyg för egen räkning.

Af det ofvan anförda syntes vara ådagalagdt, att den enda utvägen att på ett för kustartilleriet fullt tillfredsställande sätt lösa frågan om minpersonalens logerande vore att förlägga denna personal i land, der så kunde ske i redan befintliga byggnader, men eljest i särskildt uppförda baracker. Lämpliga platser för uppförande af sådana, erbjudande åtminstone lika godt skydd som logementsfartyg, kunde utan svårighet erhållas.

Då beredande af inqvartering åt minpersonalen i land i närheten af respektive minpositioner derjemte utan tvifvel måste anses i hög grad befrämja dessas snabba mobilisering, enär inventarier och utredning kunde i mobiliseringsskick derstädes förvaras under ständig tillsyn, och då ingen åtgärd borde underlåtas i detta syfte, om den kunde åstadkommas för rimlig kostnad, låge äfven häri en kraftig maning att bereda inqvartering i land åt minpersonalen.

Uppförandet af baracker vore visserligen förenadt med ganska dryga kostnader, men härvid kunde erinras, att underhålls- och rustningskostnader för logementsfartyg visat sig uppgå till betydande belopp, att personalbehofvet kunde något reduceras, om minpersonalen logerades i land, samt att personal för en del minpositioner kunde logeras i redan befintliga byggnader, hvadan antalet baracker att uppföra kunde inskränkas till 6.

Vid beräkningen af erforderliga till- och nybyggnader för kustartilleriets förläggning i fredstid samt för minförsvarets ordnande och inqvarteringen vid mobilisering hade lokaler beräknats tillgängliga för förläggning af fortet Elfsborgs personal och materiel i redan befintligt etablissement, nemligen det s. k. Nya varfvet vid Göteborg, hvilket för närvarande vore upplåtet åt fångvårdsstyrelsen.

För erforderliga nybyggnader m. m. för kustartilleriets ordinarie förläggning i fred hade komitén uppgjort följande generella kostnadsförslag:

Vaxholm:

Två officersbyggnader af trä för tillsammans 2 regementsofficerare, 6 kaptener, 6 subalternofficerare, 1 regementsintendent, 1 bataljonsläkare och 1 fästningsförvaltare (alla utom 4 subalternofficerare gifta) samt 4 rum för tillfällig inqvartering	kronor 180,600: —	
Två underofficersbyggnader af trä för tillsammans 4 styckjunkare, 26 sergeanter, 1 stabstrumpetare och 1 rustmästare (alla gifta	„ 125,800: —	
En befälsbyggnad af trä för 1 fortifikationsbefälhafvare och 1 fortifikationskassör (båda gifta)	„ 26,400: —	
Planeringar vid nu nämnda byggnader	„ 9,000: —	
Ändrings- och inredningsarbeten å Vaxholms fästning	„ 35,000: —	376,800: —

Rindö redutt:

Ändrings och inredningsarbeten	16,000: —
Transport kronor	392,800: —

		Transport	392,800: —

Oscar-Fredriksborg:

Inköp af mark vid Grisslemaren, förslagsvis	kronor	16,000: —	
En officersbyggnad af sten för 1 regementsofficer, 3 kaptener, 5 subalternofficerare och 1 läkarestipendiat (alla utom 4 subalternofficerare och läkarestipendiaten gifta)	„	91,000: —	
En kasernbyggnad af sten för 4 styckjunkare och 6 sergeanter (alla gifta) samt 184 man	„	181,600: —	
En byggnad af sten för matinrättning och messar	„	60,000: —	
Ett exercishus	„	30,000: —	
Planering, stängsel och afträden	„	12,000: —	
Ändrings- och inredningsarbeten i nuvarande artillerietablissementet	„	2,000: —	392,600: —

Fårösund:

Inköp af mark, förslagsvis	kronor	5,000: —	
En befälsbyggnad af trä för 1 kapten, 1 subalternofficer, 1 styckjunkare och 1 maskinist (alla gifta) jemte 4 rum för tillfällig inqvartering	„	42,000: —	
En barack för 80 man	„	23,000: —	
En byggnad af trä för matinrättning och messar samt vaktrum och arrester	„	40,000: —	
Ändring och reparation af den befintliga bostadslägenheten	„	1,500: —	
Planering, stängsel och afträden	„	8,000: —	119,500: —

Karlskrona:

Inredningsarbeten i nuvarande artillerikasernen	kronor	1,000: —	
	Transport kronor	1,000: —	904,900: —

	Transport kronor	1,000: —	904,900: —
En kasernbyggnad af sten för 9 styckjunkare, 34 sergeanter, 1 stabstrumpetare och 3 maskinister (alla gifta) samt 2 minörkompanier ..	„	337,450: —	
Planering och stängsel	„	5,000: —	343,450: —

Kungsholmen:

Ändrings- och inredningsarbeten	kronor	2,500: —	
En beväringsbefälsbarack af trä för 2 kaptener, 4 subalternofficerare, 4 styckjunkare och 8 sergeanter ...	„	23,200: —	
Ett exercishus	„	30,000: —	55,700: —

Vestra Hästholmen:

Inredningsarbeten	kronor	1,500: —	1,500: —

Oscarsvärn:

Inredningsarbeten	kronor	1,000: —	
En beväringsbefälsbarack för 1 kapten, 2 subalternofficerare, 2 styckjunkare och 4 sergeanter	„	9,200: —	
En barack af trä för 4 sergeanter och 100 man beväring	kronor	28,600: —	
En byggnad af trä för matinrättning och messar	„	48,000: —	86,800: —

Nya varfvet:

Ändrings- och inredningsarbeten	kronor	16,000: —	16,000: —
		summa kronor	1,408,350: —
hvartill komma *inventarier* och *utredning* af olika slag	„		215,000: —
		summa summarum kronor	1,623,350: —

Det af komitén uppgjorda generella kostnadsförslaget för erforderliga nybyggnader m. m. för minförsvarets ordnande samt inqvarteringen vid mobilisering slutade på en summa af 763,700 kronor.

Uppsättningstiden borde enligt komiténs tanke uppdelas i tre byggnadsperioder, af hvilka den 1:a skulle omfatta åren 1902 och 1903, den 2:a åren 1904 och 1905 samt den 3:e åren 1906 och 1907.

Under den *1:a byggnadsperioden* skulle utföras följande arbeten för nedannämnda kostnad:

Vaxholm:	byggande af en officers- och en underofficersbyggnad samt af fortifikationsbefälsbyggnaden, jemte planeringar	kronor	184,600: —
Oscar-Fredriksborg:	inköp af mark, uppförande af kasernbyggnad och matinrättning jemte planering m. m.	„	265,600: —
Karlskrona:	uppförande af kasernbyggnad (hälften) jemte planering	„	175,000: —
Kungsholmen:	ändrings- och inredningsarbeten	„	2,500: —
Vestra Hästholmen:	inredningsarbeten	„	1,500: —
Oscarsvärn:	inredningsarbeten	„	1,000: —
Nya varfvet:	ändrings- och inredningsarbeten	„	16,000: —
		kronor	646,200: —
hvartill kommer anskaffning af *inventarier* och *utredning*		„	86,000: —
		summa kronor	732,200: —

Under *2:a perioden* skulle utföras:

Vaxholm:	byggande af en officers- och en underofficersbyggnad jemte planeringar; ändrings- och inredningsarbeten	kronor	192,200: —
Rindö redutt:	ändrings- och inredningsarbeten	„	16,000: —
Oscar-Fredriksborg:	påbörjande af officersbyggnaden	„	45,000: —
Fårösund:	inköp af mark, uppförande af barack och matinrättning jemte planering m. m.	„	74,000: —
Karlskrona:	fullbordande af kasernbyggnaden jemte planering och stängsel ...	„	167,450: —
		kronor	494,650: —
hvartill kommer anskaffning af *inventarier* och *utredning*		„	87,000: —
		Transport kronor	581,650: —

	Transport	kronor	581,650: —
samt för minförsvarets ordnande och inqvarteringen vid mobilisering		„	263,950: —
	summa	kronor	845,600: —

Under *3:e perioden* skulle utföras:

Oscar-Fredriksborg:	fullbordande af officersbyggnaden och uppförande af exercishus jemte planering; ändrings och inredningsarbeten	kronor	82,000: —
Fårösund:	uppförande af befälsbyggnaden jemte planering; ändrings- och reparationsarbeten	„	45,500: —
Karlskrona:	inredningsarbeten	„	1,000: —
Kungsholmen:	uppförande af befälsbarack och exercishus	„	53,200: —
Oscarsvärn:	uppförande af befäls- och beväringsbaracker samt matinrättning	„	85,800: —
		kronor	267,500: —
hvartill kommer anskaffning af *inventarier* och *utredning*		„	42,000: —
samt för minförsvarets ordnande och inqvarteringen vid mobilisering		„	499,750: —
	summa	kronor	809,250: —

I det särskilda yttrande, som af komitén afgifvits med hänsyn till förslaget om utsträckning af beväringens öfningstid från 90 till 365 dagar, hade komitén anfört, att en sådan utsträckning af beväringens öfningstid inverkade till minskning af det behöfliga utrymmet för stammens ordinarie förläggning i fred, emedan styrkan i nummer under sagda förutsättning kunde reduceras. Det utrymme, som härigenom blefve disponibelt, toges emellertid i anspråk för tillgodoseende af ökadt behof af öfnings- och lektionslokaler för beväringen. Derjemte erfordrades ytterligare ökning af utrymmet för beväringen, ej blott emedan årskontingenten något ökats, utan äfven och framför allt emedan denna beväring, som skulle vara i tjenst under ett års tid, måste, hvad bostad samt öfnings- och lektionslokaler beträffade, tillgodoses annorlunda, än som vore af nöden för beväring, hvars vapenöfningstid ej varade längre tid än 90 dagar under den varmaste delen af året.

Följaktligen skulle för kustartilleriets ordinarie förläggning i fred erfordras ytterligare följande kostnader:

Vaxholm:	tillbyggnad och omboning af beväringsbaracken (för 430 man)	kronor	42,500: —
	sängutredning för beväringen	„	24,320: —
	matinrättning för beväringen	„	40,000: —
Karlskrona:	beväringsbarack för 475 man	„	118,750: —
	eller tillhopa	kronor	225,570: —
	hvaremot kostnaden för inventarier och utredning skulle minskas med	„	22,425: —
	så att den verkliga ökningen blefve	kronor	203,145: —

Slutsumman af ifrågavarande kostnader för kustartilleriets ordinarie förläggning i fred skulle sålunda enligt komiténs under förutsättning af öfningstidens för beväringen utsträckning afgifna förslag blifva 1,826,495 kronor.

Den för minförsvarets ordnande samt inqvarteringen vid mobilisering beräknade kostnaden, 763,700 kronor, skulle deremot genom utsträckningen af nämna öfningstid icke undergå någon förändring.

Fördelningen af ifrågavarande kostnader, tillhopa 2,590,195 kronor, skulle enligt komiténs förslag blifva följande:

1:a perioden:

för kustartilleriets ordinarie förläggning i fred	kronor	947,770: —

2:a perioden:

för kustartilleriets ordinarie förläggning i fred	kronor	569,225: —
» minförsvarets ordnande samt inqvarteringen vid mobilisering	»	263,950: —
summa	kronor	833,175: —

3:e perioden:

för kustartilleriets ordinarie förläggning i fred	kronor	309,500: —
» minförsvarets ordnande samt inqvarteringen vid mobilisering	»	499,750: —
summa	kronor	809,250: —

Mot hvad komitén sålunda föreslagit hade de af Kongl. Maj:t den 28 septemher 1900 förordnade granskningskomitérade icke haft något att erinra.

Marinförvaltningen hade i sitt den 14 december 1900 afgifna underdåniga utlåtande i ämnet uti allt hufvudsakligt biträdt komiténs förslag.

Chefen för fortifikationen, hvars yttrande blifvit infordradt öfver komiténs förslag i förevarande del, hade i underdånigt utlåtande den 13 sistlidne december anfört följande.

Mot sjelfva de föreslagna nybyggnads-, ändrings- och inredningsarbetena vore ej något att anmärka, men den för dessa arbetens utförande beräknade kostnaden syntes i vissa hänseenden väl knapp. Sålunda hade, beträffande uppförandet af 5 nya befälsbyggnader vid Vaxholm, beräknats endast 9,000 kronor för planeringsarbeten. Med hänsyn till de i allmänhet mycket kuperade byggnadstomterna derstädes syntes den nämnda summan böra ökas med åtminstone 21,000 kronor till 30,000 kronor. Den för planering, stängsel och afträden vid hela det föreslagna vinteretablissementet vid Oscar-Fredriksborg beräknade summan, 12,000 kronor, borde af dylik anledning ökas med 8,000 kronor till 20,000 kronor. Vidare syntes kostnaden för den föreslagna nya kasernbyggnaden i Karlskrona, hvilken byggnad vore afsedd att inrymma 47 underbefälslägenheter, alla med kök, samt 200 man, vara alldeles för lågt beräknad, hvarför densamma borde höjas med omkring 50,000 kronor, eller till i rundt tal 390,000 kronor. Slutligen borde för ritarbeten, kontroll m. m. samt för oförutsedda utgifter under arbetenas utförande beräknas minst 5 procent af hela byggnadssumman 2,165,600 kronor, ofvannämnda tillägg inberäknade, eller 108,280 kronor, hvadan den slutliga byggnadskostnaden borde beräknas till 2,273,880 kronor, eller i rundt tal till 2,274,000 kronor.

Angående förslaget till utförandet under uppsättningstiden af nybyggnads- med flera arbeten vore intet att erinra.

Vidkommande åter den till 201,250 kronor beräknade kostnaden för de ytterligare byggnadsarbeten, som skulle erfordras vid en utsträckning af tiden för beväringens vapenöfningar från 90 till 365 dagar, hade man utgått från en förutsättning, som icke syntes chefen för fortifikationen hållbar, nemligen de värnpligtiges inqvarterande i vanliga träbaracker, under det att vid uppgörandet af arméns kasernbyggnadsförslag, hvilka vid en senare tidpunkt upprättades, det antagits, att de värnpligtige under vintern skulle förläggas i verkliga kasernbyggnader. Förutsatte man emellertid, att denna sundare och bekvämare inqvar-

tering borde beredas äfven kustartilleriets värnpligtiga manskap, hvilket väl måste anses lika nödvändigt, så måste berörda kostnadssumma ökas med icke mindre än 562,750 kronor, eller till 764,000 kronor, hvartill, i enlighet med hvad ofvan anmärkts, för oförutsedda utgifter m. m. ytterligare komme ett belopp af 38,000 kronor, motsvarande omkring 5 procent af sistnämnda kostnadssumma. Den slutliga kostnadssumman för nu ifrågavarande byggnadsarbeten skulle då blifva 802,000 kronor i stället för beräknade 201,250 kronor.

Hvad chefen för fortifikationen sålunda anfört beträffande utbytandet af de utaf komitén för beväringens inqvarterande föreslagna barackerna mot kasernbyggnader af sten ansåge departementschefen icke böra, åtminstone för närvarande, föranleda någon ändring i komiténs förslag i denna del.

Deremot torde hvad chefen för fortifikationen anmärkt rörande kostnaderna för planering vid befälsbyggnaderna i Vaxholm, för planering m. m. vid Oscar-Fredriksborg och för kasernbyggnaden i Karlskrona böra föranleda den af honom föreslagna höjningen i kostnadsberäkningarna för dessa arbeten. Likaså torde ett tillägg af 5 procent för oförutsedda utgifter m. m. lämpligen böra göras till kostnadsberäkningarna, utom i hvad de afse inventarier och utredning.

Frågan om det s. k. Nya varfvets vid Göteborg tagande i anspråk för kustartilleriets förläggning vore departementschefen nu ej i tillfälle att framlägga till Kongl. Maj:ts pröfning. Då en af fångvårdsstyrelsen gjord utredning i detta ämne syntes gifva vid handen, att denna fråga skulle lösas på det för statsverket förmånligaste sätt derigenom, att endast en del af Nya varfvets område återställdes till sjöförsvaret, under det att den återstående delen deraf med de till kaserner lämpliga byggnaderna finge fortfarande tills vidare disponeras för fångvårdens räkning, torde det blifva nödigt att hos Riksdagen äska anslag för uppförande af nödiga byggnader å det område, som skulle återställas till sjöförsvaret; och hyste departementschefen den förhoppning att så snart kunna för Kongl. Maj:t anmäla detta ärende, att proposition i ämnet kunde aflåtas till innevarande års Riksdag. Emellertid borde, då denna fråga genom den af fångvårdsstyrelsen verkställda utredningen kommit i ett annat läge, den af komitén upptagna kostnaden, 16,000 kronor, för ändrings- och inredningsarbeten å Nya varfvet utgå ur nu förevarande kostnadsberäkningar.

Med tillämpning af nu angifna grunder skulle den af komitén under förutsättning af 365 dagars öfningstid för beväringen upptagna

summan af kostnaderna för kustartilleriets ordinarie förläggning i fred, 1,826,495 kronor, ökas:

för planeringar vid befälsbyggnaderna i Vaxholm med	kronor	21,000: —
» planering m. m. för byggnader vid Oscar-Fredriksborg med	»	8,000: —
» kasernbyggnaden i Karlskrona med	»	52,550: —
» för oförutsedda utgifter m. m. med	»	83,757: —
eller med tillhopa	kronor	165,307: —
hvilket belopp åter borde minskas med det för ändrings- och inredningsarbeten vid Nya varfvet afsedda belopp	»	16,000: —
då ökningen blefve	kronor	149,307: —
Om sistnämnda belopp lades till den af komitén beräknade slutsumman	»	1,826,495: —
skulle den nu ifrågavarande kostnaden för kustartilleriets ordinarie förläggning i fred uppgå till	kronor	1,975,802: —

Om den föreslagna minskningen af 16,000 kronor förlades till den 1:a byggnadsperioden och den ifrågasatta ökningen fördelades på de 3 perioderna i samma proportion som de kostnader, i hvilka den utgör ökning, skulle kostnaden blifva

under 1:a perioden	kronor	1,016,156: —	
» 2:a »	»	636,771: —	och
» 3:e »	»	322,875: —	

Uppdelades kostnaden för hvarje period lika på de i perioden ingående åren, skulle ifrågavarande kostnad blifva:

år 1902	kronor	508,078: —	
» 1903	»	508,078: —	
» 1904	»	318,386: —	
» 1905	»	318,386: —	
» 1906	»	161,438: —	och
» 1907	»	161,438: —	

Hvad beträffade kostnadsberäkningarna för minförsvarets ordnande samt inqvarteringen vid mobilisering syntes den af komitén beräknade summan	kronor	763,700: —
Transport	kronor	763,700: —

Transport	kronor	763,700: —
böra, för oförutsedda utgifter m. m., ökas med 5 procent å det belopp 675,700 kronor, som ej vore afsedt för inventarier och utredning, eller med	»	33,785: —
då ifrågavarande kostnad skulle uppgå till	kronor	797,485: —
Af denna summa skulle belöpa		
på 2:a perioden	kronor	275,648: —
och » 3:e »	»	521,837: —
eller på de särskilda åren:		
år 1904	kronor	137,824: —
» 1905	»	137,824: —
» 1906	»	260,919: —
» 1907	»	260,919: —

Af hvad sålunda anförts framginge, att för nybyggnader m. m. för kustartilleriets förläggning erfordrades för år 1902 ett anslag af 508,078 kronor; och tillstyrkte derför departemenschefen Kongl. Maj:t att hos Riksdagen göra ifrågavarande framställning.

Utskottet, som redan under punkt 10:o) här ofvan tillstyrkt antagande af det utaf Kongl. Maj:t framlagda förslaget till organisation af kustartilleriet, har funnit samtliga de i ofvan berörda statsrådsprotokoll omförmälda, af den sålunda förordade organisationen betingade nybyggnader vara af behofvet påkallade. Den omständighet, att de till flottan hörande värnpligtiges utbildningstid genom Riksdagens den 23 innevarande maj fattade beslut nedsatts till 300 dagar, har icke synts utskottet vara af beskaffenhet att kunna föranleda till någon minskning i behofvet af nybyggnader.

Emellertid har utskottet, beträffande den för inqvartering af kustartilleriets värnpligtiga manskap i Karlskrona föreslagna träbaracken, i likhet med chefen för fortifikationen ansett tillrådligt, att densamma utbytes mot en kasernbyggnad af sten, dels på grund deraf att en förläggning under vintertid af en så stor kontingent som 475 man i träbarack medför alltför betydlig eldfara, dels emedan de värnpligtige genom en sådan anordning skulle beredas en sundare och beqvämligare inqvartering dels med hänsyn dertill, att en kasernbyggnad af sten gifvetvis drager väsentligt lägre underhållskostnad än en träbarack af den storlek, som här är i fråga, och följaktligen i längden ställer sig ekonomiskt fördelaktigare. Utskottet vill derför framhålla önskvärdheten af att nytt förslag härutinnan uppgöres och kostnadsberäkningarna för ett kommande år rättas i öfverensstämmelse härmed.

Vidare hyser utskottet den förhoppning, att den föreslagna träbaracken i Fårösund, hvilken barack är afsedd för vinterförläggning, ombonas på sådant sätt, att densamma blifver fullt lämpad för sitt ändamål.

Utskottet får emellertid nu hemställa,

att Riksdagen, vid bifall till hvad utskottet här ofvan under punkt 10:o) föreslagit, må till nybyggnader för kustartilleriets förläggning m. m. bevilja på extra stat för år 1902 ett anslag af 508,078 kronor.

Nybyggnader för kustartilleriets inqvartering å Nya varfvet.

36:o) I propositionen n:o 76, hvilken af båda kamrarne öfverlemnats till utskottets behandling, har Kongl. Maj:t, under åberopande af ett propositionen bilagdt utdrag af protokollet öfver sjöförsvarsärenden för den 22 mars 1901, föreslagit Riksdagen att till nybyggnader m. m. för kustartilleriets inqvartering å det s. k. Nya varfvet vid Göteborg bevilja ett anslag af 350,000 kronor och deraf på extra stat för år 1902 anvisa 175,000 kronor.

Chefen för sjöförsvarsdepartementet yttrade vid ärendets föredragning i statsrådet följande:

»Då jag den 11 sistlidne januari gjorde underdånig hemställan om äskande af anslag till nybyggnader för kustartilleriets förläggning m. m. anförde jag, att kustartillerikomitén vid beräkningen af erforderliga till- och nybyggnader för kustartilleriets förläggning i fredstid samt för minförsvarets ordnande och inqvarteringen vid mobilisering förutsatt, att lokaler skulle blifva tillgängliga för förläggning af fortet Elfsborgs personal och materiel i redan befintligt etablissement, nemligen det s. k. Nya varfvet vid Göteborg, hvilket för närvarande är upplåtet åt fångvårdsstyrelsen; men anmälde jag tillika, att jag då ej var i tillfälle att till Kongl. Maj:ts pröfning framlägga frågan om Nya varfvets tagande i anspråk för kustartilleriets förläggning.

Sedan denna fråga numera vunnit erforderlig utredning, anhåller jag att få inför Eders Kongl Maj:t anmäla densamma.

I sitt den 16 november 1900 afgifna underdåniga betänkande anförde kustartillerikomitén i förevarande ämne, bland annat, följande.

Flottan egde å södra elfstranden vid Göteborg ett betydande etablissement, det s. k. Nya varfvet, hvilket hade förutsättningar att i särdeles hög grad lämpa sig såsom förläggningsplats för fortet Elfsborgs personal och materiel.

Nya varfvet vore beläget mellan Göteborg och fortet, temligen

nära det senare, men dock fullständigt undandraget insyn från sjösidan. Elfven bildade vid Nya varfvet en vik, som inneslötes af en vågbrytare, hvarigenom erhållits en för sjögång fullt skyddad hamn, inom hvilken tillräcklig plats funnes för minpositionens alla fartyg och båtar. Stort kajutrymme funnes i hamnen.

Etablissementet innehölle stora och väl underhållna byggnader, lämpliga att inredas till såväl kaserner som förrådshus m. m., samt omfattade i öfrigt ett ansenligt område med äfven annan strand längs elfven än den vid nyssnämnda hamn belägna.

I samband med indragning af flottans depot i Göteborg hade emellertid Kongl. Maj:t enligt nådigt bref den 14 december 1869 funnit godt att, då erforderligt utrymme saknades i dåvarande fängelselokaler, medgifva, att Nya varfvet finge tills vidare användas till afhjelpande af detta behof, dock utan att större kostnader för sådant ändamål användes än som för ett provisoriskt begagnande vore oundvikliga. Varfvets öfverlemnande till fångvårdsstyrelsen egde rum på vissa af förvaltningen af sjöärendena föreslagna vilkor, hvaribland äfven förekom, att, derest behof af de upplåtna lägenheterna eller någon del deraf för sjöförsvaret framdeles uppstode, desamma då skulle, efter ett års uppsägning, af fångvårdsstyrelsen återlemnas.

Då flottans rätt att efter ett års uppsägning återfå dispositionsrätten till hela detta etablissement sålunde vore obestridlig, och då nu för sjöförsvarets räkning erfordrades ett större etablissement i närheten af Elfsborg, och ingen plats enligt komiténs åsigt lämpade sig derför i samma grad som Nya varfvet, samt då slutligen de kostnader, som uppförande af ett nytt etablissement för kustartilleriet skulle medföra, vore ganska betydliga, ansåge komitén sig böra tillråda, att flottan begagnade sig af sin tillförsäkrade rättighet att återtaga hela etablissementet å Nya varfvet, och komitén hade till följd häraf vid uppgörande af kostnadsberäkningar för förläggning af kustartilleriets personal och materiel för fortet Elfsborg antagit, att sagda etablissement kunde för ändamålet disponeras.

Fångvårdsstyrelsen hade hittills för egen räkning endast användt en del af det rikliga utrymmet å Nya varfvet samt utarrenderat återstoden.

Ehuruväl icke heller kustartilleriet behöfde disponera mera än en del af dervarande utrymme, ansåge komitén det likväl icke böra sättas i fråga att endast uppsäga fångvårdsstyrelsen från en del af området, då nemligen fångvårdsstyrelsen för egen räkning disponerade just den del af etablissementet, som på grund af befintliga byggnader och sitt läge vid hamnen vore den för kustartilleriet enda lämpliga.

Redan i skrifvelse den 6 juli 1900 anmälde komitén sina åsigter i denna fråga; och infordrades med anledning deraf fångvårdsstyrelsens utlåtande i ämnet.

Sådant utlåtande afgafs den 16 sistlidne november af fångvårdsstyrelsen, som dervid anförde, bland annat, följande.

I underdånig skrifvelse den 28 september 1869 anmälde styrelsen, hurusom ett högt fångantal i de centrala straffanstalterna å Långholmen, i Malmö och i Karlskrona med nödvändighet kräfde ökadt fängelseutrymme, och hemstälde, enär hvarken fästningstornet Kronan i Göteborg eller någon annan af de till straffängelser tillförene begagnade men utrymda lägenheter motsvarade det förevarande behofvet eller skulle utan större kostnad kunna göras derför användbara, huruvida icke, för den händelse Nya varfvet vid Göteborg dåmera kunde för flottans behof undvaras, Kongl. Maj:t täcktes medgifva, att detsamma, som vore för ändamålet särdeles lämpligt, finge med tillhörande jord för fångvårdens räkning så fort ske kunde upplåtas, dock under vilkor, att, derest behof af denna statens lägenhet skulle för flottan åter uppstå, densamma inom viss lämplig tid blefve af fångvården återställd.

Vid ärendets föredragning den 14 december 1869 anbefaldes fångvårdsstyrelsen att låta uppgöra och till Kongl. Maj:t inkomma med plan och kostnadsförslag till Nya varfvets fullständiga anordnande till ett straffarbetsfängelse jemte beräkning af kostnaderna för dess förvaltning och bevakning, hvaremellertid jemväl, då erforderligt utrymme saknades i dåvarande fängelselokaler, af Kongl. Maj:t medgafs, att Nya varfvet finge tills vidare användas till afhjelpande af detta behof, dock utan att större kostnader för sådant ändamål användes, än som för ett provisoriskt begagnande vore oundvikliga, och under vilkor, bland annat, att, derest behof af de upplåtna lägenheterna eller någon del deraf för sjöförsvaret framdeles uppstode, desamma då skulle, efter ett års uppsägning, af fångvårdsstyrelsen återlemnas. Kongl. Maj:t medgaf derefter, på framställning af fångvårdsstyrelsen, genom nådiga brefvet den 27 juli 1870, att kostnaderna för inredande af provisionelt fängelse inom Nya varfvet finge med ett belopp af 13,200 riksdaler af fångvårdens förslagsanslag bestridas.

Jemlikt föreläggande hade fångvårdsstyrelsen redan den 3 juni 1870 till Kongl. Maj:t inkommit med fullständigt förslag till anläggande af ett straffarbetsfängelse inom Nya varfvet, af hvilket framgick, att omkring 400 straffångar ansågos der kunna inrymmas och att erforderliga arbetslokaler, sjukrum, bostäder för förvaltnings- och bevakningspersonal, kyrka m. m. redan förefunnos, hvadan hela kostnaden för

varfvets anordnande till fängelse blott bestege sig till 67,800 riksdaler, dock att, derest det, såsom styrelsen ansåge önskligast, försåges med sofceller af trä, kostnadsbeloppet komme att stiga till 110,000 riksdaler.

Med bifall till härom aflåten nådig proposition stälde 1871 års Riksdag sistnämnda summa till Kongl. Maj:ts förfogande för ändamålet.

Rikets fångvårdssystem var ännu vid denna tid så ordnadt, att ådömdt straffarbete intill två år och derunder aftjenades i enrum i läns- och kronocellfängelserna, men allt straffarbete öfver två år i gemensamhet vid de centrala fångvårdsanstalterna.

Sedan emellertid i nådiga förordningen den 30 maj 1873 blifvit stadgadt, att fångarna före utträdet i gemensamheten skulle under vissa månaders tid hållas i enrum, bestämdes genom nådiga brefvet den 17 oktober samma år, att utöfver inredningen af 236 celler i varfsbyggnaden, ett för sagda ändamål afsedt särskildt dagcellfängelse af sten skulle för en kostnad af 43,200 riksdaler å Nya varfvet uppföras, inrymmande 51 celler; och skulle denna kostnad med 36,920 riksdaler utgå af det ofvan berörda, vid 1871 års riksdag beviljade anslaget, och det öfriga beloppet 6,280 riksdaler af andra tillgängliga medel.

Genom detta beslut ansåge fångvårdsstyrelsen det vara vitsordadt, att man ej längre ansåg Nya varfvets upplåtelse för fångvårdsändamål så provisorisk som från början varit meningen. Det fastknöt denna plats vid fångvården på ett helt annat sätt, än som kunde anses hafva skett genom ditflyttandet af ett antal gemensamhetsfångar, hvilka fångvårdsstyrelsen efter ett års förutgången uppsägning bort lika lätt kunna till andra gemensamhetslogementer, här eller der, öfverflytta.

Men fångvårdsreformen fortskred vidare, och i lagen den 29 juli 1892 bestämdes, att straffarbete på fyra år eller derunder skulle med viss afkortning verkställas i cell.

Detta beslut återverkade oundvikligt på anordningarna inom fängelserna. Celler, hvilka afsetts för fångförvar den korta tid, som genom förberörda 1873 års nådiga förordning stadgats, kunde icke alla anses lämpliga, då en strafftid af ända till tre år skulle i dem aftjenas; och då rikets fångvårdssystem nu blifvit i öfvervägande mån ett cellstraffsystem, erfordrades derför ock ett ökadt cellantal för verkställighet af nu ifrågakommande längre strafftider, under det att i följd af den minskning, som måste inträda i gemensamhetsfångarnas antal, de för dessa afsedda nattcellerna i centralfängelserna borde i motsvarande mån blifva öfverflödiga.

Intet af rikets fängelser erbjöd så många möjligheter för omformande efter nu inträdda förhållanden som Nya varfvet. Nära ett fjerde-

dels sekel hade det vid sagda tid tillhört fångvården, och under alla dessa år hade intet kraf på dess återlemnande till sjöförsvaret afhörts. Fångvårdsstyrelsen ingick derför den 14 december 1894 till Eders Kongl. Maj:t med underdånigt förslag till de åtgärder, hvilka kräfdes för fångvårdsreformens praktiska genomförande i angifna afseenden, dervid särskildt betonades såsom synnerligen angeläget, att centralfängelset å Nya varfvet allt fortfarande bibehölles jemväl för det dermed afsedda särskilda ändamål, som i Kongl. Maj:ts nådiga proposition till 1871 års Riksdag angifvits, i följd hvaraf det äfven hädanefter skulle användas såsom förvaringsplats för gemensamhetsfångar, som blifvit dömda för icke vanärande brott, ej heller förut för sådant brott undergått bestraffning, äfvensom för dem, för hvilka till följd af föregående lefnadsomständigheter och vanor gemenskap med gröfre förbrytare skulle i högre grad öka straffets tyngd. Men allra vigtigast vore att i detta fängelse bereda tillgång till nödigt antal större celler för längre tids enrumsfångar. I de flesta fall utgjorde centralfängelsecellernas kubikinnehåll från 18 till 22 kubikmeter; men då erfarenheten gifvit vid handen, att för fångar, hvilka skulle intill tre år hållas i cell, cellens kubikinnehåll borde vara omkring 30 kubikmeter, ansåge styrelsen, att ett antal af åtminstone 120 större dagceller borde i centralfängelset å Nya varfvet anordnas för ifrågavarande ändamål; och läte sig detta ock göra i enlighet med dervid öfverlemnade ritningar för en beräknad och af de genomgripande ändringsarbetena betingad kostnad af 180,000 kronor, ehuru, såsom sedermera visade sig, detta belopp i följd af stigande priser icke blef fullt tillräckligt. I det ombyggda fängelset skulle derefter finnas 171 dag- och nattceller, 116 nattceller, 40 arbetsceller samt dessutom nödiga arbetsrum för gemensamhetsfångar, sjukceller och mottagningsceller.

Till Riksdagen aflät den 29 januari 1895 proposition om beredande af medel för utförande af de utaf fångvårdsstyrelsen föreslagna arbetena; och blef denna proposition af Riksdagen bifallen.

För fångvårdsstyrelsen hade väl detta Eders Kongl. Maj:ts och Riksdagens gemensamma bestämmande måst te sig såsom ett tydligt frångående af det under så helt olika förhållanden tjugofem år tidigare stadgade vilkoret om Nya varfvets återställande efter ett års uppsägning, då nemligen med ett sådant vilkor svårligen läte sig förena ett beslut, hvarigenom den gamla sjöförsvarsdepoten förvandlats till rikets enda efter nu gällande fångvårdslagstiftning fullt tillfredsställande centrala straffängelse, med hvars uppsägande den betänkligaste lucka skulle för rikets fångvård komma att uppstå. Men för styrelsen

måste dock vara fullkomligt tydligt, att, derest åtgärder för rikets försvar skulle kräfva ett återlemnande till sjöförsvaret af dess forna depot, styrelsen icke af sina i jemförelse härmed underordnade intressen kunde finna något bestridande af sagda fordran vara i minsta mån rättfärdigadt. Under nämnda förutsättning och alldeles oberoende af den betydelse det anförda vilkoret om viss tids uppsägningsrätt mot fångvården numera kunde anses ega, funne sig styrelsen således böra med all beredvillighet tillse, hvilka åtgärder kunde från fångvårdens sida vara att vidtaga för tillmötesgående af nämnda fordran.

Om styrelsen härvid borde känna sig förpligtad att främst fästa sig vid den möjlighet, som skulle innebära minsta kostnaden för statsverket, kunde styrelsen icke undgå att erinra om hvad kustartillerikomitén anfört derom, att endast en del af Nya varfvets område skulle för sjöförsvarets egen räkning nu erfordras. Af sagda område använde fångvården heller icke allt. Fråga kunde således uppstå, om det icke vore möjligt att dela Nya varfvets område så, att försvaret och fångvården dervid kunde få hvar sitt intresse behörigen tillgodosedt.

De delar af Nya varfvet, som, med fängelsets bibehållande, utan olägenhet skulle kunna af fångvården återlemnas, utgjordes af den till kronoskattehemmanet Skår eller Påfvelund hörande, å en styrelsens utlåtande bifogad karta med röd färg utmärkta jord, för närvarande med ett års ömsesidig uppsägning utarrenderad från den 14 mars 1899, samt af det med samma färg utmärkta kaj- och magasinsområdet utefter stranden. Detta senare omfattade bland annat dels två mycket stora, till firman Strömman & Larsson i Göteborg på ett år från den 1 juli 1900 utarrenderade s. k. galèrskjul samt en större förrådsbyggnad af sten, utarrenderad till firman Gadus fabriker mot ett års ömsesidig uppsägning, dels ock hela kajutrymmet inom vågbrytaren med undantag af den jemförelsevis obetydliga del, som behöfdes för fängelsets egna transporter.

Det syntes vara utom all fråga, att hemmanet Påfvelund erbjöde fullt tillräckligt utrymme såväl för erforderliga kasernbyggnader för artilleriförsvarets och minförsvarets personal som för erforderlig exercisplats. Såsom af kartan framginge, komme denna mark heller icke att gränsa till fängelsets egentliga område, utan till det af fängelsets bostadsbyggnader upptagna, hvilket vore tillräckligt vidsträckt att i det närmaste aflägsna alla olägenheter af grannskapet, på samma gång som två å kartan med röd färg angifna vägar skulle sätta kasernområdet i beqväm förbindelse med kajområdet.

Detta senare, redan nu af betydlig utsträckning, kunde till följd

af läget och naturförhållandena med största lätthet förstoras. Material till utfyllning af de bakom den forna skansen belägna, något vattensjuka delarna funnes i det bredvid liggande höga berget. Galèrskjulet och Gadus fabriksbyggnad erbjöde ett högst betydligt magasinsutrymme; och syntes grannskapet mellan fängelset och kajområdet, på detta sätt ordnadt, icke böra vålla fängelset — och sålunda ännu mindre kajområdet — olägenhet, då någon sådan icke bemärkts under de år, nämnda kaj- och magasinsområde varit af fångvården uthyrdt till upplagsplatser för enskilda firmor.

För återlemnandet af berörda delar erfordrades icke andra åtgärder, än att den vestligaste delen af fängelselängan, hvilken nu begagnades till smedja, nedrefves till beredande af nedfartsväg för minförsvaret samt att nödiga hägnader uppsattes till afstängande af fängelsets blifvande kajområde från det öfriga.

Skulle Eders Kongl. Maj:t finna, att den af komitén väckta frågan om Nya varfvets återlemnande till sjöförsvaret kunde på detta sätt vinna en tillfredsställande lösning, blefve deraf en följd, att fångvårdsstyrelsen fortfarande skulle kunna vidhålla sitt i underdånig skrifvelse den 17 mars 1899 framlagda förslag om eventuell indragning af centralfängelset i Malmö.

Funne åter Eders Kongl. Maj:t nödigt, att hela Nya varfvets område återställdes till sjöförsvaret, komme fångvårdens behof att gestalta sig vida mer omfattande.

Fångvårdsstyrelsen lemnar till ådagaläggande häraf en utredning, grundad å kostnadsberäkningar, fogade till dess skrifvelse, rörande de byggnadsarbeten, som skulle blifva erforderliga, derest det nuvarande centralfängelset å Nya varfvet icke vidare skulle komma att användas för fångvårdsändamål. Af denna utredning framgår, att, enligt fångvårdsstyrelsens åsigt, för ändamålet skulle, under nämnda förutsättning, erfordras en statsutgift af omkring 1,535,000 kronor. Denna utgift skulle visserligen i någon mån motvägas af en minskning i vissa administrationskostnader; men denna minskning skulle enligt styrelsens antagande icke kunna inträda förr, än en afsevärd tid förflutit från de föreslagna byggnadsarbetenas fullbordande, då flertalet befattningshafvare vid de särskilda centralfängelserna icke vore skyldiga att underkasta sig förflyttning, och följaktligen, i händelse af indragning utaf ett eller flera af dessa fängelser, den der anställda personal, som ej vore villig underkasta sig förflyttning, måste pensioneras.

Sedan jag i ärendet meddelat mig med statsrådet och chefen för justitiedepartementet, ansåg jag mig böra, med anledning af hvad fångvårdsstyrelsen anfört, låta närmare undersöka, huruvida icke genom en sådan delning af ifrågavarande område, att fängelsebyggnaderna finge fortfarande för sitt nuvarande ändamål användas och nya byggnader å området uppfördes för kustartilleriets förläggning, en afsevärd besparing för statsverket skulle kunna göras, utan att kustartilleriets inqvarteringsbehof blefve på ett mindre tillfredsställande sätt tillgodosedt.

I sådant syfte blef, på min derom gjorda framställning, öfverstelöjtnanten vid fortifikationen L. W:son Munthe, hvilken i egenskap af ledamot deltagit i kustartillerikomiténs arbeten, beordrad att afresa till Göteborg för att, i enlighet med af mig lemnade föreskrifter, på platsen verkställa undersökning.

Vid denna undersökning hade öfverstelöjtnant Munthe att undersöka lämpligheten deraf, att delningen verkställdes på det sätt, att fångvården behölle det nuvarande fängelseområdet samt hvad derutöfver för bevakningspersonalens inqvartering kunde erfordras, men återstoden af Nya varfvet, hvari bland annat inginge hamnområdet, återlemnades till sjöförsvaret, och skulle dervid särskildt utredas, *dels* huru gränsen mellan de båda områdena borde dragas, *dels* hvilka nybyggnader m. fl. anordningar, som för inqvartering af kustartilleri inom det sjöförsvaret tilldelade området skulle blifva behöfliga, *dels ock* de för dessa nybyggnader m. m. erforderliga kostnader.

I det yttrande, som öfverstelöjtnanten Munthe afgifvit öfver den verkställda undersökningen, anföres följande.

Hvad först *områdets delning* beträffade, så borde uppenbarligen hela hamnområdet med derå varande byggnader, såsom obehöfligt för fångvården men oundgängligt för kustartilleriet, återlemnas till sjöförsvaret, hvarvid dock borde tillses, att fångvården inom sitt område egde något tillträde till vattnet.

Då emellertid hamnområdet, såsom afsedt för annat ändamål, ej borde belamras med byggnader för kustartilleriets inqvartering, hvartill den öppna delen af detta område för öfrigt vore alldeles för knapp eller ock på annat sätt alldeles olämplig, så måste annat för nämnda inqvarterings tillgodoseende lämpligt beläget och tillräckligt stort område tilldelas kustartilleridetaschementet. Den del af Nya varfvet, som låge vester om de byggnader, hvilka å en yttrandet bifogad karta öfver varfsområdet betecknats med 10—15 och 23, syntes vara det område, som företrädesvis borde härför tagas i anspråk. Inom denna del af

Nya varfvet funnes nemligen lämpliga och på lagom afstånd från hamnområdet liggande platser för kasernbyggnad och öfningslokal, hvarjemte inom derstädes redan nu befintliga och i allmänhet i ganska godt stånd varande byggnader det befäl och underbefäl, som året om skulle vara förlagdt å Nya varfvet, kunde inrymmas. Visserligen skulle fångvården genom det ifrågavarande områdets återlemnande till sjöförsvaret förlora bostäder för en ogift och fem gifta vaktkonstaplar, som nu vore inqvarterade i 4 inom detta område liggande, kronan tillhörande hus; men bostäder för dessa konstaplar syntes kunna beredas i något eller några af de många hus, som skulle stå fångvården åter.

Emellertid stode nu ifrågavarande område ej i någon som helst förbindelse med hamnområdet, ty icke ens öfver berget i norr ledde någon gångbar stig. Att anlägga ordentlig väg öfver detta höga och branta berg syntes dock ej kunna komma i fråga, utan syntes förbindelsen lämpligen kunna beredas genom att, såsom redan för en del år sedan varit på tal, rifva några meter af vestra fängelselängans vestligaste del.

Hvarken det söderut liggande hemmanet Påfvelund eller området öster om stora vägen syntes vara på något sätt behöfligt för fångvården, hvaremot kustartilleriet der kunde anordna exercisplats och möjligen äfven målskjutningsbana. Följaktligen borde dessa områden i sin helhet jemte de till hemmanet hörande arrendatorsbyggnader återlemnas till sjöförsvaret.

Deremot borde den del af östra området, som gränsade intill sjelfva fängelsebyggnaderna, få behållas af fångvården.

Hvad slutligen beträffade den anstalt för yngre tvångsarbetsfångar, som nu vore inrymd i f. d. chefshuset, syntes det vara nödvändigt, att densamma bortflyttades, innan något kustartilleri förlades å Nya varfvet. Härigenom skulle f. d. chefshuset blifva disponibelt, och då detta vore välbehöfligt för kustartilleriet, borde det med sin tomt äfven återställas till sjöförsvaret.

Den del af Nya varfvet, som sålunda skulle till sjöförsvaret återlemnas, att af kustartilleriet disponeras, vore å den vid yttrandet fogade kartan utmärkt medelst grön färgläggning. Det syntes dessutom falla af sig sjelf, att nu befintliga utfartsvägar från detta område till landsvägen och till den för allmänheten upplåtna bryggan i Nya varfvets nordöstra hörn finge begagnas ej mindre af kustartilleriet än äfven af arrendatorn af Påfvelund och hans folk samt af dem, som bebodde de å området befintliga, enskilda personer tillhöriga byggnader.

Under fredstid skulle af kustartilleriet förläggas å Nya varfvet 1

kapten, 2 subalternofficerare, 2 styckjunkare eller likställda, 4 sergeanter eller likställda samt 50 man stam, hvarjemte under beväringstiden tillkomme 65 värnpligtige. För denna styrka borde ständig *inqvartering* sålunda beredas, hvarvid torde böra antagas, att kaptenen, 1 subalternofficer, samtliga underofficerare och ett par underofficerskorpraler vore gifta.

Emellertid skulle vid mobilisering kommendantstaten jemte minörer och eldare inqvarteras å Nya varfvet, under det att större delen af artilleristerna då förflyttades till fästningarna. Vid mobilisering skulle inqvarteringsutrymme sålunda erfordras för 1 regementsofficer, 2 kaptener, 4 subalternofficerare, 1 läkarestipendiat, 4 flaggjunkare eller likställda, 6 sergeanter eller likställda och 73 man stam samt 3 underbefäl och 55 man värnpligtige, hvartill äfven borde komma några ekonomister och handtverkare, men motsvarades de ungefärligen af det antal minörer och eldare, som förlades å de olika minfartygen. Då för det vid mobilisering tillkommande befäl och underbefäl icke erfordrades någon särskild inqvartering för gifta, skulle sålunda bostadsbehofvet behöfva ökas med enskilda rum för högst 7 officerare och vederlikar, 3 flaggjunkare och 4 sergeanter eller likställda samt med kasernutrymme för ytterligare omkring 13 man, hvilket inqvarteringsbehof redan under fredstid borde vara tillgodosedt.

Inom Nya varfvet skulle inqvartering sålunda beredas för

1 regementsofficer (2 rum),
1 kapten (6 rum och kök),
1 „ (2 rum),
1 subalternofficer (5 rum och kök),
4 subalternofficerare (4 rum),
1 läkarestipendiat (1 rum),
2 styckjunkare eller likställda (4 rum och 2 kök),
3 „ „ „ (3 rum),
4 sergeanter „ „ (4 rum och 4 kök),
4 „ „ „ (2 rum) samt omkring
128 man (i logement).

Manskapets inqvartering måste, enär inom det till återställande föreslagna området inga härför lämpliga hus funnes, anordnas i en nyuppförd kasernbyggnad, som äfven borde inrymma dag-, puts- och tvättrum, vaktrum oeh arrester, order-, expeditions- och dagsergeantrum samt rustkammare äfvensom bostäder för 2 gifta underofficerare. För manskapet erfordrades äfven en matinrättning jemte mess, och syntes den förstnämnda kunna utan olägenhet och för besparings skull

förläggas inom kasernen, der bostad för en gift köksföreståndare (underofficer) då äfven borde inredas. I källarvåningen kunde en mindre badinrättning lämpligen anordnas. Manskapsmess eller marketenteri kunde inredas i ett redan befintligt, kronan tillhörande hus, der en underofficersmess då äfven borde förläggas. I öfre våningen af sistnämnda hus kunde inredas skolsalar; men för excercis vintertid och gymnastik måste ett mindre excercishus uppföras.

Bostäder för 1 kapten, 1 subalternofficer, 3 underofficerare och 2 underofficerskorpraler, samtliga gifta, kunde inredas i befintliga, dels kronan, dels enskilda personer tillhöriga byggnader.

I f. d. chefshuset kunde inredas lokaler för officersmess och messbetjening samt för en sjukafdelning, hvarjemte der äfven funnes plats för det befäl och underbefäl, som tillkomme vid mobilisering (1 regementsofficer, 1 kapten, 4 subalternofficerare, 1 läkarestipendiat och 7 underofficerare).

Hvad till sist *kostnaderna* för inqvarteringen m. m. beträffade, så betingade kasernbyggnaden med matinrättning o. s. v. en kostnad af 155,000 kronor, hvartill dock i följd af den i Göteborgstrakten vanliga dåliga grunden (blålera till 11—13,$_{85}$ meters djup under ett 2,$_{75}$—3,$_{90}$ meter mäktigt mosandlager) komme en tilläggskostnad af omkring 60,000 kronor för pålning och undergrund. Anordnades badinrättning i källarvåningen, tillkomme ytterligare 10,000 kronor, hvadan totalkostnaden för kasernbyggnaden i så fall skulle uppgå tilll 225,000 kronor.

Uthusbyggnaden beräknades kosta 8,000 kronor och exercishuset 30,000 kronor. För reparation och ändring af äldre byggnader beräknades en kostnad af sammanlagdt 24,800 kronor, och för inlösen af byggnader, tillhörande enskilda personer, ett belopp af tillhopa 18,000 kronor.

Vidare erfordrades för planering, stängsel och väganläggning omkring 12,000 kronor, för rifning af plåtslagareverkstaden samt uppförande af ny gafvelvägg 2,000 kronor och för yttre ledningar förslagsvis 5,000 kronor.

Kostnaden i sin helhet för kustartilleridetaschementets inqvartering å Nya varfvet skulle sålunda blifva:

kasernbyggnad	kronor	225,000: —
uthusbyggnad	»	8,000: —
exercishus	»	30,000: —
reparation och ändring af befintliga byggnader	»	24,800: —
inlösning af byggnader, tillhörande enskilda personer	»	18,000: —
Transport	kronor	305,800: —

Transport	kronor	305,800: —
planering, stängsel och väganläggning	»	12,000: —
rifning af plåtslagareverkstaden och uppförande af ny gafvelvägg	»	2,000: —
yttre ledningar, förslagsvis	»	5,000: —
ritningar, byggnadskontroll och oförutsedda utgifter	»	25,000: —
Summa	kronor	350,000: —

Med anledning af öfverstelöjtnanten Munthes rapport hafva underdåniga yttranden afgifvits af chefen för fortifikationen och af marinförvaltningen, hvilka båda myndigheter förklarat sig icke hafva något att erinra beträffande de af öfverstelöjtnanten Munthe föreslagna anordningarna å det område, som enligt hans förslag skulle till sjöförsvaret återställas, samt de för samma anordningar beräknade kostnaderna.

Sedan fångvårdsstyrelsen erhållit nådig befallning att afgifva utlåtande angående öfverstelöjtnanten Munthes förslag, huru gränsen mellan sjöförsvarets och fångvårdens andelar af Nya varfvets område lämpligen borde dragas, har styrelsen, efter att hafva hört sin biträdande arkitekt, den 5 sistlidne februari afgifvit det sålunda infordrade utlåtandet.

Deruti har styrelsen mot öfverstelöjtnanten Munthes delningsförslag erinrat:

att om, såsom föreslagits, fångvården skulle afstå hela kajområdet från hamnen fram till den nuvarande med palissadstängsel afskilda fängelsegården, det skulle blifva omöjligt för fängelseförvaltningen att hindra kommunikation mellan fångarna och kustartilleriets manskap eller andra, som uppehölle sig å kajområdet utanför fängelset;

att det minsta af de s. k. galérskjulen, hvilket för fängelsets räkning användes till stall samt till förråds- och upplagsbyggnad, icke kunde utan betydande olägenhet och kostnad afstås;

att det ifrågasatta afståendet af hela kajområdet skulle göra transporten af alla sjöledes ankommande foror till fängelset alltför lång och obeqväm:

att på nordvestra sidan om fängelset jord skulle afstås i så omedelbar närhet till detsamma och vidare kustartilleriets kasern och exercishus läggas så nära fängelset, att krafvet å kasern- och fängelseområdenas skiljande från hvarandra och å disposition för fängelset af tillräckligt område i dess närmaste grannskap för dess behöriga isolering från omgifningarna icke kunde anses tillgodosedt;

att, enligt hvad af styrelsens biträdande arkitekt uppgifvits, den

ifrågasatta platsen för kasernen, såsom belägen i en backsluttning med ogynsamma lutningsförhållanden omedelbart under en brant bergvägg samt dyster och synnerligen utsatt för frost och bergsyra, vore föga lämplig för uppförande af en dylik byggnad, hvartill komme att tillgång på dricksvatten ej funnes i platsens närhet; samt

att jemväl å östra delen af Nya varfvet alltför stort område skulle enligt förslaget afhändas fångvården.

I öfverensstämmelse med de sålunda uttalade åsigter har fångvårdsstyrelsan uppgjort och vid sin nu förevarande skrifvelse fogat en karta öfver området, utvisande den delning af detsamma, som styrelsen anser kunna godkännas. Enligt detta delningsförslag skulle åt hamnsidan gränsen dragas så, att ofvanberörda mindre galérskjul komme att ligga å fängelseområdet och en smalare jordremsa behållas åt fångvården utanför den egentliga fängelsegården, hvarigenom den fördel vunnes, att efter uppförande af plank eller stenstängsel i de delar af gränslinien, som ej upptoges af der liggande skjul, främmande personer hindrades från tillträde till det inre fängelsestängslet; och skulle denna jordremsa framdragas till ofvanberörda, från östra fängelselängan framspringande mur, så att foror från ångbåtsbryggan kunde föras in på fängelseområdet genom en i denna mur upptagen port.

Mot öfverstelöjtnanten Munthes förslag att bereda vägförbindelse för kustartilleriet till hamnområdet genom nedrifning af yttersta delen af fängelsets vestra länga har fångvårdsstyrelsen icke funnit något att erinra, likasom styrelsen beträffande den å Nya varfvet nu befintliga tvångsarbetsanstalten för straffade unga lösdrifvare af mankön ansett, att, enär dessa kunde förflyttas till annan fångvårdsanstalt, hinder ej borde läggas för sjöförsvarets önskan att komma i besittning af sagda tvångsarbetsanstalts hus och område.

Genom undantagande för fångvårdens räkning af de mindre områden, som styrelsen dertill föreslagit utöfver hvad öfverstelöjtnanten Munthe ifrågasatt, skulle, enligt styrelsens tanke, vinnas den fördel, att fångvården bereddes tillfälle att utan alltför stor kostnad genomföra behöflig reglering af vissa bostadsförhållanden å Nya varfvet; hvarjemte nödig byggnadsplats skulle finnas att tillgå för uppförande i framtiden ej mindre af ny byggnad i stället för den nuvarande, alltför nära fängelset belägna och otidsenliga vaktkonstapelsbyggnaden än äfven af nya uthus i stället för de två strax söder om den så kallade södra kasernen befintliga uthusen, hvilka skäras af den föreslagna gränslinien.

Slutligen har styrelsen framhållit önskvärdheten deraf, att vid

delningen blefve föreskrifvet, dels att fångvården skulle ega att öfver kajområdet till sjön framdraga nödiga afloppS- och andra ledningar, dels att nyssnämnda två uthus invid den så kallade södra kasernen finge orubbade qvarstå och af fångvården begagnas, så länge styrelsen kunde finna det fördelaktigt att underhålla dem, dels att sjöförsvaret och fångvården skulle till ömsesidigt fritt begagnande underhålla hvardera de å dess område nu befintliga vägar, som för trafiken deröfver vore behöfliga. Derjemte har fångvårdsstyrelsen, vid det förhållande att den för fängelsets räkning använda kyrkogården inlagts å det sjöförsvaret tillfallande området, uttalat den mening, att sjöförsvaret borde tillhandahålla fängelset lämplig begrafningsplats.

Af hvad i detta ärende förekommit finner jag det vara ådagalagdt, att genom delning af Nya varfvets område mellan sjöförsvaret och fångvården samt genom uppförande af nybyggnader och ändring af äldre byggnader kustartilleriets behof af inqvartering å sagda område kan på ett tillfredsställande sätt fyllas med en kostnad för statsverket, som högst betydligt understiger de utgifter, hvilka skulle föranledas deraf, att fångvården nödgades nu afstå från hela området. Genom det föreslagna bortflyttandet af tvångsarbetsfångarne synes all olägenhet af grannskapet mellan kustartilleriets ettablisement och fångvårdsanstalten vara förebyggd, då de fångar, som derefter skulle förvaras å Nya varfvet, icke kunna komma i någon beröring med kustartilleriets personal.

Emellertid bör vid delningens verkställande vederbörlig hänsyn tagas till vigten deraf, att den å området befintliga fångvårdsansalten fortfarande må kunna fylla sitt ändamål och följaktligen de af fångvårdsstyrelsen framstälda önskningar i detta afseende tillmötesgås, hvilket också torde, utan att kustartilleriets behof åsidosättas, låta sig göra.

Hvad då först angår frågan om kajområdet, anser jag, att delningen af detsamma utan olägenhet kan ordnas på det af fångvårdsstyrelsen föreslagna sätt, hvarigenom fångvården skulle komma att behålla det af styrelsen omförmälda galèrskjulet samt vinna dels en beqvämare förbindelse mellan fängelset och ångbåtsbryggan, dels ock tillfälle att vidtaga betryggande anordningar till förkommande af beröring mellan fångarna och andra personer.

Fångvårdsstyrelsen har vidare ansett, att gränsen i nordvest dragits alltför nära fängelseområdet, för att krafvet på fängelsets isolering från omgifningarna skulle kunna vederbörligen tillgodoses, hvilken upp-

fattning synes särskildt grunda sig derpå, att fängelsegårdarna kunna öfverskådas från det höga berget i vester, som enligt öfverstelöjtnanten Munthes förslag skulle komma inom sjöförsvarets område. För att förekomma denna olägenhet synes gränsen kunna dragas på andra sidan om bergets topp, på sätt styrelsen föreslagit. Deremot torde den af öfverstelöjtnanten Munthe föreslagna gränsens tillbakaskjutande i öfrigt ej vara erforderligt i den utsträckning, som af styrelsen blifvit ifrågasatt. Enligt styrelsens eget förslag till gränsens dragande vid kajområdet skulle minimiafståndet från densamma till vestra fängelselängan ej blifva större än omkring 40 meter, och kortaste afståndet från östra längans hörn till Nya varfvets gräns, utanför hvilken fångvårdens bestämmanderätt ej sträcker sig, uppgår icke till 80 meter. Vid sådant förhållande synes mig gränsen i vester och sydvest från fängelset kunna lämpligen dragas så, att kortaste afståndet från vestra längan till kustartilleriets område blefve omkring 100 meter.

Beträffande de af fångvårdsstyrelsen framförda anmärkningarna mot den föreslagna platsen för kasernen torde böra erinras, att platsen är belägen på flera tiotal meters afsånd från det af fångvårdsstyrelsen omnämnda höga och branta berget samt att berget, som ligger norr om den föreslagna byggnadsplatsen, icke kan sägas göra densamma dyster. Enligt hvad öfverstelöjtnanten Munthe upplyst, har byggnadsplatsen just valts med tanke på att berget skulle skydda densamma mot de vid Göta elfs mynning förherskande nordliga och nordvestliga vindarna. Platsen, från hvilken man har en vacker och fri utsigt uppåt elfven, har framför sig betydligt lägre mark och torde derför ej kunna vara särskildt utsatt för frost. Bergsyran lärer ej blifva besvärande efter verkställd dränering, hvars kostnad också ingått i de uppgjorda kostnadsberäkningarna. Lutningsförhållandena synas äfven vara tillfredsställande, då sjelfva byggnadsplatsen är ganska jemn. Enligt hvad öfverstelöjtnanten Munthe meddelat, finnes en brunn med vattentillgång just på den föreslagna byggnadsplatsen.

Emellertid torde, med anledning af hvad fångvårdsstyrelsen anfört rörande den ifrågavarande platsens närhet till fängelset, böra undersökas, huruvida icke annan lika lämplig plats för kasern och excercishus skulle kunna finnas inom det för återlemnande till sjöförsvaret afsedda området, exempelvis på hemmanet Påfvelunds egor; och lära, derest så befinnes vara förhållandet, fångvårdsstyrelsens önskningar i nu förevarande hänseende kunna fullständigt uppfyllas.

På grund af fångvårdsstyrelsens anmärkning derom, att jemväl å östra sidan alltför stort område skulle enligt öfverstelöjtnanten Munthes

förslag afhändas fångvården, torde någon jemkning af förslaget i denna del böra vidtagas.

Dock anser jag mig icke kunna tillstyrka, att för fångvårdens räkning undantagas samtliga de områden, hvilkas bibehållande fångvårdsstyrelsen ansett vara önskvärdt med afseende å vissa framtida byggnadsföretag för tillgodoseende af fångvårdens inqvarteringsbehof. Detta torde icke vara nödvändigt, då enligt verkställd beräkning genom den af mig förordade delningsplanen endast 11 rum och 5 kök skulle frångå fångvården, under det att genom tvångsarbetsanstaltens indragning och i öfrigt 16 rum och 7 kök skulle kunna användas till fyllande af det genom delningen uppkomna ökade inqvarteringsbehofvet.

Med ledning af de åsigter, jag nu tillåtit mig uttala, har öfverstelöjtnanten Munthe å karta öfver Nya varfvets område inlagt ett förslag till delning af området, hvilket förslag jag anser böra godkännas; och är derå det för kustartilleriets förläggning afsedda området utmärkt med grön färg.

Fångvårdsstyrelsens framställningar om rätt för fångvården att framdraga nödiga aflopps- och andra ledningar öfver kajområdet till sjön, att de två uthusen invid södra kasernen måtte få qvarstå och af fångvården begagnas, samt att sjöförsvaret och fångvården skulle till ömsesidigt fritt begagnande underhålla hvar och en de å dess område nu befintliga vägar, som för trafiken äro behöfliga, anser jag kunna utan olägenhet för kustartilleriet bifallas. Åt fångvården torde äfven kunna medgifvas rätt att för större transporter få begagna sig af den stora stenbryggan vid östra kajområdet, för så vidt port anordnas i det blifvande stängslet öster om östra förrådsskjulet. Likaledes synes fångvården kunna berättigas att för begrafningar använda den befintliga kyrkogården.

Då enligt nu angifna grunder frågan om delning af Nya varfvets område synes kunna lösas på ett sätt, som kan anses tillfredsställande för såväl kustartilleriet som fångvården — hvilken sistnämnda uppenbarligen lärer, i fråga om den för dess räkning bibehållna delen af området, fortfarande vara underkastad de genom nådiga brefvet den 14 december 1869 stadgade vilkor — och då de af mig nu förordade ändringarna i den af öfverstelöjtnanten Munthe föreslagna delningsplanen icke lära medföra någon ändring i de af honom uppgjorda kostnadsberäkningarna, anser jag mig böra hemställa om äskande af ett anslag å 350,000 kronor för ändamålet, hvilket anslag emellertid lämpligen torde kunna fördelas på två år.»

Vidare yttrade chefen för justitiedepartementet till statsrådsprotokollet i detta ämne följande:

Enligt hvad af fångvårdsstyrelsen blifvit upplyst, funnes icke något hinder mot bortflyttande af tvångsarbetsanstalten å Nya varfvet och denna anstalts inrymmande annorstädes i befintliga fångvårdsbyggnader. Genom de af föredragande departementschefen föreslagna jemkningar i öfverstelöjtnanten Munthes ursprungliga förslag till delning af Nya varfvet mellan sjöförsvaret och centralfängelset vore ock de anmärkningar, som af fångvårdsstyrelsen blifvit framstälda mot detta förslag, i hufvudsak afhjelpta. Hvad särskildt anginge de bostadslägenheter för några af bevakningspersonalen vid centralfängelset — 11 rum och 5 kök — hvilka skulle frångå fångvården, kunde ersättning derför utan afsevärd kostnad fullständigt beredas genom iståndsättande af vissa lägenheter i de byggnader, öfver hvilka disposionsrätt bibehölles åt fångvården. Då derjemte af föredragande departementschefen förklarats, att undersökning skulle verkställas, huruvida kasernbyggnaden må kunna förläggas till annan lämplig plats på längre afstånd från centralfängelset än den af öfverstelöjtnant Munthe föreslagna och att, derest så befunnes möjligt, afståndet mellan dessa byggnader skulle blifva ökadt, syntes från fångvårdens synpunkt icke möta något hinder för den nu ifrågasatta delningen af området vid Nya varfvet; och instämde chefen för justitiedepartementet i den af föredraganden gjorda hemställan.

Utskottet, som icke har något att erinra mot Kongl. Maj:ts ifrågavarande framställning, hemställer,

att Riksdagen, vid bifall till hvad utskottet under punkt 10:o) föreslagit, må till nybyggnader m. m. för kustartilleriets inqvartering å det s. k. Nya varfvet vid Göteborg bevilja ett anslag af 350,000 kronor och deraf på extra stat för år 1902 anvisa 175,000 kronor.

Fasta minförsvaret. [43.]

37:o) Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att till anläggande af ytterligare en minstation vid Oscar-Fredriksborg samt till ändring af i förråd befintliga minor bevilja på extra stat för år 1902 ett anslag af 122,200 kronor.

Härom har departementschefen anfört till statsrådsprotokollet (sid. 137).

Enligt hvad marinförvaltningen i sin underdåniga skrifvelse den

28 sistlidne september anmält, möjliggjordes genom de senast anlagda befästningarna vid Oscar-Fredriksborg ett lämpligare ordnande af minsystemet vid dervarande minposition genom anläggande af ytterligare en minstation. Kostnaden för byggandet och anordnandet af denna minstation hade af marinförvaltningen beräknats till 15,000 kronor.

I samma skrifvelse hade marinförvaltningen vidare anfört följande.

För att hastigt kunna mobilisera minpositionerna, borde minorna ständigt hållas i förråd laddade. De äldre minornas nuvarande konstruktion och sprängladdning medgåfve likväl ej detta, hvarför den äldre minmaterielen borde ändras och bomullskrut införas såsom sprängladdning, i likhet med hvad förhållandet vore i en del andra länder. För ändring af i förråd befintliga äldre minor samt deras förseende med bomullskrutladdningar erfordrades 226,025 kronor, hvaraf beräknades kunna under år 1902 användas 107,200 kronor och återstoden under år 1903.

Då departementschefen i likhet med marinförvaltningen ansåge, att medel för omförmälda ändamål borde äskas för år 1902, tillstyrkte departementschefen Kongl. Maj:t att hos Riksdagen göra framställning i ämnet.

Utskottet har ej funnit något att erinra mot hvad Kongl. Maj:t föreslagit och hemställer derför,

> att Riksdagen må till anläggande af ytterligare en minstation vid Oscar-Fredriksborg samt till ändring af i förråd befintliga minor bevilja på extra stat för år 1902 ett anslag af 122,200 kronor.

Beträffande Kongl. Maj:ts i punkterna 44, 45 och 46 under femte hufvudtiteln gjorda framställningar — innefattande begäran om anslag till dyrtidstillägg åt vissa statens tjenstemän och betjente, tillfällig ökning i arfvoden till amanuenser och extra biträden samt dyrtidstillägg åt tjenstemän och vaktmästare vid flottans pensionskassa — hvilka ärenden hänvisats till behandling af statsutskottet, har Riksdagen redan fattat beslut.

Stockholm den 25 maj 1901.

På utskottets vägnar:

CHR. LUNDEBERG.

Reservationer:

vid *punkt 21:o* (angående anslag till undervisningsanstalter för sjöfart)

af herrar *C. Persson* i Stallerhult och *Ollas A. Ericsson* i Ofvanmyra, hvilka ansett, att herr J. A. Kinnmans motion bort i dess helhet afstyrkas;

vid *punkt 23:o* (angående anslag till nyanskaffning af krigsfartygsmateriel)

af herrar *C. Persson* i Stallerhult, *Ollas A. Ericsson* i Ofvanmyra och *E. L. M. Hedin* i Torp, hvilka ansett, att Kongl. Maj:ts framställning beträffande anslag till anskaffning af ett ballongfartyg bort af utskottet afstyrkas.

Bil. Litt. A.

Bil.

Tabell öfver ordinarie anslagen under

	1901 års riksstat anslår:								
	Anvisning i kontant.		Indelning och dermed jemförlig anvisning, på *förslag*.				Summa.		
			Friheter.		Ersättningar.				
	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	**Sjöförsvars-**
									Departementet
	17,000	—	— —	—	— —	—	17,000	—	Departementschefen .....
	26,800	—	— —	—	— —	—	26,800	—	Departementets afdelning af Kongl. Maj:ts kansli samt
	42,100	—	— —	—	— —	—	42,100	—	Marinförvaltningen. Nuvarande belopp .....
									Ökas med .....
Sgr	85,900	—	— —	—	— —	—	85,900	—	
									Flot-
									Flottans personal. Rubriken ändras till
	2,520,982	—	— —	—	— —	—	2,520,982	—	Aflöning för flottans kårer och stater. Nuvarande
									Ökas med .....
	293,795	—	— —	—	— —	—	293,795	—	Karlskrona artillerikår, *reservationsanslag.* Anslaget
	37,000	—	— —	—	— —	—	37,000	—	Ålderstillägg, *förslagsanslag.* Anslaget flyttas näst
	317,510	—	— —	—	— —	—	317,510	—	Beklädnad åt sjömans- och skeppsgossekårerna, *re-*
									Ökas med .....
	483,000	—	— —	—	— —	—	483,000		Naturaunderhåll, *förslagsanslag.* Nuvarande belopp
									Ökas med .....
									hvarjemte rubriken ändras till
	— —	—	— —	—	26,400	—	26,400	—	Naturaunderhåll åt personal vid flottan, *förslagsanslag.*
	33,300	—	— —	—	— —	—	33,300	—	Båtsmansindelningen .....
Sgr	3,685,587	—	— —	—	26,400	—	3,711.987	—	Lindring i rustnings- och roteringsbesvären, *förslags-*
									Flottans materiel. Rubriken utgår.
	1,725,000	—	— —	—	— —	—	1,725,000	—	Flottans nybyggnad och underhåll, *reservationsanslag.*
									Minskas med .....
Tpt	5,496,487	—	— —	—	26,400	—	5,522,887	—	

Litt. A.

riksstatens Femte hufvudtitel.

		Förslag till blifvande riksstat:							
		Anvisning i kontant.		Indelning och dermed jemförlig anvisning, på *förslag*.				Summa.	
				Friheter.		Ersättningar.			
departementet.		Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.
och öfverstyrelsen.									
.....		17,000	—	— —	—	— —	—	17,000	—
kommandoexpeditionen		26,800	—	— —	—	— —	—	26,800	—
.....	42,100: —								
.....	7,500: —	49,600	—	— —	—	— —	—	49,600	—
	S:gr	93,400	—	— —	—	— —	—	93,400	—
tan.									
belopp	2,520,982: —								
.....	390,997: —	2,911,979	—	— —	—	— —	—	2,911,979	—
utgår		— —	—	— —	—	— —	—	— —	—
under		— —	—	— —	—	— —	—	— —	—
servationsanslag. Nuvarande belopp	317,510: —								
.....	25,265: —	342,775	—	— —	—	— —	—	342,775	—
.....	483,000: —								
.....	54,286: —	537,286	—	— —	—	— —	—	537,286	—
.....		— —	—	— —	—	26,400	—	26,400	—
anslag		33,300	—	— —	—	— —	—	33,300	—
Nuvarande belopp	1,725,000: —								
.....	40,000: —	1,685,000	—	— —	—	— —	—	1,685,000	—
	Transport	5,603,740	—	— —	—	26,400	—	5,630,140	—

1901 års riksstat anvisar:

	Anvisning i kontant.		Indelning och dermed jemförlig anvisning, på *förslag*.				Summa.		
			Friheter.		Ersättningar.				
	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	
Tpt	5,496,487	—	—	—	26,400	—	5,522,887	—	
									Diverse anslag. Rubriken flyttas ned.
	870,000	—	—	—	—	—	870,000	—	Flottans öfningar, *reservationsanslag.* Nuvarande be-
									Ökas med .....
	11,900	—	—	—	—	—	11,900	—	Repetitionsöfningar för reservofficerare, *reservations-*
									Repetitionsöfningar för reservofficerare vid flottan,
	350,000	—	—	—	—	—	350,000	—	Sjöbeväringens vapenöfningar samt beklädnad och er-
	51,520	—	—	—	—	—	51,520	—	Undervisningsverken:
									Sjökrigshögskolan, *reservationsanslag.* Nuvarande
									Ökas med .....
									Sjökrigsskolan. Nuvarande belopp .....
									Minskas med .....
									Skeppsgosseskolan .....
	65,000	—	—	—	—	—	65,000	—	Sjökarteverket, *reservationsanslag.* Anslaget flyttas
	12,000	—	—	—	—	—	12,000	—	Ersättning åt officerare och ingeniörer vid flottan
									get flyttas ned.
	44,000	—	—	—	—	—	44,000	—	Sjukvård, *reservationsanslag.* Rubriken ändras till
									Sjukvård för flottans personal, *reservationsanslag* ....
	19,175	—	—	—	—	—	19,175	—	Diverse behof .....
	23,500	—	—	—	—	—	23,500	—	Rese- och traktamentspenningar, *förslagsanslag* .....
	47,104	—	—	—	—	—	47,104	—	Skrifmaterialier och expenser, ved, m. m., *förslags-*
	12,500	—	—	—	—	—	12,500	—	Extra utgifter .....
S:gr	1,506,699	—	—	—	—	—	1,506,699	—	
									Kust-
									Aflöning för kustartilleriets personal .....
									Beklädnad åt kustartilleriets manskap, *reservations-*
									Naturaunderhåll åt kustartilleriets manskap, *förslags-*
									Underhåll af kustartilleriets byggnader och materiel,
Tpt	7,003,186	—	—	—	26,400	—	7,029,586	—	

		Förslag till blifvande riksstat:							
		Anvisning i kontant.		Indelning och dermed jemförlig anvisning, på *förslag.*				Summa.	
				Friheter.		Ersättningar.			
		Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.
Transport		5,603,740	—	—	—	26,400	—	5,630,140	—
lopp	870,000: —								
.....	130,000: —	1,000,000	—	—	—	—	—	1,000,000	—
anslag. Rubriken ändras till *reservationsanslag*		11,900	—	—	—	—	—	11,900	—
sättning derför, *förslagsanslag*.....		350,000	—	—	—	—	—	350,000	—
belopp	11,100: —								
.....	2,500: —	13,600: —							
.....	31,040: —								
.....	550: —	30,490: —							
.....	9,380: —	53,470	—	—	—	—	—	53,470	—
under rubriken *Handeln.* under anställning eller kommendering utrikes. Ansla-		44,000	—	—	—	—	—	44,000	—
S:gr		6,969,710	—	—	—	26,400	—	6,996,110	—
.... *anslag* ..... Rubrikerna flyttas ned.									
artilleriet (Nytt).									
.....		826,209	—	—	—	—	—	826,209	—
anslag		132,384	—	—	—	—	—	132,384	—
anslag		226,621	—	—	—	—	—	226,621	—
reservationsanslag		145,602	—	—	—	—	—	145,602	—
Transport		8,393,926	—	—	—	26,400	—	8,420,326	—

	1901 års riksstat anslår:							
	Anvisning i kontant.		Indelning och därmed jemförlig anvisning, på *förslag*.				Summa.	
			Friheter.		Ersättningar.			
	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.
Tpt	7,003,186	—	— —	—	26,400	—	7,029,586	—

	Förslag till blifvande riksstat:							
	Anvisning i kontant.		Indelning och dermed jemförlig anvisning, på *förslag.*				Summa.	
			Friheter.		Ersättningar.			
	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.
Transport	8,393,926	—	—	—	26,400	—	8,420,326	—
.....	120,000	—	—	—	—	—	120,000	—
nad och ersättning derför, *förslagsanslag*	15,680	—	—	—	—	—	15,680	—
anslag	13,000	—	—	—	—	—	13,000	—
S:gr	1,479,496	—	—	—	—	—	1,479,496	—
anslag.								
.....	37,000	—	—	—	—	—	37,000	—
under anställning eller kommendering utrikes	12,000	—	—	—	—	—	12,000	—
..... 19,175: —								
..... 3,079: —	22,254	—	—	—	—	—	22,254	—
.....	23,500	—	—	—	—	—	23,500	—
anslag. Nuvarande belopp ..... 47,104: —								
..... 50,409: —	97,513	—	—	—	—	—	97,513	—
.....	12,500	—	—	—	—	—	12,500	—
S:gr	204,767	—	—	—	—	—	204,767	—
deln.								
.....	65,000	—	—	—	—	—	65,000	—
reservationsanslag	1,500,000	—	405	—	4	—	1,500,409	—
..... 100,300: —								
..... 500: —	100,800	—	—	—	—	—	100,800	—
.....	9,000	—	—	—	—	—	9,000	—
terna för sjöfarten och föreståndaren vid nautisk-	13,000	—	—	—	—	—	13,000	—
S:gr	1,687,800	—	405	—	4	—	1,688,209	—
Summa	10,435,173	—	405	—	26,404	—	10,461,982	—

Bil. Litt. B.

Tabell öfver extra ordinarie anslagen under riksstatens Femte hufvudtitel.

	Kronor.	öre.
Sjöförsvarsdepartementet.		
Flottan.		
Till nyanskaffning af krigsfartygsmateriel	6,639,915	—
„ ändring af 2:a kl. pansarbåtarna Thordön och Tirfing	280,000	—
„ ändring af stångtorpedbåtar till bevakningsbåtar	107,900	—
„ anskaffning af en andra utredning af torpeder och artilleriammunition för de tre under byggnad varande 1:a kl. pansarbåtarna	1,206,000	—
„ skjutförsök och inskjutning af kanoner	15,000	—
„ ersättande af äldre torpeder och anskaffande af reservtorpeder	80,000	—
„ försöksskjutningar med torpeder	5,000	—
„ anskaffning af handminor	50,000	—
„ anskaffning af skärgårdstelefonmateriel	50,000	—
„ anläggning af en koldepot m. m.	290,000	—
„ täckande af brist i anslaget till nybyggnad af öfningsskeppet Jarramas	39,690	—
„ beklädnad åt sjöbeväringen	105,500	—
„ tillbyggnad af exercishuset i Karlskrona	61,900	—
„ löneförbättring åt lärarne vid sjökrigsskolan	1,860	—
Kustartilleriet.		
Till bestyckning af befästningarna vid Karlskrona och batterierna vid Fårösund	294,400	—
„ fortsatt stärkande af landets fasta försvar	780,600	—
„ nybyggnader för kustartilleriets förläggning m. m.	508,078	—
„ nybyggnader m. m. för kustartilleriets inqvartering å det s. k. Nya varfvet vid Göteborg	175,000	—
„ fasta minförsvaret	122,200	—
Summa	10,813,043	—

STOCKHOLM, ISAAC MARCUS' BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG, 1901.

Bil. I.

Förslag till

Stat

för marinförvaltningen.

	Lön.		Arfvode.		Tjenstgöringspenningar.		Missräkningspenningar.		Summa.		
	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	
Artilleriafdelningen.											
1 kemist	3,750	—	—	—	250	—	—	—	4,000	—	Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
Fortifikationsafdelningen.											
1 chef	—	—	1,000	—	—	—	—	—	1,000	—	
Civilafdelningen.											
Chef: 1 amiralitetsråd	4,400	—	—	—	2,000	—	—	—	6,400	—	Efter 5 år kan lönen höjas med 600 kronor.
1 kamrerare	3,000	—	—	—	1,500	—	—	—	4,500	—	Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
1 kassör och bokhållare	1,800	—	—	—	1,200	—	500	—	3,500	—	
2 revisorer och bokhållare	1,800	—	—	—	1,200	—	—	—	6,000	—	
Kansliet.											
1 sekreterare	3,000	—	—	—	1,500	—	—	—	4,500	—	Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
1 advokatfiskal, som tillika förrättar advokatfiskalsgöromålen vid Stockholms station	—	—	2,500	—	—	—	—	—	2,500	—	
1 notarie	1,800	—	—	—	1,200	—	—	—	3,000	—	Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
1 registrator och aktuarie	1,800	—	—	—	1,200	—	—	—	3,000	—	
Transport	—	—	—	—	—	—	—	—	38,400	—	

	Lön.		Arfvode.		Tjenstgöringspenningar.		Missräkningspenningar.		Summa.		
	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	
Transport	—	—	—	—	—	—	—	—	38,400	—	
Vaktbetjening.											
1 förste vaktmästare	800	—	—	—	300	—	—	—	1,100	—	Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor.
2 vaktmästare	500	—	—	—	300	—	—	—	1,600	—	
Till vikariatsersättning, renskrifning, flitpenningar och tillfälliga biträden	—	—	—	—	—	—	—	—	8,500	—	
Summa kronor	—	—	—	—	—	—	—	—	49,600	—	

Anmärkning: Marinförvaltningen tillhörande personal af officerskåren och mariningeniörstaten åtnjuter aflöning å andra stater.

Bil. II.

Förslag till

Stat

för flottans officerskår.

Antal		Fast lön. Kr.	ö.
1	Flaggman	8,000	—
2	D:o	16,000	—
1	Kommendör	6,000	—
6	D:o	36,000	—
1	Kommendörkapten af 1:a graden	4,000	—
13	D:o af d:o	52,000	—
1	D:o af 2:a graden	3,500	—
14	D:o af d:o	49,000	—
1	Kapten af 1:a klass	2,800	—
49	D:o af d:o	137,200	—
1	D:o af 2:a klass	1,800	—
24	D:o af d:o	43,200	—
1	Löjtnant	1,200	—
64	D:o	76,800	—
1	Underlöjtnant	600	—
30	D:o	18,000	—
210	Kronor	456,100	—
	Tillkommer:		
	Årligt tillägg till fasta lönen åt innehafvare af chefsbefattningen i marinförvaltningen, chefsbefattningen i flottans stab eller stationsbefälhafvarebefattning, derest han icke uppbär flaggmans lön, med iakttagande att, om två af nämnda befattningshafvare icke uppbära dylik lön, tilläget skall tilldelas den, som är i sin befattning äldst	2,000	—
	Summa kronor	458,100	—

Anmärkningar:

1:o. Dagaflöning å 6 kronor till flaggman, 5 kronor till kommendör, 4 kronor till kommendörkapten af 1:a och kommendörkapten af 2:a graden, 3 kronor till kapten af 1:a och kapten af 2:a klass och 2 kronor till löjtnant och underlöjtnant eller half dagaflöning efter hvartdera af förestående belopp tillkommer i den ordning, gällande reglemente bestämmer.

2:o. Då befälhafvande amirals- och stationsbefälhafvareembetena i Karlskrona innehafvas af en och samma person, åtnjuter innehafvaren ett särskildt arfvode af 3,000 kronor om året.

Bil. III.

Förslag till

Stat

för flottans underofficerskår.

Antal.		Fast lön.		Beklädnadsersättning.		Summa.	
		Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.
1	Flaggunderofficer (styrman, konstapel eller skeppare)	720	—	200	—	920	—
77	D:o	55,440	—	15,400	—	70,840	—
1	D:o (maskinist)	960	—	200	—	1,160	—
34	D:o	32,640	—	6,800	—	39,440	—
1	D:o (rustmästare, torpedmästare eller qvartersman)	720	—	200	—	920	—
6	D:o	4,320	—	1,200	—	5,520	—
1	Underofficer af 2:a graden (styrman, konstapel eller skeppare)	720	—	200	—	920	—
156	D:o	112,320	—	31,200	—	143,520	—
1	D:o (maskinist)	720	—	200	—	920	—
71	D:o	51,120	—	14,200	—	65,320	—
1	D:o (rustmästare, torpedmästare eller qvartersman)	720	—	200	—	920	—
12	D:o	8,640	—	2,400	—	11,040	—
362	Summa kronor	269,040	—	72,400	—	341,440	—

Anmärkning: Dagaflöning å 2 kronor till flaggunderofficer (maskinist), 1 krona 65 öre till flaggunderofficer (styrman, konstapel, skeppare, rustmästare, torpedmästare eller qvartersman) och underofficer af 2:a graden (maskinist) samt 1 krona till underofficer af 2:a graden (styrman, konstapel, skeppare, rustmästare, torpedmästare eller qvartersman) tillkommer i den ordning, gällande reglemente bestämmer.

Bil. IV.

Förslag till

Stat

för flottans sjömanskår.

Antal.		Kr.	ö.	Kr.	ö.
1	1:a lönegraden {12 månaders månadslön å 30 kronor ... / dagaflöning å 80 öre i 365 dagar ...}	652	—		
374	D:o d:o	243,848	—		
1	2:a lönegraden {12 månaders månadslön å 20 kronor ... / dagaflöning å 50 öre i 365 dagar ...}	422	50		
999	D:o d:o	422,077	50		
1	3:e lönegraden {12 månaders månadslön å 12 kronor ... / dagaflöning å 40 öre i 365 dagar ...}	290	—		
549	D:o d:o	159,210	—		
1	3:e lönegraden {6 månaders månadslön å 12 kronor ... / dagaflöning å 40 öre i 184 dagar ...} och 4:e lönegraden {6 månaders månadslön å 6,50 kronor ... / dagaflöning å 30 öre i 181 dagar ...}	238	90		
449	D:o d:o	107,266	10		
1	4:e lönegraden {12 månaders månadslön å 6.50 kronor ... / dagaflöning å 30 öre i 365 dagar ...}	187	50		
449	D:o d:o	84.187	50		
2,825		1,018,380	—		
	Afgår dagaflöning under tjenstgöring å varfven förslagsvis	30,000	—	988,380	—
	Lega å 50 kronor förslagsvis för 600 man ...			30,000	—
	Rekryteringskostnader å 40 kronor, deraf högst 30 kronor till värfvaren, förslagsvis för 600 man ...			24,000	—
	Arfvode för 100 kompanikorpraler å 5 kronor i månaden ...			6,000	—
	Uppmuntringspenningar förslagsvis ...			42,000	—
	Inqvarteringsbidrag förslagsvis ...			127,670	—
			Summa kronor	1,218,050	—

Anmärkningar:

1:o. Skulle det sålunda bestämda antalet i någon af de tre högre lönegraderna icke finnas fulltaligt, må de löner, som i följd deraf sakna innehafvare, till så stor del, som erfordras, användas till

aflöning åt manskap i lägre lönegrad samt till bestridande af lega och rekryteringskostnader, om rekryteringen skulle behöfva omfatta flere än det förslagsvis upptagna antalet af 600 man.

2:o. Uppmuntringspenningar utgå under tjenstgöring i land till manskap, som tillhöra 1:a, 2:a eller 3:e uppmuntringsklassen, med respektive 15, 10 och 5 öre om dagen, enligt de för dagaflönings åtnjutande gällande grunder.

3:o. Af det manskap, som erhållit vederbörligt tillstånd att bo utom kasern, ega högst 1,375 man under tjenstgöring i land och den, som är gift eller enkling med minderårigt barn, äfven under annan tjenstgöring att åtnjuta inqvarteringsbidrag till ett månatligt belopp, för underofficerskorpral vid Karlskrona station af 10 kronor och vid Stockholms station af 15 kronor samt för gemenskap vid den förra stationen af 5 kronor och vid den senare af 10 kronor.

Bil. V.

Förslag till

Stat

för flottans skeppsgossekår.

Antal.		Kr.	ö.
1	Skeppsgosse, dagaflöning å 10 öre eller per år	36	50
399	d:o d:o d:o	14,563	50
	1 Skeppsgossekorpral å 5 öre dagligen, tillökning	18	25
	19 d:o d:o d:o	346	75
400	Summa kronor	14,965	—

Bil. VI.

Förslag till

Stat

för flottans mariningeniörstat.

	Fast lön.		Tjenstgöringspenningar.		Fast arfvode.		Tjenstgöringspenningar.		Summa.		
	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	
1 Öfverdirektör	—	—	—	—	7,000	—	2,000	—	9,000	—	
1 Direktör	4,500	—	1,500	—	—	—	—	—	6,000	—	Direktör äfvensom ingeniör, hvilken förordnas att i succession efter till öfverdirektör förordnad direktör förrätta dennes befattning, bekommer efter 5 års tjenstgöring inom denna grad löneförhöjning med 500 kronor.
2 D:o	9,000	—	3,000	—	—	—	—	—	12,000	—	
1 Ingeniör	3,750	—	250	—	—	—	—	—	4,000	—	Ingeniör af högsta lönegraden, byggmästare samt min- och torpedingeniör äfvensom ingeniör af lägre lönegrad, hvilken förordnas att i succession efter till direktör förordnad ingeniör af högsta lönegraden bestrida dennes befattning, åtnjuter efter 5 års väl vitsordad tjenstgöring inom samma grad en förhöjning af 500 kronor och efter 10 års sådan tjenstgöring ytterligare 500 kronor i innehafvande aflöningsförmåner.
6 D:o	22,500	—	1,500	—	—	—	—	—	24,000	—	
1 Byggmästare.....	3,750	—	250	—	—	—	—	—	4,000	—	
1 D:o	3,750	—	250	—	—	—	—	—	4,000	—	
1 Miningeniör.....	3,750	—	250	—	—	—	—	—	4,000	—	
1 Torpedingeniör ...	3,750	—	250	—	—	—	—	—	4,000	—	
1 D:o	3,750	—	250	—	—	—	—	—	4,000	—	
1 Ingeniör	3,250	—	250	—	—	—	—	—	3,500	—	
3 D:o	9,750	—	750	—	—	—	—	—	10,500	—	Ingeniörer af de två lägre lönegraderna åtnjuta efter 5 års väl vitsordad tjenstgöring förhöjning af 500 kronor i innehafvande aflöningsförmåner.
1 Ingeniör.....	2,250	—	250	—	—	—	—	—	2,500	—	
1 D:o	2,250	—	250	—	—	—	—	—	2,500	—	
1 Extra ingeniör.....	—	—	—	—	2,000	—	—	—	2,000	—	
1 D:o	—	—	—	—	2,000	—	—	—	2,000	—	
Tillkommer fast arfvode för direktör, som förordnas till öfverdirektörsassistent	—	—	—	—	500	—	—	—	500	—	
Summa kronor	—	—	—	—	—	—	—	—	98,500	—	

Anmärkning: Direktörs aflöning minskas med 500 kronor, ingeniörs och byggmästares med 300 kronor, så länge boställe af dem innehafves.

Bil. VII.

Förslag till

Stat

för flottans civilstat.

Antal, Karlskrona station.	Antal, Stockholms station.		Lön. Kr.	Lön. ö.	Tjenstgöringspenningar, Kr.	Tjenstgöringspenningar, ö.	Arfvode. Kr.	Arfvode. ö.	Summa. Karlskrona station. Kr.	Summa. Karlskrona station. ö.	Summa. Stockholms station. Kr.	Summa. Stockholms station. ö.	
2	2	Sekreterare .... å	3,000	—	1,000	—	—	—	8,000	—	8,000	—	Efter 5 års tjenstgöring i samma grad ökas lönen med 500 kronor och efter 10 års tjenstgöring i samma grad med ytterligare 500 kronor.
1	1	Kamrerare..... å	3,000	—	1,000	—	—	—	4,000	—	4,000	—	
1	1	Intendent ..... å	3,000	—	1,000	—	—	—	4,000	—	4,000	—	
1	—	Advokatfiskal.....	—	—	—	—	2,000	—	2,000	—	—	—	
1	—	Auditör.....	2,200	—	800	—	—	—	3,000	—	—	—	Efter 5 års tjenstgöring i samma grad ökas lönen med 500 kronor och efter 10 års tjenstgöring i samma grad med ytterligare 500 kronor.
—	1	D:o	—	—	—	—	1,000	—	—	—	1,000	—	
2	1	Kammarförvandt.. å	2,200	—	800	—	—	—	6,000	—	3,000	—	Efter 5 års tjenstgöring i samma grad ökas lönen med 500 kronor och efter 10 års tjenstgöring i samma grad med ytterligare 500 kronor.
1	—	Proviantmästare	1,000	—	—	—	—	—	1,000	—	—	—	
1	1	Beklädnadsförvaltare .. .. å	2,200	—	300	—	—	—	2,500	—	2,500	—	Efter 5 års tjenstgöring i samma grad ökas lönen med 500 kronor och efter 10 års tjenstgöring i samma grad med ytterligare 500 kronor.
1	—	Sjukhusförvaltare....	2,200	—	300	—	—	—	2,500	—	—	—	Efter 5 års tjenstgöring i samma grad ökas lönen med 500 kronor.
		Transport	—	—	—	—	—	—	33,000	—	22,500	—	

Antal. Karlskrona station.	Antal. Stockholms station.		Lön. Kr.	Lön. ö.	Tjenstgöringspenningar. Kr.	Tjenstgöringspenningar. ö.	Arfvode. Kr.	Arfvode. ö.	Summa. Karlskrona station. Kr.	Summa. Karlskrona station. ö.	Summa. Stockholms station. Kr.	Summa. Stockholms station. ö.	
		Transport	—	—	—	—	—	—	33,000	—	22,500	—	
1	—	Inventarieförvaltare	2,200	—	800	—	—	—	3,000	—	—	—	Efter 5 års tjenstgöring i samma grad ökas lönen med 500 kronor och efter 10 års tjenstgöring i samma grad med ytterligare 500 kronor.
—	1	D:o	2,200	—	300	—	—	—	—	—	2,500	—	
1	—	Materialförvaltare ...	2,200	—	800	—	—	—	3,000	—	—	—	
—	1	D:o ...	2,200	—	300	—	—	—	—	—	2,500	—	
1	1	Kassör ..... å	2,200	—	800	—	—	—	3,000	—	3,000	—	
2	1	Revisor ..... å	1,800	—	700	—	—	—	5,000	—	2,500	—	
2	1	Regementsskrifvare å	1,800	—	700	—	—	—	5,000	—	2,500	—	
—	1	D:o och bokhållare..	1,800	—	700	—	—	—	—	—	2,500	—	
1	—	Bokhållare	1,800	—	700	—	—	—	2,500	—	—	—	
11	4	Kammarskrifvare.. å	1,200	—	300	—	—	—	16,500	—	6,000	—	Efter 5 års tjenstgöring i samma grad ökas lönen med 500 kronor och efter 10 års tjenstgöring i samma grad med ytterligare 500 kronor.
1	1	Väbel ..... å	600	—	200	—	—	—	800	—	800	—	Efter 5 års tjenstgöring i denna befattning ökas lönen med 200 kronor.
2	—	Förste vaktmästare å	700	—	—	—	—	—	1,400	—	—	—	
—	2	Vaktmästare ..... å	700	—	—	—	—	—	—	—	1,400	—	
2	—	D:o ..... å	600	—	—	—	—	—	1,200	—	—	—	
		Till vikariatsersättning och gratifikationer åt e. o. tjenstemän samt för vård af arkiven	—	—	—	—	—	—	74,400	—	46,200	—	
									120,600				
									18,400				
		Summa kronor	—	—	—	—	—	—	139,000				

Bil. VIII.

Förslag till

Stat

å dagaflöning till officerare, underofficerare och läkare vid flottan.

		Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.
	Officerskåren.						
3	Flaggmän ..... dagaflöning å 6 kr. i 365 dagar	6,570	—				
7	Kommendörer ..... » » 5 » » »	12,775	—				
29	Kommendörkaptener ... » » 4 » » »	42,340	—				
75	Kaptener ..... » » 3 » » »	82,125	—				
96	Löjtnanter och underlöjtnanter ..... » » 2 » » »	70,080	—	213,890	—		
210							
	Afgår förslagsvis:						
	Dagaflöning under tjenstgöring å varfvet	20,000	—				
	» » » i sjökarteverket	3,285	—	23,285	—	190,605	—
	Underofficerskåren.						
78	Flaggunderofficerare (styrman, konstapel eller skeppare) dagaflöning å 1 kr. 65 öre i 365 dagar	46,975	50				
35	Flaggunderofficerare (maskinist) dagaflöning å 2 kr. i 365 dagar	25,550	—				
7	Flaggunderofficerare (rustmästare, torpedmästare eller qvartersman) dagaflöning å 1 kr. 65 öre i 365 dagar	4,215	75				
157	Underofficerare af 2:a graden (styrman, konstapel eller skeppare) dagaflöning å 1 krona i 365 dagar	57,305	—				
72	Underofficerare af 2:a graden (maskinist) dagaflöning å 1 kr. 65 öre i 365 dagar	43,362	—				
13	Underofficerare af 2:a graden (rustmästare, torpedmästare eller qvartersman) dagaflöning å 1 kr. i 365 dagar ...	4,745	—	182,153	25		
362	Transport	—	—	182,153	25	190,605	—

	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.
Transport	—	—	182,153	25	190,605	—
Afgår dagaflöning under tjenstgöring å varfvet förslagsvis:						
för 35 Flaggunderofficerare (maskinist) dagaflöning à 2 kr. i 225 dagar	15,750	—				
» 7 D:o (rustmästare, torpedmästare eller qvartersman) dagaflöning à 1 kr. 65 öre i 225 dagar	2,598	75				
» 72 Underofficerare af 2:a graden (maskinist) dagaflöning à 1 kr. 65 öre i 225 dagar	26,730	—				
» 13 » (rustmästare, torpedmästare eller qvartersman) dagaflöning à 1 kr. i 225 dagar	2,925	—				
» Underofficerare af öfriga stater	8,000	—	56,003	75	126,149	50
Läkarestaten.						
Dagaflöning, förslagsvis	—	—	—	—	10,950	—
Summa kronor	—	—	—	—	327,704	50

Bil. IX.

Förslag till

Stat

för kustartilleriet.

Antal.		Kronor.			
	I. Lön och dagaflöning.				
	Officerare.				
1	Chef för kustartilleriet:				
	lön	8,000	—		
	dagaflöning å 6 kronor	2,190	—	10,190	—
1	Öfverste:				
	lön	6,000	—		
	dagaflöning å 5 kronor	1,825	—	7,825	—
1	Öfverste	—	—	7,825	—
1	Öfverstelöjtnant:				
	lön	4,000	—		
	dagaflöning å 4 kronor	1,460	—	5,460	—
1	Öfverstelöjtnant	—	—	5,460	—
1	Major:				
	lön	3,500	—		
	dagaflöning å 4 kronor	1,460	—	4,960	—
2	Majorer	—	—	9,920	—
1	Kapten af 1:a klassen:				
	lön	2,800	—		
	dagaflöning å 3 kronor	1,095	—	3,895	—
11	Kaptener af 1:a klassen	—	—	42,845	—
1	Kapten af 2:a klassen:				
	lön	1,800	—		
	dagaflöning å 3 kronor	1,095	—	2,895	—
10	Kaptener af 2:a klassen	—	—	28,950	—
31	Transport	—	—	130,225	—

Antal.		Kronor.					
31	Transport	—	—	130,225	—		
1	Löjtnant:						
	lön	1,200	—				
	dagaflöning à 2 kronor	730	—	1.930	—		
24	Löjtnanter	—	—	46,320	—		
1	Underlöjtnant:						
	lön	600	—				
	dagaflöning à 2 kronor	730	—	1,330	—		
13	Underlöjtnanter	—	—	17,290	—	197,095	—
70	**Reservofficersaspiranter.**						
1	Reservofficersaspirant:						
	dagaflöning à 4.50 kronor	—	—	1,642	50		
5	Reservofficersaspiranter	—	—	8,212	50	9,855	—
6	**Underofficerare.**						
1	Styckjunkare (flaggjunkare och flaggmaskinist):						
	lön	1,020	—				
	dagaflöning à 2 kronor	730	—	1,750	—		
39	Styckjunkare (flaggjunkare och flaggmaskinister)	—	—	68,250	—		
1	Sergeant (stabstrumpetare, maskinist och rustmästare):						
	lön	720	—				
	dagaflöning à 1.50 kronor	547	50	1,267	50		
83	Sergeanter (stabstrumpetare, maskinister och rust-						
124	mästare)	—	—	105,202	50	176,470	—
	Manskap.						
1	1:a lönegrad (underofficerskorpral):						
	lön	300	—				
	dagaflöning à 70 öre	255	50	555	50		
129	1:a lönegrad (underofficerskorpraler)	—	—	71,659	50		
1	2:a lönegrad:						
	lön	204	—				
	dagaflöning à 50 öre	182	50	386	50		
310	2:a lönegrad	—	—	119.815	—		
441	Transport	—	—	192,416	50	383,420	—

Antal		Kronor					
441	Transport	—	—	192,416	50	383,420	—
1	3:e lönegrad:						
	lön	144	—				
	dagaflöning à 40 öre	146	—	290	—		
205	3:e lönegrad	—	—	59,450	—		
1	4:e lönegrad:						
	lön	78	—				
	dagaflöning à 30 öre	109	50	187	50		
546	4:e lönegrad	—	—	102,375	—	354,719	—
1,194	*Anm.* Skulle det sålunda bestämda antalet i någon af de tre högre lönegraderna icke finnas fulltaligt, må de löner, som till följd deraf sakna innehafvare, till så stor del, som erfordras, användas till aflöning åt manskap i lägre lönegrad samt till bestridande af lega och rekryteringskostnader, om rekryteringen skulle behöfva omfatta flera än det nedan förslagsvis upptagna antalet af 250 man.						
	Civilmilitär personal.						
1	Regementsintendent [1]:						
	lön	3,000	—				
	tjenstgöringspenningar	1,000	—	4,000	—		
1	Regementsintendent [1]	—	—	4,000	—		
1	Fästningsförvaltare [1]:						
	lön	2,200	—				
	tjenstgöringspenningar	300	—	2,500	—		
1	Regementsläkare:						
	lön	2,800	—				
	dagaflöning à 4 kronor	1,460	—	4,260	—		
1	Förste bataljonsläkare:						
	lön	1,800	—				
	dagaflöning à 3 kronor	1,095	—	2,895	—		
1	Förste bataljonsläkare	—	—	2,895	—	20,550	—
6	Transport	—	—	—	—	758,689	—

[1]) Efter 5 års tjenstgöring i samma grad ökas lönen med 500 kronor och efter 10 års tjenstgöring i samma grad med ytterligare 500 kronor.

Antal.		Kronor.					
	Transport	—	—	——	—	758,689	—
	II. Arfvoden.						
17	Kompanichefer å 600 kronor	—	—	10,200	—		
1	Auditör	—	—	500	—		
1	Regementspastor	—	—	800	—		
1	Fästningspredikant	—	—	120	—	11,620	—
20							
	III. Rekryteringskostnader.						
	Lega å 50 kronor förslagsvis för 250 man	—	—	12,500	—		
	Rekryteringskostnader å 40 kronor, deraf högst 30 kronor till värfvaren, förslagsvis för 250 man	—	—	10,000	—	22,500	—
	IV. Inqvarteringsbidrag.						
	Inqvarteringsbidrag för officerare och underofficerare förslagsvis	—	—	27,100	—		
	Inqvarteringsbidrag för underofficerskorpraler, förslagsvis	—	—	6,300	—	33,400	—

Anm. I. Officer och underofficer, som icke åtnjuta fri bostad i kronans hus, uppbära inqvarteringsbidrag med ett efter år räknadt belopp af:

	å kustfästning Kr.	i Stockholm Kr.
generalsperson	—	1,200.
regementsofficer	600	1,000.
kapten	400	500.
subalternofficer	300	400.
underofficer	150	200.

Anm. II. Af de underofficerskorpraler, som erhållit vederbörligt tillstånd att bo utom kasernen, ega högst 50 att åtnjuta inqvarteringsbidrag till ett månatligt belopp å kustfästning af 10 kronor och i Stockholm af 15 kronor.

	Summa	—	—	——	—	826,209	—

Stockholm, K. L. Beckmans Boktryckeri (sid. 173—188), 1901.